MAGYAR KÖZLÖNY

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA

Budapest,
2001. június 20.,
szerda

68. szám

Ára: 1 568,– Ft

TARTALOMJEGYZÉK

		Oldal
99/2001. (VI. 20.) Korm. r.	A doppingellenes tevékenység szabályairól	4398
100/2001. (VI. 20.) Korm. r.	A védett állatfajok védelmére, tartására, bemutatására és hasznosítására vonatkozó részletes szabályokról szóló 8/1998. (I. 23.) Korm. rendelet módosításáról	4409
101/2001. (VI. 20.) Korm. r.	A mezőgazdasági biztosító egyesületek alapításának és működésének támogatásáról	4410
102/2001. (VI. 20.) Korm. r.	Az egyetemi szintű egészségügyi informatikus alapképzési szak képesítési követelményeiről	4411
19/2001. (VI. 20.) OM r.	A Nemzeti, etnikai kisebbségi óvodai nevelésének irányelve és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/1997. (XI. 5.) MKM rendelet módosításáról	4413
24/2001. (VI. 20.) PM r.	A vámtörvény végrehajtásának részletes szabályairól szóló 10/1996. (III. 25.) PM rendelet módosításáról	4514
3/2001. (VI. 20.) SZCSM—PM e. r.	A megváltozott munkaképességű dolgozók foglalkoztatásáról és szociális ellátásáról szóló 8/1983. (VI. 29.) EüM—PM együttes rendelet módosításáról	4541
1055/2001. (VI. 20.) Korm. h.	A Budapesti II. kerület, Lövőház utcai ingatlan millenniumi hasznosításához 2001. évben szükséges pénzügyi forrás biztosításáról	4543
1056/2001. (VI. 20.) Korm. h.	Az ifjúsági turizmus fejlesztésével kapcsolatos feladatokat koordináló munkabizottság létrehozásáról	4544
	Tájékoztató az Országos Munkaügyi Tanács 2001. június 1-jei üléséről	4544
	A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Nógrád Megyei Földművelésügyi Hivatalának hirdetménye	4545
	A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség közleménye	4547
	A BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal közleménye	4548

II. rész JOGSZABÁLYOK

A Kormány rendeletei

A Kormány 99/2001. (VI. 20.) Korm. rendelete

a doppingellenes tevékenység szabályairól

A Kormány a sportról szóló 2000. évi CXLV. törvény 93. § (1) bekezdésének *a)* pontjában foglalt felhatalmazás alapján — figyelemmel a törvény 2. § (1)—(2) és (5) bekezdésében, a 26. § (2) bekezdésének *f)* pontjában, valamint az ifjúsági és sportminiszter feladat- és hatásköréről szóló 113/1999. (VII. 16.) Korm. rendelet 3. § *c)* pontjában foglaltakra — a következőket rendeli el:

1. §

A rendelet hatálya kiterjed a versenyszerű sportban részt vevő természetes és jogi személyekre, ideértve a sportoló felkészítésében, illetve irányításában résztvevőket is.

2. §

E rendelet alkalmazásában

a) dopping: a doppinglista szerinti hatóanyagot tartalmazó teljesítményfokozó — vagy annak elfedését, illetve gyorsabb kiürítését elősegítő — szer, készítmény vagy élettani vegyület, továbbá az *1. számú melléklet* szerinti módszer;

b) doppingolás: a doppinglistán szereplő doppingszerek, készítmények, módszerek alkalmazása abból a célból, hogy közvetlen vagy közvetett módon mesterségesen növeljék a sporttevékenység során elérhető teljesítményt; függetlenül attól, hogy az az elvárt eredményre vezet-e;

c) doppinglista: a Nemzetközi Olimpiai Bizottság Orvos Bizottsága, a Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség (WADA), illetve az illetékes nemzetközi sportszervezetek (nemzetközi sportági szakszövetségek, Európa Tanács Doppingellenes Megfigyelő Csoportja) által időszakonként aktualizált és közzétett azon hatóanyagok jegyzéke, amelyeknek a sportoló szervezetéből történő kimutatása esetén a doppingolás megállapítást nyer. A doppinglistát az 1. számú melléklet tartalmazza;

d) doppingellenes tevékenység: az az ellenőrző, felvilágosító és nevelő tevékenység, amelynek célja, hogy a sportoló sportteljesítménye fokozása érdekében doppingot ne használjon fel.

3. §

(1) A versenyrendszerben szervezett versenyen, a versenyen kívül és a felkészülési időszakban a sportoló doppinglistán szereplő teljesítményfokozó szereket, készítményeket nem használhat fel, módszereket nem alkalmazhat még akkor sem, ha az adott doppingfajta egészségügyi kockázattal nem jár.

(2) Tilos a sportoló részére sportteljesítménye fokozása érdekében az (1) bekezdés szerinti szerek, készítmények előállításához, megszerzéséhez, felhasználásához, illetve az ilyen módszerek alkalmazásához segítséget nyújtani, azok felhasználásában közreműködni, illetve a felhasználást lehetővé tenni.

(3) Ha a sportszakember tudomására jut, hogy a sportoló doppingol, illetve valaki a sportolónak a doppingoláshoz segítséget nyújt, azt köteles bejelenteni az illetékes sportági országos szakszövetségnek vagy a szakszövetségi feladatokat ellátó sportszövetségnek (a továbbiakban együtt: szövetség), illetve orvos esetében a Magyar Orvosi Kamara Etikai Bizottságának.

(4) A versenytől, mérkőzéstől való visszalépés, illetve a verseny előtt vagy a versenyen bekövetkezett sérülés nem mentesíti a sportolót a doppingellenőrzéstől.

4. §

Az ifjúsági és sportminiszter (a továbbiakban: miniszter) feladatkörében eljárva gondoskodik a tiltott teljesítményfokozó szerek használatára vonatkozó hazai és nemzetközi rendelkezések betartásáról, amely során:

a) a szövetségekkel és a Magyar Olimpiai Bizottsággal együttműködve kidolgozza az általános, továbbá a sportágakra egységesen előírt felvilágosítási, nyilvántartási, ellenőrzési és szankcionálási elveket;

b) ajánlásokat tesz a részletes szövetségi szabályok megalkotására, és azoknak az egységes hazai és nemzetközi szakmai elvekkel való összehangolására;

c) jóváhagyja a doppingellenes tevékenység programját, amely alapján gondoskodik:

ca) a doppingellenes tevékenység végrehajtásához szükséges költségvetési források biztosításáról,

cb) a sportszervezetektől független mintavételi csoport irányításáról és működtetéséről,

cc) a doppingellenőrzések összehangolásáról,

cd) a nemzetközi kapcsolattartásról,

ce) a megelőzésre irányuló felvilágosító, információs, nevelő-oktató tevékenység szervezéséről,

cf) a doppingellenes tevékenységgel kapcsolatos nyilvántartások vezetéséről,

cg) a szankcionálás szakmai felügyeletéről és annak a nemzetközi elvekkel való összhangjának biztosításáról.

5. §

(1) A szövetség érvényesíti a doppingtilalmat, amely során:

a) belső szabályzatban (a továbbiakban: doppingszabályzat) rendelkezik a sportolók és a sportszakemberek doppingellenes tevékenységgel összefüggő feladatait, kötelezettségeit tartalmazó szabályokról és a feladatok végrehajtásához szükséges költségek biztosításáról;

b) nyilvántartja és a doppingellenes tevékenység ágazati koordinálásáért felelős szerv rendelkezésére bocsátja az ellenőrzés végrehajtásához szükséges adatokat;

c) a doppingellenes tevékenység programja alapján elkészíti a sportág doppingellenőrzési tervét.

(2) Az ellenőrzési terv tartalmazza, hogy a versenynaptárban szereplő melyik felkészülési időszakban, versenyeken, mérkőzéseken kell az ellenőrzést végrehajtani, továbbá azt, hogy ezek közül melyiket jelentik be előre. A szövetség elrendelheti, hogy a hazai versenyen meghatározott eredményt elért sportolót ellenőrzésnek vessék alá.

(3) A doppingszabályzat az e rendelet, valamint a sportág nemzetközi szakszövetségének doppingellenes szabályaival összhangban tartalmazza:

a) a sportolók ellenőrzésével, tájékoztatásával és felvilágosításával kapcsolatos sportági előírásokat;

b) az alkalmazható büntetéseket, azok időtartamát, mértékét, valamint a büntetések kiszabásának eljárási rendjét.

6. §

(1) A doppingellenőrzés (a továbbiakban: ellenőrzés) lehet előre bejelentett vagy bejelentés nélküli, és kiterjed minden — amatőr vagy hivatásos versenyengedéllyel rendelkező — sportolóra.

(2) Ellenőrzés tartható a versenyrendszerben szervezett versenyen, a versenyen kívül és a felkészülési időszakban.

(3) Az ellenőrzés elrendelésére a sportág hazai szövetsége és a nemzetközi szakszövetsége, illetve az általuk erre feljogosított szervezet vagy személy jogosult.

(4) A versenyen kívüli és a felkészülési időszakban tartott ellenőrzés csak az 1. számú melléklet I. pontja szerinti doppinglistán szereplő *B), C), D), E),* valamint a III. pont *B)* pontja szerinti doppingfajtákra terjed ki.

(5) Versenyen, mérkőzésen az ellenőrzés a doppinglistán szereplő összes doppingcsoportra kiterjed.

(6) A tiltott módszerekre vonatkozó ellenőrzés versenyen, mérkőzésen, továbbá versenyen kívüli és felkészülési időszakban egyaránt elvégezhető.

(7) A doppingellenőrzést úgy kell elvégezni, hogy az ne jelentsen a szükségesnél nagyobb mértékű beavatkozást a sportoló magánéletébe.

7. §

(1) Az ellenőrzéshez és a mintavételhez szükséges elkülönített helyiséget — be nem jelentett ellenőrzés esetén is — a verseny, illetve mérkőzés szervezője köteles biztosítani. Minden más — ellenőrzéssel kapcsolatos — személyi és tárgyi feltételek biztosítása az ellenőrzést elrendelő feladata.

(2) A feltételek meglétét a versenybíróság a verseny, illetve a mérkőzés előtt ellenőrzi. Ha a verseny, illetve a mérkőzés a személyi vagy tárgyi feltételek hiánya miatt nem tartható meg, az ebből eredő többletköltségeket a mulasztó fél viseli.

(3) Ha az ellenőrzés versenyen kívül vagy a felkészülési időszakban történik, akkor az elkülönített helyiség biztosítása a sportszervezet kötelezettsége.

(4) Az ellenőrzés költségeit — ha jogszabály másképpen nem rendelkezik — az ellenőrzést elrendelő, illetve az azt igénylő fél viseli.

8. §

(1) Az ellenőrzés vizelet-mintavétellel történik. Ha az adott sportág nemzetközi szövetsége azt elfogadta, vérvétel vagy egyéb testszövet vétele útján is lehet mintát venni ellenőrzés céljából.

(2) A mintavételi eljárás részletes szabályait a *2. számú melléklet* határozza meg.

9. §

(1) Az adott versenyből vagy mérkőzésből ki kell zárni azt a sportolót, aki:

a) az ellenőrzés alól magát kivonja, vagy

b) az ellenőrzést meghiúsítja, illetve

c) a mintavételi eljárás rendjét nem tartja be, illetve

d) az *a)—c)* pont alattiakat megkísérli.

(2) Az (1) bekezdés szerinti magatartás esetén, illetve ha az ellenőrzés pozitív eredménnyel zárul, a sportoló versenyen elért eredményét meg kell semmisíteni, továbbá amennyiben a sportoló a sporteredmény eléréséért díjazást vagy egyéb juttatást, elismerést kapott, azokat köteles visszaszolgáltatni.

(3) Ha az (1) bekezdés szerinti magatartást csapatsportban részt vevő sportoló tanúsítja, akkor a csapatnak azt az eredményét kell megsemmisíteni, amit azon a versenyen ért el, amin a sportoló részt vett.

(4) Selejtező rendszerű versenyek vagy mérkőzések alkalmával amennyiben a két versenyszám között nincs lehetőség a laboratóriumi vizsgálat elvégzésére, a doppingolás ténye nem befolyásolja az adott csapat által elért végeredményt.

(5) Azokban a sportágakban, ahol a sportoló eredményének alakításában állat vesz részt, az állattól nyert pozitív eredményű doppingminta esetén a sportolóval szemben a (2)—(4) bekezdésekben meghatározottakat alkalmazni kell.

(6) Ha a csapatsportban állat is részt vesz, a (3) bekezdésben foglaltakat a sportolóval szemben alkalmazni kell.

(7) Az eredményt akkor is meg kell semmisíteni, ha a versenyző nem tudott az állat doppingolásáról.

10. §

Ha a doppingellenőrzésre levett ,,A'' jelű minta vizsgálatának eredménye pozitív, akkor a sportoló az e célra rendelt a szakmai szabályoknak megfelelően tárolt ,,B'' jelű mintája vizsgálatát kérheti, és jogosult annak vizsgálatán részt venni az általa választott külső szakértő egyidejű bevonásával.

11. §

(1) Ha a doppingellenőrzés eredménye pozitív, vagy a sportoló a 9. § (1) bekezdése szerinti magatartást tanúsított, illetve a doppingolás tényét elismerte, vele szemben a szövetség doppingeljárást folytat le.

(2) A sportszakemberrel szemben doppingeljárást akkor lehet lefolytatni, ha:

a) a 3. § (2)—(3) bekezdéseiben foglaltakat megszegi;

b) közreműködik a doppingvizsgálat meghiúsításában.

(3) A doppingeljárást a sportolóval szemben a szövetség, a sportszakemberrel szemben a munkáltatója (megbízója) folytatja le.

(4) A szövetség — összhangban a nemzetközi előírásokkal — az 1. számú melléklet szerinti doppinglista, valamint a doppingolás körülményeinek figyelembevételével sporttevékenységtől eltiltás büntetést szabhat ki a sportolóval szemben.

(5) A sportolóra a (4) bekezdésben meghatározott büntetés mellett:

a) átigazolástól;

b) kölcsönadástól eltiltás;

c) kedvezmények megvonása (csökkentése);

d) pénzbüntetés

büntetések is kiszabhatók.

(6) A doppinglistán szereplő vegyületek kimutatása, valamint tiltott módszerek alkalmazása esetén a sporttevékenységtől eltiltás időtartama — a (7) bekezdésben meghatározottak kivételével — :

a) első alkalommal háromtól hat hónap;

b) ismételt esetben egytől két év lehet.

(7) A 6. § (4) bekezdésében meghatározott doppingfajták kimutatása esetén a sporttevékenységtől eltiltás időtartama:

a) első esetben legfeljebb két év;

b) ismételt esetben legfeljebb négy év lehet.

(8) Az (5) bekezdés *a)—b)* pontjaiban meghatározott büntetések alkalmazása esetén a büntetés időtartama a két évet nem haladhatja meg. Az (5) bekezdés *c)* pontjában meghatározott büntetés időtartama az egy évet nem haladhatja meg.

(9) Az (5) bekezdés *d)* pontjában meghatározott büntetés mértéke a sportoló sporttevékenységből származó előző évi nettó jövedelmének egynegyedét nem haladhatja meg. Amatőr sportolóra pénzbüntetés nem szabható ki.

(10) A munkáltató (megbízó) a sportszakemberrel szemben szakmai tevékenységtől eltiltás büntetést szabhat ki.

(11) A (10) bekezdésben meghatározott büntetés mellett a sportszakemberre az (5) bekezdés *c)—d)* pontjában meghatározott büntetések is kiszabhatók.

(12) A sportszakemberrel szemben kiszabható büntetések időtartamára, illetve mértékére a (6)—(8) bekezdésben foglaltak megfelelően irányadók. Az (5) bekezdés *d)* pontjában meghatározott büntetés mértéke a sportszakember szakmai tevékenységből származó előző évi nettó jövedelmének egynegyedét nem haladhatja meg.

(13) Pénzbüntetés kiszabása esetén annak beszedésére a szövetség jogosult, amelyet köteles sportágában a doppingellenes tevékenységre fordítani.

12. §

(1) A doppingfegyelmi eljárást első fokon a szövetség, illetve a munkáltató (megbízó) doppingbizottsága folytatja le. A doppingbizottság önállóan vagy a — külön jogszabály szerinti — sportfegyelmi bizottság keretei között működik.

(2) A doppingfegyelmi eljárást másodfokon a szövetség, illetve a munkáltató (megbízó) dopping fellebviteli bizottsága folytatja le. A dopping fellebviteli bizottság önállóan vagy a — külön jogszabály szerinti — sportfegyelmi fellebbviteli bizottság keretei között működik.

(3) A dopping fellebviteli bizottság határozata a kihirdetésével — a (4) bekezdés szerinti kérelem benyújtására tekintet nélkül — végrehajtható.

(4) A szövetség, illetve a munkáltató (megbízó) másodfokon meghozott döntése ellen a szövetség közgyűlése által választott rendkívüli doppingbizottsághoz lehet kérelmet benyújtani, amely azt soron kívül elbírálja. A rendkívüli doppingbizottság önállóan vagy a — külön jogszabály szerinti — rendkívüli fegyelmi bizottság keretei között működik.

(5) A sporttevékenységtől eltiltás büntetés ellen a sportoló, a szakmai tevékenységtől eltiltás büntetés ellen a sportszakember keresettel a bírósághoz fordulhat. A bíróság eljárására a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény XXIII. fejezetében szabályozott, a munkavi-

szonyból és a munkaviszony jellegű jogviszonyból származó perek szabályait kell alkalmazni.

(6) A doppingfegyelmi eljárás részletes szabályaira a sportfegyelmi felelősségről szóló 34/2001. (III. 5.) Korm. rendelet rendelkezései az irányadók.

13. §

(1) E rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(2) A rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a meg nem engedett teljesítményfokozó szerek, készítmények és módszerek használata tilalmának szabályairól szóló 86/1998. (V. 6.) Korm. rendelet.

(3) Az 1. számú mellékletben meghatározottak alapján, a hatóanyag szerinti alfabetikus doppinglistát a hozzátartozó — magyarországi forgalomban levő — gyógyszerek neveivel, valamint a gyógyszernév szerinti alfabetikus doppinglistát a miniszter az egészségügyi miniszterrel egyetértésben félévente közzéteszi a minisztérium hivatalos lapjában.

(4) A (3) bekezdésben meghatározott doppinglistákat első alkalommal a rendelet hatálybalépésével egyidejűleg kell közzétenni.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

1. számú melléklet a 99/2001. (VI. 20.) Korm. rendelethez

Tiltott készítmények és módszerek listája

I. Tiltott készítmények hatóanyag-listája

A) Stimulánsok

Magyar név	Latin név[1]	Angol név2
amfepramon	amfepramonum	amfepramone
amfetamin	amphetaminum	amfetamine
amfetaminil	amphetaminilum	amfetaminile
amifenazol	amiphenazolum	amiphenazole
bambuterol	bambuterolum	bambuterol
benzfetamin	benzphetaminum	benzfetamine
bitolterol	bitolterolum	bitolterol
bromantan	bromantanum	bromantan
carfedon	carphedonum	carphedon
dimetamfetamin	dimethamphetaminum	dimetamfetamine
efedrin**	ephedrinum	ephedrine
etafedrin	etafedrinum	etafedrine
etamivan	etamivanum	etamivan
etil-amfetamin	ethylamphetaminum	etilamfetamine
etilefrin	ethylephrinum	etilefrine
fencamfamin	fencamphaminum	fencamfamin
fendimetrazin	phendimetrazinum	phendimetrazine
fenetillin	fenetyllinum	fenetylline
fenfluramin	fenfluraminum	fenfluramine
fenilefrin	phenylephrinum	phenylephrine

Magyar név	Latin név[1]	Angol név2
fenilpropanolamin**	phenylpropanolaminum	phenylpropanolamine
fenmetrazin	phenmetrazinum	phenmetrazine
fenproprex	fenproprexum	fenproprex
fentermin	phenterminum	phentermine
foledrin	pholedrinum	pholedrine
formoterol***	formoterolum	formoterol
furfenorex	furfenorexum	furfenorex
heptaminol	heptaminolum	heptaminol
katin**	cathinum	cathine
klobenzorex	clobenzorexum	clobenzorex
klórfentermin	chlorphenterminum	chlorphentermine
koffein*	coffeinum	caffeine
kokain	cocainum	cocaine
kropropamid	cropropamidum	cropropamide
krotetamid	crothethamidum	crotetamide
mefenorex	mefenorexum	mefenorex
mefentermin	mephenterminum	mephentermine
metamfetamin	methamphetaminum	metamfetamine
metilefedrin**	methylephedrinum	methylephedrine
metiléndioxi-amfetamin	methylendioxyamphetaminum	methylendioxyamfetamine
metilfenidát	mezhylphenidatum	methylphenidate
metoxifenamin	methoxyphenaminum	methoxyphenamine
mezokarb	mesocarbum	mesocarb
morazon	morazonum	morazon
niketamid	nikethamidum	nikethamide
norfenfluramin	norfenfluraminum	norfenfluramine
orciprenalin	orciprenalinum	orciprenaline
parahidroxi-amfetamin	parahydroxyamphetaminum	parahydroxyamfetamine
pemolin	pemolinum	pemoline
pentetrazol	pentetrazolum	pentetrazol
pipradrol	pipradrolum	pipradrol
pirovaleron	pyrovaleronum	pyrovaleron
prolintán	prolintanum	prolintane
propilhexedrin	propylhexedrinum	propylhexedrine
pszeudoefedrin**	pseudoephedrinum	pseudoephedrine
reproterol	reproterolum	reproterol
rimiterol	rimiterolum	rimiterol
szalbutamol***	salbutamolum	salbutamol
szalmeterol***	salmeterolum	salmeterol

Magyar név	Latin név[1]	Angol név2
szelegilin	selegilinum	selegiline
sztrichnin	strychninum	strychnine
terbutalin	terbutalinum	terbutaline

és származékaik.

[1] Ahogyan a gyógyszer dobozán megjelenik, ha van ilyen alkalmazása is.
[2] Ahogyan a nemzetközi listán megjelenik.

* Koffein esetében az eredmény pozitív akkor, ha a vizeletben a vegyület koncentrációja magasabb, mint 12 μg/ml.

** Katin esetében az eredmény pozitív, ha a vegyület koncentrációja a vizeletben magasabb, mint 5 μg/ml. Efedrin és metilefedrin esetében az eredmény akkor pozitív, ha a vegyület koncentrációja a vizeletben magasabb, mint 10 μg/ml. Pszeudoefedrin és fenilpropanolamin esetében az eredmény pozitív, ha a vegyület koncentrációja a vizeletben magasabb, mint 25 μg/ml.

*** Ezen vegyületek alkalmazása csak az asztma, illetve fizikai aktivitás által kiváltott asztma gyógyítása vagy megelőzése céljából megengedett, kizárólag inhalációs módon. Szalbutamol esetében az eredmény akkor pozitív, ha a vegyület koncentrációja nagyobb, mint 100 ng/ml. Megfelelő szakorvos (csapatorvos) által kiállított dokumentum bemutatása szükséges a versenybizottságnak.

Minden imidazol-készítmény alkalmazható helyileg, érszűkítők helyi érzéstelenítőkkel együtt alkalmazhatók. Az adrenalin és a fenilefrin helyi alkalmazása (orr, szemészeti, rectalis) megengedett.

B) Narkotikumok

Magyar név	Latin név	Angol név
alfaprodin	alphaprodinum	alphaprodine
anileridin	anileridinum	anileridine
buprenorfin	buprenorphinum	buprenorphine
dextromoramid	dextromoramidum	dextromoramide
diamorfin (heroin)	diamorphinum	diamorphine (heroin)
dipianon	dipipanonum	dipipanone
etoheptazin	ethoheptazinum	ethoheptazine
fenazocin	phenazocinum	phenazocine
hidrocodon	hydrocodonum	hydrocodone
levorfanol	levorphanolum	levorphanol
metadon	methadonum	methadone
morfin	morphinum	morphine
nalbufin	nalbuphinum	nalbufine
pentazocin	pentazocinum	pentazocine
petidin	pethidinum	pethidine
trimeperidin	trimeperidinum	trimeperidine

és származékaik.

Megjegyzés: A kodein, dextrometorfan, dextropropoxifen, dihidrokodein, difenoxilát, etilmorfin, folkodin, propoxifen és a tramadol megengedett.

A morfin alkalmazása esetében az eredmény akkor pozitív, ha a vegyület koncentrációja a vizeletben nagyobb, mint 1 μg/ml.

C) Anabolikus hatású vegyületek

1. Anabolikus androgén szteroidok:

Magyar név	Latin név	Angol név
19-nor-androsztendiol	19-norandrostendiolum	19-norandrostenediol
19-nor-androsztendion	19-norandrostendionum	19-norandrostenedione
19-nor-androszteron	19-norandrosteronum	19-norandrosterone
androsztendiol	androstendiolum	androstenediol
androsztendion	androstendionum	androstenedione
bolaszteron	bolasteronum	bolasterone
boldenon	boldenonum	boldenone
danazol	danazolum	danazol
dehidro-epi-androszteron (DHEA)	dehydroepiandrosteronum	dehydroepiandrosterone (DHEA)
dehidro-klór-metiltesztoszteron	dehydrochlormethyltestosteronum	dehydrochlormethyltestosterone
dihidrotesztoszteron	dihydrotestosteronum	dihydrotestosterone
drosztanolon	drostanolonum	drostanolone
fluoximeszteron	fuoxymesteronum	fluoxymesterone
formebolon	formebolonum	formebolone
gesztrinon	gestrinonum	gestrinone
klosztebol	clostebolum	clostebol
meszterolon	mesterolonum	mesterolone
metándienon	metandienonum	metandienone
metandriol	methandriolum	methandriol
metenolon	metenolonum	metenolone
metiltesztoszetron	methyltestosteronum	methyltestosterone
miboleron	miboleronum	mibolerone
nandrolon	nandrolonum	nandrolone
noretandrol	norethandrolum	norethandrolone
oxandrolon	oxandrolonum	oxandrolone
oximeszteron	oxymesteronum	oxymesterone
oximetolon	oxymetholonum	oxymetholone
sztanozolol	stanozololum	stanozolol
tesztoszteron*	testosteronum	testosterone
trenbolon	trenbolonum	trenbolone

és származékaik.

* Bizonyosságot kell szerezni tesztoszteron-pozitivitás esetén a tesztoszteron és az epitesztoszteron arányáról, amely akkor igényel további vizsgálatot, ha ez az arány nagyobb, mint 6. Ebben az esetben — kivéve az arányt befolyásoló betegségeket vagy bizonyos élettani állapotokat, mint például alacsony epitesztoszteron-kiválasztás vagy androgén hormontermelő tumor, illetve enzimhiány — vizsgálatsorozatot kell végezni, mielőtt a mintát pozitívnak nyilvánítjuk. Ez azt jelenti, hogy a sportolót szúrópróbaszerű vizsgálatnak kell legalább havi egy alkalommal három hónapon át alávetni. Amennyiben a sportoló nem hajlandó részt venni ebben a vizsgálatsorozatban, az eredményét pozitívnak kell nyilvánítani. 19-nor-androszteron esetében a vizsgálat férfiak esetében akkor pozitív, ha a vegyület koncentrációja a vizeletben nagyobb, mint 2 ng/ml. 19-nor-androszteron esetében a vizsgálat nők esetében akkor pozitív, ha a vegyület koncentrációja a vizeletben nagyobb, mint 5 ng/ml.

2. Béta-2 agonisták:

Magyar név	Latin név*	Angol név**
bambuterol	bambuterolum	bambuterol
bitolterol	bitolterolum	bitolterol
klenbuterol	clenbuterolum	clenbuterol
fenoterol	fenoterolum	fenoterol
formoterol*	formoterolum	formoterol
rimiterol	rimiterolum	rimiterol
szalbutamol**	salbutamolum	salbutamol
szalmeterol*	salmeterolum	salmeterol
terbutalin	terbutalinum	terbutaline

és származékaik.

* Inhaláció útján alkalmazhatók.
** Szalbutamol esetében a vizsgálat akkor pozitív, ha a vegyület koncentrációja a vizeletben nagyobb, mint 1000 ng/ml.

D) Vizelethajtók

Magyar név	Latin név	Angol név
acetazolamid	acetazolamidum	acetazolamide
amilorid	amiloridum	amiloride
bendroflumethiazid	bendroflumethiazidum	bendroflumethiazide
benztiazid	benzthiazidum	benzthiazide
bumetanid	bumetanidum	bumetanide
diklofenamid	diclofenamidum	diclofenamide
etakrinsav	acidum ethacrynicum	etacrynic acid
furoszemid	furosemidum	furosemide
hidroklórtiazid	hydrochlorothiazidum	hydrochlorothiazide
indapamid	indapamidum	indapamide
kanrenon	canrenonum	canrenone
klórmerodrin	chlormerodrinum	chlormerodrin
klórtalidon	chlorothalidonum	chlortalidone
mannit*	mannitolum	mannitol
merzalil	mersalylum	mersalyl
spironolakton	spironolactonum	spironolactone
triamteren	triamterenum	triamterene

és származékaik.

* Csak intravénás injekció formájában tilos.

E) Fehérje természetű hormonok és analógjaik

1. Koriogonadotrofin (choriogonadotropinum, choriogonadotrophin, hCG, human chorionic gonadotrophin) — csak férfiaknál tilos.
2. Agyalapi mirigy és szintetikus gonadotrofinok (LH) — csak férfiaknál tilos.
3. Kortikotrofinok (corticotrophinok): ACTH, tetrakoszaktid (tetracosactide).
4. Növekedési hormon (hGH).
5. Inzulinhoz hasonló növekedési hormon (IGF-1) és analógjaik.
6. Eritropoetin (EPO).
7. Inzulin: csak olyan sportolóknál engedélyezett, akik inzulinfüggő diabetesben szenvednek. Az erről szóló orvosi igazolást endokrinológus szakembertől vagy csapatorvostól kell mellékelni.
8. Klomifen (clomiphenum, clomiphene), ciklofenil (cyclofenil), tamoxifen, aromatáz-inhibitorok, melyek alkalmazása csak férfiaknál tilos.

II. Tiltott módszerek

A következő beavatkozások tiltottak:

1. *Vérdopping:* Orvosilag indokolatlan és veszélyes beavatkozás a vér — ideértve a saját vért is — és vérkészítmények intravénásan történő beadása teljesítményfokozása céljából.
2. *Mesterséges oxigénvivők és plazmanövelők (expanderek).*
3. *Farmakológiai, vegyi és fizikai beavatkozások:* A NOB Orvos Bizottsága szabályaival összhangban tilos minden olyan szer vagy módszer használata, amely a doppingellenőrzés során felhasználandó vizeletminta integritását vagy érvényességét meghamisítja. Ilyen beavatkozások például: a katéterezés, a vizeletcsere és/vagy vizelethamisítás, valamint a vizeletkiválasztás akadályozása probenecid vagy származékainak alkalmazásával.

III. Bizonyos körülmények között tiltott vegyületek

A) Alkohol

A nemzetközi szakszövetségek és más felelős szervekkel történt egyezmény alapján etanol-teszt végezhető bizonyos sportágakban. A részletes szabályokat az illetékes szövetségek a doppingszabályzatban rendezik.

B) Cannabinoidok

A nemzetközi szakszövetségek, illetve felelős szervek kérésére (NOB, ISM) fogyasztásuk ellenőrizhető versenyen kívül, felkészülési időszakban is. Az ellenőrzés során marihuana és hasis teszt elvégzésére kerül sor. Az olimpiai játékok idején a marihuana teszt végig elvégezhető. A vizeletben lévő 11-nor-delta-9 tetrahidrokannabinol-9-karbonsav (carboxy-THC) szintje 15 ng/ml felett doppingnak számít.

C) Helyi érzéstelenítők

Injekcióban történő helyi érzéstelenítés a következő feltételek mellett megengedett:

1. bupivakain (bupivacainum, bupivacaine), lidokain (lidocainum, lidocaine), mepivakain (mepivacainum, mepivacaine), prokain (procainum, procain) és származékaik használhatók, de kokain nem. Érösszehúzó vegyületek helyi érzéstelenítőkkel együtt alkalmazhatók;
2. csak helyi vagy ízületbe történő injekciózásuk megengedett;
3. csak orvosi igazolás birtokában és megfelelő indikáció esetén alkalmazhatók.

A készítmény alkalmazásról igazolást kell benyújtani a versenybíróságnak.

D) Glükokortikoszteroidok

Ezen vegyületek szisztémás alkalmazása tilos, tehát nem alkalmazhatók szájon át, végbélbe vagy izom, illetve vénás injekció formájában. Amennyiben orvosilag indokolt, helyi és intraarticularis injekció formájában alkalmazható. A készítmény alkalmazásáról igazolást kell benyújtani a versenybíróságnak.

E) Béta-blokkolók

Magyar név	Latin név	Angol név
acebutolol	acebutololum	acebutolol
alprenolol	alprenololum	alprenolol
atenolol	atenololum	atenolol
betaxolol	betaxololum	betaxolol
bisoprolol	bisoprololum	bisoprolol
bunolol	bunololum	bunolol
celiprolol	celiprololum	celiprolol
eszmolol	esmololum	esmolol
karteolol	carteololum	carteolol
labetalol	labetalolum	labetalol
levobunolol	levobunololum	levobunolol
metipranolol	metipranololum	metipranolol
metoprolol	metoprololum	metoprolol
nadolol	nadololum	nadolol
oxprenolol	oxprenololum	oxprenolol
pindolol	pindololum	pindolol
propranolol	propranololum	propranolol
szotalol	sotalolum	sotalol
timolol	timololum	timolol

és származékaik.

Bizonyos szövetségek előírásai szerint ellenőrizhető.

IV. Mennyiségi korlátozás alá eső vegyületek összefoglaló felsorolása

koffein	>12 µg/ml
karboxi-THC	>15 ng/ml
katin	>5 µg/ml
efedrin	>10 µg/ml
epitesztoszteron	>200 ng/ml
metilefedrin	>10 µg/ml
morfin	>1 µg/ml
19-norandroszteron	>2 ng/ml férfiaknál
19-norandroszteron	>5 ng/ml nőknél
fenilpropanolamin	>25 µg/ml
pszeudoefedrin	>25 µg/ml
szalbutamol (izgatószerként) (anabolikus hatású szerként)	 >100 ng/ml >1000 ng/ml
tesztoszteron és epitesztoszteron aránya	>6

2. számú melléklet
a 99/2001. (VI. 20.) Korm. rendelethez

A dopping-mintavételi eljárási rend részletes szabályai

Az eljárási rend célja, hogy

1. operatív egységesített eljárás keretében minden érdekelt számára biztosítsa az egységes és korrekt mintavételt,

2. segítse elő a doppingellenőrzés folyamatos végrehajtását és egy egységes nemzetközi mintavételi modell kialakítását.

Főbb tartalmi elemek

1. Mintavételi csoportok

1.1. A mintavételt képzett és erre a tevékenységre a miniszter által felhatalmazott, független személyeknek kell végezni, akiknek rendszeres továbbképzésben kell részt venniük meghatározott időszakonként. Ennek megszervezése a doppingellenes tevékenységért felelős szervezet kötelessége.

1.2. Az ellenőrzésnél a mintavevő csoport két tagjának jelenléte szükséges, figyelembe véve az ellenőrizendők nemét. Jelen lehet továbbá a sportoló által megjelölt személy is (orvos, gyúró).

1.3. A doppingellenőröknek rendelkezniük kell megfelelő igazolvánnyal, illetve megbízólevéllel, amelyet az erre hivatott nemzeti vagy nemzetközi sportszervek, szövetségek állítanak ki.

2. Az ellenőrzésre történő kijelölés

2.1. Az ellenőrzéseket a versenyeken és a felkészülési időszakban is el lehet rendelni a nemzeti doppingellenes rendelkezéseknek, illetve szövetségek alapszabályainak megfelelően.

2.2. Az igazolt, illetve versenyeken rendszeresen részt vevő sportolókat bármikor, előzetes figyelmeztetés nélkül ismételten is alá lehet tesztvizsgálatnak vetni.

2.3. Tilos a sportoló előzetes tájékoztatása a várható ellenőrzésről.

3. A doppingmintát kísérő nyomtatványok

3.1. A sportolót szóban és írásban is fel kell szólítani a doppingvizsgálatra. A szóbeli felszólítást utólag dokumentálni kell. A felszólító nyomtatványon rögzíteni kell a mintavétel idejét, helyét és módját, és azt a versenyzővel alá kell íratni.

3.2. A felszólító nyomtatványnak tartalmaznia kell a sportoló adatait és a versenyző által kiválasztott kísérőszemély nevét.

3.3. A doppingellenőrzés megtagadását, meghiúsítását, illetve azt, ha a sportoló az ellenőrzés alól kivonja magát — amely a pozitív eredménnyel egyenlő elbírálás alá esik —, a felszólító nyomtatványon dokumentálni kell.

3.4. A versenyen történő ellenőrzésre vonatkozó szabályok:

3.4.1. A doppingellenőrzésre történő kijelölést közvetlenül a verseny befejezése után kell megtenni.

3.4.2. A kijelölés, illetve a mintavétel egyes sportágaknál más időpontban is megtörténhet (pl. súlycsoporthoz kötött sportágaknál mérlegeléskor is).

3.4.3. Az ellenőrzésre történő kijelölés után a sportoló mellé ki kell rendelni egy kísérőt a vizsgálószervezet részéről, aki a mintavételre történő megjelenésig a sportoló mellett tartózkodik.

3.4.4. Amennyiben vizelet-mintavétel történik, úgy azt a kijelöléstől számított 24 órán belül el kell végezni. A mintavételre történő kijelölés után 1 órán belül meg kell jelenni a mintavételi állomáson.

3.5. A versenyen kívül történő mintavétel:

3.5.1. A sportoló előzetes értesítés nélkül bármikor kijelölhető doppingellenőrzésre.

3.5.2. Egyebekben a 3.4.2—3.4.4. pontokban foglaltakat kell megfelelően alkalmazni.

4. Megjelenés mintavételre

4.1. A verseny befejezésekor a kijelölő adatlapon jelzett időben a sportolónak a mellérendelt kísérővel együtt meg kell jelennie a doppingellenőrző állomáson rendszerint azonnal, de legfeljebb 1 órán belül.

4.2. A megjelenés idejét, a kísérő személyi adatait, illetve az esetleges távolmaradás tényét a mintavételi űrlapon is dokumentálni kell.

5. Mintavételi helyiség

5.1. A versenyen, illetve az azon kívül történő ellenőrzés során a mintavételi helyiségnek az esemény színhelyéhez olyan közel kell lennie, amennyire az lehetséges. Erről a szervezőnek, illetve a sportszervezetnek kell gondoskodnia.

5.2. A mintavétel helyének elszigeteléséről és biztonságáról gondoskodni kell.

5.3. Célszerű biztosítani egy elkülönített váró- és adminisztratív helyiséget, valamint külön mosdót a mintavétel céljára.

5.4. A mintavételi helyiségben csak arra felhatalmazott személyek tartózkodhatnak, a vizeletmintát csak azonos nemű veheti le. Szükség esetén tolmács segítsége igénybe vehető.

5.5. A vizsgálóhelyiségben egy időben csak egy sportoló vizsgálata történhet.

6. A mintavételi eljárás

6.1. A mintavételi felszerelésnek eleget kell tennie az egyedi azonosítás, a biztonságos tárolás és a sérthetetlenség követelményeinek.

6.2. Az eljárás lényegét és folyamatát a mintavétel előtt a sportolóval ismertetni kell.

6.3. A vizelet-mintavétel egy lezárt, ellenőrzött mintavételi edénybe történik, az adminisztratív helyiségben tartózkodó ellenőr jelenlétében. A korrekt vizsgálat végzéséhez legalább 75 ml vizeletre van szükség, amelyből 50 ml-t az ,,A'' feliratú, 25 ml-t pedig a ,,B'' feliratú mintavételi edénybe kell tölteni. A test egyéb szöveteiből történő mintavétel eljárási rendjét az érintett szövetségnek a doppingszabályzatban kell rendeznie.

6.4. Az ellenőrzés eredményének befolyásolása, illetve a csalás elkerülése érdekében a felesleges ruhadarabokat a versenyzőnek le kell vennie. Mindig azonos nemű doppingellenőr jelenlétét kell biztosítani a vizsgálat során.

6.5. A sportoló az általa kiválasztott, előre megszámozott mintaszállító edénypárba tölti ki a vizeletmintát. Mindkét üveget a sportoló jelenlétében le kell zárni, és az egyedi kódot a kísérő űrlapon fel kell tüntetni, amit a versenyző és az általa választott kísérője ellenőriz.

6.6. Ha valamelyik nemzeti, illetve nemzetközi szövetség előírja, akkor a gyűjtőedényben lévő maradék vizelet pH-ját, illetve fajsúlyát meg kell mérni. Ennek eredményét a kísérő űrlapon fel kell tüntetni (a pH 5—7, a fajsúly 1010 vagy e fölött elfogadható). Ezeknek az értékeknek nem megfelelő értékek esetén új vizeletmintát kell levenni.

6.7. A sportolónak nyilatkoznia kell azokról a gyógyszerekről vagy egyéb készítményekről, amelyeket a vizsgálatot megelőző 10 napon belül szedett. Az adatokat bizalmasan kell kezelni, de azokat fel kell tüntetni a mintavételi űrlapon.

6.8. A doppingellenőr által kitöltött mintakísérő űrlapot a sportoló, az őt kísérő személy és a doppingellenőr aláírja. Bármilyen észrevételt az ellenőrzéssel kapcsolatban ezen az űrlapon kell dokumentálni.

6.9. Az űrlapból példányt kap
— a sportoló,
— a nemzeti dopping-ellenőrzési szervezet,
— a szövetség, és
— a laboratórium (ezen a példányon név nem szerepel, csak kódszám).

7. A laboratóriumba történő mintaszállítás

A mintákat a nemzetközi doppingellenes szervezetek által elfogadott módon, a biztonság szabályainak megfelelően kell a laboratóriumba küldeni az erre a célra rendszeresített formanyomtatvány kíséretében, a mintavétel után a lehető legrövidebb időn belül, hűtött és biztonságosan becsomagolt állapotban. A minták átvételét azok megérkezését követően a laboratóriumban dokumentálni kell.

8. Az ellenőrzés megtagadása, az ellenőrzés visszautasítása

Ennek tényét az ellenőrzési űrlapon dokumentálni kell, lehetőleg a sportoló és a kísérő aláírásával együtt. Visszautasítás vagy téves, illetve megkésett megjelenés az ellenőrzés színhelyén a pozitív eredménnyel azonos elbírálás alá esik.

A Kormány 100/2001. (VI. 20.) Korm. rendelete

a védett állatfajok védelmére, tartására, bemutatására és hasznosítására vonatkozó részletes szabályokról szóló 8/1998. (I. 23.) Korm. rendelet módosításáról

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 44. §-ának (4) bekezdésében, valamint a 85. §-ának *a)* pontjában kapott felhatalmazás alapján a Kormány a következőket rendeli el:

1. §

(1) A védett állatfajok védelmére, tartására, bemutatására és hasznosítására vonatkozó részletes szabályokról szóló 8/1998. (I. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 15. §-ának (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) Az e rendelet hatálybalépése előtt szerzett gyűrűző szakvizsga 2002. június 30-ig érvényes.''

(2) Az R. 15. §-ának (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(6) Az e rendelet hatálybalépése előtt kiadott solymászati célú tartási engedélyek 2002. december 31-ig érvényesek.''

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 101/2001. (VI. 20.) Korm. rendelete

a mezőgazdasági biztosító egyesületek alapításának és működésének támogatásáról

A Kormány annak érdekében, hogy

— elősegítse a nehezen biztosítható mezőgazdasági kockázatokat vállaló biztosító egyesületek megalapítását, illetve működését,

— segítse a mezőgazdasági tevékenységet végzők önszerveződését,

— anyagi hozzájárulást nyújtson a megalakulni szándékozó mezőgazdasági biztosító egyesületek induló tőkéjéhez, illetve a már működő egyesületek tőkeemeléséhez,

a mezőgazdasági biztosító egyesületek támogatásáról a következőket rendeli el:

1. §

A rendelet hatálya kiterjed minden, a hatálybalépésekor már működő, illetve a hatálybalépést követően megalakuló mezőgazdasági biztosító egyesületre (a továbbiakban: egyesület).

2. §

E rendelet alkalmazásában

a) egyesület minden olyan, a biztosítóintézetekről és a biztosítási tevékenységről szóló 1995. évi XCVI. törvény (a továbbiakban: Bit.) alapján tevékenykedő biztosító egyesület, amely a *b)* pontban meghatározott mezőgazdasági kockázatok biztosítására alakult, és megfelel a Bit. 80. § (3) bekezdés *c)*, *ca)* és *cb)* pontjában előírt feltételeknek;

b) mezőgazdasági kockázatnak minősül minden olyan kockázat, amely esetben a biztosítás tárgya a növényi kultúra, termény, állatállomány, az állatállomány ellátását szolgáló takarmány;

c) mezőgazdasági tevékenységet folytatónak minősül a mezőgazdasági tevékenységet végző jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság és természetes személy feltéve, hogy a mezőgazdasági termelők agrártámogatás igénybevételével összefüggő adatszolgáltatásáról és nyilvántartásba vételéről szóló 236/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet szerint nyilvántartásba vették, és az agrártámogatások igénybevételének általános feltételeiről szóló 273/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet 3. §-ában foglalt feltételeknek megfelel.

3. §

(1) Az induló tőke megteremtése érdekében költségvetési támogatásra (a továbbiakban: támogatás) az e rendelet hatálybalépését követően megalakult olyan egyesület jogosult,

a) amelyet a bíróság nyilvántartásba vett;

b) amelynek tagjai az egyesület alapszabályában kötelezettséget vállalnak arra, hogy ha az egyesületet a megalakulásától számított öt éven belül megszüntetik, a kapott támogatást visszafizetik, és ennek biztosítására az alapszabályban pótbefizetési kötelezettséget vállalnak;

c) amely kizárólag a 2. § *b)* pontjában meghatározott mezőgazdasági kockázatok biztosítását végzi;

d) amelynek legalább tíz mezőgazdasági tevékenységet folytató tagja van;

e) amelynek tagjai az egyesület alapszabályában kötelezettséget vállalnak arra, hogy ha az egyesület tevékenységi engedély iránti kérelmét a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (a továbbiakban: Felügyelet) elutasítja, a kapott támogatást visszafizetik, és ennek biztosítására az alapszabályban pótbefizetési kötelezettséget vállalnak. A Felügyelet az elutasítás tényéről 15 napon belül tájékoztatja a Mezőgazdasági Biztosító Egyesületi Tárcaközi Bizottságot (a továbbiakban: Bizottság).

(2) Az e rendelet hatálybalépésekor már működő egyesület abban az esetben jogosult az általa végrehajtandó — törvényben előírt — tőkeemelés céljából támogatásra, ha

a) megfelel az (1) bekezdés *c)* és *d)* pontjában foglaltaknak;

b) tagjai az egyesület alapszabályában kötelezettséget vállalnak arra, hogy ha az egyesületet a támogatás nyújtásától számított öt éven belül megszüntetik, a kapott támogatást visszafizetik, és ennek biztosítására az alapszabályban pótbefizetési kötelezettséget vállalnak;

c) a Felügyelet igazolja, hogy érvényes tevékenységi engedély birtokában folytatja tevékenységét.

4. §

(1) A támogatás mértéke egyesületenként legfeljebb

a) az e rendelet hatálybalépése után megalakuló egyesületnél a Bit.-ben előírt minimálisan szükséges induló tőke háromnegyede;

b) az e rendelet hatálybalépésekor már működő egyesületnél a Bit.-ben előírt biztonsági tőkerész elérését szolgáló tőkeemelés háromnegyede.

(2) Az e rendelet hatálybalépésekor már működő egyesület több részletben is igényelheti a támogatást feltéve, hogy korrigált saját tőkéjének mértéke nem csökkent a korábbi, támogatással növelt saját tőkéjéhez képest.

(3) A rendelet hatálybalépése után megalakuló egyesület — ha tevékenysége során besorolása a Bit. 80. §

(3) bekezdésének *ca)* pontjáról *cb)* pontra módosul — az e rendelet hatálybalépésekor már működő egyesületekre vonatkozó szabályok szerint igényelheti a támogatást.

5. §

(1) A támogatás forrása a központi költségvetés Pénzügyminisztérium fejezetében a Vállalkozások folyó támogatása címen az egyedi termelési támogatásokra szolgáló pénzügyi keret terhére meghatározott pénzösszeg.

(2) Ha a támogatás forrásaként az (1) bekezdésben meghatározott éves pénzügyi keret kimerül, a Bizottság a jóváhagyott támogatási kérelmet halasztott kérelemként veszi nyilvántartásba, és erről az egyesületet írásban értesíti. Ebben az esetben az egyesület a következő évi támogatás folyósításakor elsőbbséget élvez.

6. §

A támogatás odaítéléséről — az egyesület kérelmére, az e rendeletben meghatározott feltételek szerint — a Bizottság dönt, amely a Pénzügyminisztérium, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium és az Agrárkoordinációs Fórum képviselőiből áll.

7. §

(1) A Bizottság a rendelkezésre álló összeg erejéig nem tagadhatja meg a támogatást, ha az azt kérelmező egyesület a jogszabályban foglalt feltételeknek megfelel.

(2) A támogatás odaítélése a támogatási kérelmek beérkezési sorrendjében történik.

8. §

Az egyesület a kapott támogatást a tőketartalék javára köteles elszámolni. A tőketartalék kapott összegét lekötött tartalékként kell kimutatni mindaddig, amíg a 3. § (1) bekezdés *b)* pontja és a 3. § (2) bekezdésének *b)* pontja szerinti kötelezettség fennáll. Ha a kapott támogatást vissza kell fizetni, a visszafizetést — a lekötés megszüntetésével egyidejűleg — a tőketartalék terhére kell elszámolni.

9. §

(1) E rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba, rendelkezéseit a hatálybalépés után a Bizottsághoz beérkezett támogatási kérelmek elbírálására kell alkalmazni.

(2) Az egyesületek a támogatás iránti kérelmüket legkorábban e rendelet hatálybalépését követő 30 nap elteltével nyújthatják be.

(3) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg

a) a mezőgazdasági biztosító egyesületek alapításának támogatásáról szóló 35/1994. (III. 18.) Korm. rendelet;

b) a befektetési szolgáltatási tevékenységet folytató gazdálkodó szervezet üzleti, befektetési, szolgáltatási tevékenységéhez kapcsolódó, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete részére történő adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló 137/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet

hatályát veszti.

(4) Felhatalmazást kap a pénzügyminiszter, hogy a támogatás folyósításának részletes szabályait rendeletben állapítsa meg.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 102/2001. (VI. 20.) Korm. rendelete

az egyetemi szintű egészségügyi informatikus alapképzési szak képesítési követelményeiről

A Kormány a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény 72. §-ának *d)* pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

Az egészségügyi informatikus szakon alapképzésben egyetemi szintű végzettség és egészségügyi informatikus szakképzettség szerezhető.

2. §

Az egészségügyi informatikus alapképzési szak képesítési követelményeit e rendelet *melléklete* tartalmazza.

3. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

Melléklet
a 102/2001. (VI. 20.) Korm. rendelethez

Az egyetemi szintű egészségügyi informatikus alapképzési szak képesítési követelményei

1. A képzési cél

A képzés célja olyan, az egészségügy területén szaktudományi, számítástechnikai, informatikai és szervezési szakismeretekkel rendelkező egészségügyi informatikusok képzése, akik képesek egészségügyi információs rendszerek tervezésére, fejlesztésére, üzemeltetésére és vezetésére, ismerik az egészségügy működése során keletkező adatokat és információkat, azok tartalmi követelményeit, a szakterület hazai és nemzetközi fejlődését, és annak eredményeit tevékenységük során alkalmazni tudják.

2. Az oklevélben megnevezett szakképzettség

Okleveles egészségügyi informatikus.

3. A képzési idő

10 félév, 300 kreditpont.
Összóraszám: 4545.

4. A képzés főbb tanulmányi területei és azok arányai

Alapozó tárgyak: matematika, fizika, biológia, élettan, klinikum, egészségügyi szervezés és irányítás, közgazdaságtan — 20%.

Szakmai alapozó tárgyak: informatikai-számítástechnikai alapismeretek — 20%.

Szakmai tárgyak: az egészségügyi informatika szakanyaga, valamint az ehhez társuló speciális tudásanyagok (pl. jel- és képfeldolgozás, orvosi döntés, biometria, finanszírozás) — 20%.

Választható tárgyak: a tudásanyag kibővítése, illetve a speciális érdeklődés kielégítése érdekében (pl. statisztikai analízis) — 20%.

Szakmai gyakorlat: informatikai és számítástechnikai laboratóriumokban, valamint alapellátási, szakrendelői munkahelyeken, illetve intézeti (kórházi) képalkotó, klinikai laboratóriumokban és terápiás egységekben, intézeti informatikai osztályokon végzett gyakorlat — 10%.

Egyéb kötelező tárgyak: angol, latin, filozófia, testnevelés — 10%.

A képzésben a gyakorlati képzés aránya: 10%.

5. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ismeretek ellenőrzési rendszere a tantervben előírt — részben egymásra épülő, részben egymástól független — gyakorlati jegyek megszerzéséből, vizsgákból (szigorlat, kollokvium) szakmai gyakorlat elvégzéséből, szakdolgozat elkészítéséből, valamint záróvizsga letételéből tevődik össze.

5.1. A kötelező szigorlatok száma: 4.

— matematika és valószínűségi számítás 12 kredit
— fizika és biofizika 10 kredit
— számítástechnikai bázisismeretek (általános számítástechnika, programozás, információs hálózatok) 14 kredit
— egészségügyi informatikai bázisismeretek (alapellátás informatikája, elektronikus rekord, kórházi információs rendszerek) 14 kredit

5.2. A szakdolgozat követelményei

A szakdolgozat témaköre az egészségügyi ellátás valamely szakterületéhez (alapellátás, járóbeteg-szakellátás, kórházi, intézményi ellátás) kapcsolódik, tartalmában informatikai, informatikai eszközöket használó közgazdasági-finanszírozási, biometriai vagy jelfeldolgozó feladat, amelyben a hallgató a tanulmányai során elsajátított ismeretei alkalmazását bizonyítja. A szakdolgozat tárgya lehet irodalomkutatás, saját felmérés, kutatás, saját program-, illetve alkalmazásfejlesztés, mely bizonyítja a hallgató alapos tárgyi ismereteinek alkalmazását az adott szakterületen.

5.3. A záróvizsga

5.3.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei

A tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakövetelmény és szigorlatok teljesítése és középfokú „C'' típusú állami, vagy azzal egyenértékű nyelvvizsga letétele angol nyelvből, valamint az elfogadott szakdolgozat.

5.3.2. A záróvizsga részei:

— a szakdolgozat megvédése,
— komplex szóbeli vizsga egészségügyi informatikus tárgykörből:
a számítástechnikai és informatikai ismeretek (operációs rendszerek, szoftvertechnológia, programozási nyelvek, adatbázis-kezelés, számítógépes hálózatok, kommunikációs protokollok) és egészségügyi jellegű ismeretek (digitális mérés- és jelfeldolgozás az egészségügyben, információ és hírközlés elmélet egészségügyi vonatkozásai, népegészségtan, egészségügyi informatikai rendszerek, egészségügyi minőségbiztosítás, egészségügy finanszírozás, egészségügyi kódrendszerek, egészségügyi menedzsment).

5.3.3. A záróvizsga eredménye

A záróvizsga eredménye a szakdolgozat megvédése és a komplex szóbeli vizsga érdemjegyeinek egyszerű számtani átlaga.

A Kormány tagjainak rendeletei

Az oktatási miniszter 19/2001. (VI. 20.) OM rendelete

a Nemzeti, etnikai kisebbségi óvodai nevelésének irányelve és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/1997. (XI. 5.) MKM rendelet módosításáról

A közoktatásról szóló — többször módosított — 1993. évi LXXIX. törvény 94. §-a (1) bekezdésének *a)* pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

A Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló — többször módosított — 32/1997. (XI. 5.) MKM rendelet 2. számú mellékleteként kiadott Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai irányelve, III. RÉSZ „RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK KISEBBSÉGEKKÉNT" cím G) fejezetét követően, az e rendelet *mellékleteként* kiadott

a) „H) BOLGÁR KISEBBSÉGI OKTATÁS",

b) „I) GÖRÖG KISEBBSÉGI OKTATÁS", továbbá

c) „J) RUSZIN KISEBBSÉGI OKTATÁS"

fejezettel egészül ki.

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Pokorni Zoltán s. k.,
oktatási miniszter

Melléklet a 19/2001. (VI. 20.) OM rendelethez

H)

BOLGÁR KISEBBSÉGI OKTATÁS

1.1. Bolgár nyelv és irodalom

(A tanítási nyelvű és a kétnyelvű nemzetiségi iskolák számára.)

Részletes követelmények a 4. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Kommunikáció. Beszédtevékenységek. Szöveg.		
A nyelv — a kommunikáció eszköze. Szövegfajták a kommunikáció célja szerint: társalgási szöveg, tudományos szöveg, szépirodalmi szöveg.	A közbeszédi nyelv közléseinek megértése — a hivatalos és nemhivatalos kommunikációban. Párbeszéd készsége — részvétel párbeszédekben a beszélő szándékának megértésével. Beszédmonológ készsége rövid, monológjellegű felszólalások összeállítása, tekintettel a kommunikatív célra. Tudományos és szépirodalmi szövegek felismerése.	Közbeszédi, tudományos és szépirodalmi szövegek felismerése. Tudja a mondanivalóját szóban értelmesen megfogalmazni. Egyszerű szóbeli közlések, utasítások megértése. Kérdésfeltevés, válaszadás.
	Hasonlóságok és eltérések felismerése a bolgár és magyar üdvözlési, ismerkedési, udvariassági, kérési, köszönési felszólítási beszédfordulatok között. A bolgár beszédetikett alkalmazásának készsége beszédviselkedésnél új szituációban.	A bolgár beszédetikett szóbeli fordulatainak elsjátítása. Készség szöveg írásos megfogalmazására a bolgár beszédetikett szerint — üdvözlés, levél stb.
	Az életkornak megfelelő optimális írási és olvasási tempó hang nélkül és fennhangon. Olvasás értéssel és bolgár kiejtéssel. Kifejező olvasás. Szabadon írás cirill betűkkel.	Legyen képes tartalmilag tisztázott és megértett szöveg felkészülés utáni folyamatos felolvasására. Egy-másfél oldal terjedelmű, az életkornak megfelelő szöveg néma olvasása.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
A szöveg témája, kulcsszavak és alapgondolata.	Rövid szöveg témájának meghatározása, a szöveg alapgondolatának megértése. A szöveg részeire bontása címadással.	Olvasásá bolgár kiejtéssel. A grafikus jelek interferenciájának leküzdése cirill betűkkel való írás során. A megértés bizonyítása egyszerű feladatok megoldásával. A szöveg részekre tagolása.
Elmesélés: részletesen és röviden.	Elbeszélő szöveg részletes és rövid elmesélése.	Mesék epizódjainak elmesélése megadott vázlat szerint.
Fogalmazás. Elbeszélő fogalmazás. Leíró fogalmazás. Elmélkedő fogalmazás.	Fogalmazási készség adott kezdettel. Hétköznapi esetek elmesélése. Képsorozat elmesélésének készsége. Festőművész képének leírási készsége. Szépirodalmi szöveg értelmezésének készsége.	Mondatalkotási készség, rövid szöveg fogalmazása saját élményről. Tárgyak és jelenségek leírása.
Szövegszerkesztés rövidítés, betoldás, helyettesítés és szövegáthelyezés útján.	Különböző szövegszerkesztési fajták elvégzésének készsége. Saját beszéd ellenőrzési és korrigálási készsége új szituációban.	Szövegírás betűtévesztés, betűcsere, betűkihagyás nélkül, a helyesírásnál jelzett normák betartásával.
A bolgár nyelv eszközeink megértése és felhasználása.		
A mondat mint építő egység. Mondatfajták a közlés célja szerint. Intonáció és központozás. Szórend.	Kijelentő, kérdő, felszólító és felkiáltó mondatok képzésének és használatának készsége. Bolgár szórend és intonáció használata a mondatban.	Mondatfajta megnevezése konkrét esetekben.
Egyszerű és összetett mondat. Egyenes és függő beszéd.	Egyszerű és összetett mondatok felismerésének és egyszerű mondatok összetetté fűzésének készsége. Egyenes beszéd függő beszéddé alakításának készsége. Nyelvi eszközök kiválasztásának és kombinálásának készsége saját gondolatok kifejezésére új szituációban. A társadalmi érintkezés, családi és iskolai környezet alapszókincsének használata. Kétnyelvű és helyesírási szótár használatának készsége. A bolgár és a magyar lexémák közös jellemzőinek felismerése. A szavak közvetlen és átvitt értelmének megértése.	Egyszerű és összetett mondatok felismerése.
A szó értelmi oldala. Szóképzés. Egy- és többjelentésű szavak. A szó közvetlen és átvitt értelme. Tő- és származékszavak. Rokon szavak. A szó töve. Összetett szavak.	Szavak képzésének, rokon szavak megtalálásának és helyesírásuk ellenőrzésének készsége.	Szavak csoportosítása szófajok szerint (a tanult szófajok körében).
A szó grammatikai oldala (gyakorlati szinten). Főnév. Melléknév. Főneves-mellékneves szókapcsolatok. Számnév. Személyes névmások.	A névszók megértése és helyes használata tárgyak és jelenségek leírásánál. A bolgár és a magyar névszók összehasonlítása gyakorlati szinten. Melléknevek és számnevek összefűzése főnevekkel. A névszókat helyettesítő szavak jelentésének és használatának megértése.	A névszók nemének megalapítása. A szavak többes számának képzése és helyesírása. A névszók névelős alakja; beszédhelyesség a hímnemű főnevek névelős alakjával kapcsolatban. A melléknevek fokozásának használata. Személyes névmások használata az ismétlések elkerülésére.
Ige. Segédige (сам).	Az igék használatának megértése a bolgár nyelvben. Az ige személyéről, számáról és idejéről tanultak felhasználása új beszédszituációkban. A jelen, jövő, befejezett és folyamatos múlt idő használata. Igeidők együttes használata az életből vett esetek elmesélésekor.	Az igék számának, személyének és idejének felismerése a bolgár nyelvben. A jelen és jövő idő képzése. A jelen idejű végződések helyes használata beszédben és írásban. Befejezett és folyamatos múlt idő képzése.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Határozószók. Elöljárószók, kötőszók és módosító szók. A szó hangzási oldala. A bolgár ábécé. Nyitott és zárt magánhangzók. Zöngés és zöngétlen, lágy és kemény mássalhangzók.	A határozószók megértése és használata mondatokban és rövid szövegben. A fontosabb elöljárószók és kötőszók jelentésének megértése, és helyes használatuk a mondatban. A szavak elválasztása. A zöngés és zöngétlen mássalhangzók kiejtése és helyesírása; az *c* és *m* mássalhangzók; mássalhangzó-torlódás.	A cirill ábécé grafikus jeleinek megfelelő használata. A szavak magánhangzóinak helyes használata beszédben és írásban. Zöngés mássalhangzók helyes kiejtése és írása.
A bolgár folklór és szépirodalom alkotásainak befogadása.		
Ógörög mítoszok és bibliai példabeszédek. Bolgár népköltészet. A bolgár ünnepek kalendáriuma. Bolgár népszokások. Szerzői mesék. Bolgár klasszikusok gyermekeknek szánt művei. Kortárs gyermekirodalom.	Adaptált mítoszok és bibliai példabeszédek olvasása megértéssel és elmesélése. Érdeklődés a népköltészeti hagyomány iránt; mesék és a gyermekirodalom alkotásai iránt. Vonzalom a bolgár ünnepek és népszokások iránt. Magyar népmesék és európai szerzők meséi elmesélésének készsége bolgár nyelven. Mesealkotás. A műalkotás teljes értékű befogadásának készsége. A műalkotás egyes részei megértésének, elmesélési vázlat összeállításának készsége. Együttérzés és morális választás, a jó és a rossz felfogásának érzéke. Olvasónapló készítése. Törekvés az önkifejezésre versmondás, mesék és gyermekirodalmi művek dramatizálása segítségével.	Folyékony olvasás és rövid mítoszok elmesélése. Tudjon mondani jókívánságokat (legalább 5) a bolgár ünnepekkel és szokásokkal kapcsolatban. A mesék által keltett élmények megfogalmazása tanító segítségével. Tudja az olvasottakkal kapcsolatos véleményét, álláspontját önállóan megfogalmazni. Az olvasottak rövid leírása, az olvasónaplóban. Bolgár versek elmondása, és részvétel a jelenetekben.

Alkotók és művek

— Bolgár népmesék és bolgár szerzők: Angel Karalijcsev, Szvetoszlav Minkov, Valeri Petrov és mások meséi.

— Bolgár gyermekírók: Petko Szlavejkov, Ivan Vazov, Elin Pelin, Kiril Hrisztov, Konsztantin Konsztantinov, Eliszaveta Bagrjana, Dora Gabe, Aszen Razcvetnikov, Emilijan Sztanev és mások tetszés szerint.

— A világ klasszikus gyermekíróinak: Charles Perrault-nak, a Grimm fivéreknek, Andersennek, Mark Twain-nek, Oscar Wilde-nak, Erich Kästnernek, Astrid Lindgrennek, Gianni Rodarinak és másoknak művei (tetszés szerint).

Részletes követelmények a 6. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Kommunikáció. Beszédtevékenységek. Szöveg.		
Beszéd-érintkezés. Beszédhelyzet. Hivatalos és nemhivatalos érintkezés az élet közbeszédi szférájában.	Tájékozódás a beszédszituációban — a kommunikáció tárgyának, résztvevőinek, körülményeinek és céljának meghatározása. Adekvát beszéd-viselkedés készsége hivatalos és nemhivatalos körülmények között.	Eligazodás a mindennapi kommunikációs élethelyzetekben: kapcsolatfelvétel, szándék és véleménynyilvánítás, tájékoztatás. Párbeszéd reprodukálása. Rövid tudományos-tankönyvi szöveg pontos és folyékony olvasása.
Beszédetikett a hivatalos és nemhivatalos érintkezésben.	A bolgár beszédetikett fordulatainak elsajátítása. A bolgár és a magyar beszédetikett összehasonlítása.	A két nyelv beszédstandard-kifejezései közötti interferencia leküzdése.
Szöveg.	A szöveg témájának és mikrotémáinak értelmezése. Vázlat összeállításának és a szöveg felépítésének készsége. Saját és idegen szöveg szerkesztésének készsége.	A szöveg alapvető értelmének megértése. A szöveg bekezdésekre tagolása.
Elmesélés. Fogalmazás.	Ismert szöveg részletes elmesélésének készsége; összefoglaló elmesélés készsége.	Mese elmesélése.
Leírás.	Tudományos és művészi leírás befogadása. Tudományos leírás és a művészi leírás elemeinek reprodukálása.	Természeti kép, tárgy, ember, környezet leírásának készsége. Tudományos tények leírása.
Elbeszélés.	Művészi elbeszélés befogadása és reprodukálása.	Szóbeli elbeszélés élmény alapján.
Elmélkedés. Tudományos szöveg. Kulcsszavak. Terminusok. A tudományos szöveg nyelvtani sajátosságai.	Elmélkedés szövegének felépítési készsége — a téma meghatározása és megfogalmazása, tézis, érvelés, összegzés. Az elmélkedés és elbeszélés befogadása tudományos szövegben. A nyelvi sajátosságok elemzése; a szavak és mondatok megválasztása és fűzése tudományos szövegben. Az információ tartalmi összefoglalásának készsége.	Az elmélkedés és elbeszélés befogadása tudományos szövegben. A terminusok jelentésének megértése. Jegyzetelési készség.
Tananyag.	Tananyag elemzésének készsége. Tudományos kérdés megválaszolásának készsége — érvelés.	Tananyag vázlata összeállításának készsége.
A hivatalos kapcsolatok szövegei — meghívás, üdvözlés, hirdetés.	Szövegalkotás készségének életszituációkban való alkalmazása — üdvözlés, meghívó, hirdetés, távirat stb. írása.	Írásbeli szövegalkotás készsége a bolgár beszédetikett szerint (szabadon választott).
A bolgár nyelv eszközeinek megértése és felhasználása.		
A mondat — a szöveg építőeleme. Mondatfajták — kijelentő, kérdő, felkiáltó, felszólító; egyszerű és összetett. Fő és másodlagos mondatrészek az egyszerű mondatban — alany és állítmány.	A bolgár irodalmi nyelv szintaktikai eszközei megértésének készsége. Szintaktikai eszközök megválogatásának és kombinációjának készsége saját gondolatok kifejezésére új szituációban. Különböző mondatfajták alkotásának készsége és a mondatok szöveggé fűzése; mondat- és szövegszerkesztés. A specifikus bolgár intonáció használata a különböző mondatfajtákban. A magyar intonáció interferenciáinak leküzdése. Az írásjelek helyes használata a különböző mondatfajtáknál.	A mondatfajták felismerésének és elemzésének, céljuk és összetételük alapján. Különböző mondatfajták összeállítása, átalakítása és szerkesztése. A mondat bolgár intonációjának ismerete. A különböző mondatfajták központozásának ismerete. Az egyszerű mondat részeinek felismerése; az egynemű mondatrészek használata.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
	A fő és másodlagos mondatrészek helyes és megfelelő használata az egyszerű mondatokban szöveggé fűzésük során. Azonos nemű mondatrészek használata a leírásban és az elbeszélésben. A frázis-összekötő eszközök felismerése és használata a szövegben.	A kötőszavak helyes és célszerű használata a szóösszetételekben és a mondatban.
A szó mint szótári egység. A szavak jelentése és használatuk a beszédben. A bolgár nyelv szókészlete. Törzsszavak; átvételek és idegen szavak; terminusok, nemzetközi terminusok.	Olyan szókincs ismerete, amely lehetővé teszi az érintkezést az élet különböző szféráiban a tanulók életkori lehetőségeinek megfelelően. A két nyelv közös szavainak felismerése és elemzése. A magyar nyelv és a bolgár nyelv tantárgyból tanult alapvető nyelvi fogalmak jelölésére szolgáló bolgár terminusok megértése.	A tanuláshoz kapcsolódó köznapi, szaknyelvi és irodalmi szókincs ismerete.
Szótárfajták.	Szótár (kétnyelvű, értelmező, szinonima stb.) és enciklopédia használata.	Szótár használata (kétnyelvű, értelmező, szinonima stb.).
Szinonimák; antonimák; homonimák.	Szinonimák, antonimák, homonimák működése a tanulók aktív szókincsében.	Szinonimák, antonimák, homonimák megértése a bolgár nyelvben.
Alapjelentés, átvitt értelem; a többjelentésű szavak.	Megértés; a szavak alap és átvitt jelentésének helyes és célszerű használata bolgár szövegekben. A szavak többértelműségének értelmezése a nyelvben. A szókincs önálló gazdagításának készsége és a két nyelv lexémái közötti interferencia leküzdése.	A szavak alap és átvitt értelmének megértése bolgár szövegekben. Egy szó több lexikai jelentésének megértése. A szókincs gazdagításának készsége és a két nyelv lexémái közötti interferencia leküzdése a tanár segítségével.
A szó grammatikai jelentése. A szófajok. Nyelvtani sajátosságok. A szó felépítése; morféma-fajták. Szóképző morfémák és formaképző morfémák. Rokon szavak. Összetett szavak és összetett, rövidített szavak. A szó alapformája.	A szavak nyelvtani sajátosságai meghatározásának készsége a bolgár nyelvben. A szó részei meghatározásának készsége és a morfémák helyesírása. A morfémák összehasonlítása a két nyelvben.	A morfémák értelmének megértése. A szavak végződéseinek helyes alkalmazása.
	Szóképzés készsége igekötők és főnévképzők segítségével. Egy szó több alakjának megkülönböztetése.	Igekötőkkel és képzőkkel képzett új szavak értelmének megértése.
	Rokon szavak helyes kiejtésének és írásának készsége. A szó alapformájának meghatározása; ismeretlen szavak alapformájának felismerése kétnyelvű és helyesírási szótárban. A névszók stilisztikai funkciójának megértése.	Rokon szavak felismerésének és a szavak helyesírása ellenőrzésének készsége. Ismert szavak alapformájának meghatározása a bolgár nyelvben.
Önálló és nem önálló szavak. Névszók — főnév; melléknév; számnév. Összetett névszói alakok.	A névszók helyes és célszerű használata a szövegben. A nem és a szemlélet fogalmainak megnevezési készsége. A névszók egyeztetése nemben és számban; névelős alakok helyes használata. A névszók és az ismert összetett névszói alakok helyes kiejtése és írása.	A névszók helyes és célszerű használata tárgyak és jelenségek leírásakor. A különböző névszófajták felismerése a bolgár nyelvben. A névszók nemének és számának felismerése; a névelős alakok helyes használata. Az ismert névszók helyes kiejtése és írása.
Helyettesítő szavak — névmások. Fajtáik — személyes, visszaható, mutató, kérdő, viszonyító.	A névmások funkciójának értelmezése a szövegben. A névmások mint kötőszavak használata a mondatban és a szövegben. Beszédhelyességi és helyesírási készség.	Szövegszerkesztés a névszóknak névmásokkal való helyettesítése útján az ismétlések elkerülésére.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Ige. Az alapigeidők — jelen, jövő, befejezett múlt, folyamatos múlt.	Az ige személyéről, számáról és idejéről tanultak felhasználása új beszédszituációkban. Igeidők együttes használatának készsége. Használatuk alapjelentésben és átvitt értelemben. Stilisztikai funkciójuk érzékelése. A történelmi jelen idő használata.	Igék megértése és használata elbeszélő szövegben. Jelen, befejezett múlt, folyamatos múlt és jövő idő használata a magyar igeidők megfelelő használata alapján.
Igemódok.	A cselekvő vagy szenvedő igemód használata megválasztásának készsége — kötöttségek és szabadság.	A bolgár ige cselekvő és szenvedő módjának megismerése.
Igenevek.	Az igenevek funkcióinak értelmezése a bolgár nyelvben. Az igeneves kifejezések és alárendelt mondatok kölcsönös felcserélésének készsége.	Az igenevek megértése bolgár szövegekben és igeneves szerkezetek magyar nyelvre fordításának készsége.
Határozószók.	A határozószók különböző fajtáinak megértése és szövegben való használata. A határozószó kötőszóként való használata a szövegben.	Határozószók megértése és használata mondatokban és szövegben.
	Az elöljárószós és elöljárószó nélküli kifejezések kölcsönös felcserélésének készsége.	A legfontosabb elöljárószók és kötőszavak jelentésének megértése és helyes használatuk a beszédben.
Módosító szók, elöljárószók, kötőszók, indulatszók.	A módosító szók helyes írásának és kiejtésének készsége. Az indulatszók összevetése a két nyelvben.	A módosító szók helyes kiejtése és írása.
A bolgár nyelv hangrendszere. Hang és betű. Hangváltozások.	A bolgár hangrendszer elméleti elképzelésének alkalmazása. A bolgár nyelv hangtörvényeinek alkalmazása. Helyesírási hibák kijavításának készsége. A két nyelv különbségeinek értelmezése a hangsúly és intonáció vonatkozásában.	Helyes hangképzés. A bolgár hangsúly ismerete. A bolgár intonáció használata a beszédben.
A bolgár folklór és a szépirodalom alkotásainak befogadása.		
Bolgár népművészet. Szóbeli népi alkotások. Népmesék. Keletkezésük és elterjedésük. Fajtáik. Az egyes népmesefajták sajátosságai — történet, hősök, tanulság; mesei motívumok, megszemélyesítés.	A bolgár és a magyar népművészet sajátosságainak összehasonlítása. Mítoszok összehasonlítása. Bolgár népmesék befogadása. A mesélő és a hallgató szerepének értelmezése. Mesék elmesélése. A bolgár és a magyar folklór mesék tartalmának összehasonlítása. Az egyes népmese-fajták sajátosságainak értelmezése. A tanulság levonása. Mese fogalmazása. Mese dramatizálása.	A bolgár és a magyar folklórban közös mesék megértése; legendák és közmondások. Beszédmonológ készsége — mese rövid összefoglalása. Mesei dialógus reprodukálása. Rövid mese fogalmazása. Jókívánságok, dalok, játékok kifejező olvasása és könyv nélküli előadása. Dramatizációban való részvétel
Mondák és legendák — témák, történetek, fantasztikus elemek.	Bolgár mondák és legendák befogadása. Összekapcsolásuk a bolgár történelem eseményeivel és a keresztény vallás elemeivel.	Mondák és legendák kifejező olvasása és elmesélése.
Közmondások.	Bolgár közmondások megértése. Ekvivalens kifejezések találása a magyar nyelvben.	Néhány bolgár közmondás elmondásának készsége.
Bolgár népi eposz. Bolgár népdalok. Hősi énekek, mitikus énekek, történelmi énekek, hajdut-énekek, munkadalok, a mindennapok dalai, szertartási dalok. Kifejező-ábrázoló eszközök a bolgár népdalokban: állandó jelző, negatív hasonlat, képi párhuzam, hiperbola.	A lírai és epikus dal felismerése és összehasonlítása. Bolgár népdalok befogadása és összehasonlítása a magyar folklór dalaival. A dalok és a bolgárok élete és álmai kapcsolatának értelmezése. A bolgár népdalok kifejező-ábrázoló eszközei funkciójának felismerése és értelmezése.	Bolgár népdalok különböző fajtái felismerésének készsége. A népdalok poétikájának megértése.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Jókívánságok.	Ünnepi (pl. karácsonyi) énekek előadása.	
Bolgár népszokások.	A bolgár népszokások specifikuma felfedezésének készsége. Összehasonlításuk magyar ünnepekkel és szokásokkal.	Bolgár szokások jellemző sajátosságainak felsorolása.
Szerzői irodalmi alkotások. Bolgár szépirodalom. Más népek irodalma.	Az irodalmi művek különböző olvasási fajtáinak készsége; teljes; tallózó; futó áttekintés, általános tájékozódás a szövegben.	Az olvasott művek szerzőjének, témájának, műfajának megnevezése.
Állatmese.	Állatmesék befogadása; összehasonlításuk az antik állatmesékkel és a különböző népek kortárs irodalmával.	Tanult állatmesék elmesélése bolgár nyelven.
Elbeszélés.	A bolgár szépirodalom elbeszéléseinek befogadása. Az elbeszélés sajátosságainak elemzése.	Az olvasott epikai művekben a helyzet, a helyszín, a szereplők, a cselekményelemek megnevezése.
A szépirodalom művészi fogásai és kifejezőeszközei.	A szerzői beszéd és a hős beszéde funkcióinak értelmezése. Az irodalmi hős jellemzése. A tájképek a bolgár irodalomban. Összehasonlítás a magyar irodalmi művek tájaival. Magyar és más, a magyar nyelv és irodalom tantárgyból tanult szerzők elbeszéléseinek elmesélése bolgár nyelven.	A szerkezetet alkotó elemek felismerése az olvasmányélmény és az olvasottakról való beszélgetés során: *például a szereplők, a főhős életútja. a cselekmény menete, fordulatai, a mű kezdése és befejezése.*

Alkotók és művek

— Bolgár népdalok — „Sétál, sétál Marko Prilepcsanin”, „Szlavka elveszti gyermekét”, „Amióta, kedves édesanyám, meghasadt a hajnal’’, „Adod-e, adod-e, Balkáni Jovó’’, „Sír, zokog az erdő’’, „Jana, hej, Jana’’, „Nedáéknál ragyog a nap’’ stb. és mások, tetszés szerint.

— Bolgár szépirodalom — Hriszto Botev, Ivan Vazov, Ljuben Karavelov („Szép vagy, erdőm”), Pencso Szlavejkov („Elválaszthatatlanok’’), Pejo Javorov („Tavasz’’), Elin Pelin („Nane Sztoicskov fűzfája’’), Jordan Jovkov („A kisebbik nővér’’). Kortárs bolgár költészet és próza: Hriszto Szmirnenszki, Atanasz Dalcsev, Eliszaveta Bagrjana, Veszelin Hancsev, Blaga Dimitrova, Valeri Petrov, Damjan Damjanov, Petja Dubarova, Jordan Radicskov és mások tetszés szerint.

— Más népek szépirodalma — tetszés szerint.

Könyv nélküli tanulásra

— Történelmi népdal — „Amióta, kedves édesanyám, meghasadt a hajnal”, „Adod-e, adod-e, Balkáni Jovó”.

— A mindennapi élet dalai — „Nedáéknál ragyog a nap”

— Hriszto Botev — „Hajdutok” (részlet); „Hadzsi Dimitar”

Részletes követelmények a 8. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Kommunikáció. Beszédtevékenységek.		
Kommunikáció a szépirodalomban. Szépirodalmi és nem szépirodalmi szöveg.	Különböző stílusú és műfajú szövegek olvasása logikai hangsúllyal. Olvasáskultúra. Tudományos szövegek megértése és értelmezése. Önálló jegyzetelés. A lényeg leszűrése. Összegzés. Vitakészség problémamegoldás céljából.	Olvasás megértéssel, a téma és mikrotémák értelmezése a szövegben. Vázlat összeállításának és a szöveg felépítésének készsége. Tankönyvi szöveg fordítása (szabadon választott tantárgyból). Tudományos kérdés megválaszolásának készsége — érvelés. Tudományos és szépirodalmi szöveg fordítása.
Fogalmazás — válasz irodalmi kérdésre.	Szépirodalmi szövegek megértése és értelmezése. A mögöttes tartalom megértése. Szövegalkotási készség az irodalmi kérdésre adott felelet műfaji sajátosságainak megfelelően; elmélkedés a szövegszerkezetekről és nyelvi fordulatokról.	A tanult, olvasott szöveg tartalmának értelmes ismertetése: szövegtömörítés, kifejtés. Törekvés az önálló vélemény kialakítására a szépirodalmi olvasmányok feldolgozásakor.
Tömegkommunikáció.	Tájékozódás tömegkommunikációs szituációban.	Tájékozódás tömegkommunikációs helyzetekben és műfajokban, elsősorban a befogadás oldaláról.
Publicisztikai szöveg. Publicisztikai műfajok — rövidhír, riport.	Publicisztikai szöveg stílusának és műfaji sajátosságainak elemzése. A publicisztikai szöveg fő beszédfunkciójának meghatározása.	
Művészi publicisztika — esszé.	Publicisztikai szöveg kompozíciós-szerkezeti sajátosságainak elemzése. A nyelvi eszközök elemzése, válogatása és kombinációja publicisztikai szövegben. Szabad elmélkedés erkölcsi-etikai vagy általános kulturális problémáról, amely a tanuló szempontjából jelentős.	
Beszédstílusok — stílusfajták.	Szöveg stilisztikai elemzésének készsége. Különböző stílusú és műfajú szövegek befogadása és alkotása.	Megadott szöveg stílusának meghatározása.
Beszédtulajdonságok — helyesség, pontosság és érthetőség, tömörség és jó hangzás.	Saját megnyilatkozás értékelésének készsége és idegen szöveg elbírálása.	Az eligazodás és részvétel képessége a kisközösségi kommunikációs helyzetekben.
A bolgár nyelv eszközeinek megértése és felhasználása.		
Irodalmi nyelv A bolgár nyelv kialakulása és fejlődése. A bolgár nyelv alapvető nyelvjárási tagozódása. Nyelvjárási szavak és kifejezések a beszéd-érintkezésben; a szépirodalomban.	A bolgár nyelv és más tanult nyelvek alapfogalmainak és törvényszerűségeinek összehasonlítása. Nyelvjárási szavak és kifejezések kiiktatásának készsége a saját beszédből. A hős jellemzése beszédének elemzése (nyelvjárási szavak) alapján az irodalmi műben.	A nyelvi eszközök rendszerként való értelmezése. A saját nyelvjárási kiejtés leküzdése (ha van ilyen).
Nyelvi egységek és nyelvi normák. Nyelvtani, lexikai, beszédhelyességi helyesírási és központozási normák a mai bolgár irodalmi nyelvben. Nyelvhelyesség és a nyelvi eszközök stilisztikai helyénvalósága.	A beszéd grammatikai egységei helyes és célszerű használatának készsége. Az irodalmi normák alkalmazása a beszédben. A nyelvtani, beszédhelyességi, helyesírási és központozási kultúra kinyilvánítása. A nyelvi eszközök stilisztikai funkcióinak megértése és használata. Stilisztikai kultúra kinyilvánítása.	A névszók és névmások grammatikai jeleinek értelmezése a bolgár nyelvben. Az igék grammatikai jeleinek értelmezése a bolgár nyelvben. A bolgár összetett igeidők fordítási készsége magyar nyelvre. Igeidők együttes használatának készsége összefüggő szövegben. A ragozhatatlan szófajok nyelvtani jellemzőinek értelmezése a bolgár nyelvben.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
A mondat — a szöveg alkotó egysége.	A bolgár szórend, a mondat helyes központozásának és intonációjának készsége. Különböző fajta összetett mondatok használata a szövegben. A szintaktikai szinonímia megértése és használata. A mellérendelő és alárendelő összetételek használata stilisztikai hatásának megértése a szövegben. Az összetett állítmány, az állítmányi határozó felismerése, helyesírása és használata. Igés és ige nélküli, személyes és személytelen mondatok felismerése gyakorlati szinten. A közbevetett és elkülönült részek megértése és használata. Idegen beszéd kifejezése különböző módjainak használata. Idézetek helyes alkalmazása.	Bolgár szórend és mondatfajták szerinti megfelelő intonáció alkalmazásának készsége. Különböző mondatfajták fordítási készsége magyar nyelvre. A kölcsönösen felcserélhető nyelvi eszközök lehetőségeinek felhasználása beszédben és írásbeli fogalmazás során. A közbevetett és elkülönült részek megértése és használata. Különböző módok használata idegen beszéd kifejezésére. Idézetek helyes használata.
A szó mint szótári egység. A bolgár nyelv szókészlete. A szavak új jelentése a nyelvben.	A szavak helyes és célszerű lexikai-szemantikai és grammatikai kapcsolhatóságának ismeret a beszédben. Idegen szavak szótárának és enciklopédiák használata.	A szavak új jelentésének ismerete a bolgár nyelvben; összehasonlítás a magyarral. Értelmező szótár és enciklopédiák használata.
A szavak nem metaforikus és metaforikus használata a beszédben.	A szavak nem metaforikus és metaforikus használatának megértése a beszédben.	
Nemzetközi kulturális lexika. Társadalmi-politikai lexika. Érzelmi-értékelő és expresszív lexika.	A szókincs önálló gazdagítása.	A nemzetközi kulturális és társadalompolitikai lexika megértése.
A szó és a szépirodalmi szöveg kontextusa.	Az érzelmi-értékelő és expresszív lexika hatása iránti érzék. A kontextuális szinonimák megértése.	
Frazeológiai szókapcsolatok.	Állandó szókapcsolatok megértése és használata; ekvivalensek találása a magyar nyelvben.	Állandó szókapcsolatok megértése.
A szó hangzási oldala.	A bolgár és a magyar hangrendszer kapcsolatainak értelmezése. A bolgár hangtörvények alkalmazása a beszédben.	A bolgár hangtörvények alkalmazása a beszédben.
Irodalmi művek befogadása.		
A Biblia — a keresztények szent könyve.	A Szentírásnak mint Isten emberekhez küldött üzenetének megértése. A Biblia stílusjegyeinek és képrendszerének értelmezése az irodalomban. Az istenközpontú világmodell megértése a középkori irodalomban. A bolgár középkori kultúra esztétikai és poétikai elveinek megértése.	Az olvasmányokhoz kapcsolódó érzelmek, képzetek, gondolatok, erkölcsi mondanivaló szabatos, az adott műfajnak megfelelő kifejezése szóban és írásban: *például az olvasónapló, az ismertetés, a jellemzés, az elbeszélés, az összefoglalás műfajában.*
Óbolgár irodalom. Korszakolása és sajátosságai. Az első szláv tanítók — Cirill és Metód. Irodalmi iskolák. Legendák, dicsőítő ének. Óbolgár elbeszélések. Apokrif irodalom.	Óbolgár irodalmi szöveg befogadása és értelmezése. Az óbolgár műfajok sajátosságainak felismerése. Az óbolgár szerzők stílusának értelmezése és a nyelvi eszközök funkciójának érzékelése a szövegben. Az óbolgár irodalom jelentőségének felismerése az európai és a bolgár kultúrában.	A bolgár középkori kultúra esztétikai elveinek és poétikájának megértése.
Bolgár klasszikusok. Kortárs bolgár irodalom.	Az irodalmi műben tárgyalt erkölcsi problémák megértése és boncolgatása. A konfliktusok elemzése; a hősök tulajdonságainak és viselkedésének kommentálása. A szépprózai és költői alkotások műfaji sajátosságainak felismerése.	Erkölcsi problémák megértése és boncolgatása az irodalmi műben. A mű konfliktusainak elemzése; a hősök tulajdonságainak és viselkedésének kommentálása.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Kisregény. Óda. Útleírás.	Terjedelmesebb irodalmi műfaj (kisregény) témájának és alapeszméjének meghatározása. Szépprózai mű (elbeszélés) témájának és kompozíciójának feltárása. A költői alkotás lírai hősével való együttérzés készsége; a költő és a lírai hős összevetése. A szerző hőseihez és az eseményekhez való viszonyának kommentálása. Saját vélemény és viszony kifejezése a mű hőseivel kapcsolatban.	Terjedelmesebb irodalmi műfaj (kisregény) témájának és alapeszméjének meghatározása. Szépprózai mű (elbeszélés) témájának és kompozíciójának feltárása.
A művészi fikció. A művészi elem.	Igazság, fikció, valóság elkülönítése és az irodalom világának megértése.	
Metafora, metonímia, szinekdoché, jelkép, fokozás, antitézis.	Művészi fogások, művészi eszközök és költői képek elemzése az irodalmi műben.	Művészi fogások, művészi eszközök és költői képek felismerése az irodalmi műben.

Alkotók és művek

— Óbolgár irodalom — „Pannon legendák'' „Előhang az evangéliumhoz'' Kliment Ohridszki, Konsztantin Preszlavszki, Csernorizec Hrabar, Evtimij Tarnovszki, Grigorij Camblak.

— Bolgár klasszikusok és klasszikus művek — Juben Karavelov („Anyuka fiacskája'' vagy „Hadzsi Nicso''); Hriszto Botev („Búcsú'' „Vaszil Levszki felakasztása'' és mások); Ivan Vazov („Egy bolgár asszony'' „A Sipka népfelkelői'' „A bolgár nyelv'' és mások); Aleko Konsztantinov („Chicagóig és vissza'' — tetszés szerinti részlet), Pejo Javorov („Száműzöttek'' és más tetszés szerinti versek), Elin Pelin („Aratók''), Hriszo Szmirnenszki („Fiatal fiú''), Jordan Jovkov („A dróton''); Nikola Vapcarov („Tavasz'').

— Kortárs bolgár irodalom —Jordan Radicskov („Forró dél''); Pavel Vezsinov („Egy őszi nap az országúton'') stb. tetszés szerint.

Részletes követelmények a 10. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Kommunikáció. Szöveg.		
Irodalmi nyelv és funkcionális stílusok. A bolgár nyelv rétegnyelvei. Mikroszöveg. Stílus. Beszédműfaj.	A szövegnek mint értelmi, szerkezeti-kompozíciós és stílusegységnek tudatosítása. A szociolektek sajátságainak felismerése és elemzése. Mikroszöveg felismerése. A nyelvi eszközök funkciójának megértése a mikroszövegben. A szövegfunkciók megértése; az összefüggő szöveg elérése különböző módjainak megismerése. Stilisztikai elemzés készsége. A szöveg műfaji sajátosságainak felismerése és elemzése.	Megfelelő hangnem és stílus ismert kommunikációs szituációkban. A beszélő valódi szándékának felismerése a közéleti és tömegkommunikációs helyzetekben.
Tudományos stílus. A tudományos stílus alstílusai. Érvelő, leíró és elbeszélő (narratív) mikroszövegek a tudományos szövegben.	Az alstílusok sajátosságainak megkülönböztetése és összegzése a tudományos stílus keretein belül. A szerző kommunikatív szándékának megértése.	Tudományos szövegek megértése és értelmezése. Problémamegoldó vitában való részvétel készsége. Önálló jegyzetelés. A lényeg kivonása a szövegből.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
A tudományos stílus beszédműfajai. Hivatalos-ügyintézési stílus. Alstílusok.	Érvek kiválogatásának és rendezésének készsége egyes altémák bizonyítására; tézisek és altézisek meghatározása, összegzés a tudományos szöveg mikroszövegeiben. Az érvelő, leíró és elbeszélő (narratív) mikroszöveg funkciójának megértése a tudományos szövegben. A tudományos stílus műfajai: annotáció, rezümé, recenzió megértésének és létrehozásának készsége. Bibliográfia készítése. Az alstílusok sajátosságainak elkülönítése és összegzése a hivatalos-ügyintézési stílus keretein belül.	Összegzés. Készség a tudományos stílus műfajainak megértésére és alkotására: annotáció, rezümé. Bibliográfiai leírás készsége.
Az adminisztratív-irodai alstílus műfajai.	Az adminisztratív-irodai alstílus műfajai: meghatalmazás, elismervény, nyilatkozat, jegyzőkönyv, igazolás, kérelem, önéletrajz műfajai megértésének és alkotásának készsége. Az alstílusok sajátosságainak megkülönböztetése és összegzése a tömegkommunikáció keretein belül.	Készség az adminisztratív-ügyintézési alstílus műfajainak megértésére és alkotására: meghatalmazás, elismervény, nyilatkozat, jegyzőkönyv, kérelem, önéletrajz.
Publicisztikai stílus. Alstílusok. Publicisztikai műfajok.	Publicisztikai műfajok: cikk, helyzetrajz, karcolat, pamflet megértésének és alkotásának készsége. Publicisztikai és szépirodalmi szövegek összehasonlítása, a közös és eltérő vonások meghatározása.	Készség a publicisztikai műfajok megértésére: cikk, helyzetrajz, karcolat.
Művészi stílus. A művészi stílus műfajai.	A művészi stílus eszközeinek megértése. Művészi képek befogadása a művészi stílus eszközei segítségével. Szóképek és alakzatok felismerésének készsége a művészi stílusban; érzelmi átélés a szóképek és megszemélyesítések hatása alatt. Meghatározott nyelvi eszközök használata stilisztikai hatásának érzékelése. Kifejezőeszközök megválogatásának és szervezésének készsége képiség és érzelmi telítettség elérésére. A műfaji sajátosságoknak a művészi szöveg befogadását elősegítő tényezőként értelmezése. Az általános és különleges meghatározása a különböző stílusú szövegek értelmezésénél.	Művészi publicisztikai szövegek megértése és értelmezése. Szépirodalmi szövegek megértése és értelmezése. Szövegalkotás meghatározott stílusban és műfajban, tekintettel a tanulók kommunikatív szükségleteire.
Irodalmi művek befogadása.		
Antik és nyugat-európai irodalom.	Készség arra, hogy bolgár nyelven témákat és eszméket tudjon kifejteni; erkölcsi problémákat és konfliktusokat összegezni; az antik irodalom olyan hőseit jellemezni, akikről magyar nyelv és irodalom tantárgyból tanultak. A mitológiának mint az antik irodalom alapjának megértése.	Jó tempójú, néma értő olvasás. Törekvés a művészi szövegek hiteles felolvasására.
Az európai reneszánsz. Klasszicizmus az irodalomban. Felvilágosodás.	Az antik világ szellemi értékeinek, mint az európai reneszánsz jellemzése kiindulópontjának értelmezése.	Szépirodalmi szövegek megértése és értelmezése. Erkölcsi-etikai problémamegoldó vitakészség.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Romantika. Realizmus. Modernizmus — a bolgár modernizmus sajátosságai (individualizmus, szimbolizmus).	Az európai kulturális folyamat fejlődési szakaszainak értelmezése és a bolgár irodalom helyének meghatározása. A bolgár irodalmi folyamat áramlatai specifikumának megértése. A szép, tragikus, komikus alapvető esztétikai kategóriáinak értelmezése.	Az élet értékeinek érzékelése és esztétikai ízlés megnyilvánulása irodalmi művekkel kapcsolatban. Érzelmi-értékelő viszony a művészi alkotáshoz, és esztétikai kritériumok kinyilvánítása az olvasnivaló kiválasztásánál.
Orosz klasszikus irodalom.	Az orosz költészet és próza klasszikus alkotásainak befogadása. A bolgár és magyar irodalmi folyamat összehasonlító elemzése az európai kulturális folyamat keretein belül.	
Bolgár irodalom. Az Újjászületés korának irodalma. Bolgár klasszikus irodalom.	A bolgár újjászületés-kori művek specifikumának megértése — a nemzet szellemi életrajzának dokumentumai. Az Újjászületés kora társadalmi pátoszának megértése, amely a hazafias lírában és publicisztikában jut kifejezésre. Az új bolgár dráma és színházkultúra megértése. Szépirodalmi szöveg és művészi diskurzus befogadása; a művészi kötöttség értelmezése. A reális szerző és reális olvasó; képzelt elbeszélő és képzelt olvasó kapcsolatának tudatosítása; a lírai narrátorok és elbeszélők megértése. A művészi szövegkörnyezet kommunikatív felépítése feltárásának készsége, a művészi tér és idő értelmezése, valamint a történet és meseszövés meghatározása.	Olvasott művek szabatos, tárgyszerű, a személyes érintettséget is kifejező ismertetése szóban és írásban, *például bonyolultabb, összetettebb művek lényeges jegyeinek bemutatása, a művekben megjelent érzelmek, élethelyzetek, emberi problémák, kapcsolatok, erkölcsi kérdések megnevezése, elemzése saját szavaival.*
Irodalmi hős, lírai hős.	A líra sajátosságainak értelmezése (nem elbeszélő verses műfajok).	Író és elbeszélő, költő és lírai hős különválasztása.
Kortárs bolgár irodalom.	Az eposz sajátosságainak értelmezése (verses és prózai elbeszélő műfajok).	A bolgár ritmikus verses szöveg érzékelése.
Irodalmi műfajok. Óda, elégia, ballada, szonett. Regény, kisregény, novella, elbeszélés, memoár, legenda, mese, eposz. Dráma, tragédia, komédia.	A drámai műfajok sajátosságainak értelmezése.	Tájékozottság bizonyítása a tanult mű tágabb kontextusában, *például néhány alkotó portréjának tárgyszerű bemutatása.* Gondolatok, eszmék, állásfoglalások néhány szempont szerinti magyarázata.
Szóképek és alakzatok. Vers és próza. Szabadvers; versszak, rím.	A művészi megnyilatkozás szerkezetének megértése a szóképeken és alakzatokon, valamint prozódiai eszközökön keresztül.	

Alkotók és művek

— Művek a nyugat-európai irodalomból (Cervantes, Shakespeare, Moliére — szabadon választott művek a magyar nyelv és irodalomból tanultak függvényében. Orosz klasszikus irodalom bolgár nyelven — Puskin, Gogol, Dosztojevszkij.

— Bolgár irodalom az Újjászületés korában — Paiszij Hilendarszki, Szofronij Vracsanszki, Dobri Csintulov, Petko Szlavejkov, Dobri Vojnikov, Ljuben Karavelov („Régi idők bolgárai'').

— Bolgár irodalom a XIX. század 60-as éveitől a XX. század 20-as éveiig — Hriszto Botev, Ivan Vazov, Zahari Sztojanov, Aleko Konsztantinov, Pencso Szlavejkov, Pejo Javorov, Teodor Trajanov, Nikolaj Liliev, Emanuil Popdimitrov, Dimcso Debeljanov.

— Bolgár irodalom a XIX század utolsó évtizedétől a XX század 20-as éveig — Elin Pelin („A szélmalom'', „Gerakok'', „A monostori szőlőlugas alatt''), Jordan Jovkov („Sztaroplaninai legendák'', „Esték az Antim fogadóban'' stb.), Hriszto Szmirnenszki, Geo Milev, Anton Sztrasimirov, Nikola Furnadzsiev, Atanasz Dalcsev, Eliszaveta Bagriana, Nikola Vapcarov, Dimitar Dimov, Dimitar Talev és szabadon választott kortárs írók.

1.2. Bolgár nyelv és irodalom

(A nyelvoktató kisebbségi oktatási forma számára.)

Részletes követelmények a 4. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Kommunikáció. Szöveg. Népismeret. Beszédetikett. Szóbeli kommunikáció. Párbeszéd. Szövegek a kommunikáció közbeszédi szférájából. Írásbeli kommunikáció. Monológ. Fogalmazás. Elmesélés.	Közbeszédi közlések megértése — hivatalos és nemhivatalos kommunikáció. Hétköznapi szöveg fordítási készsége. Az életkornak megfelelő optimális olvasási tempó hangtalanul és fennhangon. Olvasás bolgár kiejtéssel — pontosan és folyékonyan. Kifejező olvasás. Tájékozódási készség egy adott beszédszituációban. Rövid szöveg témájának meghatározása, a szöveg alapgondolatának megértése. Rövid szöveg bekezdésekre osztásának készsége. Fogalmazás saját élményről.	Rövid szóbeli közlések megértése. Önmaga és a család bemutatásának készsége. Folyékony olvasás és helyes kiejtés. Nem tanult szöveg megértése.
Népköltési szövegek. Rövid művek a gyermekirodalomból.	Népköltési és rövid gyermekirodalmi művek szövegének megértése. Tanult rövid szövegek elmesélése. Versek kifejező előadása könyv nélkül.	Legalább 10 bolgár közmondás és szólás ismerete. Néhány gyermekvers előadása könyv nélkül.
Hivatalos és nemhivatalos üdvözlési módok. Ismerkedés — beszédfordulatok. Hivatalos és nemhivatalos megszólítások. Kommunikáció hivatalos körülmények között. Udvariassági fordulatok — *kérem, szíveskedjék* stb. Szokványos kifejezések vásárláskor. Kérés, köszönet, felszólítás kifejezésének módjai. Üdvözlő képeslap megírásának módja. Levél fogalmazása közelálló személyhez.	Kezdeti elképzelés a bolgár beszédillem sajátosságairól. A közkeletű bolgár és magyar üdvözlési, ismerkedési, udvariassági, kérési, köszönési és felszólítási fordulatok közti hasonlóságok és különbségek érzékelése. A bolgár beszédillem alkalmazásának készsége új beszédhelyzetben.	Az üdvözlés, udvarias megszólítás, kérés, köszönet, felszólítás néhány szabványos kifejezésének ismerete.
Szókincs. Olyan szavak, amelyek nem fordíthatók le magyar nyelvre — személynevek, városok, folyók, hegyek stb. nevei; a bolgár pénznevek. Szavak — nemzeti hovatartozás — közlekedési irányok — színek — berendezési tárgyak és ruhadarabok — az ételek és italok — gyümölcsök és zöldségek — növények (virágok és fák) és egyes háziállatok — súly-, térfogat-, hosszmértékek — a tantárgyak jelölésére. Szavak — a számok — az órák és percek — a hét napjai — a hónapok jelölésére.	A szavak jelentésének megértése mondatban és rövid szövegben. Az elemi társalgás alapvető szókészletének használata társadalmi, családi és iskolai környezetben. Kétnyelvű szótár használatának készsége. Bolgár és magyar lexémák közös vonásainak felismerése. Különbségek felismerése súly, térfogat, egyes iskolai tantárgyak stb. megnevezésénél. Az időpontok meghatározása különböző módjainak használata. Bolgár mintájú dátum írása és kimondása.	Az elemi társalgás alapvető szókészletének ismetere. Kérdezés és válasz az időponttal kapcsolatban. Bolgár mintájú dátum írása és kimondása.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Mondat. Szó. Kérdő mondatok. Kérdőszavas mondatok. *l u*-vel képzett mondatok. Kérdésfeltevés *kou? kakőy? kolko* ? kérdőszavakkal. Kérdésfeltevés *kő be*? *koza*? *kak*? kérdőszavakkal. Az igenlés és tagadás formái.	Az alapvető nyelvi tények és jelenségek felismerése a bolgár nyelvben. Kérdések feltevése és megválaszolása olvasott szöveg alapján.	Válasz a feltett kérdésekre néhány egyszerű mondattal.
Felkiáltó mondatok képzése. Felszólítások megfogalmazása. A *cőm* helye a kijelentő és a kérdő mondatban.	Különböző mondatfajták használata: kijelentő, kérdő, felkiáltó és felszólító. Rövid összetett mondatok megértése és megfogalmazása.	A kijelentő, kérdő, felkiáltó és felszólító mondatok felismerése.
Megszólítás.	Rövid párbeszédek összeállítása.	Részvétel rövid párbeszédekben.
A főnév. A főnév neme és száma. A névelős főnév. A melléknév. A melléknév és a főnév nemben és számban való egyeztetése. A névelős melléknév.	A névszók megértése és helyes használata tárgyak és jelenségek leírásánál. A névszók összehasonlítása gyakorlati szinten a bolgár és a magyar nyelvben.	A melléknév nemben és számban való egyeztetése a főnévvel. A főnevek és melléknevek névelős alakjának helyes használata.
A számnév. Tőszámnevek egytől egymillióig. Sorszámnevek. A hímnemű főnevek rendhagyó (számneves) formája számnevek után.	Számolási készség és a sorrendiség jelölése. A számnevek főnevekkel való összekapcsolása.	Számolás egytől egymillióig. A sorrendiség jelölése.
Közeli és távoli személyekre és tárgyakra mutató névmások — *moyae, onoyae*.	A névmások jelentésének megértése és használatuk.	
A személyes névmások: *az, mu, mou, má, mo, nue, yue me.* A *Bue* udvariassági forma. A *mene me; na mene mu* formák használata. A kérdő névmások. A birtokos névmások. Teljes alakok. Rövid alakok.	Szövegszerkesztés a névszók névmásokkal való helyettesítésével, az ismétlés elkerülésére.	A személyes, mutató, kérdő és birtokos névmások megértése és használata.
A *cőm* segédige formái jelen időben. Az ige jelen ideje. Igei végződések az első, második és harmadik ragozásban. A *ám, am* igék. Az *umam, niámam* igék használata. A *mrábya, mowe* használata. Az ige jövő ideje. A *na bí a* ige ragozása. Felszólító igealakok. Igeképzés igekötőkkel. A *cőm* segédige múlt ideje. Az ige befejezett múlt ideje. Az ige folyamatos múlt ideje.	Az igék megértése és használata a bolgár nyelvben. Az ige személyéről, számáról és idejéről tanultak felhasználása új beszédhelyzetekben. A jelen, befejezett múlt, folyamatos múlt és jövő idő használata a magyar nyelv igeidőinek megfelelő használata alapján. Hétköznapi esetek megértése és elmesélése.	Az ige jelentésének, helyének és szerepének megértése a bolgár mondatban. Igeragozás jelen időben. Az igék helyes használata jelen, múlt és jövő időben, mondatokban és szövegben. Hétköznapi esetek hallgatása és megértése.
A *y, na, c, za, om, o* stb. elöljárószók. A *bez* elöljárószó.	A fontosabb elöljárószók és kötőszavak jelentésének megértése, és helyes használatuk a beszédben.	A tanult elöljárószók és kötőszók jelentésének megértése, és helyes használatuk a beszédben.
A *muk, mam* helyhatározószók. Hely és irány jelölése határozószókkal és elöljárókkal. A *mnozo, malko* mennyiséghatározószók. A melléknévből képzett határozószók — *bőrzo, mondo* stb. Az időhatározószók.	A határozószók megértése és használata mondatokban és rövid szövegben.	A tanult határozószók megértése és használata mondatokban és rövid szövegben.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Hangok és betűk. A bolgár ábécé betűi. Hangok a bolgár nyelvben. Magánhangzók. Mássalhangzók. A bolgár hangsúly. Dinamikus, szabad és változó hangsúly.	A bolgár ábécé ismerete. A hangok helyes jelölése betűkkel. A specifikus hangok (*ő, w , z)* és hangkapcsolatok —*ua, uo, uu, m cm*. Ismert szavak hangsúlyának helyes használata.	A bolgár ábécé ismerete. Helyes kiejtés beszédben és ismert szöveg olvasásakor.
Beszédhelyesség, helyesírás és központozás. Zöngés mássalhangzók a szó végén. Hangkiesés a főnevek többes számának képzésekor. A *c, cőc* és *y yőy* elöljárószók. Az *uz-, raz-* igekötők. A kettőzött *z* írása. A kettőzött *m*.	A cirill ábécé grafikus jeleinek megfelelő használata. A zöngés mássalhangzók helyes kiejtése és írása a szó végén. A szavak helyesírása többes számban.	Rövid szöveg hibátlan leírása tollbamondással. A *e, cőc* és *y, yőy* elöljárószók; az *uz-, raz-* igekötők helyes használata; a kettőzött *z, m* írása.
A kijelentő mondat. A kérdő mondat. A felkiáltó mondat. A felszólító mondat.	Helyes intonáció és az írásjelek használatának készsége a különböző mondatfajták végén. A vessző az egyszerű mondatban.	A kijelentő és kérdő mondat helyes intonációjának felismerése és használása.

Részletes követelmények a 6. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Kommunikáció. Szöveg. Beszédetikett. Szóbeli és írásbeli kommunikáció. Párbeszéd és monológ. Szövegek a kommunikáció közbeszédi szférájából.	Gondolatok befogadása és átadása párbeszédes formában a hivatalos és nemhivatalos kommunikációban. Valamely esemény előadásának készsége néhány egyszerű mondatban.	Párbeszédek megértése és összeállítása a mindennapos kommunikációs helyzetekben. Élmények szóbeli elbeszélése.
Népszerű tudományos szöveg.	Tájékozódás bolgár tankönyvekben, segédletekben stb.	
Fogalmazás. Elmesélés.	Rövid tudományos-tankönyvi szöveg megértése. Saját megnyilatkozás felépítése — bevezető mondat, rövid tárgyalás, összegzés. Fogalmazás kép alapján néhány egyszerű mondatban.	Rövid tudományos-tankönyvi szöveg pontos és folyékony olvasása. A szöveg alapgondolatának megértése. A szöveg bekezdésekre osztása. Természeti kép vagy tárgy rövid leírása.
Népköltési szövegek. Részletek bolgár szerzők szépirodalmi műveiből.	A bolgár és magyar folklórban közös mesék megértése; közmondások és szólások. Beszédmonológ-készség — egy mese rövid elmesélése. Rövid mese fogalmazása. Kifejező olvasás, versek, dalok, játékok előadása könyv nélkül. Irodalmi mű részletének dramatizálása.	Mese kifejező felolvasása. Mesei dialógus reprodukálása. Bolgár versek kifejező előadása.
Gratuláció. Meghívás. Hirdetés. Levél.	Saját szöveg szerkesztésének készsége. Beszédfordulatok elsajátítása a bolgár beszédetikett köréből. Szöveg írásos megformálásának készsége a bolgár beszédetikettnek megfelelően — gratuláció, meghívás, hirdetés, levél stb.	Szöveg írásos megformálásának készsége a bolgár beszédetikett szerint.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Szókincs. Közbeszédi szókincs Alapvető nyelvi szakszavak. Szinonimák. Antonimák. Homonimák. A szavak konkrét és átvitt értelme.	 A közbeszédi szókincs ismerete, amely lehetővé teszi a közbeszédi kommunikáció (meghatározott témákról) A magyar nyelvből tanult alapvető nyelvi fogalmak megnevezésére szolgáló bolgár nyelvi szakszavak megértése. A szókincs aktivizálása szinonimák, antonimák és homonimák segítségével. A szavak átvitt értelmének megértése a bolgár nyelvben. Értelmező szótár használata.	 A tanult szókincs ismerete. Szinonimák használata. Ellentétes jelentésű szópárok felismerése. A homonimák jelentésének megértése. Ismert szavak átvitt jelentésének megértése.
Mondat. Szó. Tagadó-kérdő mondatok képzése. Tiltó formák. Mondatok képzése *ha* *e*-val és *neka*-val. Felkiáltó mondatok képzése. Személytelen mondatok. *...cőm hubay, ...e lukcozna* stb. típusú állítmányok használata. A bővítmény megkettőzése a mondatban. Egyeztetett határozók. Nem egyeztetett határozók. Névelő használata egy szóból és annak két határozójából álló szóösszetételek esetében. A melléknevek fokozása. Nőnemű főnevek végződés nélkül. Kicsinyítő képzős főnevek. Személyekre vonatkozó tőszámnevek. Számnévből, melléknévből és főnévből álló szóösszetételek. A személyes névmások részes esete. Minőség- és mennyiségjelző mutató névmások *mакőy,molkoya* . Visszaható személyes névmások. Visszaható birtokos névmások — neme, száma, névelős alakja. Mennyiségjelző általánosító névmás *yoı kuám*. Viszonyító és határozatlan névmások *koumo, nákou*. Tagadó névmások és határozószók *nukou, nuko a*. A névmások esetragos formái — *ko o, náko zo, nuko zo*. Egyszerű és összetett jelen idő — *omuyam, a omu ba*. Visszaható igék. Igéből képzett főnevek.	 A bolgár irodalmi nyelv eszközei megértésének készsége. A nyelvi eszközök kiválasztásának és kombinációjának készsége saját gondolatok kifejezésére új szituációban. Különböző mondatfajták alkotásának készsége. A mondatok rövid elbeszélő szöveggé fűzésének készsége. Hasonlóságok és különbségek felismerésének készsége a bolgár és a magyar nyelv névszóinak tanult sajátosságai körében. A melléknevek fokozásának megértése és használata. A nembeli különbségek érzékelése végződés nélküli névszóknál. Kicsinyítő képzős névszók képzésének és használatának készsége. Névszók helyes használata számnevek után. Névmások használata magyar nyelvi használatukkal való összehasonlítás alapján. Birtokos eset kifejezésének különböző módjai a bolgár nyelvben. Összehasonlítás a magyar nyelvvel. A névmások esetragos formáinak használata Az értelembeli eltérés érzékelése önálló és nem önálló jelen idejű igék használatánál. Visszaható igék és igéből képzett főnevek használata.	 Gondolatok befogadása és átadása egyszerű mondatokban. Egyszerű bővített mondatok szerkesztésének készsége. A névelős és névelő nélküli névszói formák helyes használata. A melléknevek fokozása. A végződés nélküli nőnemű főnevek névelős alakja. Kicsinyítő képzős névszók képzésének készsége. A névszók névmásokkal való helyettesítésének készsége, az ismétlések elkerülése. Birtoklás kifejezésének készsége (legalább egy módon). Hétköznapi esetek megértése és elmesélése. Visszaható igék és igéből képzett főnevek képzése.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Igenevek. A határozószók hasonlító fokozása. Az *y* elöljárószó használata.	.Az igenevek megértése és használata. Határozószók és elöljárószók megértése és használata.	 A határozószók fokozása. Az elöljárószók helyes szórendje szóösszetételekben és mondatokban.
Hangok és betűk. Hangsúlytalan magánhangzók. Zöngés mássalhangzók zöngétlenedése zöngétlenek előtt. Zöngétlen mássalhangzók zöngésedése zöngések előtt. Mássalhangzó-torlódás.	 A hangsúlyos és hangsúlytalan magánhangzók tiszta kiejtésének készsége. Zöngés, zöngétlen mássalhangzók és mássalhangzó-torlódások helyes kiejtése és írása. Helyesírási hibák kijavításának készsége.	 Hangsúlytalan magánhangzók, zöngés és zöngétlen mássalhangzók helyesírása. Mássalhangzó-torlódások kiejtése nehézség nélkül.
Beszédhelyesség, helyesírás és központozás A tő meghosszabbodása melléknevek névelős alakjainál. A *no-*, *nau* -segédszók a középfok és felsőfok jelölésére. Egyes szám első személyű és többes szám harmadik személyű jelen idejű igei végződések. Viszonyító névmások és határozószók mint kötőszók az összetett mondatban.	 Helyesírási szótár használatának készsége. A bolgár nyelv helyesírási normáinak betartása. Bolgár kiejtés párbeszédben. A névszókra és igékre vonatkozó bolgár nyelvhelyességi normák betartása. Vessző az összetett mondatban a viszonyító névmások és határozószók előtt.	 Az elöljárószók és teljes jelentésű szavak kötése hangsúllyal. A hangsúly a fokozásnál. Az egyes szám első személyű és többes szám harmadik személyű jelen idejű igei végződések helyes írása és kiejtése. Helyes intonáció és az írásjelek használatának készsége a különböző mondatfajták végén. Vessző az egyszerű mondatban.

Részletes követelmények a 8. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Kommunikáció. Szöveg. Beszédetikett. A szöveg mint a kommunikáció alapegysége. Téma és mikrotéma. A hivatalos ügyintézés nyelvezete. Szövegterv. Tudományos szöveg.	 Ismeretlen szöveg olvasási technikájának tökéletesítése. A téma és mikrotémák értelmezése a szövegben. A szövegalkotási készség alkalmazása élethelyzetekben — levélírás, önéletrajz, kérelem stb. Vázlat összeállításának és szöveg felépítésének készsége. Tankönyvi szöveg fordítása (tetszés szerinti tantárgy). Válaszadás készsége tudományos kérdésre — érvelés.	 Ismeretlen szöveg folyékony olvasása. Hivatalos-ügyintézési szöveg létrehozása — meghatározott (tanult) szövegfajta írása. Vázlat összeállításának készsége. Rövid adaptált szöveg fordítása tanult téma alapján.
Szépirodalmi szöveg. Rejtett mondanivaló. Bolgár klasszikus irodalom.	A bolgár klasszikus irodalmi művekből vett részletek megértése. A rejtett mondanivaló megértése. Válaszadás egyszerű szövegelemzési kérdésekre. Idegen szöveg szerkesztésének készsége.	Bolgár klasszikus irodalmi művek részleteinek megértése. Válaszadás a szövegre vonatkozó egyszerű kérdésekre.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Szókincs. Szavak a kommunikáció különböző szféráiból.	Szabad társalgás közbeszédi szókinccsel. Olyan szókincs birtoklása, amely lehetővé teszi a kommunikáció az élet különböző területein (meghatározott témákban).	Szabad társalgás közbeszédi szókinccsel. Alapvető bolgár nyelvű szakszavak megértése a tanult tudományok területén.
Kontextuális szinonimák. A szavak jelentésgazdagsága a nyelvben. Állandó szókapcsolatok.	Kontextuális szinonimák megértése. A szavak jelentésgazdagságának értelmezése a nyelvben. Állandó szókapcsolatok megértése.	A tanult szavak különböző jelentéseinek ismerete. Néhány állandó szókapcsolat megértése.
A mondat. A szó. Szórend az egyszerű és az összetett mondatban.	Bolgár szórend használatának készsége. Különböző fajta összetett mondatok összeállítása.	
A nyelvi alapismeretek rendszerezése — a főnévről; — a melléknévről; — a számnévről; — a névmásról; — a határozószóról; — az igéről és az igei formákról. Az elméleti és gyakorlati alapszinten az alábbi nyelvi tények és jelenségek is bevezetésre kerülnek: — összetett igeidők — határozatlan múlt, régmúlt, jövőbeli múlt, múltbeli jövő; — az összetett igeidők használata; — egyszerű és összetett igeidők együttes használata; — elöljárószók; — kötőszók.	Kezdeti elképzelés a bolgár nyelv rendszeréről. Nyelvtani egységek helyes és célszerű használatának készsége a beszédben. A névszók nyelvtani ismertetőjegyeinek értelmezése a bolgár nyelvben. A névmások nyelvtani ismertetőjegyeinek értelmezése a bolgár nyelvben. Az igék nyelvtani ismertetőjegyeinek értelmezése a bolgár nyelvben. Összetett igeidők fordításának készsége. Igeidők együttes használatának készsége összefüggő beszédben. A ragozhatatlan szófajok nyelvtani jellemzőinek értelmezése a bolgár nyelvben.	Hasonlóságok és különbségek találása a névszók tanult ismertetőjegyei közt a bolgár és a magyar nyelvben. Névmások használata a magyar nyelvi használatukkal összehasonlítva. Jelentéskülönbség érzékelése az igék használatánál önálló és nem önálló jelen időben. Személytelen igealakok használata. Határozószók és elöljárószók megértése és használata.
Hangok és betűk. Hangtörvények a bolgár nyelvben: — A mássalhangzók zöngésülése és zöngétlenedése. — Redukció (a hangsúlytalan nyílt *a, e, o* magánhangzók kiejtése közelít a zárt *í*, *u, y* kiejtéséhez). — Mozgó és nem állandó *í*. — Változó *á*.,	A bolgár nyelv hangtörvényeinek alkalmazása.	Hangsúlyos és hangsúlytalan magánhangzók tiszta kiejtésének készsége. Zöngés és zöngétlen mássalhangzók mássalhangzó-torlódások helyes kiejtése és írása. Helyesírási hibák kijavításának készsége.
Beszédhelyesség, helyesírás és központozás. Hangsúly.	A grafikai rendszer interferenciájának leküzdése. A tanult nyelvhelyességi és helyesírási normák betartása a bolgár nyelvben.	
Vessző az összetett mondatban. Központozás az egyenes beszédben.	Írásjelek használata az összetett mondatban. Helyes intonáció és egyenes beszéd rögzítésének készsége írott szövegben különböző módokon.	Vessző használata *a, no, e, koumo, ko omo, uumo, ko amo, kb emo, za omo* előtt az összetett mondatban. Helyes intonáció és egyenes beszéd rögzítésének készsége írott szövegben (legalább egy módon).

Részletes követelmények a 10. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Kommunikáció. Szöveg. Beszédetikett. Szövegek a bolgár irodalom klasszikus példái közül.	Különböző stílusú és műfajú szövegek olvasása logikai hangsúllyal. Olvasáskultúra. Szépirodalmi szövegek megértése és értelmezése. Tudományos szövegek megértése és értelmezése. Problémamegoldó vitakészség. Önálló jegyzetelés. A lényeg kiemelése. Összegzés. Szövegalkotás meghatározott stílusban és műfajban tekintettel a tanulók kommunikatív szükségleteire. Tudományos és szépirodalmi szöveg fordítása.	Ismeretlen szépirodalmi szöveg folyékony olvasása. Megértése szótár segítségével. Tanult szépirodalmi szövegek megértése. Tankönyvi szöveg fordítása szótárral tanult tantárgyból. Vázlat készítése tudományos kérdés megválaszolására. Saját élmény elmondása.
Szókincs. Hazai és idegen szavak. Nemzetközi kulturális szókincs. Terminusok. Irodalmi és nem irodalmi nyelvi szavak.	Olyan szókincs birtoklása, amely lehetővé teszi a teljes értékű érintkezést (bizonyos határokon belül) a népszerű tudományos és szépirodalmi közegben. A két nyelv lexémái közötti interferencia leküzdése. A bolgár nyelv kialakult terminológiai apparátusa a magyar nyelven iskolában tanult irodalomtudományi terminusok körében, valamint más tantárgyak legfontosabb terminusai.	Szabad társalgás közbeszédi szókinccsel. Olyan szókincs birtoklása, amely lehetővé teszi a kommunikációt az élet különböző területein a tanult témákban. Szótár használata tudományos és szépirodalmi szövegek fordítására.
A mondat. A szó. Egyszerű mondat — fő és másodlagos mondatrészek, közbevetett mondatrész, azonos nemű mondatrészek, közbevetett szavak és kifejezések az egyszerű mondatban. Kötőszavak az egyszerű mondatban — mellérendelt és alárendelt kapcsolat. Az összetett mondat — egyszerű mondatok mellérendelt és alárendelt összekapcsolása összetett mondattá.	A bolgár nyelv és más tanult nyelvek alapfogalmainak és törvényszerűségeinek összehasonlítása. A kölcsönösen felcserélhető nyelvi eszközök felhasználása beszédben és írásbeli fogalmazásnál. A nyelvek közötti kapcsolatok és kölcsönhatások értelmezése. Az interferencia leküzdése.	A mondat elméleti értelmezése a bolgár nyelvben. A bolgár szórend helyes használata. Különböző összetett mondatfajták összeállítása. Névszós szerkezetek helyes és célszerű használata a beszédben. Igeidők együttes használatának készsége összefüggő szövegben.
Beszédhelyesség, helyesírás és központozás. Logikai hangsúly a mondatban és a szövegben. A mondat intonációja. Irodalmi és nem irodalmi kiejtés. A bolgár helyesírás elvei. Az összetett mondat központozása.	A két nyelv különbségeinek értelmezése a hangsúly és intonáció tekintetében. A logikai hangsúly célszerű alkalmazása. A bolgár és a magyar helyesírás, nyelvhelyesség és központozás kapcsolatainak értelmezése.	A tanult nyelvhelyességi és helyesírási normák betartása a bolgár nyelvben. Írásjelek kitétele az összetett mondatban. Helyes intonáció és az egyenes beszéd rögzítése írott szövegben különböző módokon.

2. Bolgár népismeret

(Valamennyi kisebbségi oktatási forma számára.)

Részletes követelmények a 4. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Család és rokonság		
Szülők, rokonok, család megnevezése, kapcsolatai.	A rokoni és családi kapcsolatok elemzése. Különböző családtagok megszólítása különböző szituációkban.	Tudja személyi adatait, az udvariassági formákat, valamint azt, hogy kell megszólítani ismerős és ismeretlen embereket. Legyen képes felsorolni családtagjait.
A közvetlen környezet — otthon és iskola, az utca, a lakókörnyezet, a közlekedési eszközök, viselkedés idősebbekkel és fiatalabbakkal.	Ismert környezetben való tájékozódás és kommunikáció alapvető formáinak (pl. köszönés, megismerkedés), közlekedési szabályok gyakorlása. Önálló tájékozódás és kommunikáció ismert környezetben. Útmutatás alapján az ismeretlen környezetben való tájékozódásra és kommunikációra vonatkozó feladatok megoldása.	Ismerje a viselkedési formákat különböző szituációkban: a családban és a közvetlen környezetben.
A hagyományok ápolása.	Információ szerzése a közvetlen közösségről (pl. kik a tagjai, mikor és hol találkoznak, mit csinálnak.)	Közösségi feladatok vállalása, a megbízások teljesítése.
Családi hagyományok — szokások és ünnepek (pl. születés, esküvő, temetés, név- és születésnap).	A családban hagyományosan megült ünnepekhez kapcsolódó szokások gyűjtése. A család és a rokonság életének fontos eseményei (pl. születésnapok, ünnepek, fontos évfordulók), saját élmények feldolgozása.	Sorolja fel a családi ünnepeket.
Népi, vallási és állami ünnepek.	Az ünnepekkel kapcsolatos dalok gyűjtése, köszöntők, jókívánságok tanulása, szurvacska, martenica készítése.	Különböztesse meg a legfontosabb ünnepeket, és ismerje azok jellegzetességeit.
Bulgária		
Bulgária földrajzi fekvése, határai, felszíne, fővárosa, történelmi helyei.	Tájékozódás Európa és Bulgária térképén. A felszíni formák és vizek megfigyelése. Bulgária főbb városainak elhelyezkedése a térképen. Tájékozódás a domborzati és vízrajzi térképen és főbb jelek használata.	Ismerje Bulgária határait, mutassa meg a térképen főbb hegyeit, folyóit, síkságait és városait.
Bulgária államiságának jelképei: zászló, címer, himnusz.	A legfontosabb jelképek értelmezése és az azokkal kapcsolatos helyes magatartás. Történetek olvasása az állami jelképek fejlődéséről (pl. a lófarok mint a protobolgárok jelképe, az újjászületés-kori zászlók, az oroszlán mint jelkép). Bulgária himnuszának eléneklése.	Ismerje a bolgár államiság jelképeit: zászlót, címert, himnuszt. Tudja a bolgár himnusz szövegét; álljon fel, ha nemzeti himnuszt hall.
Bulgária lakossága: eredet, vallás, etnikai összetétel, határon túli bolgár közösségek.	A különböző népcsoportok — trákok (őslakosság), szlávok, bolgárok — szerepének tárgyalása a bolgár nemzet kialakításában. A megkeresztelkedés okainak elemzése. Tájékozódás a különböző etnikai csoportokról, amelyek a nemzet kialakításában részt vettek.	Ismerje a bolgár nemzet kialakításában részt vevő három népcsoportot; a bolgárok vallását. Fel tudjon sorolni olyan államokat, ahol bolgár közösségek élnek.
Események és személyek a bolgár múltból.	A bolgár múltról szóló elbeszélések elemzése, a személyiségek történelmi szerepének jellemzése.	

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
A bolgárok múltja		
Trákok, szlávok és protobolgárok. A bolgár állam: a határok, a keresztény vallás, az írásbeliség, az irodalom, az írott törvények. A bolgár uralkodó szerepe a társadalomban: népének egyesítője, a kultúra pártfogója és a vallás oltalmazója.	Legyen elképzelése a bolgár nép történetéről. Információk gyűjtése családból és történelmi olvasmányokból. A monda, a legenda megkülönböztetése a valóságtól. Események elhelyezése a történelmi sorrendben. A megismert események helyének megmutatása a történelmi térképen. Kapcsolja össze a tanult történelmi és kultúrtörténeti eseményeket a történelmi személyiségekkel; alapvető történelmi szókincs segítségével mesélje el a történelmi eseményeket; ismerje az adatok forrásait — írott és tárgyi; ismerje a bolgárok hagyományait és ünnepeit, és el tudjon mondani néhányat közülük.	A tanult mondák és történelmi események elbeszélése saját szavaival. Legyen képes eseményeket és személyeket összekapcsolni. A tanult helyek megkeresése a térképen.
A bolgárok kultúrája		
Zene — népzene és műzene.	A bolgár népzene és műzene hallgatása, összehasonlítása. A bolgár népzenére jellemző egyenetlen 5/8-os és 7/8-os ritmusok megfigyelése és utánzása mozgással és hangzással.	Tudjon elénekelni legalább 5 dalt az alsó tagozatban tanultak közül, és ismerjen fel legalább hármat a hallgatott művek közül. Ismerje fel önállóan a megismert bolgár népi hangszereket.
Képzőművészet — híres bolgár festők és műveik, a népművészet és néhány, a tömegtájékoztatási eszközökben használt jelrendszer alapfokú ismerete.	A népművészeti és műalkotások megfigyelése, elemzése. Műalkotások megbeszélése.	Ismerje három bolgár művész nevét, és ismerje fel legjelentősebb alkotásaikat. Egy saját választású műalkotás leírása, fontosabb jellemzőinek értelmezése.
Tánc. Ritmikus mozdulatok zenére, táncmozdulatok. Népi horók. A legnépszerűbb bolgár tánc, a „racsenica'' története és kialakulása.	Az alapvető mozdulatok és lépések elsajátítása és gyakorlása. Érdeklődés kialakulása a leghíresebb bolgár együttesek iránt. A népi horók táncolása.	Ismerje fel és táncolja el a racsenica, a pravo horó és egy szabadon választott horó alapvető lépéseit.
A hagyományos és elektronikus média.	Rendelkezzen a tömegkommunikációs eszközök használatának alapvető képességével, tudjon ezekből információt meríteni, különös tekintettel a bolgár hírforrásokra.	Legyen képes megnevezni bolgár kiadványt, a rádió és televízió egy-egy bolgár vonatkozású műsorát.

Részletes követelmények a 6. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Család és nemzetség		
A bolgár család és nemzetség szerkezete. Híres bolgárok nemzetsége.	A távolabbi rokoni és családi kapcsolatok megkülönböztetése és megnevezése. Tanúsítson érdeklődést saját és híres bolgár személyek nemzetsége iránt. Gyűjtőtevékenység a magyarországi bolgárok nemzetségei között. Családfa összeállítása. Egy adott személy (pl. történelmi személy, irodalmi hős) jellemzése, környezeti tényezők elemzése a személyiség kialakulásában.	Nevezze meg helyesen a rokoni kapcsolatokat, és legyen képes tájékozódni közöttük. Tudja megnevezni saját nemzeti hovatartozását. Tegyen különbséget a nemzeti hovatartozás és az állampolgárság között.
Környezet — a lakóhely és a nagyvilág. Magyarország — soknemzetiségű állam. Többség és kisebbség.	A nemzetiségi tudat kialakulása. A nemzet, nemzeti kisebbség fogalmának tisztázása és helyes használata.	Legyen képes felsorolni a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségeket. Különböztesse meg a nemzetet és a nemzeti kisebbségi közösséget.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Ünnepek és hagyományok: ünnepi és mindennapi viselet, ünnepi ételek, családi ünnepek, a (mező)gazdasági évvel kapcsolatos ünnepek — a magyarországi bolgárok ünnepei (pl. Trifon-nap, Dimitar-nap stb.)	A bolgár népviselet jellemző sajátosságainak megkülönböztetése, összehasonlítása más népek viseletével. Fiatalabbak és idősebbek öltözködésének különbségei, a múlt és a jelen összehasonlítása: az öltözködés kultúrája. A bolgár és a magyar családok szokásainak összehasonlítása saját tapasztalatok, elbeszélések, képek alapján. A környezet és a gazdasági helyzet összefüggései.	Nevezze meg a férfi és a női népviselet legfőbb elemeit. Ismerje a magyarországi bolgárok hagyományos foglalkozásait. Nevezze meg az ünnepekhez kapcsolódó jellegzetes ételeket, rituális és dekoratív tárgyakat.
Bulgária földrajzi fekvése, határai, területe és partvonala. Domborzat és ásványi kincsek. Éghajlat és vizek. Természeti tájak. Lakosság — lélekszám, eloszlás, összetétel, életmód és kultúra. Gazdaság. Ökológiai problémák, természetvédelmi objektumok és területek.	A földrajzi térkép elemzése, a földrajzi objektumok felismerése. Képzeletbeli utazást Bulgáriában és azokon a területeken, ahol bolgárok élnek. Vaktérkép rajzolása és kitöltése. Bulgária jellemző domborzati formái (pl. síkságok, hegységek, folyók, természeti tájak) jellemzése és összehasonlítása. Beszélgetés Bulgária és a régió jellemző ökológiai problémáiról.	Bulgária jellegzetes tájainak és fontosabb vizeinek felismerése térképen, a földrajzi fekvésének meghatározása térképen és földgömbön. A gyakoribb térképjelek ismerete, elemi térképhasználat. Egyszerű térképvázlat készítése.
A bolgárok múltja		
Bulgária az Oszmán Birodalomban: az iszlám és a pravoszláv vallás — ellentétek és együttélés. A bolgárok élete falun és városban. A bolgár nemzeti eszme — a bolgárok ébredése: Paiszij Hilendarszki, Szofronij Vracsanszki, Petar Beron, Vaszil Aprilov. A bolgár nemzeti egyház szerepe. Fegyverrel a szabadságért: Rakovszki, Levszki, Karavelov, Botev. A bolgárok újjászületés-kori mindennapjai (pl. oktatás, ruházkodás, viselkedés, érdeklődési kör, modernizációs törekvések, európai integrálódás).	A bolgár társadalom fejlődésének egyes szakaszainak megkülönböztetése az *évtized, század, korszak* fogalmak segítségével. A fontosabb történelmi események és korszakok kronológiai sorrendbe állítása. Az egyidejű történelmi események felismerése, ugyanabban a korban élt történelmi személyiségek megnevezése. A történelmi fogalmak értelmezése. A tények és az események felismerése új információk alapján. A történelmi események elmesélése és jellemzése. Az írott történelmi szövegek fajtáinak megkülönböztetése (pl. a korabeli és a később keletkezettek).	Legyen képes időrendi sorrendbe helyezni a legfontosabb eseményeket és személyeket. Különböztesse meg az iszlám és a pravoszláv vallás legfőbb ismérveit. Legyen képes jellemezni pár mondattal a bolgárok mindennapi életét falun és városban. Ismerje a bolgár újjászületés híres személyiségeinek (legalább 10) nevét és tevékenységi körét: oktatás és művelődés, forradalmi mozgalom, nemzeti egyház témakörökben.
A polgárosodás korának jellegzetes szereplői (pl. a kereskedő, a tanár, az iparos, a pap, a forradalmár, az újságíró).	A történelmi dokumentumok részleteiből, képekből, egyszerű táblázatokból információk gyűjtése. A történelemtudomány módszereinek (kronológia, összehasonlítás, grafikonok, családfák, történelmi térképek stb.) alkalmazása tanári segítséggel.	
A bolgár nemzeti kérdés — nemzetegyesítési törekvések. A bolgár állam felépítése: az állam helyreállítása, az állami apparátus kiépítése, modernizáció, a nemzet egyesítése érdekében folytatott háborúk.	A történelmi események egyidejűségének felismerése grafikus ábrázolása (idővonal, táblázatok, oszlopok) és az információk leolvasása. Tanári kérdések segítségével a történelmi események elmondása. A különböző források adatainak összehasonlítása, a bennük rejlő hasonlóságok és különbségek felismerése. Megadott mutatók alapján a történelmi eseményeket összehasonlítsa.	Rendezze időrendi sorrendbe az újjászületés utáni bolgár történelem eseményeit. Grafikon alapján magyarázza meg a Tarnovói alkotmányban megfogalmazott bolgár államrendet. Mutassa meg a térképen azokat a területeket, ahol bolgárok élnek és Bulgária határának változásait a háborúk után.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Kultúra		
Népköltés (pl. *népmesék, mondák és legendák, népköltészet, közmondások és szólások*).	A népköltészeti alkotásokban a pozitív és a negatív hősök tulajdonságainak elemzése (pl. becsületesség, eszesség, ravaszság, kapzsiság, hazugság, tolvajlás stb.) A pozitív és a negatív hősök csoportosítása. Információk gyűjtése a környezetről (pl. falurész, piactér, templom, temető, erdő, szántóföld, rét, folyó, hegy stb.). A bolgár népdalok különböző fajtáinak megfigyelése: ünnepekhez és szokásokhoz kapcsolódók, mitikus, mindennapokról szólók, történelmi és hősi témájúak.	Önállóan mondjon tanult népmeséket. Legyen képes különbséget tenni a népköltészet és a műalkotások között. Ismerjen legalább 8—10 közmondást és szólást, és tudja azokat használni a megfelelő szituációban. Tudjon kívülről legalább 6 népdalt.
Képzőművészet. A bolgár képzőművészet főbb eredményei történeti aspektusból — a történelem és az irodalom tananyagával párhuzamosan.	A műalkotások megkülönböztetése fajta, műfaj, anyag, technika, kifejezőeszközök alapján. Művekről megalkotott vélemény megfogalmazása. A bemutatott műalkotások felismerése, megnevezése.	A különböző korszakok egyes alkotásainak felismerése.
Tánc. Táncmozdulatok elsajátítása. Népi horók és racsenicák. Magyarországon működő bolgár tánccsoportok.	Különböztesse meg a régiókat, ahonnan a tanult népi horók származnak és azt, hogy milyen alkalmakkor táncolták azokat. Információk gyűjtése a bolgár tánccsoportokról.	Tudjon táncolni legalább két népi horót és racsenicát. Ismerje a magyarországi bolgárok tánccsoportjait.
Hagyományos és elektronikus média szerepe és lehetőségei.	Tömegtájékoztatási eszközök használata a múlt és a ma megismeréséhez. Könyvtárhasználati ismeretek elsajátítása, információkeresés katalógusban és kézikönyvekben. A hagyományos és elektronikus médiában az értelmes kifejezés és a helyes értelmezés elsajátítása.	Ismerje azokat a helyeket, ahol bolgár nyelvű információhoz juthat, valamint ahol megtalálhatók a hagyományos és az elektronikus média kiadványai, illetve műsorai.

Részletes követelmények a 8. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Környezet		
Bolgár nemzeti kisebbség Magyarországon. A bolgárok betelepedésének szakaszai. A bolgár közösség összetétele. A magyarországi bolgárok hagyományai és szokásai.	A bolgár diaszpóra fogalmának értelmezése. Anyaggyűjtés a magyarországi bolgárok családi és közösségi szokásairól. A bolgár és a magyar szokások interferenciájának megfigyelése. Az asszimiláció fogalmának megvitatása.	Legyen képes felsorolni a bolgárok Magyarországra településének három szakaszát. Tudja megnevezni a magyarországi bolgárok legfontosabb intézményeit.
Kisebbségi intézmények és kisebbségi jogok.	Gyűjtsön tömegkommunikációs eszközökből a nemzeti és etnikai kisebbségekre vonatkozó híreket.	Ismerje a legfontosabb kisebbségi jogokat és érdekvédelem lehetőségeit.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Bulgária		
Bulgária helye az európai kontinensen és a Balkán-félszigeten. Földrajzi fekvés — határok, terület és partvonal. Természet és természeti tájak. Lakosság — lélekszám, eloszlás, népsűrűség, összetétel, életmód és kultúra, problémák. Gazdaság. Települések. Államigazgatás és adminisztráció. Tájegységek (pl. Duna folyó, Dunai síkság, Balkán-hegység, Felső-trák alföld, Rila-rodopei terület, Fekete-tenger, a bolgár fekete-tengeri partvidék). Szülőhely (melyik bolgár vidékről származik a családom). Ökológiai problémák, természetvédelmi objektumok és területek.	Határozza meg Bulgária, a Balkán-félszigetet és Európa földrajzi fekvését, határait és partvonalát. Dolgozzon tematikus földrajzi térképekkel. Töltsön ki és rajzoljon vaktérképet. Tegyen képzeletbeli utazást a térképen. Állítson össze turistaútvonalakat, írja le vagy járja végig azokat. Tanulmányozza és jellemezze bulgáriai szülőhelyének domborzatát. Beszéljen ökológiai problémákról, természetvédelmi objektumokról és területekről.	Mutassa meg a térképen Bulgária, a Balkán-félsziget és Európa határait és partvonalát. Tudja Bulgária lakosságának számát és népsűrűségét. Sorolja fel a bolgár gazdaság legfőbb ágazatait. Mutassa meg a térképen Bulgária legfontosabb településeit és tájegységeit, és jellemezze röviden azokat. Ismerje Bulgáriának azt a területét, ahonnan a családja származik, és jellemezze azt röviden. Ismerjen legalább három természetvédelmi objektumot.
Múlt		
Őstörténet és ókor: Bolgár területek az ókorban — az antik civilizációk kultúrájának és történelmének elválaszthatatlan része. A várnai nekropolisz. A trákok kapcsolata a görög civilizációval. Bolgár területek a Római Birodalomban — a római városi kultúra és a trákok kultúrájának kölcsönhatása. Középkor: Szerves kapcsolat a nemzeti és a világtörténelem között — a bolgár állam szerepe, mint az első középkori államok egyike, valamint a később kifejlődött szláv nyelvek alapjául szolgáló óbolgár nyelv szerepe. A bolgár kultúra — Európa és a keresztény világ része.	Állítson össze kronológiai és szinkrontáblázatokat a tanult eseményekről és személyiségekről. Állapítsa meg a bolgár, magyar és a világtörténelem eseményeinek egyidejűségét és vesse össze azokat. Gyűjtsön információt egy adott problémáról a segédkönyvekből és rendszerezze azokat szóban. Ismerje és használja az alapvető történelmi fogalmakat a feladatok leírásánál és megoldásánál. Ismerje fel az ellentmondásokat és az egybeeséseket ugyanannak az eseménynek különböző információs forrásokban található leírásában. Az elsajátított tananyaghoz fogalmazzon meg kérdéseket, és tegye fel azokat diáktársainak korrekt formában.	Nevezze meg az ókorban a bolgár területeken élt törzseket és népcsoportokat. Ismerje a középkor bolgár történelmének legkiemelkedőbb személyiségeit, kapcsolja őket konkrét eseményhez vagy ügyhöz. Értékelni tudja a keresztény vallás és a szláv írásbeliség szerepét a bolgár nép és állam fennmaradásában.
Kultúra		
Népi kultúra Hagyományos bolgár férfi és női viselet, területi felosztása. A bolgár ház (pl. a falusi ház helyiségei és azok funkciója, berendezés, gazdasági épületek, műhelyek, közlekedési eszközök. A városi ház fajtái, és régiók).	A férfi és női népviselethez kapcsolódó fogalmak elsajátítása és a különböző régiók viseleteinek megkülönböztetése. Ismerje fel az összefüggéseket a település típusa és a lakosság foglalkozása, az életmód és a lakás berendezése, az épület rendeltetése és annak szerkezete között. Elemezze a különböző, építési gyakorlatokkal kapcsolatos hiedelmeket. Legyen fogalma az ember szerepéről a környezet átalakításában.	Ismerje a bolgár férfi és női népviselet legfőbb régióit, és tudja azokat megnevezni. Ismerje és nevezze meg a hagyományos bolgár lakóház legfontosabb elemeit és azok rendeltetését. Ismerje a bolgár házak főbb típusait.
Képzőművészet és vizuális kultúra. A bolgár képzőművészet elhelyezése Európa és a világ művészetének kontextusába.	A gondolkodásmód, a kulturális különbségek és a mű közötti összefüggés felismerése.	Ismerje a bolgár vizuális kultúra kiemelkedő képviselőinek a nevét és egy-egy kiemelkedő alkotását.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
A műelemzés legfontosabb módszerei. A bolgár film kezdetei és fejlődése. Televíziós és videokultúra.	Művészeti stílusok és irányzatok összehasonlítása. A bolgár motívumok felfedezésének gyakorlása a művészetben. Tudjon saját szavaival elemezni egy műalkotás. Műsorválasztási stratégiák fejlesztése.	Bolgár alkotók sajátos technikai megoldásainak felismerése tipikus példákon.
Tánc. Népi horók elsajátítása: pravo horó, pajduska csetvorka, makedon horó, ajtoszi racsenica, dajcsovo horó.	A bolgár tánc alapvető ritmikus mozdulatainak elsajátítása. Egyes, páros és körtáncok gyakorlása.	Tudjon táncolni legalább három bolgár horót zenei kísérettel. Különböztesse meg a bolgár táncokat más népek táncaitól.
Hagyományos és elektronikus média. Bolgár nyelvű médiák Magyarországon. Az anyaország médiái. Információ-hozzáférés. Anyanyelvű információhoz való jog.	Alakuljon ki a különböző információs források használatának képessége: sajtó, rádió, televízió, Internet, könyvtárak. A tömegkommunikációs közlések helyes értelmezésének, kritikus megfigyelésének gyakorlása.	Ismerje a magyarországi bolgárok sajtótermékeit és elektronikus médiáit.

Részletes követelmények a 10. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Környezet		
A bolgárok hagyományos szokásrendszere. Családi szokások (pl. születés, esküvő, temetés). Naptári ünnepekhez kapcsolódó szokások (pl. karácsony, újév, tavaszi ünnepi ciklus — Trifon-nap, Baba Marta, Lázár-nap, húsvét, Szent György-nap, nyári-őszi ünnepi ciklus — Enjo-nap, Illés-nap, Dimitar-nap). Hivatalos bolgár ünnepek: történelmi esemény és az ünneppel kapcsolatos szimbolika. (Pl. március 3. — a felszabadulás napja, május 24. — a bolgár kultúra és a szláv írásbeliség ünnepe, szeptember 6. — Bulgária egyesítése, szeptember 22. — Bulgária függetlenségének napja).	Tanulmányozza a magyarországi bolgárok életét és ünneprendszerét. Vesse össze a hagyományos és a mai szokásrendszert. Mutasson rá a bolgár elemekre az ünneprendszerben, és vonja le a következtetést az asszimiláció mértékéről. A megemlékezések és az ünnepek értelmezése (pl. szertartások, dalok, táncok, viselet, szimbolika, helye a szertartásrendszerben szempontjából).	Ismerje a hagyományos családi szokások alapvető elemeit. Tudja köszönteni szóban és írásban rokonait és ismerőseit a különböző ünnepek alkalmából. Ismerje a naptári ünnepek ciklusait, határolja el azokat más népek ünnepeitől. Tudja leírni a magyarországi bolgárok ünnepeit és azok ünneplésének módját. A magyar közeg hatása az itteni bolgárok szokásrendszerére. Ismerje a hivatalos ünnepek tartalmát és szimbolikáját.
Bulgária		
Természeti kincsek és ökológia. A társadalom politikai és gazdasági rendszere. A lakosság és a települések földrajza — urbanizáció és demográfiai problémák. Földrajzi régiók.	Elemezze Bulgária természeti kincsekkel való ellátottságát és a világgazdaságtól való függését. Magyarázza meg a gazdaság ágazati és területi struktúráját. A gazdasági ágazat, város, ország, régió földrajzi jellemzése. Fejtse ki véleményét a tanult földrajzi objektumok alapján, és tudja azt racionálisan és emocionálisan bizonyítani és megvédeni.	Ismerje Bulgária természeti adottságait, és tudja, milyen természeti kincsek nincsenek az országban. Elemezze a lakosság összetételét — kor, nemzetiség, lakóhely stb. szerint — és vonja le a megfelelő következtetéseket. Ismerje az ország főbb tájegységeit, és tudjon azokról földrajzi jellemzést adni.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Múlt		
Újkor. A bolgár területek az oszmán birodalomban a XVI-XVII. században, Európának a birodalomra gyakorolt hatása a XVIII. század után, a bolgárok mozgalma és harca a szellemi egyenjogúságért és a nemzeti felszabadításért a XIX. században. Bulgária helye a világtörténelemben a felszabadulás után, az új realitásokhoz való gyors alkalmazkodása és európai állammá fejlődése. A nemzeti kérdés megoldására tett kísérletek és a nemzetkoncepció védelme. A bolgár lakosság migrációja a török uralom idején és a felszabadulás után. Legújabb kor. A totalitárius rendszer kialakulása és megszilárdulása a második világháború után. A gazdasági, társadalmi és demográfiai struktúra változásai. A totalitárius rendszer bukása és annak következményei. A nagyhatalmak és Bulgária. Bulgária és a Balkán. A bolgárok geopolitikai térbeli elhelyezkedése az évszázadok során.	Helyezze el az időben a kultúra területén kiemelkedő alkotókat, és kösse őket konkrét történelmi szöveghez. Elemezze a bolgár állam politikai rendszerét. Elemezze a kor alakjainak tevékenységét és eszméit. Olvasson és magyarázzon különböző történelmi térképeket. Értelmezze az információk és fogalmak tartalmát a tanult eseményeket ábrázoló festmények és karikatúrák alapján. Fogalmazzon meg a tanult történelmi eseményekkel, alakokkal, eszmékkel, fogalmakkal kapcsolatos kérdéseket. Konkrét történelmi kérdés szóbeli és írásbeli kidolgozásához tudjon érveket megfogalmazni, és tudja azokat bizonyítani. Kommunikáljanak egymás között a csoportmunka idején.	Fejezze ki kritikai álláspontját tények és érvek segítségével. Olvassa és értelmezze önállóan a statisztikai adatokat (táblázatok, diagrammák, grafikonok). Elemezze és vesse össze több forrás adatait.
Kultúra		
A modern bolgár kultúra kialakulása — hagyományok és korszerűség. (Irodalom, zene, képzőművészet, építészet, színház, film.)	A kulturális eredmények kapcsolata a történelmi adottságokkal és a környezettel, a hagyományokkal és a folklórral. A hagyomány és a modernitás fogalmának pontosítása, azok összefüggése.	A tanult korok, korszakok és irányzatok legfőbb jellegzetességeinek felsorolása és egy-egy kiemelkedő alkotás ismerete.
A pravoszláv vallás — a nemzeti identitás megőrzője. A nemzeti egyház szerepe. A civil szervezetek szerepe a modern társadalomban. Jogok és kötelességek, a jogbiztosítékok, az állami és a civil szféra közötti kapcsolat. A tömegtájékoztatás (pl. sajtó, rádió, televízió, információs és interaktív hálózatok) és a közvélemény. A média hatása a közösségek formálódása és az emberi érintkezésre.	Kelet és Nyugat, centrum és periféria fogalmának eredetének és jelentésének értelmezése. Rendelkezzen a tömegkommunikációs eszközök tudatos használatának képességével. Az oktatási és kulturális intézmények szerepének értékelése a kisebbség kulturális autonómiájának biztosításában.	Ismerje a magyarországi bolgár pravoszláv egyház szerkezetét. Ismerje a magyarországi bolgárok kulturális és civil szervezeteit és egyesületeit. A tömegkommunikáció legfontosabb formainak, jellegzetességeinek ismerete. Legyen képes elemezni a kulturális autonómia fogalmát.

Приложение към Наредба № /……2001 г. на Министерството на образованието

Н)
БЪЛГАРСКО МАЛЦИНСТВЕНО ОБРАЗОВАНИЕ –

1.1. Български език и литература
(За училища с преподаване на роден език и двуезични училища)

Образователни изисквания към учебното съдържание в края на 4-ти клас

Учебен материал	Развитие на умения и компетентност	Минимални изисквания
Общуване. Речеви дейности. Текст.		
Езикът - средство за общуване. Видове текст по цел на общуване: разговорен текст, научен текст; художествен текст.	Разбиране на съобщения от разговорно-битовата сфера - в официално и в неофициално общуване. Умения за диалогична реч - участие в диалози с разбиране на намерението на говорещия. Умения за монологична реч - съставяне на кратки монологични изказвания с оглед на комуникативната цел. Разпознаване на научни и художествени текстове.	Разпознаване на разговорни, научни и художествени текстове. Правилно формулиране на устна реч. Разбиране на елементарни устни съобщения и указания. Поставяне на въпрос, отговор.
	Долавяне на прилики и разлики между българските и унгарските стандартни начини за поздравяване, запознаване, за изразяване на учтивост, на молба, благодарност, заповед. Умения за прилагане на българския речев етикет при речево поведение в нова ситуация.	Възприемане на речеви формули от българския речев етикет. Умения за писмено оформяне на текст според българския речев етикет - поздравление, писмо и др. Гладко четене на познат и смислово изяснен текст. Четене наум на страница-страница и половина подходящ за възрастта текст.
Тема, опорни думи и основна мисъл на текста.	Оптимален за възрастта темп на писане и четене наум и на глас. Четене с разбиране и с българско произношение. Изразително четене. Свободно писане на кирилица.	Четене с българско произношение. Решаване на елементарни задачи, доказващи разбирането на текста. Разделяне на текста на части.
Преразказ: подробен и кратък.	Определяне на темата на кратък текст, разбиране на основната мисъл на текста. Разделяне и озаглавяване на отделните части на текста.	Преразказване на епизоди от приказки по даден план.
Съчинение. Съчинение-повествование. Съчинение-описание. Съчинение-разсъждение.	Подробно и кратко преразказване на повествователни текстове. Умения за съчиняване по дадено начало. Разказване на случки от живота. Умения за разказване по серия картини. Умения за описване на картина от художник. Умения за разсъждаване по художествен текст.	Умения за конструиране на изречения и за създаване на кратък текст по лични преживявания.
Редактиране на текст чрез съкращаване, прибавяне, заместване и разместване.	Умения за извършване на различни видове редактиране на текст. Умения за контролиране и коригиране на собствена реч в нова ситуация.	Описване на предмети и явления, Писане без пропускане, замяна и объркване на букви, спазване на правописните правила.

Разбиране и използване на средствата на българския език.		
Изречението - градивна единица на текста. Видове изречения по цел на изказване. Интонация и пунктуация.	Умения за образуване и употреба на съобщително, въпросително, подбудително и възклицателно изречение. Използване на български словоред и интонация в изречението	Определяне вида на изречението в конкретни случаи.
Словоред.		
Просто и сложно изречение. Пряка и непряка реч.	Умения за разпознаване и умения за свързване на прости изречения в сложно. Умения за превръщане на пряка реч в непряка.	Умения за разпознаване на прости и сложни изречения.
Смислова страна на думата. Словообразуване. Еднозначни и многозначни думи. Пряко и преносно значение на думата. Непроизводни и производни думи. Сродни думи. Корен на думата. Сложни думи.	Умения за подбор и комбинация на езикови средства за изразяване на свои мисъли в нова ситуация. Използване на основния речников запас за общуване в обществена, семейна и училищна среда. Умения за работа с двуезичен и правописен речник.	Групиране на думите по техния вид (в рамките на изучените имена).
Граматическа страна на думата (в практически план).	Откриване на общото между български и унгарски лексеми.	
Съществително име.	Разбиране на прякото и преносното значение на думите.	Определяне на рода на имената.
Прилагателно име. Словосъчетание от прилагателно име и съществително име.	Умения за образуване на думи, за откриване на сродни думи и за проверка на правописа им.	Образуване и правилно писане на думи в множествено число. Членуване на имената; правоговор на определителния член за мъжки род.
Числително име.		
Лични местоимения.	Разбиране и правилно използване на имената при описание на предмети и явления. Сравняване на практическо равнище на имената в българския с имената в унгарския език. Свързване на прилагателни и числителните имена със съществителни. Разбиране на значението и използване на заместниците на имената.	Използване на степенувани форми на прилагателните имена. Употреба на лични местоимения за избягване на повторения.
Глагол. Спомогателен глагол *(съм)*.	Разбиране и използване на глаголи в българския език. Използване на изученото за лице, число и време на глагола в нови речеви ситуации. Употреба на сегашно, бъдеще, минало свършено и минало несвършено. Съвместна употреба на глаголните времена при разказване на случки от живота.	Разпознаване на лице, число и време на глаголите в българския език. Образуване на сегашно и бъдеще време. Правоговор и правопис на окончанията за сегашно време. Образуване на минало свършено и минало несвършено време.
Наречие.	Разбиране и употреба на наречия в изречения и кратък текст.	
Предлози и съюзи.	Разбиране на значението на основни предлози и съюзи и правилна употреба в речта. Пренасяне на части на думата на нов ред.	
Звукова страна на думата. Българска азбука. Широки и тесни гласни. Звучни и беззвучни; меки и твърди съгласни.	Изговор и правопис на звучните и беззвучните съгласни; на съгласните ***с*** и ***т***.; на думи със струпани съгласни.	Адекватна употреба на графичните знаци на кирилицата. Правилен изговор и правопис на гласните в думите. Правилно изговаряне и писане на звучни съгласни.

Възприемане на произведения от българския фолклор и от художествената литература.		
Старогръцки митове и библейски притчи Българско народно творчество. Български празничен календар. Български народни обичаи. Авторски приказки. Детско творчество на български класици Съвременна детска литература	Четене с разбиране и преразказване на адаптирани митове и билейски притчи. Интерес към народната поетична традиция; към четенето на приказки и детска литература. Съпричастност към българските празници и народни обичаи. Умения за преразказване на български език на приказки от унгарския фолклор и от европейски автори. Създаване на приказка. Умения за цялостно възприемане на художественото произведение. Умения за разбиране на отделните части на художествената творба и съставяне на план за преразказване. Усет за съпричастност и морален избор, разбиране за добро и зло. Оформяне на читателски дневник. Стремеж към самоизразяване чрез рецитиране, драматизиране на приказки и детски литературни творби.	Гладко четене и преразказване на кратки митове. Умения за изказване на благопожелания във връзка с български празници и обичаи (поне 5). Формулиране преживяването, породено от приказката, с помощта на учителя. Умение за самостоятелен изказ на мнение и позиция за прочетеното. Кратко представяне на прочетеното в читателски дневник. Рецитиране на български стихотворения и участие в драматизации.

Творци и произведения

- Български народни приказки и приказки от български автори: Ангел Каралийчев, Светослав Минков, Валери Петров и др.
- Български автори на детска литература: Петко Славейков, Иван Вазов, Елин Пелин, Кирил Христов, Константин Константинов, Елисавета Багряна, Дора Габе, Асен Разцветников, Емилиян Станев и др. по избор.
- Автори на произведения от световната детска литература: Шарл Перо, Братя Грим, Андерсен, Марк Твен, Оскар Уайлд, Ерих Кастнер, Астрид Линдгрен, Джани Родари и др. по избор.
-

Образователни изисквания към учебното съдържание в края на 6-ти клас

Учебен материал	**Развитие на умения и компетентност**	**Минимални изисквания**
Общуване. Речеви дейности. Текст.		
Речево общуване. Речева ситуация. Официално и неофициално общуване в разговорно-битовата сфера на живота.	Ориентиране в речевата ситуация – определяне на предмета, участниците, обстановката и целта на общуването. Умения за адекватно речево поведение в официална и в неофициална обстановка.	Ориентация в комуникативни ситуации от ежедневието: установяване на контакт, изразяване на намерение и мнение. Пресъздаване на диалог. Точно и плавно четене на кратък научно-учебен текст.
Речев етикет в официално и в неофициално общуване.	Възприемане на речеви формули от българския речев етикет. Сравняване на българския и унгарския речев етикет.	Преодоляване на интерференцията между речевите стандартни изрази в двата езика.
Текст.	Осмисляне на темата и микротемите в текста. Умения за съставяне на план и структуриране на текст. Умения за редактиране на собствен и чужд текст.	Разбиране на основния смисъл на текста. Разделяне на текста на абзаци.
Преразказ.	Умения за подробен преразказ на познат текст; умения за сбит	Преразказ на приказка.

Съчинение.	преразказ.	
Описание. Повествование.	Възприемане на научно и художествено описание. Възпроизвеждане на научно описание и на елементи на художествено описание. Възприемане и възпроизвеждане на художествено повествование.	Умения за описание на природна картина, на предмет, на човек, на обстановка. Описание на научни факти. Устен разказ по преживяно.
Разсъждение. Научен текст. Ключови думи.Термини. Граматически особености на научен текст.	Умения за структуриране на текст разсъждение - определяне и формулиране на тема, теза, аргументи, обобщение. Възприемане на разсъждението и повествованието в научен текст. Анализ на езиковите особености; подбор и свързване на думи и изречения в научен текст. Умения за резюмиране на информация.	Възприемане на разсъждението и повествованието в научен текст. Разбиране на значението на термини. Умения за водене на записки.
Урочна статия.	Умения за анализ на урочна статия. Умения за отговор на научен въпрос - аргументиране.	Умения за съставяне на план на изучавана урочна статия.
Текстове за официално-делови контакти – покана, поздравление, обява .	Прилагане в житейски ситуации на уменията за създаване на текст - писане на поздравление, покана, обява, телеграма и др.	Умения за писмено оформяне на текст според българския речев етикет (по избор).
Разбиране и използване на средствата на българския език.		
Изречението - градивна единица на текста. Видове изречения - съобщително, въпросително, възклицателно, подбудително; просто и сложно. Главни и второстепенни части в простото изречение - подлог и сказуемо.	Умения за разбиране на синтактичните средства на българския книжовен език. Умения за подбор и комбинация на синтактични средства за изразяване на свои мисли в нова ситуация. Умения за конструиране на различни видове изречения и за свързване на изреченията в текст; редактиране на изречения и на текст. Използване на специфичната българска интонация на различните видове изречения. Преодоляване на интерференцията на унгарската интонация. Правилна употреба на препинателни знаци при използване на различни по вид изречения. Правилна и подходяща употреба на главни и второстепенни части в простите изречения при свързването на изреченията в текст. Използване на еднородни части в описанието и повествованието. Разпознаване и използване на средства за междуфразова връзка в текста.	Умения за разпознаване и анализ на видовете изречения по цел и по състав. Умения за съставяне, преобразуване и редактиране на различни по вид изречения. Познаване на българската интонация на изречението. Познаване на пунктуацията на различните видове изречения. Разпознаване и анализ на частите на простото изречение; използване на еднородни части. Правилна и целесъобразна употреба на свързващи думи в словосъчетанието и изречението.
Думата като речникова единица. Значение и речева употреба на думите. Речников състав на българския език. Домашни думи; заемки и чуждици; термини, международни термини.	Владеене на лексика, която да позволява общуване в различни сфери на живота според възрастовите възможности на учениците. Разпознаване и анализ на думи, общи за двата езика	

	Разбиране на български термини за означаване на основни езикови понятия, изучавани и по двата предмета - по унгарски език и по български език.	
Видове речници.	Работа с речник (двуезичен, тълковен, синонимен и др.) и енциклопедия.	Работа с речник (двуезичен, тълковен, синонимен и др.)
Синоними; антоними; омоними.	Функциониране на синоними, антоними и омоними в активния речник на учениците.	Разбиране на синоними, антоними и омоними в българския език.
Основно и преносно значение; многозначност на думата.	Разбиране; правилно и целесъобразно използване на основното и преносното значение на думи в български текстове. Осмисляне на многозначността на думите в езика. Умения за самостоятелно обогатяване на речника и преодоляване на интерференцията между лексемите в двата езика.	Разбиране на основното и преносното значение на думи в български текстове. Разбиране на различните лексикални значения на една дума. Умения за обогатяване на речника и преодоляване на интерференцията между лексемите в двата езика с помощта на учителя. Разбиране на смисъла на морфемите.
Граматическо значение на думата. Части на речта. Граматически признаци. Строеж на думата; видове морфеми. Словообразувателни морфеми и формо-образувателни морфеми. Сродни думи. Сложни думи и сложни съкратени думи. Основна форма на думата.	Умения за определяне на граматическите признаци на думите в българския език. Умения за определяне на частите на думата и правилно писане на морфемите. Сравняване на морфеми в двата езика. Умения за образуване на думи с помощта на представки и наставки. Различаване на формите на една дума. Умения за правилен изговор и за правопис на сродни думи. Определяне на основната форма на думата; разпознаване на основната форма на непознати думи в двуезичен и правописен речник.	Правилно поставяне на окончанията на думите. Разбиране на смисъла на нови думи, образувани с помощта на представки и наставки. Умения за разпознаване на сродни думи и за проверка на правописа на думи. Определяне на основната форма на познати думи в българския език.
Самостойни и несамостойни думи. Имена – съществително име; прилагателно име; числително име. Сложни именни названия.	Разбиране на стилистичната функция на имената. Правилно и целесъобразно използване на имената в текста. Умения за назоваване на родови и видови понятия. Съгласуване на имената по род и число; правилно членуване. Правилен изговор и правопис на имената и на познатите сложни именни названия.	Правилно и целесъобразно използване на имената при описание на предмети и явления. Разпознаване на различните видове имена в българския език. Разпознаване на рода и числото на имената; правилно членуване. Правилен изговор и правопис на познатите имена.
Заместващи думи – местоимения. Видове – лични, възвратни, показателни, въпросителни, относителни.	Осмисляне на функцията на заместниците на имената в текста. Използване на местоименията като свързващи думи в изречението и текста. Умения за правилен изговор и правопис.	Редактиране на текст чрез замяна на имена с местоимения за отстраняване на повторения.
Глагол. Основни глаголни времена - сегашно, бъдеще, минало свършено, минало несвършено време.	Използване на изученото за лице, число и време на глагола в нови речеви ситуации. Умения за съвместна употреба на глаголните времена. Основна и преносна употреба. Долавяне на стилистичната им функция.	Разбиране и използване на глаголи в повествователен текст. Употреба на сегашно, минало свършено, минало несвършено и бъдеще време въз основа на съответна употреба на глаголните времена в унгарския език.

Залог на глагола.	Използване на сегашно историческо време. Умения за избор при употребата на деятелен или страдателен залог – задължителност и свобода.	Познаване на формите на деятелен и на страдателен залог на българския глагол.
Причастие и деепричастие.	Осмисляне на функцията на причастията в българския език. Умения за взаимозаменяемост на причастни изрази и подчинени изречения.	Разбиране на причастия в български текстове и умения за превод на причастните изрази на унгарски език.
Наречие. Служебни думи – предлог, съюз, частица, междуметие.	Разбиране и употреба на различни видове наречия в текста. Използване на наречията като свързващи думи в текста. Умения за взаимозаменяемост на предложни и безпредложни изрази. Умения за правопис и правоговор на частици. Сравнение на междуметието в двата езика.	Разбиране и употреба на наречия в изречения и текст. Разбиране на значението на основни предлози и съюзи и правилна употреба в речта. Умения за правопис и правоговор на частици.
Звуков строеж на българския език. Звук и буква. Звукови промени.	Прилагане на теоретичната представа за българската фонетична система. Прилагане на звуковите закони в българския език. Умения за поправяне на правописни грешки. Осмисляне на различията в двата езика по отношение на ударението и интонацията.	Правоговор. Познаване на ударението в българския език. Използване на българска интонация в речта.
Възприемане на произведения от българския фолклор и от художествената литература.		
Българско народно изкуство. Словесно народно творчество. Народни приказки. Създаване и разпространение. Видове. Особености на отделните видове народни приказки – случка, герои, поука; приказни мотиви, олицетворение.	Сравняване на особеностите на българското и унгарското народно изкуство. Сравняване на митове. Възприемане на български народни приказки. Осмисляне на ролята на разказвача и на слушателя. Преразказване на приказки. Сравняване на сюжети на приказки от българския и унгарския фолклор. Осмисляне на особеностите на отделните видове народни приказки. Извличане на поуката. Съчиняване на приказка. Драматизиране на приказка.	Разбиране на приказки, общи за българския и унгарския фолклор; легенди и пословици. Умения за монологична реч - сбит преразказ на приказка. Пресъздаване на диалог от приказка.Съчиняване на кратка приказка.
Предание и легенди – теми, случки, фантастичен елемент. Пословици.	Възприемане на български предания и легенди. Свързване със събития от историята на българския народ и с елементи от християнската религия. Разбиране на български пословици. Намиране на еквивалентни изрази в унгарския език.	Изразително четене и изпълнение наизуст на благопожелания, песни, игри. Участие в драматизация. Изразително четене и преразказване на предания и легенди. Умения за изказване на няколко български пословици.
Български народен епос**.** Български народни песни. Юнашки песни, митически песни, исторически песни, хайдушки песни, трудови песни, битови песни, обредни песни. Изразително-изобразителни средства в българските народни песни: постоянен епитет, отрицателно сравнение, образен паралелизъм, хипербола.	Разпознаване и сравняване на лирическа и епическа песен. Възприемане на български народни песни и сравняване с песни от унгарския фолклор. Осмисляне на връзката на песните с живота и мечтите на българите. Разпознаване и осмисляне на функцията на изразително-изобразителни средства в българските народни песни.	Умения за разпознаване на различните видове български народни песни. Разбиране на поетиката на народните песни.

Благопожелания. Български народни обичаи.	Изпълнение на обредни песни (напр. Коледни). Умения за откриване на спецификата на българските народни обичаи. Сравняване с унгарските празници и обичаи.	Изброяване на характерни особености на български обичаи.
Лично словесно творчество. Българска художествена литература. Литература на други народи.	Умения за различни видове четене на литературни творби: цялостно; избирателно; бегло оглеждане, най-общо ориентиране в текста.	Познаване на автора, темата и жанра на прочетените произведения.
Басня.	Възприемане на басни; сравняване на басни от античността и от съвременната литература на различни народи.	Преразказване на български език на изучавани басни.
Разказ.	Възприемане на разкази от българската художествена литература Анализиране на особеностите на разказа.	Определяне на мястото на действието, главните герои, сюжетните моменти.
Художествени похвати и изразни средства на художествената литература.	Осмисляне на функциите на речта на автора и на речта на героя. Характеризиране на литературен герой. Възприемане на пейзаж в произведение на българската литература. Сравняване с пейзажи от унгарски литературни творби. Преразказване на български език на разкази от унгарски и други автори, изучавани в обучението по унгарски език и литература.	Разпознаване на съставните елементи на художественото произведение въз основа на прочетеното и съпреживяното: *напр. жизнения път на главните герои, сюжетната линия и обратите в нея, начало и край на произведението.*

Творци и произведения

- Български народни песни - "Шетба шета Марко Прилепчанин", "Славки си рожба не трае" "Откога са й, мила моя майно льо, зора зазорила", "Даваш ли даваш Балканджи Йово", Разплакала се гората", "Яно, море, Яно", "У Недини слънце грее" и др. по избор.
- Българска художествена литература - Христо Ботев, Иван Вазов, Любен Каравелов ("Хубава си, моя горо"), Пенчо Славейков ("Неразделни"), Пейо Яворов ("Пролет"), Елин Пелин ("Нане Стоичковата върба"), Йордан Йовков ("По-малката сестра"). Съвременна българска поезия и проза: Христо Смирненски, Атанас Далчев, Елисавета Багряна, Веселин Ханчев, Блага Димитрова, Валери Петров, Дамян Дамянов, Петя Дубарова, Йордан Радичков и др. по избор.
- Художествена литература на други народи - по избор.

За научаване наизуст

- Историческа песен - "Откога са й, мила моя майно льо, зора зазорила", "Даваш ли даваш Балканджи Йово"
- Битова песен - "У Недини слънце грее"
- Христо Ботев - "Хайдути" (откъс); "Хаджи Димитър".
-

Образователни изисквания към учебното съдържание в края на 8-ми клас

Учебен материал	Развитие на умения и компетентност	Минимални изисквания
Общуване. Текст.		
Общуването в художествената литература. Нехудожествен и художествен текст.	Четене с логическото ударение на различни по стил и жанр текстове. Четивна култура.	Четене с разбиране. Осмисляне на темата и микротемите в текста. Умения за съставяне на план и структуриране на текст.

	Разбиране и тълкуване на научни текстове. Самостоятелно водене на записки. Извеждане на съществено. Обобщаване. Умения за участие в дискусии за разрешаване на проблеми.	Превод на текст от учебник (учебен предмет по избор). Умения за отговор на научен въпрос - аргументиране. Превод на научен и художествен текст.
Съчинение - отговор на литературен въпрос.	Разбиране и тълкуване на художествени текстове. Разбиране на подтекст. Умения за създаване на текст съобразно с жанровите особености на отговор на литературен въпрос; разсъждаване върху текстовите структури и върху фигурите на езика.	Излагане съдържанието на изучаван текст: *сбит преразказ, разсъждение.* Формулиране на самостоятелно мнение при работа с художествен текст.
Масова комуникация. Публицистичен текст. Публицистични жанрове - информационна бележка, репортаж.	Ориентиране в ситуацията на масовата комуникация. Анализ на стиловите и жанровите черти на публицистичен текст Определяне на преобладаващата речева функция на публицистичен текст.	Ориентиране в ситуацията на масовата комуникация от гледна точка на възприемането.
Художествена публицистика – есе.	Анализ на композиционно-структурните особености на публицистичен текст. Анализ, подбор и комбинация на езикови средства в публицистичен текст. Свободно разсъждаване по нравствено-етичен или общокултурен проблем, значим за ученика.	
Стилове на речта - видове стил. Качества на речта - правилност, точност и яснота, стегнатост и благозвучие.	Умения за стилистичен анализ на текст. Възприемане и създаване на различни по стил и жанр текстове. Умения за самооценка на собствено изказване и за изразяване на оценка на чужд текст.	Разпознаване на стила на даден текст. Способност за ориентация и участие в комуникативни ситуации на микрообщността.
Разбиране и използване на средствата на българския език		
Книжовен език. Възникване и развой на българския език. Основно диалектно членение на българския език. Диалектни думи и изрази в речевото общуване; в художествената литература.	Сравнение на основни понятия и закономерности между българския език и изучаваните други езици. Умения за отстраняване на диалектни думи и изрази в собствена реч. Разбиране на речевата харак-теристика на героя, направена чрез диалектните думи в литературното произведение.	Осмисляне на езиковите средства като система Умения за преодоляване на собствен диалектен изговор (ако има).
Езикови единици и езикови норми. Граматически, лексикални, правоговорни, правописни и пунктуационни норми на съвременния български книжовен език. Езикова правилност и стилистична уместност на езиковите средства.	Умения за правилна и целесъобразна употреба на граматически единици в речта. Прилагане на книжовните норми в речта. Проява на граматическа, лексикална, правоговорна, правописна и пунктуационна култура. Разбиране и използване на стилистичните функции на езикови средства. Проява на стилистична култура.	Осмисляне на граматическите признаци на имената и местоименията в в българския език. Осмисляне на граматическите признаци на глаголите в българския език. Умения за превод на унгарски език на българските сложни глаголни времена. Умения за съвместна употреба на глаголни времена в свързана реч. Осмисляне на граматическите признаци на не-изменяемите части в българския език.
Изречението - градивна единица на текста.	Умения за български словоред, правилна пунктуация и интонация на изречението. Употреба на различни видове сложни изречения в текста.	Умения за български словоред и подходяща интонация на видовете изречения. Съставяне на различни видове сложни изречения.

	Разбиране и използване на синтактичната синонимия. Разбиране на стилистичния ефект от употребата на съчинителни и на подчинителни връзки в текстовете. Разпознаване и правопис на съставно сказуемо, сказуемно определение, приложение. Разпознаване на глаголни и безглаголни; на лични и безлични изречения в практически план. Разбиране и използване на вметнати и обособени части. Използване на различни начини за изразяване на чужда реч. Правилна употреба на цитати.	Използване на възможностите на взаимозаменяеми езикови средства при говорене и при писане на съчинение. Разбиране и използване на вметнати и обособени части. Използване на различни начини за изразяване на чужда реч. Правилна употреба на цитати.
Думата като речникова единица. Речников състав на българския език. Нови значения на думите в езика.	Умения за правилна и целесъобразна лексико-семантична и граматична съчетаемост на думите в речта. Работа с речник на чуждите думи и с енциклопедични речници.	Познаване на нови значения на думите в българския език; сравняване с унгарски. Работа с тълковен речник и с енциклопедични речници.
Неметафорична и метафорична употреба на думите в речта Международна културна лексика. Обществено-политическа лексика.	Разбиране на думи с неметафорична и с метафорична употреба в речта. Самостоятелно обогатяване на речниковия запас.	Разбиране на международна културна и обществено-политическа лексика. Усет към въздействието на емоционално-оценъчната и експресивната лексика.
Емоционално-оценъчна и експресивна лексика. Думата и контекстът в художествения текст. Фразеологични словосъчетания.	Усет към въздействието на емоционално-оценъчната и експресивната лексика. Разбиране на контекстови синоними. Разбиране и използване на фразеологизми; намиране на еквиваленти в унгарския език.	Разбиране на фразеологизми.
Звукова страна на думата.	Осмисляне на връзките между българската и унгарската звукова система. Прилагане на българските звукови закони в речта.	Прилагане на българските звукови закони в речта.
Възприемане на литературни произведения.		
Библията - свещена християнска книга.	Разбиране на Свещеното Писание като послание на Бога към човечеството. Осмисляне на библейската стилистика и образна система в литературата. Разбиране на теоцентричния модел за света в средновековната литература. Разбиране на принципите на естетиката и поетиката на българската средновековна култура.	Формулиране и изразяване в подходяща форма (устно и писмено) на свързани с прочетеното чувства, образи, мисли и нравствени послания, в съответствие с жанра на творбата: *напр. читателски дневник, анотация, характеристика, разказ, обобщение.* Разбиране на принципите на естетиката и поетиката на българската средновековна култура.
Старобългарска литература. Периодизация и особености. Славянските първоучители - Кирил и Методий. Книжовни школи. Житие, похвално слово. Старобългарски повести и разкази. Апокрифи.	Възприемане и осмисляне на текст от старобългарската литература. Разпознаване на особеностите на старобългарските жанрове. Осмисляне на стила на старобългарските автори и долавяне на функцията на езиковите средства в текста. Осъзнаване на значимостта на старобългарската литература в европейската и българската култура. .	Възприемане и осмисляне на основни проблеми, разкрити в старобългарската литература.

Българска класика. Съвременна българска литература.	Разбиране и разискване на нравствени проблеми в литературното произведение. Анализиране на конфликтите в творбата; коментиране на качествата и поведението на героите. Разпознаване на жанровите особености на белетристични и поетични творби.	Разбиране и разискване на нравствени проблеми в литературното произведение. Анализиране на конфликтите в творбата; коментиране на качествата и поведението на героите.
Повест. Ода. Пътепис.	Определяне на темата и идеята на по-обемен литературен жанр (повест). Разкриване на сюжета и композицията на белетристичната творба (разказ). Умения за съпреживяване с лирическия герой на поетичната творба; съотнасяне на поет и лирически герой. Коментиране на отношението на автора към героите и събитията. Изразяване на собствено мнение и отношение към героите на творбата	Определяне на темата и идеята на по-обемен литературен жанр (повест). Разкриване на сюжета и композицията на белетристичната творба (разказ).
Художествена измислица. Художествен детайл. Метафора, метонимия, синекдоха, символ, градация, антитеза.	Разграничаване на истина, измислица, действителност и разбиране за света на литературата. Анализиране и обобщаване на художествени похвати и художествени средства и фигури в литературната творба.	Разпознаване на художествени похвати художествени средства и фигури в литературната творба.

Творци и произведения

- Старобългарска литература - “Панонски легенди”, “Проглас към евангелието”, Климент Охридски, Константин Преславски, Черноризец Храбър, Евтимий Търновски, Григорий Цамблак.
- Български класици и класически произведения - Любен Каравелов (“Мамино детенце” или “Хаджи Ничо”); Христо Ботев (“На прощаване”, “Обесването на Васил Левски и др).; Иван Вазов (“Една българка”, “Опълченците на Шипка”, “Българският език” и др.); Алеко Константинов (“До Чикаго и назад” - откъс по избор), Пейо Яворов (“Заточеници” и др. стихотворения по избор), Елин Пелин (“По жътва”), Христо Смирненски (“Юноша”), Йордан Йовков (“По жицата”); Никола Вапцаров (“Пролет”).
- Съвременна българска литература - Йордан Радичков (“Горещо пладне”); Павел Вежинов (“В един есенен ден по шосето”) и др. по избор.

Образователни изисквания към учебното съдържание в края на 10-ти клас

Учебен материал	Развитие на умения и компетентност	Минимални изисквания
Общуване. Текст.		
Книжовен език и функционални стилове. Разновидности на общонародния български език. Микротекст. Стил. Речев жанр.	Осъзнаване на текста като смислово, структурно-композиционно и стилово единство. Разпознаване и анализ на свойствата на социолектите. Разпознаване на микротекст. Разбиране на функцията на езиковите средства в микротекста. Разбиране на функциите на текста; познаване на различни начини за постигане на свързаност на текста. Умения за стилистичен анализ. Разпознаване и анализ на жанровите особености на текста.	Четене с логическото ударение на различни по стил и жанр текстове. Разпознаване намерението на говорещия в ситуации на общуване и на масова комуникация.

Научен стил. Подстилове на научния стил. Аргументативни, описателни и повествователни (наративни) микротекстове в научния текст.	Разграничаване и обобщаване на особеностите на подстиловете в рамките на научния стил. Разбиране на комуникативното намерение на автора на текста. Умения за подбиране и подреждане на аргументи за доказване на отделни подтеми; определяне на тези и подтези, обобщаване в микротекстове на научния текст.	Разбиране и тълкуване на научни текстове. Умения за участие в дискусии за разрешаване на проблеми. Самостоятелно водене на записки. Извеждане на съществено. Обобщаване. Умения за разбиране и създаване на жанрове на научния стил: анотация, резюме, Умения за библиографско описание.
Речеви жанрове на научния стил.	Разбиране на функцията на аргументативния, описателния и повествователния (наративния) микротекст в научния текст.	
Официално-делови стил. Подстилове.	Умения за разбиране и създаване на жанрове на научния стил: анотация, резюме, рецензия. Умения за библиографско описание.	
Жанрове на административно-канцеларския подстил.	Разграничаване и обобщаване на особеностите на подстиловете в рамките на официално-деловия стил. Умения за разбиране и създаване на жанрове на административно-канцеларския подстил: пълномощно, разписка, декларация, протокол, удостоверение, заявление, автобиография.	Умения за разбиране и създаване на жанрове на административно-канцеларския подстил: пълномощно, разписка, декларация, протокол, удостоверение, заявление, автобиография.
Публицистичен стил. Подстилове. Публицистични жанрове.	Разграничаване и обобщаване на особеностите на подстиловете в рамките на масовата комуникация. Умения за разбиране и създаване на публицистични жанрове: статия, очерк, фейлетон, памфлет.	Умения за разбиране на публицистични жанрове: статия, очерк, фейлетон.
	Сравняване на текстове с публицистичен и художествен стил, определяне на общото и различното в тях.	Разбиране и тълкуване на текстове на художествената публицистика.
Художествен стил.	Разбиране на средствата на художествения стил. Възприемане на художествени образи чрез средствата на художествения стил.	Разбиране и тълкуване на художествени текстове.
Жанрове на художествения стил.	Умения за разпознаване на тропи и фигури в художествения стил; емоционално преживяване под въздействието на тропи и фигури в текста. Умения за долавяне на стилистичния ефект от употребата на определени езикови средства. Умения за подбор и организация на изразни средства за постигане на бразност и емоционалност. Осмисляне на жанровите особености като възприемателен подстъп към художествения текст. Определяне на общо и различно в смислите на текстове с различен стил.	Създаване на текст в определен стил и жанр с оглед на комуникативните потребности на учениците.

Възприемане на литературни произведения.		
Антична и западноевропейска литература.	Умения на български език да се разкриват теми и идеи; да се обобщават нравствени проблеми и конфликти; да се характеризират герои от произведения на античната литература, изучавани в обучението по унгарски език и литература. Разбиране на митологията като основа на античната литература.	Четене с добро темпо и наум. Стемеж за изразително четене на художествен текст.
Европейски ренесанс. Класицизъм в литературата. Просвещение. Романтизъм. Реализъм. Модернизъм - особености на българския модернизъм (индивидуализъм; символизъм)	Осмисляне на духовните ценности на античността като отправна точка за характеризиране на Европейския ренесанс. Осмисляне на етапите в развитието на европейския културен процес и определяне на мястото на българската литература. Разбиране на спецификата на литературните течения в българския литературен процес Осмисляне на основни естетически категории - прекрасно, трагично, комично	Разбиране и тълкуване на художествени текстове. Умения за участие в дискусии за разрешаване на нравствено-етични проблеми. Изразяване на чувство за справедливост при разрешаване на конфликти. Усет за стойностното в живота и проява на естетически вкус към литературните творби. Емоционално-оценъчно отношение към художественото произведение и проява на
Руска класическа литература Българска литература. Литературата през Възраждането**.**	Възприемане на класически творби от руската поезия и белетристика. Сравнителен анализ на българския и унгарския литературен процес в рамките на европейския културен процес.	естетически критерии при избор на творба за четене.
Българска литературна класика.	Разбиране на спецификата на българските възрожденски творби, като документ за духовната биография на нацията. Разбиране на обществения патос на епохата на Възраждането, изразен чрез гражданска лирика и публицистика. Разбиране на новобългарската драма; на постигнатата театрална култура. Възприемане на художествен текст и на художествен дискурс; осмисляне на художествената условност. Осъзнаване на връзката между реален автор и реален читател, условен разказвач и условен читател; разбиране на лирически говорители и повествователи. Умения за разкриване на комуникативната структура на художествения контекст, за осмисляне на художественото пространство и време; за изясняване на сюжета и фабулата.	Пълноценен и обективен устен и писмен анализ, в който личи и лично отношение, на прочетеното произведение, *например: осмисляне на характерните белези на сложни, многопластови произведения, анализ и характеристика със собствени думи на чувства, житейски ситуации, човешки проблеми и нравствени въпроси, които се разискват в произведението.*
Литературен герой, лирически герой.	Осмисляне на особеностите на лириката (неповествователни стихотворни жанрове).	Установяване на различие между реален автор и разказвач, поет и лирически герой.
Съвременна българска литература. Литературни жанрове. Ода, елегия, балада, сонет.	Осмисляне на особеностите на епоса (стихотворни и прозаични повествователни жанрове).	Усет към българска мерена реч. Осведоменост в по-широкия контекст на произведението, *например, обективно представяне на живота на твореца.*

Роман, повест, новела, разказ, мемоар, легенда, приказка, епопея. Драма, трагедия, комедия.	Осмисляне на особеностите на драматургичните жанрове.	Размишление върху мисли, идеи, позиции по предварително зададени критерии.
Тропи и фигури. Стих и проза. Свободен стих; строфа, рима.	Разбиране на организацията на художественото изказване чрез тропи и фигури и чрез прозодически средства.	

Творци и произведения

- Произведения от западноевропейската литература (Сервантес, Шекспир, Молиер - произведения по избор според изучаваното в обучението по унгарски език и литература). Руска класическа литература на български език - Пушкин, Гогол, Достоевски.
- Българска литература през Възраждането - Паисий Хилендарски, Софроний Врачански, Добри Чинтулов, Петко Славейков, Добри Войников, Любен Каравелов (“Българи от старо време”).
- Българска литература от 60-те години на XIX век до 20-те години на XX век - Христо Ботев, Иван Вазов, Захари Стоянов, Алеко Константинов, Пенчо Славейков, Пейо Яворов, Теодор Траянов, Николай Лилиев, Емануил Попдимитров, Димчо Дебелянов.
- Българска литература от началото до средата на XX век; съвременна българска литература - Елин Пелин (”Ветрената мелница”, “Гераците”, “Под манастирската лоза”), Йордан Йовков (“Старопланински легенди”, “Вечери в “Антимовския хан” и др), Христо Смирненски, Гео Милев, Антон Страшимиров, Никола Фурнаджиев, Атанас Далчев, Елисавета Багряна, Никола Вапцаров, Димитър Димов, Димитър Талев и съвременни автори по избор.

1.2. Български език и литература
(За училища с преподаване на унгарски език)

Образователни изисквания към учебното съдържание в края на 4-ти клас

Учебен материал	Развитие на умения и компетентност	Минимални изисквания
Общуване. Текст. Народознание. Речев етикет. Устно общуване. Диалог. Текстове от разговорно-битовата сфера на общуване.	Разбиране на съобщения от разговорно-битовата сфера - в официално и в неофициално общуване. Умения за превод на разговорен текст.	Разбиране на кратки устни съобщения. Умения за представяне на себе си и на своето семейство.
Писмено общуване. Монолог. Съчинение. Преразказ.	Оптимален за възрастта темп на четене наум и на глас. Четене с българско произношение - точно и плавно. Изразително четене. Умения за ориентиране в конкретната речева ситуация.	Гладко четене и правилно произношение.
	Определяне на темата на кратък текст, разбиране на основната мисъл на текста. Умения за разделяне на кратък текст на абзаци. Съчинение по преживяно.	Разбиране на това, за което се говори в неизучаван текст.
Текстове от народното творчество. Кратки произведения на детската литература.	Разбиране на текстове от народното творчество и кратки произведения на детската литература. Преразказване на кратки изучавани текстове. Изразително изпълнение на стихотворения наизуст.	Познаване на поне 10 български пословици и поговорки. Изпълнение наизуст на няколко детски стихотворения.

Начини за поздравяване - официални и неофициални. Запознаване - речеви формули. Официални и неофициални обръщения. Общуване в официална обстановка. Учтиви формули - *моля, ако обичате* и др. Стандартни изрази при пазаруване. Начини за изразяване на молба, благодарност, заповед. Начини за надписване на картичка - поздравление. Оформяне на писмо до близък човек.	Първоначална представа за особеностите на българския речев етикет. Долавяне на прилики и разлики между българските и унгарските стандартни начини за поздравяване, запознаване, за изразяване на учтивост, на молба, благодарност, заповед. Умения за прилагане на българския речев етикет при речевото поведение в нова ситуация.	Познаване на стандартни изрази за поздравяване, запознаване, учтиви обръщения, за молба, благодарност, заповед.
Речник. Думи, които не се превеждат на унгарски език - собствени имена на хора, на градове, на реки, на планини и др.; названия на българските пари. Думи за означаване на: - народност; - посоката на движение; - цветове; - битово обзавеждане и облекло; - ястия и напитки; - плодове и зеленчуци; - растения (цветя и дървета) и някои домашни животни; - Мярка за тегло, вместимост, дължина и пр.; - учебни предмети. Думи за означаване на: - числата; - часове и минути; - дните на седмицата; - месеците.	Разбиране на значението на думите в изречение и кратък текст. Използване на основния речников запас за елементарно общуване в обществена, семейна и училищна среда. Умения за работа с двуезичен речник. Откриване на общото между български и унгарски лексеми. Откриване на различия при означаване на тегло, вместимост, на някои учебни предмети и пр. Използване на различни начини за означаване на часовото време. Записване и изговаряне на датата по български образец.	Овладяване на основен запас от думи за ежедневно общуване. Питане и отговаряне за часа. Записване и изговаряне на датата по български образец.
Изречение. Дума. Въпросителни изречения. Изречения с въпросителни думи. Изречения, образувани с *ли.* Задаване на въпроси с *кой, какъв?, колко?* Задаване на въпроси с *къде? кога? как?* Форми за потвърждаване и отричане. Възклицателни изречения - образуване. Формулиране на заповеди. Място на *съм* в съобщителното и във въпросителното изречение. Обръщение. Съществително име. Род и число на съществителното име. Членуване на съществителните имена. Прилагателно име. Съгласуване на прилагателните със съществителните имена по род и число. Членуване на прилагателните имена .	Разпознаване на основни езикови факти и явления в българския език. Съставяне и отговаряне на въпроси въз снова на прочетен текст. Употреба на различни видове изречения - съобщително, въпросително, възклицателно и подбудително. Възприемане и съставяне на кратки сложни изречения. Съставяне на кратки диалози. Разбиране и правилно използване на имената при описание на предмети и явления. Сравняване на практическо равнище на имената в българския с имената в унгарския език.	Отговаряне на въпроси с няколко прости изречения. Разпознаване на съобщителни, въпросителни, възклицателни и подбудителни изречения. Участие в кратки диалози. Съгласуване по род и число на прилагателните със съществителните имена. Правилно членуване на съществителни и прилагателни имената.

Числителни имена. Числителни бройни от едно до един милион. Числителни редни. Особена (бройна) форма на съществителните имена от мъжки род след числително.	Умения за броене и означаване на поредност. Свързване на числителните имена със съществителни.	Броене от едно до един милион. Означаване на поредност.
Означаване на близки и далечни лица и предмети - *това е, онова е.* Заместване на имената - *аз, ти, той, тя, то, ние, вие, те.* Форма за учтивост *Вие* Употреба на форми като: *мене ме*; *на мене ми* Въпросителни местоимения. Притежателни местоимения.. Пълни форми. Кратки форми.	Разбиране на значението и използване на заместниците на имената. Редактиране на текст чрез замяна на имена с местоимения за отстраняване на повторения.	Разбиране и използване на лични, показателни, въпросителни и притежателни местоимения.
Спомагателен глагол *съм* - форми в сегашно време. Сегашно време на глагола. Глаголни окончания в първо, второ и трето спрежение. Глаголите *ям, дам*. Употреба на глаголите *имам* и *нямам.* Употреба на *трябва* и *може*. Бъдеще време на глагола. Спрежение на глагола *да бъда*.. Повелителни глаголни форми. Образуване на глаголи с представки. Минало време на спомагателния глагол *съм*. Минало свършено време на глагола. Минало несвършено време на глагола.	Разбиране и използване на глаголи в българския език. Използване на изученото за лице, число и време на глагола в нови речеви ситуации. Употреба на сегашно, минало свършено, минало несвършено и бъдеще време въз основа на съответна употреба глаголните времена в унгарския език. Разбиране и разказване на случки от живота.	Разбиране на значението, мястото и ролята на глагола в изречението на български език. Спрягане на глаголи в сегашно време. Правилна употреба на глаголи в сегашно, минало и бъдеще време на глаголи в изречение и в текст. Слушане с разбиране на случки от ежедневието.
Предлози *в, на, с, за, без, от, до* и др. Предлог *без.* Наречия за място *тук* и *там*. Наречия и предлози за означаване на място и посока. Наречия за количество *много* и *малко*. Наречия, образувани от прилагателни имена - *бързо*, *топло* и др. Наречия за време.	Разбиране на значението на основни предлози и съюзи и правилна употреба в речта. Разбиране и употреба на наречия в изречения и кратък текст.	Разбиране на значението на изучавани предлози и съюзи и правилна употреба в речта. Разбиране и употреба на изучавани наречия в изречения и кратък текст.
Звукове и букви. Буквите от бълтарската азбука. Звуковете в българския език. Гласни звукове. Съгласни звукове. Българското ударение. Силово, свободно и подвижно ударение.	Познаване на българската азбука. Правилно означаване на звуковете с букви. Точно произнасяне на специфични звукове *(ъ, дж, дз)* и звукови съчетания - *йа, йо, йу, шт,ст* . Правилно поставяне на ударението на познати думи.	Познаване на българската азбука. Правилно произношение при говорене и четене на познат текст.
Правоговор, правопис и пунктуация. Звучни съгласни в края на думата. Изпадане на звукове при образуване на множествено число на съществителни имена. Предлозите *с, със* и *в, във*.	Адекватна употреба на графичните знаци на кирилицата. Правилно изговаряне и писане на звучни съгласни в края на думата. Правилно писане на думи в множествено число.	Писане без грешка на кратък текст при диктовка. Правилна употреба на предлозите *с, със* и *в, във*; на представките *из, раз*.; писане на двойно *з, т.*

Представките *из, раз*. Писане на двойно *з.* Двойно *т.* Съобщителното изречение. Въпросителното изречение. Възклицателното изречение. Подбудителното изречение.	Правилна интонация и умения за употреба на препинателни знаци в края на различните видове изречения. Запетая в простото изречение.	Интонация на съобщителното и въпросителното изречение.

Образователни изисквания към учебното съдържание в края на 6-ти клас

Учебен материал	**Развитие на умения и компетентност**	**Минимални изисквания**
Общуване. Текст. Речев етикет. Устно и писмено общуване. Диалог и монолог. Текстове от разговорно-битовата сфера на общуване.	Възприемане и предаване на мисли в диалогична форма в официално и неофициално общуване. Умения за устно предаване на случка с няколко прости изречения. Ориентиране в български учебници, помагала и пр.	Разбиране и съставяне на диалози в разговорно-битовата сфера на общуване. Устен разказ по преживяно.
Научно-популярен текст.	Разбиране на кратък научно-учебен текст.	Точно и плавно четене на кратък научно-учебен текст.
Съчинение. Преразказ.	Структуриране на собствено изказване - въвеждащо изречение, кратко изложение, обобщение. Съчинение по картина с няколко прости изречения.	Разбиране на основния смисъл на текста. Разделяне на текста на абзаци. Кратко описание на природна картина или предмет.
Текстове от народното творчество.	Разбиране на приказки, общи за българския и унгарския фолклор; пословици и поговорки. Умения за монологична реч - сбит преразказ на приказка.	Изразително четене на приказка. Пресъздаване на диалог от приказка.
Откъси от художествени произведения на български автори.	Съчиняване на кратка приказка. Изразително четене и изпълнение наизуст на стихотворения, песни, игри. Драматизиране на откъс от художествено произведение.	Изразително изпълнение на български стихотворения.
Поздравление Покана Обява Писмо	Умения за редактиране на собствен текст. Възприемане на речеви формули от българския речев етикет. Умения за писмено оформяне на текст според българския речев етикет - поздравление, покана, обява, писмо и др.	Умения за писмено оформяне на текст според българския речев етикет (по избор).
Речник. Битова лексика.	Владеене на битова лексика, която да позволява общуване в разговорно-битовата сфера (по определени теми).	Познаване на изучената разговорно-битова лексика.
Основни езикови термини.	Разбиране на български термини за означаване на основни езикови понятия, изучавани по унгарски език.	
Синоними. Антоними. Омоними.	Активизиране на речника чрез синоними, антоними и омоними.	Използване на синоними. Разпознаване на антонимни двойки. Разбиране на значението на омоними.
Думи с пряко и преносно значение.	Разбиране на преносното значение на думи в българския език. Работа с тълковен речник.	Разбиране на преносното значение на познати думи.

Изречение. Дума. Образуване на отрицателно-въпросителни изречения. Отрицателно-повелителни форми. Образуване на изречения с *хайде* и *нека.* Възклицателни изречения - образуване. Безлични изречения. Употреба на сказуемо от типа *...съм хубав., ...е луксозна* и др. Удвояване на допълнението в изречението. Съгласувани определения. Несъгласувани определения. Членуване при словосъчетания от дума и две нейни определения.	Умения за разбиране на езиковите средства на българския книжовен език. Умения за подбор и комбинация на езикови средства за изразяване на свои мисли в нова ситуация. Умения за конструиране на различни видове изречения. Умения за свързване на изреченията в кратък повествователен текст. Откриване на прилики и разлики между изучените признаци на имената в българския и унгарския език.	Възприемане и предаване на мисли с прости изречения. Умения за конструиране на разширени прости изречения. Правилна употреба на членувани и нечленувани именни форми.
Степени за сравнение на прилагателни имена. Съществителни имена от женски род без окончание. Умалителни съществителни имена.. Бройни числителни имена за лица. Словосъчетания от числително, прилагателно и съществително име. Дателни форми на личните местоимения. Показателни местоимения за признаци и количество *такъв* и *толкова*.	Разбиране и използване на степените за сравнение на прилагателните имена. Долавяне на родовите различия между имена без окончание. Умения за образуване и използване на умалителни имена. Правилно използване на имена след числителни.	Степенуване на прилагателни имена. Членуване на съществителни имена от женски род без окончание. Умения за образуване на умалителни имена.
Възвратни лични местоимения Възвратни притежателни местоимения - род, число, членуване. Обобщително местоимение за количество *всичкият.* Относителни и неопределителни местоимения *който, някой.* Отрицателни местоимения и наречия *никой, никога*. Падежни форми при местоименията - *кого, някого, никого.*	Използване на местоименията въз основа на сравняване с употребата им в унгарския език. Използване на различни начини за изразяване на притежание в българския език. Сравняване с унгарски език. Използване на падежните форми на местоименията.	Умения за заместване на имена с местоимения за избягване на повторения. Умения за изразяване на притежание (поне по един начин).
Самостойно и несамостойно сегашно време - *отивам, да отида..* Възвратни глаголи. Отглаголни съществителни имена. Причастия. Степени за сравнение на наречия. Употреба на предлога *у.*	Долавяне на смисловото различие при употребата на глаголи в самостойно и несамостойно сегашно време. Използване на възвратни глаголи и отглаголни съществителни имена. Разбиране и използване на причастия. Разбиране и използване на наречия и предлози.	Разбиране и разказване на случки от ежедневието. Образуване на възвратни глаголи и отглаголни съществителни имена. Степенуване на наречия. Правилен словоред на предлозите в словосъчетания и изречения.
Звукове и букви. Неударени гласни. Обеззвучаване на звучни съгласни пред беззвучни.	Умения за чисто изговаряне на ударени и неударени гласни. Правилно произнасяне и писане на звучни, беззвучни и струпани съгласни.	Правилно писане на неударени гласни, звучни и беззвучни съгласни. Изговаряне без затруднения на струпани съгласни.

Озвучаване на беззвучни съгласни пред звучни. Струпване на съгласни.	Умения за поправяне на правописни грешки.	
Правоговор, правопис и пунктуация. Удължаване на основата при членуване на прилагателни имена. Частиците *по-* и *най-* за сравнителна и превъзходна степен. Глаголни окончания за 1 лице, единствено число и 3 лице, множествено число, сегашно време. Относителните местоимения и наречия като свързващи думи в сложното изречение.	Умения за работа с правописен речник Спазване на правописните норми на българския език. Българско произношение в диалогична реч. Спазване на български правоговорни норми за имена и глаголи. Запетая в сложното изречение пред относителните местоимения и наречия.	Акцентно свързване на предлози и пълнозначни думи. Ударение при степенувани думи. Правилно писане и изговаряне на глаголни окончания за 1 лице, единствено число и 3 лице, множествено число, сегашно време. Правилна интонация и умения за употреба на препинателни знаци в края на различните видове изречения. Запетая в простото изречение.

Образователни изисквания към учебното съдържание в края на 8-ми клас

Учебен материал	**Развитие на умения и компетентност**	**Минимални изисквания**
Общуване. Текст. Речев етикет. Текстът като основна единица на общуване. Тема и микротема. Официално-делови текстове.	Усъвършенствана техника на четене на непознат текст. Осмисляне на темата и микротемите в текста. Прилагане в житейски ситуации на уменията за създаване на текст - писане на писмо, автобиография, заявление и др.	Гладко четене на непознат текст. Създаване на официално-делови текст - писане на определен вид текст (по избор).
План на текст.	Умения за съставяне на план и структуриране на текст	Умения за съставяне на план.
Научен текст.	Превод на текст от учебник (учебен предмет по избор). Умения за отговор на научен въпрос - аргументиране.	Превод на кратък адаптиран текст по изучавана учебна тема (учебен предмет по избор).
Художествен текст. Подтекст. Българска литературна класика.	Разбиране на откъси от произведения на българската литературна класика. Разбиране на подтекст. Отговаряне на несложни въпроси за анализ на текста. Умения за редактиране на чужд текст.	Разбиране на откъси от български класически литературни творби. Отговаряне на несложни въпроси към текста.
Речник. Думи от различни сфери на общуване. Контекстови синоними. Многозначност на думите в езика. Фразеологизми.	Свободно общуване с разговорно-битова лексика. Владеене и на лексика, която да позволява общуване в различни сфери на живота (по определени теми). Разбиране на контекстови синоними. Осмисляне на многозначността на думите в езика. Разбиране на фразеологизми.	Свободно общуване с разговорно-битова лексика. Разбиране на основни термини на български език от изучавани научни области. Познаване на различни значения на изучавани думи. Разбиране на няколко устойчиви словосъчетания.
Изречение. Дума. Словоред в простото и сложното изречение.	Умения за български словоред в изречението. Съставяне на различни видове сложни изречения.	

Основните езикови знания се систематизират за: - съществително име; - прилагателно име; - числително име; - местоимение; - наречие; - глагол и глаголни форми. На начално теоретично и практическо равнище се въвеждат и следните езикови факти и явления: - сложни глаголни времена - минало неопределено, минало предварително, бъдеще предварително, бъдеще предварително в миналото; - употреба на сложните глаголни времена; - съвместна употреба на прости и сложни глаголни времена; - предлози; - съюзи.	Първоначална представа за системата на българския език. Умения за правилна и целесъобразна употреба на граматически единици в речта. Осмисляне на граматическите признаци на имената в българския език. Осмисляне на граматическите признаци на местоименията в българския език. Осмисляне на граматическите признаци на глаголите в българския език. Умения за превод на сложни глаголни времена. Умения за съвместна употреба на глаголни времена в свързана реч. Осмисляне на граматическите признаци на неизменяемите части в българския език.	Откриване на прилики и разлики между изучените признаци на имената в българския и унгарския език. Използване на местоименията въз основа на сравняване с употребата им в унгарския език. Долавяне на смисловото различие при употребата на глаголи в самостойно и несамостойно сегашно време. Използване на нелични глаголни форми. Разбиране и използване на наречия и предлози.
Звукове и букви. Звукови закони в българския език: - Обеззвучаване и озвучаване на съгласните. - Редукция (сближаване по изговор на неударените широки гласни *а, е, о* към тесните гласни звукове *ъ, и, у*). - Подвижно и непостоянно *ъ* . - Променливо *я* .	Прилагане на звуковите закони в българския език.	Умения за чисто изговаряне на ударени и неударени гласни. Правилно произнасяне и писане на звучни, беззвучни и струпани съгласни. Умения за поправяне на правописни грешки.
Правоговор, правопис и пунктуация. Ударение. Запетая в сложното изречение. Пунктуация на пряката реч**.**	Преодоляване на интерференцията в графичната система. Спазване на изучените правоговорни и правописни норми в българския език. Поставяне на препинателни знаци в сложното изречение. Правилна интонация и умения за въвеждане на пряка реч в писмен текст по различен начин.	Писане на запетая пред *а, но, че, който, когото, чийто, когато, където, защото* в сложното изречение. Правилна интонация и умения за въвеждане на пряка реч в писмен текст (поне по един начин).

Образователни изисквания към учебното съдържание в края на 10-ти клас

Учебен материал	Развитие на умения и компетентност	Минимални изисквания
Общуване. Текст. Речев етикет. Текстове от класически образци на българската литература.	Четене с логическо ударение на различни по стил и жанр текстове. Четивна култура. Разбиране и тълкуване на художествени текстове. Разбиране и тълкуване на научни текстове. Умения за участие в дискусии за разрешаване на проблеми. Самостоятелно водене на записки. Извеждане на съществено. Обобщаване.	Плавно четене на на непознат художествен текст. Разбиране с помощта на речник. Разбиране на изучавани художествени текстове. Превеждане с речник на текст от учебник по изучаван учебен предмет. Съставяне на план за отговор на научен въпрос. Разказ по собствени преживявания.

	Създаване на текст в определен стил и жанр с оглед на комуникативните потребности на учениците. Превод на научен и художествен текст.	
Речник. Домашни и чужди думи. Международна културна лексика. Термини. Книжовни и некнижовни думи.	Владеене на лексика, която да позволява пълноценно общуване (в определени граници) в научно-популярната и художествената сфера. Преодоляване на интерференцията между лексемите в двата езика. Формиран терминологичен апарат на български език с термини от литературознанието, изучавани по унгарски език в училище, както и с основни термини по другите учебни предмети.	Свободно общуване с разговорно-битова лексика. Владеене и на лексика, която да позволява общуване в различни сфери на живота (по определени теми). Работа с речник при превод на научни и художествени текстове, отговарящи на комуникативните потребности на учащите се.
Изречение. Дума. Просто изречение - главни и второстепенни части, обособени части, еднородни части, вметнати думи и изрази в простото изречение. Свързващи думи в простото изречение - съчинително свързване, подчинително свързване. Сложно изречение - съчинително и подчинително свързване на прости изречения в сложно.	Сравнение на основни понятия и закономерности между българския език и изучаваните други езици. Използване на възможностите на взаимозаменяеми езикови средства при говорене и при писане на съчинение. Осмисляне на връзките и взаимодействието между езиците. Преодоляване на интерференцията.	Теоретично осмисляне на изречението в българския език. Умения за използване на български словоред в изречението. Съставяне на различни видове сложни изречения. Умения за правилна и целесъобразна употреба на именни конструкции в речта. Умения за съвместна употреба на глаголни времена в свързана реч.
Правоговор, правопис и пунктуация. Логическо ударение в изречението и в текста. Интонация на изречението. Книжовен и некнижовен изговор. Български правописни принципи. Пунктуация на сложното изречение.	Осмисляне на различията в двата езика по отношение на ударението и интонацията. Целесъобразно поставяне на логическото ударение. Осмисляне на връзките между българския и унгарския правопис, правоговор и пунктуация.	Спазване на изучените правоговорни и правописни норми в българския език. Поставяне на препинателни знаци в сложното изречение. Правилна интонация и умения за въвеждане на пряка реч в писмен текст по различен начин.

2. Българско народознание

Образователни изисквания към учебното съдържание в края на 4-ти клас

Учебен материал	Развитие на умения и компетентност	Минимални изисквания
Семейство и род		
Родители, роднини, род – назоваване, роднински връзки.	Анализ на роднинските и семейни връзки. Обръщение към различните членове на семейството в различни ситуации.	Да знае личните си данни, формите на учтивост и обръщение към близки и непознати. Да изброява членовете на семейството.
Околна среда - дом и училище, улицата, квартала, превозните средства, поведение към по-възрастни и към по-млади.	Да усвои основните форми на ориентация и комуникация в позната среда (напр. поздрав, запознаване), правила за движение. Да умее самостоятелно да се ориентира и комуникира в позната среда. Да изпълнява по указание задачи, свързани с ориентацията и комуникацията, в непозната среда.	Да знае формите на поведение в различни ситуации: в семейството и обществото.

Съхраняване на традициите.	Събиране на информация за близката среда (напр. кои са членовете й, кога и къде се срещат, какво правят).	Д а участва в живота на общността и да изпълнява поставени задачи.
Семейни традиции - обичаи и празници (напр. родилни, сватбени, погребални, именни и рожденни дни)	Проучване на обичаите, свързани с празниците, отбелязвани по традиция в семейството. Да отбелязва и поставя във времето важни събития от живота на семейството и рода (рождени дати, празници, важни годишнини), като се опира на житейския си опит.	Да изброява семейните празници.
Народни, религиозни и обществени празници	Да познава и различава свързаните с празниците песни, приветствия, пожелания; да умее да изработва сурвачки, мартеници и др.	Да разграничава най-важните празници и да знае отличителните им черти.
България		
Географско положение - граници, повърхнина, столица, исторически места.	Да умее да се ориентира по картата на Европа и на България. Да различава географските форми - планини, равнини, реки, морета. Да познава разположението на главните градове в България. Да умее да се ориентира по географската карта и да познава основните й символи.	Да познава границите на България, да посочва на картата основните планини, реки, равнини и градове.
Отличителни знаци на българската държавност: знаме, герб, химн.	Познаване и тълкуване на основните отличителни знаци и свързаните с тях форми на поведение. Четене на разкази, свързани с развитието на държавните символи (напр. конската опашка като символ на прабългарите, възрожденските знамена, лъвът като символ). Да умее да пее химна на България.	Да познава отличителните знаци на българската държавност: знаме, герб, химн. Да знае текста на българския химн; да става прав при изпълнението на държавен химн.
Население на България: произход, религия, етнически състав, български общности в чужбина. Събития и личности от българското средновековие	Да познават отделните елементи, участвали във формирането на българската народност и тяхната роля - българи, славяни и траки (местно население). Да анализират причините за покръстването на българите. Да се изгради представа за разнообразните етнически елементи, които вземат участие във формирането на народността. Да си изградят елементарна представа за ролята на личността в историята чрез разкази за българското средновековие.	Да знае трите елемента, участвали във формирането на българската народност; религията на българите. Да посочва държави, в които живеят български общности извън България.
Миналото на българите		
Траки, славяни и прабългари. Българската държава: граници, християнската религия, писмеността, книжовността, писаните закони	Да се формира представа за миналото на българския народ. Събиране на данни в семейството и от исторически четива. Установяване на различие между историческо и легендарно. Да поставя историческите събития в хронологичен ред. Да посочва на историческата картата мястото на изучените събития.	Да умее да преразказва легенди и исторически събития със свои думи.

Ролята на българския владетел в средновековното общество: обединител на народа си, покровител на културата и пазител на вярата.	Да свързва исторически или културни събития от изучавания материал с исторически личности; да извършва елементарни описания на случки и събития, употребявайки ограничен исторически речник; да разпознава източници на информация - писмени и материални; да разпознава битови традиции и празници на българския народ и да умее да описва някои от тях.	Да знае имената на основните исторически личности и делото или събитието, с което са свързани. Да посочва по картата изучените исторически места.
Култура на българите		
Музика - народно и композиторско творчество	Слушане и сравняване на българска народна и композиторска музика. Да се изпълнява подражателно на детски музикални инструменти характерните за българската народна музика неравноделни ритми 5/8 и 7/8.	Да изпълнява най-малко 5 песни от изучените в началните класове и да различава най-малко 3 творби от репертоара за възприемане. Самостоятелно да разпознава изучените български музикални инструменти.
Изобразително изкуство - имена и творби на известни български художници, представа за народното творчество и за някои знакови системи, използвани в масовите средства за информация и комуникация.	Да наблюдава и различава произведенията на народното и на индивидуалното творчество. Анализ на художествено произведение.	Да познава имената на трима български художници и да различава най-известните им творби. Описание на произведение по избор, анализ на основните му елементи.
Танц. Ритмични движения с музика, танцови движения. Народни хора. История и създаване на най-популярния български танц „Ръченица”.	Да овладеят техниката на основните движения и стъпки. Създаване на интерес към най-известните български ансамбли. Танцуване на народни хора.	Да различава и изпълнява основните стъпки на ръченица, право хоро и хоро по избор.
Традиционни и електронни медии.	Да се изградят елементарни навици за добиване на информация чрез средствата за масова информация, като се обърне особено внимание на българските източници.	Да познава български издания, предавания на български език по радиото и телевизията.

Образователни изисквания към учебното съдържание в края на 6-ти клас

Учебен материал	Развитие на умения и компетентност	Минимални изисквания
Семейство и род		
Структура на българското семейство и род. Родовете на видни българи.	Да умее да различава и назовава роднинските и семейни връзки от по-широк кръг и да се ориентира в тях. Да прояви интерес към собствения си род и родовете на видни български личности. Събирателска дейност сред българските родове в Унгария. Съставяне на родословно дърво. При характеристика на дадена личност (историческа, литературен герой) да анализира ролята на произхода и средата за формиране на личността на елементарно ниво.	Да назовава правилно роднинските връзки и да се ориентира в тях. Да прави кратко описание на своето семейство и род. Да назовава националната си принадлежност. Да прави разлика между националност и гражданство.

Околна среда - родното място и света. Унгария - многонационална държава. Мнозинство и малцинство.	Формиране на съзнание за национална принадлежност. Изясняване и правилна употреба на понятията нация, национална малцинствена общност.	Да умее да изброи националните и етнически малцинства, живеещи в Унгария. Да прави разлика между нация и национална малцинствена общност
Празници и традиции: празнично и ежедневно облекло, празнични ястия, семейни празници, трудови празници, свързани със стопанския календар - празници на българите в Унгария (Напр. Трифоновден, Димитровден и др.)	Да различава характерните особености на българската национална носия, прилики и отлики с националното облекло на други националности. Различия в облеклото на млади и стари, сравнение на миналото с настоящето: култура на облеклото. Сравнение между обичаите на българското и унгарското семейство. Връзка между околната среда и стопанските традиции.	Да назовава основните елементи на мъжката и женска национална носия. Да познава традиционния поминък на българите в Унгария. Да познава характерни ястия, ритуални и декоративни предмети, свързани с празничната система.
България: географско положение, граници, големина и брегова линия. Релеф и полезни изкопаеми. Климат и води. Природни пейзажи. Население - брой, разпределение, състав, бит и култура. Стопанство. Екологични проблеми, защитени природни обекти и територии.	Да работят с географска карта, да показват правилно географски обекти. Да извършват мислено пътешествие из забележителни места в България и териториите, където живеят българи. Да попълват и оформят контурна карта. Да характеризират типчни за България географски обекти (напр. равнина, планина, река, природен пейзаж) и да ги сравняват. Да коментират характерните екологични проблеми на България и на региона.	Да се ориентират по географската карта на България и географския глобус и да показват основните географски обекти. Познаване на основните географски символи и употреба на географска карта. Изготвяне на елементарна географска схема.
Миналото на българите		
Българите в Османската империя: ислямът и православието - противопоставяне и съжителство. Животът на българите в селото и града. Българската национална идея - пробуждане на българите: Паисий Хилендарски, Софроний Врачански, Петър Берон, Васил Априлов. Ролята на българската национална църква. С оръжие към свободата: Раковски, Левски, Каравелов, Ботев; Новото ежедневие на българина (напр. образование, облекло, поведение, интереси, стремеж за модернизация и приобщаване към европейския свят) Хората на новото време (напр. търговецът, даскалът, еснафлията, свещеникът, революционерът, вестникарят).	Да различават отделни етапи от развитието на българското общество с помощта на понятията *десетилетие, век, период.* Да подреждат в хронологическа последователност важни исторически събития и периоди. Да откриват синхронност на историческите събития и да посочват исторически личности, живели в един и същ период. Да разпознават съдържанието на историческите понятия. Да разпознават факти и събития при предоставена информация за тях. Да правят устно разказ и описание на историческо събитие. Да различават видове писмени исторически текстове (свидетелства на епохата и създадени от дистанцията на времето). Да извличат информация, съдържаща се във фрагменти от исторически документи, картини, елементарни таблици; Да прилагат техники на историята (хронология, сравнения, схеми, родословни дървета, исторически карти и т.н.) като използват опори (предписания).	Да умее да разполага хронологически във времето основни събития и личности. Да различава основните елементи на исляма и православието. Да прави кратко описание на ежедневието на българина в селото и града. Да познава и да умее накратко да разкаже за живота и делото на поне 4 личности от българското Възраждане. Да разпознава имената на видни дейци на българското Възраждане (поне 10) и да ги отнася към определени сфери: просвета и култура, революционно движение, национална църква.

Българският национален въпрос - борби за национално обединение. Българската държава: възстановяване, изграждане на новия държавен апарат,модернизация, войни за национално обединение.	Да установяват синхронност на исторически събития и да я представят графично (линия на времето, таблици, колони) и описателно. Да правят устни описания на исторически събития като се опират на подпомагащи въпроси. Да съпоставят данни от различни източници, като откриват прилики и отлики между тях. Да сравняват събития по зададени показатели.	Да подрежда хронологически основните събития от българската следосвобожденска история. Да обяснява по схема устройството на българската държава според Търновската конституция. Да посочва на картата територииите, където живее българско население и промените, настъпили в границите на България след войните.
Култура		
Народно творчество (напр. *приказки, предания и легенди, българска народна поезия, пословици и поговорки)*	Да анализират положителните и отрицателни качества, които се описват чрез героите (напр. доблест, ум, хитрост, алчност, лъжливост, крадливост и др.) Да групират положителните и отрицателните герои. Да добият знания за средата, в която е възникнала приказката (напр. махали, мегдани, църкви, гробища, гори, ниви, ливади, реки, планини и др.) Да различават основните видове български народни песни: празнично-обредни и митични, битови, песни с историческа и героическа тематика.	Да умее да предаде накратко съдържанието на изучаваните народни приказки. Да прави разлика между народно и лично творчество. Да познава поне 8-10 пословици и поговорки и да умее да ги използва в подходяща ситуация. Да знае наизуст поне 6 народни песни.
Изобразително изкуство Основни постижения на българското изобразително изкуство в исторически аспект - успоредно с обучението по история и литература.	Диференциране на знанията и уменията по вид, жанр, материали, техники, изразни средства. Формулиране и изказване на мнание за художественото произведение. Разпознаване на изучени художествени изображения.	Различаване на примери на изобразителното изкуство от отделните епохи
Танц. Усвояване на танцови движения. Народни хора и ръченици. Български танцови състави в Унгария.	Да различават регионите, от които са изучаваните народни хора и поводите, по които се играят. Събиране на данни за българските танцови състави.	Да умеят да танцуват най-малко две народни хора и ръченица. Да познават танцовите състави на българите в Унгария.
Традиционни и електронни медии.	Да се изградят навици за ползване на средствата за осведомяване за опознаване на миналото и настоящето. Създаване на умения за ползване на библиотека, търсене на информация по каталог и справочни издания. Усвояване на умения за правилно изразяване и тълкуване на информацията, получена от масмедиите.	Да познава местата, където може да получи информация на български език и съответните издания на традиционните и електронни медии.

Образователни изисквания към учебното съдържание в края на 8-ми клас

Учебен материал	Развитие на умения и компетентност	Минимални изисквания
Околна среда		
Българското национално малцинство в Унгария. Етапи на преселението на българите в Унгария. Състав на	Формиране на понятието за българска диаспора. Събиране на материали за обичаите -	Да знаят трите етапа на преселението на българите в Унгария.

българската общност. Традиции и обичаи на българите в Унгария.	семейни и обществени - на българската общност в Унгария. Наблюдения върху интерференцията на български и унгарски обичаи. Понятие за асимилация.	Да изброяват основните институции на българите в Унгария.
Малцинствени институции и малцинствени права.	Събиране на материали от средствата за масово осведомяване, отнасящи се до малцинствата.	Да познават основните малцинствени права и техните гаранции.
България		
Мястото на България в континента Европа и на Балканския полуостров. Географско положение - граници, големина и брегова линия. Природа и природни пейзажи.	Да определят географското положение, границите и бреговата линия на България, Балканския полуостров и Европа.	Да посочват на картата границите и бреговата линия на България, балканския полуостров и Европа.
Население - брой, разпределение, гъстота, състав, бит и култура, проблеми. Стопанство. Селища. Държавно и административно устройство. Пейзажи (напр. река Дунав, Дунавска равнина, Старопланинска област, Горнотракийска низина, Рило-родопска област, Черно море, Българско черноморско крайбрежие).	Да работят с тематични географски карти. Да попълват и оформят контурна карта. Да извършват мислени пътешествия по картата. Да съставят туристически маршрути, да ги описват или изминават.	Да знаят броя и гъстотата на населението на България. Да изброяват основните клонове на българското стопанство. Да посочват на картата основните български селища и географски райони и да правят кратка характеристика.
Роден край (от кой български край произхожда моето семейство).	Да проучват и характеризират обекти от родния край в България.	Да знаят района, от който произхожда семейството от България и да правят кратка характеристика.
Екологични проблеми, защитени природни територии и обекти.	Да описват екологични проблеми, защитени природни обекти и територии.	Да познават най-малко три защитени природни обекта.
Минало		
Праистория и античност: Българските земи в древността - неразделна част от културата и историята на античните цивилизации. Варненският некропол. Контакти на траките с гръцката цивилизация. Българските земи в Римската империя - взаимоотношения между градската римска култура и културата на траките.	Да конструират линия на времето, да съставят хронологични и синхронни таблици на изучаваните събития и личности. Да установяват синхрон и съпоставят събития от българската, унгарската и общата история. Да подбират информация по определен проблем от справочници и да я систематизират в устна форма.	Да назовават основните племенни и етнически групи, населявали българските земи през античността.
Средновековие: Органична връзка между националната и общата история - ролята на българската държава като една от първите средновековни държави и на старобългарския език, като основа на развилите се по-късно славянски езици. Българската култура - част от Европа и християнския свят.	Да разпознават и оперират с основни исторически понятия при описание и решаване на познавателни задачи. Да откриват противоречия и съвпадения при описанието на едни и същи събития от различни източници на информация. Да формулират въпроси върху изученото учебно съдържание и да ги поставят на съучениците си в коректна форма.	Да познават най-видните личности на средновековната ни история и да ги свързват с определено събитие и дело. Да правят оценка на ролята на християнската религия и на славянската писменост за съхраняване на българския народ и държава.
Култура		
Народна култура. Българското традиционно облекло - мъжко и женско, райониране. Българската къща (напр. помещения и функциите им в селската къща, обзавеждане, стопански постройки, работилници, транспортни средства; градската къща - типове и региони).	Да усвои понятията, свързани с мъжката и женската народната носия и особеностите им в различните региони. Да умее да прави връзка между типа на селището и поминъка на населението, начина на живот и обзавеждането на жилището, предназначението на сградата и нейното устройство.	Да познава основните елементи на българското народно облекло - мъжко е женско и да ги назовава. Да познава и назовава основните елементи на традиционната българска къща и тяхното функционално предназначение. Да посочва основните типове български къщи.

	Да познава различни поверия, свързани със строителните практики. Да се изгради понятие за ролята на човека в преобразуването на околната среда.	
Изобразително изкуство и визуална култура. Поставяне на българското изобразително изкуство в контекста на европейското и световното изкуство. Основни методи на художествен анализ. Начало и развитие на българското кино. Телевизионна и видеокултура.	Установяване на взаимозависимост между начина на мислене, културните различия и художественото произведение. Изграждане на умения за сравняване на различни художествени стилове и направления. Откриване на българските мотиви в съвременното изкуство. Анализ на художествено произведение със свои думи. Развитие на стратугии за подбор на програми.	Да познава имената на видни творци на визуалната ни култура, да различава основните им произведения. Разпознаване на изобразителната техника на български художници въз основа на характерни примери.
Танц. Разучаване на народни хора: Право хоро, Пайдушка четворка, Македонско хоро, Айтоска ръченица, Дайчово хоро.	Овладяване на основните ритмични движения на българските танци. Упражняване на единични танци, танци по двойки и на хоро.	Да умеят да танцуват поне 3 вида български хора при музикален съпровод. Да различават българските танци от танците на другите народи
Традиционни и електронни медии. Медии на български език в Унгария. Медиите на държавата-майка. Достъп до информация. Правото за достъп до информация на роден език.	Да се формират умения за ползване на различни източници на информация: печат, радио, телевизия, интернет, библиотеки. Изработване на умения за правилно тълкуване и критичност към съобщенията на масмедиите.	Да познава печатните и електронните медии на българите в Унгария.

Образователни изисквания към учебното съдържание в края на 10-ти клас

Учебен материал	Развитие на умения и компетентност	Минимални изисквания
Околна среда		
Традиционна обичайна система на българите. Семейни обичаи (напр. раждане, сватба, погребение) Календарни обичаи (напр. Коледа, Нова година, пролетен обичаен цикъл - Трифоновден, Баба Марта, Лазаровден, Великден, Гергьовден; лятно-есенен обичаен цикъл - Еньовден, Илинден, Димитровден) Официални български празници - историческо събитие и символика, свързана с празниците (напр. 3 март - Ден на освобождението, 24 май - Празник на българската култура и славянската писменост, 6 септември - Съединение на България, 22 септември - Обявяване на българската независимост).	Да правят проучвания за живота и празничната система на българите в Унгария. Да съпоставят традиционната и съвременната обичайна система. Да открояват българските елементи в празничната система на общността и да правят изводи за степента на асимилация. Да възприемат честванията и празниците в тяхната цялост (напр. ритуали, песен, танц, облекло, символика, мястото в ритуалната система).	Да познават основните елементи на традиционните семейни обичаи. Да умее да поздравява близки и познати по случай определени празници устно и писмено. Да знаят годишните цикли на календарните обичаи и да ги различават от обичаите на други народи. Да описват празниците и тяхното празнуване от българите в Унгария. Влияние на унгарската среда върху обичайната система на българите тук. Да познават смисъла и символиката на официалните празници.
България		
Природни ресурси и екология. Политическа и социално-икономическа организация на обществото. География на	Да анализират ресурсната осигуреност на България и нейната зависимост от световното стопанство. Да обясняват	Да посочват природните богатства на България и да знаят кои са липсващите ресурси. Да анализират състава на

населението и селищата - урбанизация и демографски проблеми. Географски региони.	характерните черти в отрасловата и териториалната структура на стопанството. Да правят географска характеристика на стопански отрасъл, град, страна, регион. Да изразяват свои мнения въз основа на изучените географски обекти, които да умеят да доказват и да отстояват рационално и емоционално.	населението - възрастов, етнически, градско и селско и т.н. - и да правят съответните изводи. Да посочват основните географски региони на страната и да правят географска характеристика.
Минало		
Ново време. Българските земи като част от Османската империя през XVI и XVII в., европейско влияние върху империята след XVIII в., движение и борба на българите за духовна еманципация и национално освобождение през XIX в. Мястото на България в световната история след Освобождението, бързо адаптиране към новите реалности и оформянето й като европейска държава. Опити за решаване на националния въпрос и отстояване на националната концепция. Миграция на българското население по време на турското владичество и след Освобождението. Съвременна история. Налагане на тоталитарната система след Втората световна война. Промени в стопанството, социалната и демографска структура на обществото. Разпадане на тоталитарната система и последици. Великите сили и България. България и балканския свят. Геополитическото пространство на българите през вековете.	Да локализират във времето значими творци на културата и да ги свързват с конкретен исторически текст. Да анализират политическата система на българската държава. Да анализират дейността и идеите на личност от епохата. Да четат и коментират различни видове исторически карти. Да интерпретират информация и извеждат съдържанието на понятия от художествени картини и карикатури, отразяващи изучавани събития. Да формулират въпроси относно изучавано историческо събитие, личност, идея, понятие. Да формулират аргументи и привеждат доказателства при устни и писмени изложения по конкретен исторически въпрос. Да комуникират помежду си в условия на групова работа.	Да изразява критична позиция, въз основа на факти и аргументи. Да чете и интерпретира самостоятелно статистически данни (таблици, диаграми, схеми). Да анализира и съпоставя данни от няколко източника едновременно.
Култура		
Изграждане на съвременната българска култура - традиции и модерност. (Литература, музика, изобразително изкуство, архитектура, театър, кино) Православието - пазител на националната идентичност. Ролята на националната църква. Ролята на гражданските организации в съвременното общество. Права и задължения, правни гаранции, взаимоотношения между държавната и гражданската сфера. Средства за масово осведомяване (напр. печат, радио, телевизия, информационни и интерактивни мрежи) и обществено мнение. Въздействие на медиите върху формирането на общностите и човешките взаимоотношения.	Свързване на културните постижения с историческите дадености и средата, с традициите и фолклора. Уточняване на понятията традиция и модерност и взаимовръзката между тях. Произход и значение на понятията Изток и Запад. Център и периферия. Способности за съзнателно използване на средствата за масово осведомяване. Роля на образователните и културни институции за осигуряване на културната автономия на малцинството.	Назоваване на особеностите на изучените епохи, периоди и направления и разпознаване на отделни произведения. Да познава структурата на българската православна църква в Унгария. Да познава културните и граждански организации и обединения на българите в Унгария. Да познава освоните форми и особености на масовата комуникация. Анализ на понятието културна автономия.

I)
GÖRÖGKISEBBSÉGIOKTATÁS

1.1. Görög nyelv és irodalom

(A tanítási nyelvű és a kétnyelvű nemzetiségi iskolák számára.)

Részletes követelmények a 4. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Beszéd és beszédértés		
Artikuláció. A magyartól eltérő hangok irodalmi nyelvnek megfelelő kiejtése (γ □□ , δ □, □ θ, □□ χ)	Helyes kiejtési gyakorlatok.	A görög nyelv hangjainak helyes képzése, kiejtése.
Szóhangsúly. Mondathangsúly.	A szavak helyes kiejtésének gyakorlása A hangsúly értelemmegkülönböztető szerepe.	A magyartól eltérő helyes hangsúlyozás.
	Szóbeli közlések, utasítások megértése.	Szóbeli közlések, utasítások megértése.
Szóbeli közlések, utasítások, ezekre való reagálás. Válaszadás a kérdésekre és kérdésfeltevés.	Tanult szavak, kifejezések felismerése önállóan és nyelvi kontextusban. Egyszerű kérdések megértése és válaszadás, önálló kérdésfeltevés.	Tanult szavak, kifejezések felismerése. Egyszerű kérdések megértése és válaszadás.
Különböző beszédszándékok kifejezése.	Bemutatkozás, üdvözlési szokások, kívánság, kérés, köszönet kifejezése, bocsánatkérés, jókívánságok megfogalmazása, helyeslés, elutasítás, saját vélemény kifejezése.	Alapvető szándékok, kérések kifejezése.
Egyszerű párbeszédek	Rövid szöveg elmondása párbeszédes formában. Különféle helyzetekben párbeszéd folytatása.	Rövid párbeszéd folytatása hétköznapi témákról.
Olvasott illetve hallott szövegek tartalmi összefoglalása szóban.	Információk kiemelése események időrendi sorrendjének felállítása, történet folytatása, kiegészítése, tartalmi összefoglalása.	Események elmondása időrendi sorrendben. Szövegek cselekményének kiemelése, rövid tartalmi összefoglalása.
Olvasás és szövegértés		
Hangos és néma olvasás görög nyelven.	Helyes hangsúly és hanglejtés. Mondatközi és mondatvégi írásjelek megfelelő olvasása. Folyékony olvasás szöveg jellegének megfelelő kifejező olvasás.	Életkornak megfelelő szövegek hangos és néma olvasása helyes artikulálással és intonációval.
Mesék, állatmesék, mondókák, képregények, versek, rövid elbeszélések stb. olvasása a népköltészet és a műköltészet köréből.	Különböző szövegfajták felismerése. Tanult szavak és kifejezések felismerése és megértése.	Tanult szövegek fajtájának felismerése, néhány mondatos ismertetése.
Az életkornak megfelelő általános és szakszöveg olvasása és feldolgozása.	Szövegekkel való foglalkozás gyakorlatok alapján — információk kiszűrése — olvasottak alapján kérdésekre válaszolni, kérdéseket feltenni — szövegek feldolgozása	Életkornak megfelelő általános és szakszöveg alapinformációinak kiszűrése, megértése.
Memoriter.	Irodalmi szövegek kifejező felolvasása, 4 vers megtanulása.	4 vers elmondása kívülről.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Írás és írásbeli szövegalkotás		
A görög betűs írás.	A görög ABC ismerete. Kis és nagy betűk írása. Szövegmásolás.	Megfelelő tempójú és rendezettségű írás, másolás.
Tollbamondás.	Szövegírás hallás után. Helyesírási gyakorlatok.	Tanult szavak, kifejezések helyes leírása hallás után.
Önálló szöveg alkotása képi stimulus alapján.	Egyszerű képekről mondatok alkotása, sorba rendezése. Képekről írásbeli fogalmazás.	Ismert nyelvi elemek alapján egyszerű szöveg megfogalmazása képi stimulus alapján.
Levelezés, Címzés.	Rövid levél, üdvözlet írása szabadon vagy megadott téma alapján. Alkalmi üdvözlet írása. Helyes címzés.	Rövid levél, üdvözlet írása különböző alkalmakra.
Leírás.	Tárgyak, személyek, környezet leírása.	Tárgyak, személyek és lakóhely rövid leírása.
Párbeszéd.	Különböző szituációk párbeszédes formába öntése. Hétköznapi helyzetekben párbeszéd alkotása írásban.	Rövid párbeszédek alkotása hétköznapi helyzetekben.
Nyelvismeret		
Főnevek.	A főnevek neme. Egyes szám, többes szám. A főnév esetei. A leggyakoribb főnévragozási paradigmák.	A főnevek felismerése a szövegben. A nemek, az egyes és a többes szám helyes használata. A leggyakoribb főnevek ragozása.
Névelők.	A határozatlan és határozott névelők ragozása.	A határozatlan és határozott névelők használata főnevekkel.
Névmások.	A személyes névmások neme és ragozása. Birtokos névmások. Kérdő névmások neme és ragozása.	A személyes, birtokos és kérdő névmások használata.
Elöljárószók.	A leggyakoribb elöljárószók és azok vonzatai.	A leggyakoribb elöljárószók helyes használata.
Igék.	A létige ragozása. A jelen idejű cselekvő igeragozás, összevont igék. Cselekvő beálló múlt (aoristos). Cselekvő beálló jelen. Segédigék és a kötőmód.	A leggyakoribb igék használata a tanult időkben. Segédigék használata.
Melléknevek.	A melléknév ragozása.	A melléknevek használata főnevekkel és határozóként.
Számnevek.	Tőszámnevek. Sorszámnevek 1—10 ig.	Tőszámnevek használata. Sorszámnevek felismerése.
A mondatfajták.	A kijelentő, kérdő és felszólító mondat.	Tartalom szerinti mondatfajták használata szóban és írásban.

Feldolgozandó szerzők és művek

Ragyogó holdacskám (vers)
A madárka (vers)
A 3 tyúkocska (vers)
Az óra (vers)
Ne tedd ezt édesanyám (Dimoszthenész Andreadisz)
Két kecske a hídon (népmese)
Az okos béka (népmese)
A csúnya királyfi (Galateia Kazantzaki)
Az idegen tojás (Eleni Valavani)
10 éves a róka és 11 a rókafi (népmese)
A macska, az oroszlán és az ember (népmese)
Ázsia elönti Európát (Jannisz Miliadisz)

Részletes követelmények a 6. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat		
Szóbeli közlések, utasítások, ezekre való reagálás.	A tananyaggal vagy a mindennapi élet beszédtémáival kapcsolatos egyszerű, görög nyelven történő magyarázatok, utasítások megértése, ezeknek megfelelő reagálás.	A tanár tananyaggal kapcsolatos egyszerű magyarázatainak, utasításainak megértése.
Különböző beszédszándékok kifejezése.	Érzelmek, kíváncsiság, bizonyosság / bizonytalanság, szándék, terv, ígéret, emlékezés, vélemény kifejezése.	Alapvető szándékok egyszerű megfogalmazása.
Olvasott, illetve hallott szövegek, közlések, képek.	Válaszadás a kérdésekre és kérdésfeltevés. Keresett információ kiszűrése a szövegből. Ismeretlen szövegelemek jelentésének kikövetkeztetése a szövegösszefüggésből. A szöveggel kapcsolatos egyszerű / nehezebb feladatok megoldása, tartalom összefoglalása, szókincsbővítés.	Kérdések megértése és válaszadás. Kérdésfeltevés. Keresett információ kiszűrése a szövegből. A szöveggel kapcsolatos egyszerű feladatok megoldása.
Párbeszédek. Dialogizálás.	Hétköznapi szituációkban párbeszéd folytatása, szabad beszélgetés. Arra alkalmas szöveg átalakítása párbeszédes formába. Szerepjáték.	Hétköznapi szituációkban párbeszéd folytatása.
Beszámoló szóban és írásban.	A mindennapi életben a tanulóval és családjával történtekről beszámoló. Egyszerű, de összefüggő beszéd. Események időrendi sorrendjének betartása.	Beszámoló a tanulóval történtekről egyszerűen, de összefüggően.
Memoriter.	Különböző szövegek kifejező felolvasása. Rövidebb nyelvi egységek memorizálása. Párbeszédek betanulása. 4 vers könyv nélkül.	4 vers könyv nélkül.
Önálló fogalmazás.	Több mondatból álló egyszerű, összefüggő fogalmazás írása képi stimulus alapján vagy önállóan, megadott téma alapján.	Több mondatból álló egyszerű, összefüggő fogalmazás.
Levelezés.	Diáklevelezés. Rövid levél, üdvözlet írása.	Rövid levél, üdvözlet írása.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Nyelvismeret		
Főnevek.	A szótagszám növelő főnevek ragozása, többes száma. A leggyakoribb rendhagyó főnevek leggyakoribb alakjai. A főnevek megszólító esete.	A leggyakoribb főnevek ragozása, használatuk mondatokban.
Névmások.	A személyes névmások mint közvetett és közvetlen tárgy. Nyomatékosító névmások. Mutató névmások. Vonatkozó névmások. Határozatlan névmások.	A gyakoribb névmások használata.
Melléknevek.	A melléknév fokozása (mindkét típus).	A melléknév fokozása az egyszerűbb típus szerint.
Igék.	A cselekvő folyamatos múlt idő. A cselekvő igék felszólító módja. A szenvedő igék jelen ideje.	A gyakoribb igék használata cselekvő folyamatos múlt időben, felszólító módban. A gyakoribb szenvedő igék használata.
Határozószók.	Idő-, hely- és módhatározószók.	A gyakoribb idő-, hely- és módhatározószók használata.
Szótár használata.	Eligazodás a szótárban. A fontosabb szótári jelek ismerete.	Ismeretlen szavak kikeresése a szótárban.
Elválasztás. Írásjelek.	Az elválasztás szabályai. Az írásjelek használata.	Az elválasztás és az írásjelek használata.

Irodalomismeret — Feldolgozandó szerzők és művek

— Mesék — népmesék és műmesék — olvasása, elmesélése.
— A görög mítoszok olvasása egyszerűsített formában.
— Különböző műfajú epikai művek (népmese, műmese, mítosz) felismerése, műfajuk meghatározása.
— Az olvasott epikai művekben a felépítés, cselekmény, szereplők, mesélő megnevezése.
— A népköltészet és a műköltészet megkülönböztetése.
— Változatos tematikájú versek meghallgatása, olvasása.
— A vers bizonyos formai jegyeinek felismerése (versszak, ritmus, rím).

A csordogáló víz (Georgiosz Droszínisz verse)
Fecskefészkek (Tellosz Agrasz verse)
Tél (Nikosz Kanakisz verse)
A tengerutazó (Rita Bumi-Pappa verse)
Közel az emberekhez (Franszi Sztathatu)
A pap, a róka és a szamár (műmese)
Az állataim és a madarak (Georgiosz Droszínisz)
Dionüszosz utazása (Szmaragda D. Mosztratu)
Nagyapa kezei (Thetisz K. Frantzí)

Részletes követelmények a 8. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat		
Szóbeli közlések, magyarázatok.	A tanár többnyire görög nyelvű óravezetésének magyarázatainak megértése, követése.	A tanár többnyire görög nyelvű óravezetésének megértése.
Különböző beszédszándékok kifejezése.	Érzelmek, óhajtás, egyetértés, egyet nem értés, érvelés, javaslat az előző szintnél árnyaltabb kifejezése.	Az alapvető szándékok árnyaltabb megfogalmazása.
Olvasott, látott, hallott szövegek, közlések, képek.	Fogalmazás képi stimulus alapján. Olvasott, látott, hallott szöveg írásbeli és szóbeli összefoglalása helyes időhasználattal. Lényeg kiemelése. Fontosabb információk kiszűrése. Ismeretlen szövegelemek jelentésének kikövetkeztetése a szövegösszefüggésből. Hiányos történet kiegészítése. A szöveggel kapcsolatos egyszerű/nehezebb feladatok megoldása.	Fogalmazás képi stimulus alapján (helyes szó- és mondatfűzés, alapvető logikai kapcsolatok). Olvasott, látott, hallott szöveg lényegének kiemelése, fontosabb információk kiszűrése. Szöveggel kapcsolatos egyszerű feladatok megoldása.
Önálló szövegalkotás.	Önálló szövegalkotás. Önálló vélemény írásbeli és szóbeli kifejtése adott témáról. Környezet (családtagok, barátok, lakóhely, iskola stb.) leírása. A mindennapi életben a tanulóval, családjával, barátaival történtekről beszámoló. Önéletrajz.	Önálló vélemény írásbeli kifejezése adott témáról. Önéletrajz.
Párbeszédek. Dialogizálás.	Párbeszéd folytatása a tanulót érintő vagy érdeklő témákról. Szabad beszélgetés. Szerepjáték, rövid jelenetek előadása.	Párbeszéd folytatása a tanulót érintő vagy érdeklő témákról.
Kifejező olvasás.	Különböző műfajú / fajtájú ismeretlen szövegek folyamatos, megfelelő tempójú és intonációjú hangos olvasása.	Különböző műfajú/fajtájú ismeretlen szövegek folyamatos, megfelelő tempójú és intonációjú hangos olvasása.
Általános témájú szövegek és szakszövegek önálló feldolgozása szótár segítségével.	Irodalmi, történelmi, földrajzi stb. szövegek feldolgozása. Különféle témájú újságcikkek (kulturális, sport, társadalmi stb.) feldolgozása.	Általános témájú szövegek önálló feldolgozása szótár segítségével.
Fordítás görögről magyarra és magyarról görögre.	Görög nyelvű általános témájú és szakszövegek fordítása magyarra szótár segítségével. Magyar nyelvű általános témájú szövegek fordítása szótár segítségével.	Általános témájú szövegek fordítása görögről magyarra és magyarról görögre szótár segítségével.
Számítógép használat.	Egyszerű szövegek megalkotása számítógépes program segítségével. Görög nyelvű CD-ROM használata, tanulás görög nyelvű CD-ROM segítségével.	Egyszerű szövegek megalkotása számítógépes program segítségével.
Memoriter.	4 vers könyv nélkül.	4 vers elmondása könyv nélkül.
Nyelvismeret		
Főnevek. Igék.	Rendhagyó főnevek ragozása. Ragozhatatlan főnevek használata. A szenvedő igék cselekvő beálló jelen, folyamatos múlt, beálló múlt ideje és felszólító módja.	Gyakoribb rendhagyó főnevek ragozása és használata. A gyakoribb cselekvő és szenvedő igék összes alakjának felismerése és használata.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Melléknevek.	Előidejű jelen és előidejű múlt idő. A feltételes mód. A határozói és melléknévi igenevek. Rendhagyó melléknevek ragozása és fokozása.	A gyakoribb rendhagyó melléknevek ragozása és fokozása.
Szóképzés.	A szóképzés alapjai.	A szóképzés alapjainak ismerete.

Irodalomismeret — Feldolgozandó szerzők és művek

— Különböző epikai művek legfontosabb fajtáinak felismerése.
— Művek mondanivalójának/témájának megfogalmazása.
— Művek elemzése meghatározott szempontok alapján.
— Lírai költemények értő olvasása, felolvasása, elemzése.

A kanári (Vaszílisz Rotasz verse)
A kislány imája (Zahariasz Papandoníu verse)
Szélvihar (Georgiosz Viziinosz verse)
A tengeri rózsa (Odisszeasz Elítisz verse)
Táncolnak a betyárfiak (népdal)
Dijenísz Akrítasz (népdal)
Egy házias vakond (A. Karkavítszasz)
Gyerekként az élet viharaiban (Vaszosz Daszkalakisz)
A koszt (Alki Zei)
Uram, Alkiviadisz (Angelosz Sz. Vlahosz)

Részletes követelmények a 10. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat		
Önálló szövegalkotás.	Adott téma különféle szövegfajtákban való megfogalmazása (személyes-hivatalos). Adott — elsősorban a fiatalokat érdeklő — témával kapcsolatban állásfoglalás szóban és írásban. Álláspont megindoklása. Részvétel vitában. Különféle stílusárnyalatok használata.	Önálló szövegalkotás, véleménykifejtés bármely témáról kevés hibával.
Referátum, kiselőadás.	Megadott témáról rövid referátum készítése és szabad előadása.	Megadott témáról rövid referátum készítése és viszonylagos szabad előadása.
Önálló fordítás.	Önálló fordítás segédeszközök igénybevételével. Magyar szöveg szabad fordítása görög nyelvre szótár nélkül. Műfordítási alapismeretek.	Önálló fordítás segédeszközök igénybevételével.
Műalkotások (filmek, színházi előadások, irodalmi művek).	Műalkotások megértése, tartalmi összefoglalásuk, személyes állásfoglalás, kritika kifejtése.	Műalkotások megértése, tartalmi összefoglalása

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Általános témájú szövegek és szakszövegek önálló feldolgozása és kiértékelése szótár segítségével. Nagyobb terjedelmű irodalmi alkotások olvasása.	Bármilyen témájú (kultúra, politika, gazdaság, sport, történelem, földrajz stb.) és jellegű autentikus szöveg, újság- és folyóiratcikk olvasása, feldolgozása, kiértékelése. A hazai görög kisebbségi sajtótermékek ismerete.	Bármilyen témájú és jellegű autentikus szöveg olvasása szótár segítségével.
Könyvtárhasználat.	Könyvtárhasználat, információgyűjtés görög nyelvű szakkönyvekből (lexikon-enciklopédihasználat, egynyelvű szótárak használata).	A könyvtárhasználat alapvető ismeretei.
Nyelvismeret		
Igék.	Rendhagyó igék összes alakja. Személytelen igén és használatuk. Az óhajtás és a valószínűség kifejezése.	A gyakoribb redhagyó igék összes alakja. Az óhajtó és a valószínűséget kifejező mondatok megértése.
Mondattani ismeretek.	Mondatrészek (alany, állítmány, tárgy stb.) felimerése. Mellérendelő szerkezetek, alárendelő szerkezetek. Mellékmondatok helyes képzése, kötőszók helyes használata.	Alapvetőmondattani ismeretek.
Idiomatikus kifejezések, frazeologizmusok.	Idiomatikus kifejezések, frazeologizmusok gyűjtése.	A gyakoribb idiomatikus kifejezések, frazeologizmusok használata.

Irodalomismeret — Feldolgozandó szerzők és művek

— Irodalmi alkotások besorolása a három fő műfaji csoportba.
— A műfajcsoportok tartalmi és formai jegyeinek felismerése.
— A görög irodalom a kezdetektől napjainkig.
— Az európai és a világirodalom hatása a görög irodalomra.

Arta hídja (népdal)
Dijenísz (Kosztisz Palamasz verse)
Haza (Lorentzosz Mavílisz verse)
A szájharmónika (Lilíka Naku)
Az első húsvétom (Grigoriosz Xenopulosz)
Viharban (I. Angelu, regényrészlet)
Egy délután az oroszlánokkal (I. M. Panajotopulosz)

1.2. Görög nyelv és irodalom
(A nyelvoktató kisebbségi oktatási forma számára.)

Részletes követelmények a 4. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
A görög ábécé.	A görög nyelv magyartól eltérő hangjainak helyes kiejtése. A görög betűk folyamatos írása, olvasása. Kiejtési-, írás- és olvasási gyakorlatok.	A görög nyelv magyartól eltérő hangjainak helyes kiejtése. A görög betűk írása, olvasása.
Üdvözlések, udvarias kifejezések.	Napszaknak, alkalomnak megfelelő köszönések, egyszerű társalgási formulák.	Ismerje a leggyakoribb köszönéseket.
Bemutatkozás.	Személyes adatok (név, életkor, lakcím, foglalkozás).	Legyen képes bemutatkozni, és bemutatni más személyeket.
Számok.	Számok 1—1000-ig. Számtani alapműveletek.	Számok 1—1000-ig. Ismerje a négy alapművelet kifejezéseit.
Család.	Családtagok, közeli és távoli rokonok, mindennapi magán- és családi élet eseményei.	Mutassa be családját. Mesélje el átlagos napi programját.
Iskola.	Tanári utasítások, iskolai eszközök, tantárgyak.	Értse a tanóra vezetésének kifejezéseit, ezekre megfelelően reagáljon. Nevezze meg az iskolában használatos tárgyait. Sorolja fel a tanult tantárgyakat.
Személyek és tárgyak leírása.	Főbb tulajdonságok (alakok, színek, formák, méret).	Írjon le egy tárgyat, illetve egy harmadik személyt.
Testrészek.	Az emberi test részei.	Ismerje legalább 10 testrész nevét.
Öltözködés.	Legfontosabb ruhadarabok, az ehhez tartozó cselekvések.	Ismerje legalább 10 ruhadarab nevét. Legyen képes saját ruházata leírására.
Országok és nemzetek.	Nagyobb országok és nemzetek nevei.	Ismerje legalább 10 ország, illetve nemzet nevét.
Állatok.	Háziállatok, a mesékben szereplő állatok nevei.	Ismerje legalább 15 állat nevét.
Növények (gyümölcsök, zöldségek).	Leggyakoribb fák, virágok, gyümölcsök, zöldségek.	Tudja legalább 20 növény elnevezését.
Élelmiszerek, ételek.	Alapvető élelmiszerek és ételek nevei.	Ismerje legalább 10 élelmiszer, illetve 5 görög nemzeti étel nevét.
Az óra. Napszakok. A hét napjai. Hónapok nevei. Évszakok, időjárás.	Az óra. Napszakok. A hét napjai. Hónapok nevei. Évszakok nevei, időjárási jellemzőik.	Képes legyen időpont meghatározására, a hónap, nap, napszak, óra megadásával. Jellemezze egy-egy mondatban az egyes évszakokat.
Dátum.	Dátum pontos megadása.	Legyen képes az év, hó, nap meghatározására.
Közlekedés.	Közlekedési eszközök nevei, szárazföldi, vízi és légi közlekedés.	Ismerje a főbb közlekedési eszközök elnevezéseit.
Tájékozódás városban.	Irányok, útmutatás, középületek nevei.	Adjon útbaigazítást harmadik személynek.

Nyelvtan

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Névelők.	A határozott és a határozatlan névelők ragozása.	A határozott és határozatlan névelők használata.
Főnevek.	Hímnemű főnevek ragozása: -αζ/-εζ -ηζ/-εζ -οζ/-οτ végződésűek. Nőnemű főnevek ragozása: -α/-εζ -η/-εζ -/-ειζ végződésűek. Semleges főnevek ragozása: ο/-α -ι/-ια -μα/-ματα végződésűek.	A főnevek ragozott alakjainak értése szövegben, illetve helyes használatuk mondatokban.
Melléknevek.	-οζ-η -ο -οζ-α-ο -οζ-α-ο vegződésű melléknevek ragozása. πολυζ πολλη, πολυ ragozása.	A melléknevek egyeztetése főnevekkel, illetve helyes használatuk mondatokban.
Melléknévfokozás.	A melléknév közép- és felsőfokának képzése. (Körülírt forma.)	A melléknév közép- és felsőfokú körülírt alakjainak helyes használata mondatokban.
Számnevek.	Tőszámnevek.	A tőszámnevek 1—1000.
Névmások.	Személyes, birtokos, mutató és kérdő névmások.	A névmások értése szövegben, illetve helyes használatuk mondatokban.
Igék.	A létige ragozása jelen, múlt és jövő időben. Cselekvő igék ragozása jelen időben, folyamatos és befejezett múltban, illetve folyamatos jövő időben. Összevont igék ragozása jelen időben, folyamatos és befejezett múltban, illetve folyamatos jövő időben.	Az igék különböző alakjainak felismerése és értése szövegben, illetve helyes használatuk mondatokban.
Határozószók.	Helyhatározószók, időhatározó szók, módhatározó szók, mennyiséghatározó szók.	A leggyakoribb határozószók értése és helyes használata mondatokban.
Elöljárószók.	με, σε, για, ωζ, μετα, απο, κατα, παρα, χωριζ	A határozószók helyes használata mondatokban.
Kötőszók.	A leggyakoribb kötőszók.	A kötőszók helyes használata mondatfűzésnél.

Részletes követelmények a 6. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Család.	A közeli és távoli családtagok életének részletes bemutatása. Családi ünnepek.	Beszéljen közeli rokonai életéről, foglalkozásáról. Ismerje a családi ünnepekkel (név- és születésnap stb.) kapcsolatos kifejezéseket.
Otthon.	A ház és a lakás részei, lakberendezési tárgyak.	Mutassa be saját otthonát.
Iskola.	Iskolai környezet, iskolai házirend.	Írja le az osztályterem berendezését. Foglalja össze iskolai kötelességeit. Soroljon fel 10, az egészség megőrzéséhez szükséges dolgot.
Számok.	Számok 1000 felett.	Számok 1000 felett.
Egészség — betegség.	Egészséges életmód. A leggyakoribb betegségek. Az orvosnál.	Ismerje legalább 5 betegség nevét. Ismerje az orvosi vizsgálattal kapcsolatos alapvető kifejezéseket.
Szabadidő, szórakozás.	Szabadidős kulturális időtöltés, iskolán kívüli programok (színház, mozi, koncert, táncház, könyvtár stb.)	Meséljen délutáni és hétvégi elfoglaltságairól.
Nyaralás, szünidő.	Nyári-téli programok.	Mesélje el egy szünidei élményét.
Sport, testnevelés.	Sportágak, sportrendezvények. Az Olimpiai Játékok története.	Ismerje legalább 10 sportág nevét. Meséljen röviden az Olimpiai Játékokról.
Bevásárlás.	Üzletfajták megnevezései. Vásárlással kapcsolatos kifejezések. Árucikkek nevei. Pénznemek.	Ismerje az egyes üzletek elnevezéseit, képes legyen a vásárlás során információt kérni és adni. Ismerje az anyaország és a befogadó ország pénznemeit.

Nyelvtan

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Főnevek.	Hímnemű főnevek ragozása. -αζ/ -αδεζ -εζ/ -εηεζ ουζ/ -ουδεζ Nőnemű főnevek ragozása. -οζ/ -οι -ον/ -ουδεζ Semleges főnevek ragozása. -οζ/ -η -σιμο/ -σιηατΣ	A főnevek ragozott alakjainak értése szövegben, illetve helyes használatuk mondatokban.
Melléknevek.	- ηζ -ια -υ -ηζ -ιΣ -ι	A melléknevek egyeztetése főnevekkel, illetve helyes használatuk mondatokban.
Melléknévfokozás.	Közép- és felsőfok képzése (monolektikus alakok). Hasonlítás.	A melléknév közép- és felsőfokú körülírt alakjainak helyes használata mondatokban.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Számnevek.	Tőszámnevek 1000 felett. Sorszámnevek.	A tőszámnevek 1—1000.
Névmások.	Visszaható, vonatkozó, határozott és határozatlan névmások.	A névmások felismerése és értése szövegben, illetve helyes használatuk mondatokban.
Igék.	Cselekvő igék ragozása befejezett jövő időben. Szenvedő igék ragozása jelen időben, folyamatos és befejezett múltban, illetve folyamatos és befejezett jövő időben. Kötőmód. Felszólítómód.	Az igék különböző alakjainak felismerése és értése szövegben, illetve helyes használatuk mondatokban.
Elöljárószók.	αντι, κΣτα, διχωζ ισαμε	Az elöljárószók helyes használata mondatokban.
Kötőszók.	A kevésbé gyakori kötőszók.	A kötőszók helyes használata mondatfűzésnél.

Részletes követelmények a 8. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Személyek jellemzése, külső és belső tulajdonságok.	Külső és belső, pozitív és negatív tulajdonságok, rokonszenv, ellenszenv.	Jellemezze egy társát és önmagát.
Egészséges környezet — környezetvédelem.	Levegőszennyezés, vízszennyezés, ezek hatása az egészségre. Alapvető környezetvédelmi feladatok. A környezetvédelem főbb problémái. Természeti katasztrófák.	Ismerje a környezetvédelemmel kapcsolatos alapvető kifejezéseket.
Tömegkommunikációs eszközök.	Tömegkommunikációs eszközök, műsorok megnevezése. Rövid hírek, időjárás-jelentés, apróhirdetés megértése.	Értsen meg rövidebb híreket, legyen képes azok összefoglalására.
Utazás, turizmus.	Utazás bel- és külföldön. Városnézés. Magyarország, illetve Görögország nagyobb turisztikai központjai, főbb nevezetességei.	Legyen képes egy utazás leírására. Mutassa be lakhelye nevezetességeit.
Nemzeti ünnepek, népszokások.	Magyar és görög nemzeti ünnepek.	Röviden ismertesse a két nép ünnepeit, az azokhoz kapcsolódó szokásokat.
Foglalkozások, pályaválasztás.	Különféle foglalkozások, hivatások, azok társadalmi szerepe.	Ismerjen legalább 10 foglalkozást, beszéljen saját pályaválasztásáról.
Oktatás.	A magyar és a görög oktatási rendszer, azok összehasonlítása.	Mutassa be röviden a két iskolarendszer hasonlóságait és különbségeit.
Érvelés, vita, állásfoglalás.	Az érvelés és a vita kifejezőeszközei.	Képes legyen vitában részt venni, érveit megfelelő nyelvi eszközökkel kifejteni.

Nyelvtan

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Főnevek.	Hímnemű főnevek ragozása. -εας/ -εις -ης/ -ηδες végűek. Nőnemű főnevek ragozása. -ω -ου/ -ουδες -υς/ -υες végűek. Semleges főnevek ragozása. -ος/ -ατα -ως/ -ωτα végűek. Rendhagyó főnevek ragozása.	Főnevek ragozott alakjainak felismerése és képzése, helyes használatuk szövegkörnyezetben, illetve különféle elöljárószókkal.
Melléknevek.	-ης -α -ικο -ης -ης -ες végű melléknevek. Rendhagyó melléknevek ragozása.	Melléknevek ragozott alakjainak felismerése és képzése, helyes használatuk és megfelelő egyezetésük főnevekkel.
Számnevek.	Szorzó számnevek. Főnevesült számnevek.	A számnevek felismerése és helyes használata szövegkörnyezetben.
Igék.	Cselekvő és szenvedő igék előidejű jelene és előidejű múltja. Feltételes mód.	A ragozott igealakok felismerése és helyes képzése, mindkét igeidőben, illetve feltételes módban, helyes használatuk szövegkörnyezetben.
Igenevek.	Határozói igenév. Melléknévi igenév.	Az igenevek felismerése és helyes használata szövegkörnyezetben.
Kötőszók.	Néhány ritkán használatos kötőszó.	A kötőszók felismerése és helyes használata szövegkörnyezetben.

Részletes követelmények a 10. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Életpálya, életrajz.	Önéletrajzok fajtái, azok összeállítása.	Képes legyen féloldalas önéletrajz megírására.
Hivatalos iratok.	Hivatalos levelek, kérvények. Megfogalmazása.	Képes legyen különféle formanyomtatványok kitöltésére, egyszerűbb kérvények megírására.
Emberi kapcsolatok.	Az ember, mint társadalmi lény. Rokoni, családi, baráti kapcsolatok. Szerelem, párválasztás.	Képes legyen röviden beszélni barátairól. Beszéljen családideáljáról.
Egészség-betegség.	Szenvedélybetegségek (dohányzás, alkoholizmus, kábítószer).	Beszéljen a leggyakoribb szenvedélybetegségekről, mutassa be jellemző okait és következményeit.
Művészetek.	Színház, mozi, kiállítások.	Mesélje el egy színházi, film-, illetve olvasmányélményét.
Társadalmi berendezkedés.	Demokratikus intézmények, választások, parlament, önkormányzatiság.	Beszéljen röviden, egyszerűen Magyarország államformájáról.
Kisebbségek, kisebbségvédelem.	Magyarország kisebbségei. A görög kisebbség története, élete Magyarországon.	Beszéljen röviden a görög kisebbség életéről.

Nyelvtan

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Nyelvtani terminológia. Ismétlés.	A nyelvtani fogalmak görög nevei. A görög leíró nyelvtan átismétlése, a tanultak rendszerezése.	Ismerje a görög leíró nyelvtan alapvető kifejezéseit. Rendelkezzen kielégítő ismeretekkel a görög leíró nyelvtanról, a különféle nyelvtani szabályokat tudatosan és szabatosan használja.

2. Görög népismeret

(Valamennyi kisebbségi oktatási forma számára.)

Részletes követelmények a 4. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Tájékozódás Görögország és Magyarország térképén.	Görögország határainak, fővárosának és nagyvárosainak, tengereinek, legfőbb szigeteinek és hegyeinek megkeresése a térképen. Görög közösségek elhelyezése Magyarország térképén. A lakóhely görög közössége sajátosságainak, a görögség helyi emlékeinek megismerése.	A tanuló mutassa meg a térképen, honnan származik a családja. Tudjon beszélni jelenlegi lakóhelyéről.
Ismerkedés a görögök történelemével, legnagyobb nemzeti ünnepeivel.	Történetek olvasása a 450 éves török uralomról, az 1821-es szabadságharcról, nemzeti ünnepünkről, március 25-éről; a nemzeti ellenállásról, a „NEM'' október 28-i ünnepéről; a polgárháborúról és a magyarországi görögök letelepüléséről.	Tudja a tanuló, hogy mit ünnepelünk március 25-én és október 28-án. Tudjon róla, hogy részt vett-e valamelyik családtagja az ellenállásban vagy a polgárháborúban.
Állami jelképek.	A magyar és a görög zászló és a himnusz megismerése. Görög és magyar zászló készítése.	Ismerje fel a magyar és a görög zászlót, énekelje a nemzeti himnuszokat, ismerje költőjüket és zeneszerzőjüket.
Ismerkedés a néphagyományokkal, tájékozódás a népi kalendárium nagy ünnepei közt (Dodekaimero, farsang, húsvét, Szent György napja, Szent Iván napja, Nagyboldogasszony napja, Szent Dömötör napja stb.).	Az év nagy ünnepei, és az ezekhez kapcsolódó hagyományok, népszokások (kálandák, ünnepi asztal, a kalikandzaroszok elűzésének módjai, jóslások; farsangi dalok, maskarás játékok; fecskedalok, mártisz s más tavaszköszöntő szokások; Lázár-napi kálandák, tojásfestés, húsvéti jókívánságok, ünnepi étkek, édességek, a húsvéti gyertya; tűzugrás, klidonasz), dalok és táncok megismerése illetve megtanulása.	Ismerje az év nagy ünnepeinek a nevét. Soroljon fel néhány karácsonyi és húsvéti szokást. Legyen képes két kálanda előadására, ismerje két ünnepi étel nevét.
Ismerkedés a görög népzenével, néptáncokkal, népi hangszerekkel, népviseletekkel, népművészettel.	Népművészeti tárgyak keresése otthonában, néhány népdal, néptánc megtanulása, jellemző görög hangszerek felismerése.	Legyen képes három népdal, három néptánc előadására. Nevezzen meg három jellemző görög hangszert.
Ismerkedés a görög irodalommal.	Mítoszok, legendák, népmesék olvasása. Kiszámolók, találós kérdések, szólások és közmondások, nyelvtörők megtanulása. Nemzeti ünnepeinkhez köthető irodalmi alkotások olvasása, értelmezése és előadása.	Ismerje a görög mitológia legnevezetesebb alakjait. Meséljen el egy rövid népmesét, vagy mondjon el három népi gyermekverset (mondókát, vagy kiszámolót, vagy nyelvtörőt, vagy közmondást).

Részletes követelmények a 6. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Ismerkedés Görögország tájegységeivel.	Görögország nagyobb tájegységei elhelyezkedésének, természeti adottságainak, jellemző növény- és állatvilágának; a tájegységek természeti környezete által meghatározott hagyományos gazdasági tevékenységeknek (pl. halászat, pásztorkodás stb.) a megismerése.	Legyen képes Görögország nagy tájegységeinek felsorolására és bemutatására. Soroljon fel néhány Görögországra jellemző növényt.
Ismerkedés a magyarországi első görög diaszpórával.	Tanulmányi kiránduláson az első görög diaszpóra emlékeinek megtekintése. Az első görög diaszpóra történelmének néhány fontos mozzanatának (görög kereskedők megjelenése a Habsburg Birodalomban, letelepedésük, a görög közösségek létrehozása, templomépítés) a megismerése.	Tudjon róla, hogy a lakóhelyén, vagy annak közelében vannak-e emlékei az első görög diaszpórának. Nevezzen meg és mutasson be egy általa ismert műemléket vagy műalkotást.
A görög történelem sorsdöntő eseményei az ókortól napjainkig (pl. perzsa háborúk, Nagy Sándor hódításai, Konstantinápoly eleste, 21-es szabadságharc, kis-ázsiai katasztrófa, ellenállás, 67-es diktatúra).	Történelmi eseményeket megörökítő irodalmi alkotások, legendák, néphagyományok, történelmi és kleftisz-dalok olvasása, illetve megtanulása. Történelmi témájú filmek megtekintése. Az olvasottak, illetve látottak megtárgyalása, történelmi környezetbe helyezése.	Meséljen el egy olyan legendát vagy egy történetet, vagy szavaljon el egy verset, amely valamely fontos történelmi eseményhez köthető. Szavaljon, illetve énekeljen el egy történelmi vagy kleftisz-dalt.
A népi kalendárium nagy ünnepeinek eredete és az ünnepek tartalma.	Ősi pogány és keresztény elemek felismerése az ünnepekben. Az ünnepek és a természet változása; a hónapok népi elnevezései és az elvégzendő mezőgazdasági munkákkal való kapcsolat megértése. Legendák olvasása az orthodox egyház nagy szentjeiről. A természet változásával, az évszakokkal, hónapokkal kapcsolatos népdalok, táncok, dramatikus játékok, közmondások, megismerése illetve gyakorlása.	Ismerjen egy legendát valamelyik nevezetes szentről. Mondjon három, az évszakokról vagy a hónapokról szóló közmondást vagy szólást.
A görög irodalom néhány kiemelkedő alakja (pl. Dioniszioszi Szolomosz, Kosztisz Palamasz, Odiszeasz Elitisz, Jorgosz Szeferisz, Janisz Ritszosz, Alexandrosz Papadiamandisz, Nikosz Kazandzakisz).	Versek és prózarészletek olvasása, illetve megtanulása a görög irodalom nagy alkotóitól. A szerzők elhelyezése a történelmi korban.	Legyen képes néhány jelentős görög költő vagy író felsorolására, említse meg néhány művüket.

Részletes követelmények a 8. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Görögország tájegységei és a népi kultúra.	Az egyes tájegységekre jellemző viseletek, zene, táncok, népi hangszerek megismerése.	Ismerje fel jellegzetes zenéjéről, táncairól, viseletéről a különböző tájegységeket.
Hagyományos görög konyha.	A görög konyha jellegzetességeinek a felismerése, receptek gyűjtése.	Ismerjen legalább három hagyományos görög ételt.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Az emberi élet állomásaihoz köthető szokások és hagyományok.	A születéssel, keresztelővel kapcsolatos görög szokások, esküvői, halottas szokások megismerése. A magyar és a görög szokások közti különbségek tisztázása. A témával kapcsolatos szólások és közmondások gyűjtése, népmesék, népdalok, esküvői dalok, siratók, Hárosz-dalok stb. olvasása, hallgatása, táncok megtekintése illetve megtanulása.	Mesélje el röviden, hogyan zajlik az orthodox keresztelő vagy esküvő.
Az újkori görög történelem fontos eseményei és nagy alakjai.	Alapvető ismeretek szerzése az 1821-es forradalom és szabadságharc; a kis-ázsiai katasztrófa (1922) és a lakosságcsere; az ellenállás (1940—44); a polgárháború (1946—49); a diktatúra (1967—74) eseményeiről és fontos alakjairól.	Legyen képes a tanuló az újkori görög történelem nagy eseményeinek a megnevezésére.
A görög irodalom nagy korszakai, az egyes korok jellegzetes műfajai. Ókori irodalom, bizánci irodalom, a török hódoltság korának irodalma (az elfoglalt területek irodalma, a krétai reneszánsz, a felvilágosodás irodalma a jón szigeteken és a diaszpórában), irodalom az új görög államban (a hétszigeti iskola és az athéni iskolák, a dimoticizmus, a nyolcvanasok, a huszasok és a harmincasok nemzedékének irodalma, költészet és próza a második világháború után).	Irodalmi művek olvasása a görög irodalom minden korszakából. A jellemző irodalmi műfajok (pl. eposz, líra, dráma, történetírás, regény, lovagregények, hagiográfia, himnuszköltészet stb.) korszakokhoz kötése. Diniszíosz Szolomosz munkásságának a jelentősége. Kavafisz, Palamasz, Szeferisz, Ritszosz és Elitisz munkásságának a megismerése.	Ismerje a görög irodalom nagy korszakait. Ismerje a trójai mondakört, sorolja fel a három nagy tragédiaköltőt. Legyen képes elszavalni Szolomosz két versét. Legyen képes két XX. századi költemény előadására. Mesélje el röviden egy a II. világháború után írt novella vagy regény tartalmát.
A görög nyelv története (klasszikus ókor, Nagy Sándor kora, bizánci kor, a török hódoltság kora, nyelvkérdés az új görög államban).	A görög nyelv fejlődésének áttekintése az ókortól napjainkig. A dimotiki és a katharevusza közti különbségek felismerése szövegek alapján. Hétköznapi szavak dimotiki és katharevusza formáinak a gyűjtése.	Tudja, milyen nyelvcsaládba tartozik a görög nyelv. Ismerje Adamandiosz Koraisz nevét és munkásságát.
Az első görög diaszpóra kiemelkedő személyiségei. Képzőművészek (pl. Hrisztoforosz Zefar, Nikolaosz Joannu Talidorosz, Theodorosz Szimu). Híres görög családok, a diaszpóra jótevői (pl. Szinasz, Naku, Hariszisz). A szellemi élet nagyjai (pl. Jeorjiosz Zavirasz, Polizoisz Kondosz).	Képzőművészeti alkotások, műemlékek megtekintése, múzeumlátogatás. Az első görög diaszpóra egyházművészeti emlékeit bemutató albumok tanulmányozása. Ismeretgyűjtés a diaszpóra kiemelkedő személyiségeinek az életútjáról és munkásságáról.	Ismerjen magyarországi orthodox múzeumot. Tudja, hogy milyen szerepet játszott a diaszpóra görögsége az 1821-es forradalom előkészítésében.
A második görög diaszpóra története, szervezetei (a görög falu felépítése és elnevezése, a Dohánygyári görög kolónia, a görögök élete a nagyvárosokban, a Görög Politikai Emigránsok Egyesületének tevékenysége, a Magyarországi Görögök Kulturális Egyesületének története és tevékenysége, görög kisebbségi önkormányzatok megalakulása és munkájuk.	A ma itt élő görögség történetének a megismerése beszélgetések, fényképek, irodalmi művek, a görögség kiadványainak segítségével.	Ismerje a második diaszpóra görögségének a történetét.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
A görög kultúra terjesztése, neves személyiségei a második diaszpórában.	Ismerkedés a hagyományőrzés, a nyelvművelés a görög kultúra ápolásának és terjesztésének eszközeivel, a magyarországi görögök által létrehozott kiadványokkal, hanghordozókkal, filmekkel, tv- és rádióműsorokkal, rendezvényekkel. Görög származású művészek, írók és műfordítók, tudósok, a tömegtájékoztatásban dolgozó személyiségek megismerése.	Legyen tisztában a görög kultúra terjesztésének eszközeivel. Ismerje a második diaszpóra kiemelkedő személyiségeit.

Részletes követelmények a 10. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
A görög kultúra és tudomány az ókortól napjainkig ókor: festészet, vázafestészet, szobrászat, építészet, filozófia, ékesszólás, természettudományok, színművészet stb.; a Bizánci Birodalom kora: építészet, ikonfestészet, hagiográfia, himnuszköltészet stb.; a török hódoltság kora: művészet és tudomány a hódoltsági területeken, a jón-szigeteken, és a diaszpórában. Athén, az újkori Görögország fővárosának a fejlődése.	Tájékozódás a görög művészet- és tudománytörténet nagy korszakaiban. A témával kapcsolatos diafilmek, filmek megtekintése, könyvek olvasása. Művek elemzése. Kiselőadás tartása Görögország egy-egy vidékének műemlékeiről.	Ismerje az ókori görög kultúra különböző területeit, a leghíresebb műalkotásokat és műemlékeket. Ismerje a legkiemelkedőbb filozófusokat, írókat, képzőművészeket. Ismerje az egyház jótékony szerepét a török hódoltság idején a görög identitás és a nyelv megőrzésében.
A görög sport múltja és jelene. Az olimpiai játékok története.	Az ókori és az újkori olimpiai játékok összehasonlítása. Tájékozódás a mai görög sportéletben, kedvelt görög sportágakról, korunk eredményes görög sportolóiról.	Tudja, mikor rendeztek Athénban olimpiai játékokat.
XX. századi görög irodalom (költészet: Kavafisz, Varnalisz, Szikelianosz, Szeferisz, Ritszosz, Elitisz, Vretakosz, Livaditisz; próza: Xenopulosz, Kazandzakisz, Venezisz, Mirivilisz, Terzakisz, Theotokasz, Harisz, Cirkasz, Hadzisz, Szamarakisz, Vaszilikosz, Alexandrosz és Kosztasz Kodziasz, Kambanelisz stb.).	A XX. századi görög irodalom kiemelkedő alakjainak és műveiknek a megismerése, versek, dráma- és prózarészletek megtanulása. Megzenésített versek hallgatása, filmes adaptációk megtekintése, és az eredeti művel való összehasonlításuk.	Ismerje az újkori Görögország nagy irodalmárait, és a görögség sorsáért végzett tevékenységüket.
Görög színház- és filmművészet, görög filmrendezők (pl. Kakojanisz, Angelopulosz, Vulgarisz stb.), híres színészek (Kotopuli, Horn, Katrakisz, Merkuri, Papa stb.).	A görög filmművészet kiemelkedő alkotásainak a megtekintése és elemzése.	Ismerje a görög filmművészet néhány kiemelkedő alkotását.
Görög képzőművészet. A görög építészet, szobrászat, festészet főbb jellegzetességei. Ismert művészek (pl. El Greco, Jakovidisz, Theofilosz, Caruhisz, Makrisz stb.).	A görög képzőművészet megismerése könyvek, diafilmek, videokazetták, segítségével. A görög művészeti áramlatok és az európai művészeti áramlatok összehasonlítása.	Legyen tájékozott a görög képzőművészetben. Ismerje a legnevesebb alkotókat, ismerjen alkotásokat.

Tananyag	Fejlesztési követelmények (kompetenciák, képességek)	Minimális teljesítmény
Görög zene. A görög zene történetének fontos korszakai (ókori, bizánci , török hódoltság korabeli zene, városi zene a század első felében, a rembetiko kialakulása és virágkora, görög zene a II. világháborútól napjainkig). Költészet és zene. Híres zeneszerzők (pl. Hadzidakisz, Theodorakisz, Markopulosz, Mikrucikosz, Vangelisz stb.).	Zenehallgatás a görög zene különböző korszakaiból. A népzene, a rembetiko és a nyugati zene elemeinek keresése a kortárs görög muzsikában.	Legyen képes a görög zenetörténet legfontosabb korszakainak, zenei stílusainak a felsorolására.
XX. századi görög történelem. A Balkán-háborúk (1911—13) és az I. világháború (1914—18); a kis-ázsiai hadjárat, a katasztrófa és következményei (1922—30); a „NEM'' és a nemzeti ellenállás (1940—44); a polgárháború és az ötvenes évek; a diktatúra; Görögország politikai és gazdasági fejlődése a diktatúra bukása után, szerepe az Európai Unióban.	A XX. századi görög történelem nagy eseményeinek áttekintése a kort, illetve eseményeit ábrázoló irodalmi művek, filmek segítségével.	Ismerje a XX. századi görög történelem fordulópontjait.
A magyarországi első görög diaszpóra közösségei, templomai, iskolái és tevékenysége.	Betekintés a magyarországi első görög diaszpóra életébe. A diaszpórával foglalkozó könyvek, tanulmányok megismerése. Görög szereplők keresése magyar irodalmi művekben.	Legyen képes az első görög diaszpóra történetének, gazdasági és kulturális tevékenységének rövid ismertetésére.
Kisebbségi jogok, kisebbségi politika Magyarországon. Változások a második magyarországi görög diaszpóra életében 1995-től a görög nyelv megtartása és művelése a görög hagyományok megtartásának, újjáélesztésének és terjesztésének eszközei. Görögök a világ más államaiban. A görögség nemzetközi szervezetei.	A görög önkormányzatok tevékenységének áttekintése megalakulásuktól napjainkig. Alapvető ismeretek szerzése a Külföldön élő Görögök Titkárságáról és a Görögök Világszövetségéről. Internetes kapcsolatfelvétel a Görögök Világszövetségének ifjúsági tagozatával.	Legyen képes a magyarországi kisebbségek felsorolására. Ismerje a magyarországi görög kisebbség jogait és hivatalos szerveit.

I)
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΕΙΟΝΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ –

1.1. Ελληνική γλώσσα και λογοτεχνία (Για τα μητρικής και δίγλωσσα σχολεία της εθνικότητας)

Αναλυτικές απαιτήσεις ως το τέλος της 4ης σχολικής τάξης

Διδακτέα ύλη	Απαιτούμενοι στόχοι ανάπτυξης (αρμοδιότητες, ικανότητες)	Στοιχειώδεις αποδόσεις
Προφορικός λόγος και κατανόησή του		
Ορθοφωνία. Η ορθή προφορά των φθόγγων (γ, δ, θ, χ) που δεν υπάρχουν στην ουγγρική γλώσσα.	Ασκήσεις σωστής προφοράς.	Σωστή προφορά των φθόγγων της ελληνικής γλώσσας.
Τονισμός λέξεων. Τόνος προτάσεων.	Εξάσκηση στη σωστή προφορά των λέξεων. Ο ρόλος του τόνου στη σημασία των λέξεων.	Σωστός τονισμός που διαφέρει από τον ουγγρικό.
Κατανόηση προφορικού λόγου, οδηγιών, κλπ, και αντίδραση σύμφωνα με αυτούς.	Κατανόηση προφορικού λόγου, οδηγιών, κλπ.	Κατανόηση απλού προφορικού λόγου, οδηγιών, κλπ.
Σύνθεση ερωταπαντήσεων.	Αναγνώριση γνωστών λέξεων, εκφράσεων εντός πρότασης. Κατανόηση απλών ερωτήσεων και σύνθεση ερωταπαντήσεων.	Αναγνώριση γνωστών λέξεων, εκφράσεων και κατανόηση απλών ερωτήσεων.
Έκφραση διαφόρων προθέσεων.	Παρουσίαση, χαιρετισμός, έκφραση επιθυμιών, ευχαριστιών, συγγνώμης, έκφραση ευχών, κατάφαση, άρνηση, έκφραση προσωπικής γνώμης.	Έκφραση βασικών προθέσεων και επιθυμιών.
Απλός διάλογος.	Προφορική έκφραση σύντομου κειμένου σε μορφή διαλόγου. Διάλογος σε διάφορες περιπτώσεις.	Απλός διάλογος με θέματα καθημερινά.
Προφορική περίληψη κειμένων που διαβάστηκαν ή ακούστηκαν.	Συλλογή πληροφοριών, τοποθέτηση των γεγονότων σε σωστή χρονική σειρά, συνέχιση και συμπλήρωση μιας ιστορίας, περίληψη περιεχομένου.	Τοποθέτηση γεγονότων σε σωστή χρονική σειρά. Περίληψη γραπτών κειμένων.
Ανάγνωση και κατανόηση κειμένου		
Ανάγνωση κειμένων στα ελληνικά.	Σωστός τονισμός. Σωστή ανάγνωση των σημείων στίξης. Εκφραστική ανάγνωση ανάλογα με το είδος του κειμένου.	Ανάγνωση ελληνικού κειμένου ανάλογα με την ηλικία, με σωστό τονισμό και ορθοφωνία.
Ανάγνωση παιδικών ρητών, παραμυθιών, ποιημάτων, σύντομων διηγημάτων από τον χώρο της δημοτικής και έντεχνης λογοτεχνίας.	Αναγνώριση διαφόρων ειδών κειμένου. Αναγνώριση και κατανόηση γνωστών λέξεων και εκφράσεων.	Αναγνώριση του είδους γνωστού κειμένου και σύντομη παρουσίασή του.
Ανάγνωση και επεξεργασία κειμένων γενικού και ειδικού θέματος, ανάλογα με την ηλικία.	Ενασχόληση με κείμενα με βάση τις ασκήσεις: -συλλογή πληροφοριών -ερωτήσεις, απαντήσεις με βάση τα	Συλλογή και κατανόηση των βασικών πληροφοριών από κείμενα γενικού και

	αναγνωσμένα -επεξεργασία κειμένων.	ειδικού θέματος ανάλογα με την ηλικία.
Μνημονικό.	Αποστήθιση 4 ποιημάτων.	Αποστήθιση 4 ποιημάτων.
Γραφή και δημιουργία γραπτού κειμένου		
Γραφή με ελληνικά γράμματα.	Γνώση του ελληνικού αλφάβητου. Γραφή μικρών και κεφαλαίων γραμμάτων. Αντιγραφή.	Γραφή και αντιγραφή με καλό ρυθμό και συμμαζεμένη μορφή.
Υπαγόρευση.	Γραφή καθ' υπαγόρευσης. Ασκήσεις ορθογραφίας.	Σωστή ορθογραφία γνωστών λέξεων και εκφράσεων καθ' υπαγόρευση.
Δημιουργία κειμένου με ερέθισμα εικόνων.	Σύνταξη προτάσεων με ερέθισμα απλών εικόνων, και τοποθέτησή τους σε σωστή χρονική σειρά. Γραπτή έκθεση με ερέθισμα εικόνων.	Σύνταξη απλού κειμένου χρησιμοποιώντας γνωστές λέξεις και εκφράσεις με θέμα ένα οπτικό ερέθισμα.
Αλληλογραφία, αποστολή.	Γραφή σύντομου γράμματος και χαιρετισμού, ελεύθερα, ή με καθορισμένο θέμα. Γραφή ευχετήριας κάρτας. Σωστός τρόπος αποστολής.	Γραφή ευχετήριας κάρτας και σύντομου γράμματος.
Περιγραφή.	Περιγραφή αντικειμένων, προσώπων και στοιχείων περιβάλλοντος.	Σύντομη περιγραφή αντικειμένων, προσώπων και κατοικίας.
Διάλογος.	Δημιουργία διαλόγου σε διάφορες περιστάσεις. Γραπτός διάλογος πάνω σε καθημερινά θέματα.	Δημιουργία σύντομου διαλόγου πάνω σε καθημερινά θέματα.
Γραμματική		
Ουσιαστικά.	Τα γένη των ουσιαστικών. Ενικός και πληθυντικός αριθμός. Οι πτώσεις των ουσιαστικών. Οι πιο συνήθεις κλήσεις ουσιαστικών.	Αναγνώριση των ουσιαστικών σε κείμενο. Σωστή χρήση του ενικού και του πληθυντικού αριθμού των ουσιαστικών και στα τρία γένη. Κλίση των βασικών ουσιαστικών.
Άρθρα.	Κλίση οριστικών και αόριστων άρθρων.	Χρήση των οριστικών και αόριστων άρθρων με ουσιαστικά.
Αντωνυμίες.	Γένη και κλίση των προσωπικών αντωνυμιών. Κτητικές αντωνυμίες. Γένη και κλίση των ερωτηματικών αντωνυμιών.	Χρήση των προσωπικών, κτητικών και ερωτηματικών αντωνυμιών.
Προθέσεις.	Οι κυριότερες προθέσεις με τις πτώσεις.	Σωστή χρήση των κυριότερων προθέσεων.
Ρήματα.	Κλίση των ρημάτων «έχω» και «είμαι». Κλίση των ρημάτων στον ενεστώτα της ενεργητικής φωνής. Συνηρημένα ρήματα. Αόριστος και στιγμιαίος μέλλοντας της ενεργητικής φωνής. Τα ρήματα «πρέπει» και «μπορώ» και η υποτακτική.	Χρήση των κυριότερων ρημάτων στους αναφερόμενους χρόνους. Χρήση των ρημάτων «πρέπει» και «μπορώ».
Επίθετα.	Κλίση επιθέτων.	Χρήση επιθέτων με ουσιαστικά.
Αριθμητικά.	Απόλυτα αριθμητικά. Τακτικά αριθμητικά από 1 ως 10.	Χρήση απόλυτων αριθμητικών. Αναγνώριση τακτικών αριθμητικών.
Είδη προτάσεων.	Προτάσεις κρίσεως. Ερωτηματικές προτάσεις. Επιφωνηματικές προτάσεις.	Γραπτή και προφορική χρήση των προτάσεων ανάλογα με το περιεχόμενό τους.

Επεξεργασία λογοτεχνικών έργων

Φεγγαράκι μου λαμπρό! (ποίημα)
Το πουλάκι (ποίημα)
Τρεις κοτούλες (ποίημα)
Το ρολόι (ποίημα)
Μην το κάνεις αυτό μητέρα (Δημοσθένη Ανδρεάδη)
Δύο κατσίκες σ' ένα γεφύρι
Ο γνωστικός βάτραχος
Το άσχημο βασιλόπουλο (Γαλάτειας Καζαντζάκη)
Το ξένο αυγό (Ελένης Βαλαβάνη)
Η αλεπού δέκα χρονών και τ' αλεπουδάκι έντεκα (λαϊκό παραμύθι)
Γάτα, λιοντάρι και άνθρωπος (λαϊκό παραμύθι)
Η Ασία χύνεται στην Ευρώπη (Γιάννης Μηλιάδης)

Αναλυτικές απαιτήσεις ως το τέλος της 6ης σχολικής τάξης

Διδακτέα ύλη	**Απαιτούμενοι στόχοι ανάπτυξης (αρμοδιότητες, ικανότητες)**	**Στοιχειώδεις αποδόσεις**
Προφορική και γραπτή χρήση της γλώσσας		
Κατανόηση προφορικού λόγου, οδηγιών, κλπ, και ανάλογη αντίδραση.	Κατανόηση επεξηγήσεων που έχουν σχέση με τη διδακτέα ύλη καθώς και με τα θέματα της καθημερινής ζωής. Σωστή αντίδραση.	Κατανόηση απλών επεξηγήσεων του καθηγητή που αφορούν τη διδακτέα ύλη.
Έκφραση διαφόρων προθέσεων.	Έκφραση αισθημάτων, περιέργειας, βεβαιότητας, αβεβαιότητας, πρόθεσης, σχεδίου, υπόσχεσης, ανάμνησης, γνώμης.	Απλή διατύπωση βασικών προθέσεων.
Διάφορα γραπτά και ακουστικά κείμενα, προφορικός λόγος, εικόνες.	Απάντηση στις ερωτήσεις και ανάθεση ερωτήσεων. Συλλογή πληροφοριών από κείμενο. Κατανόηση άγνωστων στοιχείων του κειμένου συμπερασματικά από τα συμφραζόμενα. Λύση απλών / δύσκολων ασκήσεων σχετικά με το κείμενο. Περίληψη περιεχομένου. Εμπλουτισμός λεξιλογίου.	Κατανόηση ερωτήσεων και απαντήσεις. Ανάθεση ερωτήσεων. Συλλογή πληροφοριών από κείμενο. Λύση απλών ασκήσεων σχετικά με το κείμενο.
Διάλογος. Σχηματισμός διαλόγων.	Διάλογος σε καταστάσεις καθημερινές. Ελεύθερη συζήτηση. Μετατροπή κατάλληλου κειμένου σε μορφή διαλόγου. Παιχνίδια θεάτρου.	Διάλογος σε καταστάσεις καθημερινές.
Γραπτή και προφορική αναφορά.	Αναφορά στα καθημερινά συμβάντα της ζωής του μαθητή και της οικογένειάς του. Απλός αλλά συνεχόμενος προφορικός λόγος Τήρηση της χρονικής σειράς των γεγονότων.	Αναφορά στα γεγονότα της ζωής του μαθητή με απλές εκφράσεις.
Μνημονικό.	Δυνατή εκφραστική ανάγνωση διαφόρων κειμένων. Απομνημόνευση απλών συντόμων κειμένων. Εκμάθηση διαλόγων. Αποστήθιση 4 ποιημάτων.	Αποστήθιση 4 ποιημάτων.
Έκθεση.	Έκθεση με καθορισμένο θέμα, με ερέθισμα εικόνων, χρησιμοποιώντας απλές προτάσεις.	Απλή έκθεση με γνωστές εκφράσεις, προτάσεις.

Αλληλογραφία.	Αλληλογραφία μαθητών. Σύντομο γράμμα. Ευχετήρια μηνύματα.	Σύντομο γράμμα. Ευχετήρια μηνύματα.
Γραμματική		
Ουσιαστικά.	Κλίση και πληθυντικός αριθμός ανισοσύλλαβων ουσιαστικών. Οι συχνότερες μορφές των κυριότερων ανωμάλων ουσιαστικών. Κλητική των ουσιαστικών.	Κλίση και σωστή χρήση σε πρόταση των κυριότερων ανισοσύλλαβων ουσιαστικών.
Αντωνυμίες.	Οι προσωπικές αντωνυμίες και οι δύο τύποι τους (δυνατός και αδύνατος τύπος). Οριστικές αντωνυμίες. Δεικτικές αντωνυμίες. Αναφορικές αντωνυμίες. Αόριστες αντωνυμίες.	Χρήση των κυριότερων αντωνυμιών.
Επίθετα.	Σχηματισμός παραθετικών (συγκριτικά και υπερθετικά).	Σχηματισμός παραθετικών με περιφραστικό τρόπο.
Ρήματα.	Παρατατικός και προστακτική ενεργητικής φωνής. Ενεστώτας παθητικής φωνής.	Χρήση των κυριότερων ρημάτων στον παρατατικό και στην προστακτική ενεργητικής φωνής. Χρήση των κυριότερων παθητικών ρημάτων.
Επιρρήματα.	Χρονικά, τοπικά και τροπικά επιρρήματα.	Χρήση των κυριότερων χρονικών, τοπικών και τροπικών επιρρημάτων.
Χρήση λεξικού.	Σωστή χρήση του λεξικού. Γνώση των σημαντικότερων ενδείξεων του λεξικού.	Εύρεση των άγνωστων λέξεων στο λεξικό.
Χρήση ενωτικού, σημεία στίξης.	Κανόνες χρήσης του ενωτικού. Χρήση των σημείων στίξης.	Σωστή χρήση ενωτικού και σημείων στίξης.

Επεξεργασία λογοτεχνικών έργων

— Ανάγνωση και αφήγηση δημοτικών και έντεχνων παραμυθιών.
— Ανάγνωση ελληνικών μύθων σε απλουστευμένη μορφή.
— Αναγνώριση διαφόρων ειδών επικών έργων (μύθος, δημοτικά και έντεχνα παραμύθια) και προσδιορισμός τους.
— προσδιορισμός του αφηγητή, των προσώπων, της υπόθεσης και της δομής στο διαβασμένο επικό έργο.
— Αναγνώριση διαφοράς μεταξύ δημοτικής και έντεχνης ποίησης.
— Ανάγνωση και παρακολούθηση ποιημάτων με διάφορα θέματα.
— Αναγνώριση ορισμένων ιδιαιτεροτήτων των ποιημάτων (στροφή, ρυθμός, ομοιοκαταληξία, παρομοίωση, προσωποποίηση).

Τρεχούμενο νερό (Γεώργιου Δροσίνη)
Χελιδονοφωλιές (Τέλλου Αργά)
Χειμώνας (Νίκου Κανάκη)
Ο θαλασσοπόρος (Ρίτα Μπούμη-Παπά)
Κοντά στους ανθρώπους (Φράνση Σταθάτου)
Ο παπάς, η αλεπού κι ο γάιδαρος (λαϊκό παραμύθι)
Τα ζώα μου και τα πουλιά (Γεωργίου Δροσίνη)
Το ταξίδι του Διόνυσου (Σμαράγδα Δ. Μοστράτου)
Τα χέρια του παππού (Θέτις Κ. Φραντζή)

Αναλυτικές απαιτήσεις ως το τέλος της 8ης σχολικής τάξης

Διδακτέα ύλη	Απαιτούμενοι στόχοι ανάπτυξης (αρμοδιότητες, ικανότητες)	Στοιχειώδεις αποδόσεις
Προφορική και γραπτή χρήση της γλώσσας		
Προφορικός λόγος, επεξηγήσεις.	Κατανόηση και παρακολούθηση των επεξηγήσεων του καθηγητή που γίνεται κατά κύριο λόγο στα ελληνικά κατά τη διάρκεια του μαθήματος.	Παρακολούθηση του μαθήματος που γίνεται κατά κύριο λόγο στα ελληνικά.
Έκφραση διαφόρων προθέσεων.	Έκφραση αισθημάτων, επιθυμιών, συμφωνίας, διαφωνίας, επιχειρημάτων, πρότασης με πιο λεπτό τρόπο από το προηγούμενο επίπεδο.	Έκφραση βασικών προθέσεων.
Οπτικά, γραπτά, ακουστικά ερεθίσματα, προφορικός λόγος, εικόνες.	Έκθεση μετά οπτικού ερεθίσματος. Περίληψη (γραπτή και προφορική) κειμένου που διαβάστηκε ή ακούστηκε πριν με σωστή χρήση των χρόνων. Υπογράμμιση της ουσίας. Συλλογή κυριότερων πληροφοριών. Κατανόηση άγνωστων στοιχείων του κειμένου συμπερασματικά από τα συμφραζόμενα. Συμπλήρωση λειψής ιστορίας. Λύση εύκολων και δυσκολότερων ασκήσεων σχετικά με το κείμενο.	Έκθεση μετά οπτικού ερεθίσματος (βασικές λογικές συνδέσεις, σωστό συντακτικό). Περίληψη γραπτού, ακουστικού κειμένου. Συλλογή κυριότερων πληροφοριών. Λύση εύκολων ασκήσεων σχετικά με το κείμενο.
Προσωπική γραπτή εργασία.	Προσωπική γραπτή εργασία. Παρουσίαση γραπτής και προφορικής προσωπικής γνώμης για ένα ορισμένο θέμα. περιγραφή περιβάλλοντος (μελών οικογένειας, φίλων, κατοικίας, σχολείου κλπ.). Αναφορά για τα καθημερινά συμβάντα με τους φίλους, την οικογένεια, κλπ. Αυτοβιογραφία.	Προσωπική γραπτή γνώμη για ένα ορισμένο θέμα. Αυτοβιογραφική έκθεση.
Διάλογος. Σχηματισμός διαλόγου.	Διάλογος για θέματα που αφορούν ή ενδιαφέρουν τον μαθητή. Ελεύθερη συζήτηση. Παιχνίδια θεάτρου. Σύντομα σκετς.	Διάλογος για θέματα που αφορούν ή ενδιαφέρουν τον μαθητή.
Εκφραστική ανάγνωση.	Ανάγνωση με σωστό ρυθμό και τονισμό διαφόρων αγνώστων κειμένων λογοτεχνικών ειδών.	Ανάγνωση με σωστό ρυθμό και τονισμό διαφόρων αγνώστων κειμένων λογοτεχνικών ειδών.
Ατομική επεξεργασία κειμένων γενικού και ειδικού θέματος με τη βοήθεια λεξικού.	Επεξεργασία κειμένων με θέματα γεωγραφίας, ιστορίας, λογοτεχνίας. Επεξεργασία άρθρων διαφόρων θεμάτων (πολιτιστικά, κοινωνικά, αθλητικά).	Επεξεργασία κειμένων γενικού θέματος με τη βοήθεια λεξικού.
Μετάφραση από τα ελληνικά στα ουγγρικά και αντίστροφα.	Μετάφραση ελληνικών κειμένων γενικού και ειδικού θέματος στα ουγγρικά με βοήθεια λεξικού. Μετάφραση ουγγρικού κειμένου με βοήθεια λεξικού.	Μετάφραση γενικού θέματος κειμένων από τα ελληνικά στα ουγγρικά και αντίστροφα με τη βοήθεια λεξικού.
Χρήση υπολογιστή.	Δημιουργία απλών κειμένων με τη βοήθεια προγραμμάτων του υπολογιστή.	Δημιουργία απλών κειμένων με τη βοήθεια προγραμμάτων του υπολογιστή.

Μνημονικό.	Χρήση ελληνικών CD-ROM. Μαθήματα με τη βοήθεια ελληνικών CD-ROM. 4 ποιήματα απ' έξω.	Απαγγελία 4 ποιημάτων απ' έξω
Γραμματική		
Ουσιαστικά.	Κλίση ανωμάλων ουσιαστικών. Χρήση άκλιτων ουσιαστικών.	Κλίση και χρήση των κυριότερων ανωμάλων ουσιαστικών.
Ρήματα.	Στιγμιαίος μέλλοντας, παρατατικός, αόριστος, προστακτική, παρακείμενος και υπερσυντέλικος στην παθητική φωνή. Δυνητική. Μετοχή ενεργητικού ενεστώτα, μετοχή παθητικού αόριστου.	Αναγνώριση και χρήση των κυριότερων ρημάτων σε όλες τις μορφές τους.
Επίθετα.	Κλίση ανωμάλων επιθέτων και σχηματισμός παραθετικών.	Κλίση των κυριότερων ανωμάλων επιθέτων και σχηματισμός παραθετικών.
Παραγωγή λέξεων.	Βάσεις παραγωγής λέξεων.	Γνώση των βάσεων παραγωγής λέξεων.

Επεξεργασία λογοτεχνικών έργων

— Αναγνώριση των κυριοτέρων ειδών διαφόρων επικών έργων.
— Περίληψη λογοτεχνικών έργων.
— Ανάλυση λογοτεχνικών έργων με βάση καθορισμένα κριτήρια.
— Δυνατή ανάγνωση και ανάλυση λυρικών έργων.

Καναρίνι (Βασίλη Ρώτα)
Προσευχή του μικρού κοριτσιού (Ζαχαρία Παπαντωνίου)
Θύελλα (Γεώργιου Βιζυηνού)
Το θαλασσινό τριφύλλι (Οδυσσέα Ελύτη)
Χορεύουν τα κλεφτόπουλα (δημοτικό)
Ο διγενής Ακρίτας (δημοτικό)
Ένας νοικοκύρης τυφλοπόντικάς (Α. Καρκαβίτσα)
Από μικρός στα βάσανα της ζωής (Βάσου Δασκαλάκη)
Συσσίτιο (Άλκη Ζέη)
Ο Κύριός μου Αλκιβιάδης (Άγγελος Σ. Βλάχος)

Αναλυτικές απαιτήσεις ως το τέλος της 10ης σχολικής τάξης

Διδακτέα ύλη	**Απαιτούμενοι στόχοι ανάπτυξης (αρμοδιότητες, ικανότητες)**	**Στοιχειώδεις αποδόσεις**
Προφορική και γραπτή χρήση της γλώσσας		
Ελεύθερη χρήση της γλώσσας.	Έκθεση ιδεών σε διάφορα είδη κειμένων (προσωπικό-επίσημο). Προφορική και γραπτή τοποθέτηση σε θέματα που αφορούν ή ενδιαφέρουν κατά κύριο λόγο τη νεολαία. Δικαιολόγηση προσωπικής άποψης. Συμμετοχή σε συζήτηση. Χρήση διαφορετικών στυλ.	Ελεύθερη χρήση της γλώσσας, διατύπωση προσωπικής άποψης για οποιοδήποτέ θέμα με λίγα λάθη.
Εισηγήσεις.	Εισήγηση με καθορισμένο θέμα, και ελεύθερη παρουσίαση κειμένου.	Εισήγηση με καθορισμένο θέμα, και σχετικά ελεύθερη παρουσίαση κειμένου.
Μετάφραση.	Μετάφραση με βοηθητικά μέσα. Ελεύθερη μετάφραση ουγγρικού κειμένου στα ελληνικά χωρίς λεξικό. βασικές αρχές μετάφρασης λογοτεχνικών έργων.	Μετάφραση με βοηθητικά μέσα.
Έργα τέχνης (κινηματογράφος, θεατρικές παραστάσεις, λογοτεχνικά έργα).	Κατανόηση έργων τέχνης, περίληψη και έκφραση προσωπικής άποψης και κριτικής.	Κατανόηση και περίληψη έργων τέχνης.

Επεξεργασία και ερμηνεία κειμένων γενικού και ειδικού θέματος με τη βοήθεια λεξικού. Ανάγνωση μεγαλύτερων λογοτεχνικών έργων.	Ανάγνωση, επεξεργασία και ερμηνεία αυθεντικών κειμένων, άρθρων από εφημερίδες και περιοδικά με οποιοδήποτε θέμα (πολιτισμός, πολιτική, οικονομία, αθλητικά, ιστορία, γεωγραφία, κλπ.) Ενημέρωση για τις εκδόσεις του ελληνικού μειονοτικού τύπου της Ουγγαρίας.	Ανάγνωση αυθεντικού κειμένου με οποιοδήποτε θέμα με τη βοήθεια λεξικού.
Χρήση βιβλιοθήκης.	Χρήση βιβλιοθήκης, συλλογή πληροφοριών από ειδικά βιβλία (ελληνικές εγκυκλοπαίδειες, ερμηνευτικά-ετυμολογικά λεξικά.	Βασικές αρχές χρήσης βιβλιοθήκης.
Γραμματική		
Ρήματα.	Όλες οι μορφές ανωμάλων ρημάτων. Χρήση απρόσωπων ρημάτων. Ευχετική και υποθετικός λόγος.	Όλες οι μορφές των κυριότερων ανωμάλων ρημάτων. Κατανόηση της ευχετικής και του υποθετικού λόγου.
Συντακτικό.	Αναγνώριση των όρων της πρότασης (υποκείμενο, αντικείμενο, κατηγορούμενο). Υποτακτικές και παρατακτικές προτάσεις. Σωστή σύνταξη δευτερεύουσας πρότασης. Σωστή χρήση συνδέσμων.	Βασικές γνώσεις συντακτικού.
Ιδιωτισμοί. Φρασεολογία.	Ιδιωματισμοί, εμπλουτισμός λεξιλογίου.	Χρήση των συχνότερων ιδιωματισμών.

Επεξεργασία λογοτεχνικών έργων

— Κατάταξη λογοτεχνικών έργων στα τρία κύρια λογοτεχνικά είδη.
— Αναγνώριση των στοιχείων των λογοτεχνικών ειδών.
— Η ελληνική λογοτεχνία απ' τις αρχές ως τις μέρες μας.
— Η επίδραση της ευρωπαϊκής και παγκόσμιας λογοτεχνίας στην ελληνική λογοτεχνία.

Της Άρτας το γιοφύρι (δημοτικό)
Ο Διγενής (Κωστή Παλαμά)
Πατρίδα (Λορέντζου Μαβίλη)
Η φυσαρμόνικα (Λιλίκα Νάκου)
Το πρώτο μου Πάσχα (Γρηγόριου Ξενόπουλου)
Μέσα στην καταιγίδα (απόσπασμα Ι. Αγγέλου)
Απομεσήμερο με τα λιοντάρια (Ι. Μ. Παναγιωτόπουλου)

1.2. Ελληνική γλώσσα και λογοτεχνία (Για την μειονοτική εκπαίδευση σε μορφή διδασκαλία γλώσσας)

Αναλυτικές απαιτήσεις ως το τέλος της 4ης σχολικής τάξης

Διδακτέα ύλη	**Απαιτούμενοι στόχοι ανάπτυξης (αρμοδιότητες, ικανότητες)**	**Στοιχειώδεις αποδόσεις**
Το ελληνικό αλφάβητο.	Η σωστή προφορά των φωνηέντων της ελληνικής γλώσσας. Σωστή γραφή και διάβαση. Ασκήσεις προφοράς γραφής και διάβασης.	Η σωστή προφορά των φωνηέντων της ελληνικής γλώσσας. Σωστή γραφή και διάβαση.
Χαιρετισμοί, ευγενικές εκφράσεις.	Διάφοροι χαιρετισμοί, απλές ευγενικές εκφράσεις.	Να γνωρίζει τους καθημερινούς χαιρετισμούς.
Ατομικά στοιχεία.	Ατομικά στοιχεία (όνομα, ηλικία, διεύθυνση, επάγγελμα).	Να είναι ικανός να συσταθεί τον εαυτό του, να συστήσει άλλους.

Αριθμοί	Οι αριθμοί 1-100. Οι τέσσερις βασικές πράξεις της αριθμητικής.	Οι αριθμοί 1-100. Να γνωρίζει τις τέσσερις βασικές πράξεις της αριθμητικής.
Οικογένεια.	Τα μέλη της οικογένειας, συγγενείς, τα γεγονότα της καθημερινής ζωής της οικογένειας.	Να διηγηθεί για την οικογένειά του. Να διηγηθεί για το καθημερινό του πρόγραμμα.
Σχολείο.	Οι εντολές του δασκάλου, τα αντικείμενα στην τάξη, μαθήματα.	Να καταλαβαίνει τις εντολές του δασκάλου, να συμπεριφέρεται κατάλληλα. Να ξέρει τα ονόματα των αντικειμένων στην τάξη. Να ξέρει τα ελληνικά ονόματα των μαθημάτων.
Περιγραφή προσώπων και αντικειμένων.	Κύρια χαρακτηριστικά (μορφές, χρώματα, μέγεθος).	Να περιγράφει ΄να αντικείμενο, ή ΄να πρόσωπο.
Τα μέλη του σώματος.	Τα μέλη του σώματος.	Να γνωρίζει 10 τουλάχιστον ονόματα των μελών του σώματος.
Ενδυμασίες.	Τα κύρια μέρη των ενδυμασιών, οι σχετικές πράξεις.	Να περιγράφει της ενδυμασίες του.
Χώρες και έθνη.	Τα ονόματα των μεγαλύτερων χωρών και εθνών.	Να γνωρίζει 10 τουλάχιστον ονόματα χωρών και εθνών.
Ζώα.	Διάφορα ζώα του οίκου και των παραμυθιών.	Να γνωρίζει 15 τουλάχιστον ονόματα ζώων.
Φυτά (φρούτα, λαχανικά).	Διάφορα δένδρα, άνθη, φρούτα και λαχανικά.	Να γνωρίζει 20 τουλάχιστον ονόματα διάφορων φυτών.
Τρόφιμα, φαγητά.	Βασικά τρόφιμα και φαγητά.	Να γνωρίζει 5 τουλάχιστον ονόματα ελληνικών φαγητών.
Η ώρα. Οι περίοδοι της ημέρας. Οι μέρες της εβδομάδας. Οι μήνες. Οι εποχές, ο καιρός.	Η ώρα. Οι περίοδοι της ημέρας. Οι μέρες της εβδομάδας. Οι μήνες. Οι εποχές, ο καιρός.	Να καθορίζει την ώρα, να ξέρει τις ημερομηνίες. Να χαρακτηρίζει τις εποχές.
Κυκλοφορία.	Τα μέσα της κυκλοφορίας.	Να γνωρίζει τα βασικά μέσα της κυκλοφορίας.
Προσανατολισμός στην πόλη.	Κατευθύνσεις, προσανατολισμός, δημώδη κτήρια στην πόλη.	Να δίνει πληροφορίες προσανατολισμού για τρίτο άτομο.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Διδακτέα ύλη	**Απαιτούμενοι στόχοι ανάπτυξης (αρμοδιότητες, ικανότητες)**	**Στοιχειώδεις αποδόσεις**
Τα άρθρα.	Οριστικά άρθρα. Αόριστα άρθρα.	Η σωστή χρήση των οριστικών και αόριστων άρθρων.
Ουσιαστικά.	Αρσενικά ουσιαστικά σε -ας/ες -ης/ες -ος/οι Θηλυκά ουσιαστικά σε -α/ες -η/ες -η/εις Ουδέτερα ουσιαστικά σε -ο/α	Να αναγνωρίζει τις μορφές των ουσιαστικών, να τις χρησιμοποιεί σε συμφραζόμενα.

	-ι/ια -μα/ματα	
Επίθετα.	Επίθετα σε -ος-η-ο -ο-α-ο -ός-ά-ό πολύς, πολλή, πολύ	Η σωστή χρήση των επιθέτων με ουσιαστικά και σε συμφραζόμενα.
Τα παραθετικά των επιθέτων.	Τα παραθετικά των επιθέτων (περιφραστικά)	Τα παραθετικά τω επιθέτων (περιφραστικά).
Αριθμητικά.	Αριθμητικά.	Αριθμητικά 1-1000.
Αντωνυμίες.	Προσωπικές, κτητικές, δεικτικές και ερωτηματικές αντωνυμίες	να καταλαβαίνει τις αντωνυμίες σε κείμενο, να τις χρησιμοποιεί σωστά.
Ρήματα.	Το ρήμα *είναι* Ενεργητική φωνή Ενεστώτας Παρατατικός Αόριστος Συνεχής μέλλοντας. Συνηρημένα ρήματα. Υποτακτική. Προστατική.	Να αναγνωρίζει τις διάφορες μορφές των ρημάτων, να τι χρησιμοποιεί σωστά.
Επιρρήματα.	Τοπικά, χρονικά, τροπικά ποσοτικά επιρρήματα.	Να χρησιμοποιεί σωστά τα διάφορα επιρρήματα.
Προθέσεις.	*με, σε, για, από, μετά, κατά, παρά, χωρίς, ως*	Να χρησιμοποιεί σωστά τις προθέσεις.
Συνδετικά.	Τα συχνότερα συνδετικά.	Να χρησιμοποιεί σωστά τα συνδετικά.

Αναλυτικές απαιτήσεις ως το τέλος της 6ης σχολικής τάξης

Διδακτέα ύλη	**Απαιτούμενοι στόχοι ανάπτυξης (αρμοδιότητες, ικανότητες)**	**Στοιχειώδεις αποδόσεις**
Η οικογένεια.	Η παράσταση της ζωής των μελών της οικογένειας και των συγγενών. Οι γιορτές της οικογένειας.	Να διηγηθεί για τη ζωή και την δουλειά των συγγενών του. Να ξέρει τις εκφράσεις που σχετίζονται με τις γιορτές της οικογένειας.
Το σπίτι.	Τα μέρη του σπιτιού και του διαμερίσματος, έπιπλα.	Να μιλάει για το σπίτι του, για το δωμάτιό του.
Το σχολείο.	Το σχολείο, η τάξη. Η ζωή στο σχολείο.	Να περιγράφει το σχολείο και την τάξη του. να συμπεριλαμβάνει τα καθήκοντά του στο σχολείο.
Αριθμητικά.	Τα αριθμητικά από 1000.	Τα αριθμητικά από 1000.
Υγεία – αρρώστιες.	Υγιεινής τρόπος ζωής. Διασκέδαση στον ελεύθερο καιρό (στο θέατρο, στον κινηματογράφο, στην συναυλία, στην χώρο χορών, στην βιβλιοθήκη).	Να γνωρίζει 5 τουλάχιστον ονόματα αρρωστιών. Να γνωρίζει τις εκφράσεις που χρησιμοποιούνται στα ιατρεία.
Ελεύθερος καιρός. Διασκέδαση.	Προγράμματα στην ύπαιθρο το καλοκαίρι και την άνοιξη.	Να διηγηθεί για τις διακοπές του.

Αθλητικά. Σπορ.	Αθλητικά προγράμματα. Η ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων.	Να γνωρίζει δέκα τουλάχιστον ονόματα αθλημάτων. Να μιλάει για τους Ολυμπιακούς Αγώνες.
Ψώνια.	Τα ονόματα των καταστημάτων, εκφράσεις σχετικά με τα ψώνια.	Να γνωρίζει τα ονόματα των καταστημάτων, να ζητάει και να δίνει πληροφορίες στο κατάστημα.
	Διάφορα είδη, χρήματα, συναλλάγματα.	Να γνωρίζει τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα της Ελλάδας και της Ουγγαρίας.

Γραμματική

Διδακτέα ύλη	**Απαιτούμενοι στόχοι ανάπτυξης (αρμοδιότητες, ικανότητες)**	**Στοιχειώδεις αποδόσεις**
Ουσιαστικά.	Αρσενικά ουσιαστικά σε -ας/αδες -ης/εδες -ους/ουδες Θηλυκά ουσιαστικά σε -ο/οι -ου/ουδες Ουδέτερα ουσιαστικά σε -ος/η -σιμο/σιματα	Να αναγνωρίζει τις μορφές των ουσιαστικών, να τις χρησιμοποιεί σε συμφραζόμενα.
Επίθετα.	Επίθετα σε -υς-ια-υ -ης-ια-ι	Η σωστή χρήση των επιθέτων με ουσιαστικά και σε συμφραζόμενα.
Τα παραθετικά των επιθέτων.	Τα παραθετικά των επιθέτων (μονολεκτικά). Παρομοίωση.	Τα παραθετικά τω επιθέτων (μονολεκτικά).
Αριθμητικά.	Αριθμητικά. από 1000. Τακτικά αριθμητικά.	Αριθμητικά από 1000 Τακτικά αριθμητικά.
Αντωνυμίες.	Αυτοπαθείς, οριστικές, αναφορικές, αόριστες αντωνυμίες.	Να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τις αντωνυμίες σε κείμενο, να τις χρησιμοποιεί σωστά.
Ρήματα.	*Ενεργητική φωνή* Υπερσυντέλικος Παρακείμενος *Παθητική φωνή* Ενεστώτας Παρατατικός Αόριστος Συνεχής μέλλοντας. Παρατατικός και υπερσυντέλικος. Προστακτική Υποτακτική. Τοπικά, χρονικά, τροπικά ποσοτικά επιρρήματα.	Να αναγνωρίζει τις διάφορες μορφές των ρημάτων, να τι χρησιμοποιεί σωστά.
Επιρρήματα.	*αντί, κατά, δίχως, ίσαμε.*	Να χρησιμοποιεί σωστά τα διάφορα επιρρήματα.
Προθέσεις. Συνδετικά.	Τα σπάνια συνδετικά.	Να χρησιμοποιεί σωστά τις προθέσεις. Να χρησιμοποιεί σωστά τα συνδετικά.

Αναλυτικές απαιτήσεις ως το τέλος της 8ης σχολικής τάξης

Διδακτέα ύλη	Απαιτούμενοι στόχοι ανάπτυξης (αρμοδιότητες, ικανότητες)	Στοιχειώδεις αποδόσεις
Χαρακτηρισμός προσώπων.	Εσωτερικά και εξωτερικά χαρακτηριστικά.	Να χαρακτηρίζει τον εαυτό του και το συμφοιτητή του.
Υγιεινές περιβάλλον. Η προστασία του περιβάλλοντος.	Η ρύπανση του περιβάλλοντος, η επιπτώσεις της στο άτομο. Τα βασικά προβλήματα της προστασίας του περιβάλλοντος. Φυσικές καταστροφές.	Να γνωρίζει τις βασικές εκφράσεις σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος.
ΜΜΕ	Τα ονόματα των ΜΜΕ. Δελτίο ειδήσεων, πρόβλεψη καιρού.	Να καταλαβαίνει μικρές ειδήσεις, να τις επαναλαμβάνει συντομότερα.
Ταξίδι, τουρισμός.	Ταξίδια στο εσωτερικό και στο εξωτερικό. ξενάγηση. Τα μεγάλα τουριστικά κέντρα της Ελλάδας και της Ουγγαρίας.	Να διηθηθεί για ένα ταξίδι του. Να μιλάει για τα αξιοθέατα της πόλης του.
Εθνικές γιορτές.	Οι εθνικές γιορτές της Ελλάδας και της Ουγγαρίας.	Να μιλάει σύντομα για τις εθνικές γιορτές της Ελλάδας και της Ουγγαρίας, για τα σχετικά έθιμα.
Επαγγέλματα, Επαγγελματικός προσανατολισμός.	Διάφορα επαγγέλματα, οι ρόλοι τους στην κοινωνία.	Να γνωρίζει 10 τουλάχιστον επαγγέλματα, να μιλάει για τα επαγγελματικά ενδιαφέροντά του.
Εκπαίδευση.	Το ελληνικό και το ουγγρικό εκπαιδευτικό σύστημα, η παρομοίωσή τους.	Να μιλάει σύντομα για τα δύο εκπαιδευτικά συστήματα.
Συζήτηση, επιχειρηματολογία.	Συμμετοχή σε συζήτηση.	Να συμμετέχει σε συζήτηση, να εκφράζει την γνώμη του.

Γραμματική

Διδακτέα ύλη	Απαιτούμενοι στόχοι ανάπτυξης (αρμοδιότητες, ικανότητες)	Στοιχειώδεις αποδόσεις
Ουσιαστικά.	Αρσενικά ουσιαστικά σε -έας/είς -ης/ηδες Θηλυκά ουσιαστικά σε -ω -ου/ουδες -υς/-υες Ουδέτερα ουσιαστικά σε -ας/ατα -ως/-ωτα Ανώμαλα ουσιαστικά.	Να αναγνωρίζει τις μορφές των ουσιαστικών, να τις χρησιμοποιεί σε συμφραζόμενα.
Επίθετα.	Επίθετα σε -ης-α-ικο -ης-ης-ες Ανώμαλα επίθετα	Η σωστή χρήση των επιθέτων με ουσιαστικά και σε συμφραζόμενα.
Αριθμητικά.	Αριθμητικά που έγιναν ουσιαστικά	Αριθμητικά που έγιναν ουσιαστικά.
Ρήματα.	*Ενεργητική φωνή* Υπερσυντέλικος Παρακείμενος *Παθητική φωνή* Υπερσυντέλικος. Δυνητική.	Να αναγνωρίζει τις διάφορες μορφές των ρημάτων, να τι χρησιμοποιεί σωστά.
Μετοχή. Συνδετικά.	Μετοχή σε παθητική και ενεργητική φωνή. Τα σπάνια συνδετικά.	Να χρησιμοποιεί σωστά τις μετοχές. Να χρησιμοποιεί σωστά τα συνδετικά.

Αναλυτικές απαιτήσεις ως το τέλος της 10ης σχολικής τάξης

Διδακτέα ύλη	Απαιτούμενοι στόχοι ανάπτυξης (αρμοδιότητες, ικανότητες)	Στοιχειώδεις αποδόσεις
Σταδιοδρομία, αυτοβιογραφία.	Τα είδη της αυτοβιογραφίας, η σύνταξή τους.	Να γράφει μια αυτοβιογραφία σε μισή σελίδα.
Επίσημα έγγραφα	Επίσημα έγγραφα, αιτήσεις.	Να συμπληρώσει επίσημα έγγραφα. Να γράφει απλές αιτήσεις.
Ανθρώπινες σχέσεις.	Το άτομο σαν μέλος της κοινωνίας. Συγγενικές, οικογενειακές, φιλικές σχέσεις. έρωτας, γάμος.	Να μιλάει για τους φίλους του. Να εκφράζει την γνώμη του για την ιδεώδη οικογένεια.
Υγεία – αρρώστιες.	Κάπνισμα, αλκοολισμός, τα ναρκωτικά.	Να μιλάει για το κάπνισμα, τον αλκοολισμό, τα ναρκωτικά.
Οι τέχνες.	Θέατρο, κινηματογράφο, εκθέσεις.	Να μιλάει για μια εμπειρία του στο θέατρο, στον κινηματογράφο, να μιλάει για ένα βιβλίο, που έχει διαβάσει.
Κοινωνία.	Θεσμοί, διοίκηση, τοπική αυτοδιοίκηση Κοινοβούλιο, εκλογές.	Να μιλάει σύντομα για τους κοινωνικούς θεσμούς της Ουγγαρίας.
Μειονότητες.	Οι μειονότητες της Ουγγαρίας. Ο Ελληνισμός της Ουγγαρίας.	Να μιλάει σύντομα για την ζωή της ελληνικής μειονότητας.

Γραμματική

Διδακτέα ύλη	Απαιτούμενοι στόχοι ανάπτυξης (αρμοδιότητες, ικανότητες)	Στοιχειώδεις αποδόσεις
Οι όροι της γραμματικής.	Οι γραμματικοί όροι.	Να γνωρίζει τους όρους της Νεοελληνικής Γραμματικής.
Επανάληψη.	Η επανάληψη της Νεοελληνικής Γραμματικής.	Να έχει αρκετές γνώσεις για το δομολειτουργικό σύστημα της ελληνικής γλώσσας, να έχει επικοινωνιακή επάρκεια.

2. Ελληνική λαογνωσία (Για όλες τις μορφές μειονοτικής εκπαίδευσης)

Αναλυτικές απαιτήσεις ως το τέλος της 4ης σχολικής τάξης

Διδακτέα ύλη	Απαιτούμενοι στόχοι ανάπτυξης (αρμοδιότητες, ικανότητες)	Στοιχειώδεις αποδόσεις
Προσανατολισμός στο χάρτη της Ελλάδας και της Ουγγαρίας.	Η αναζήτηση των συνόρων, της πρωτεύουσας και των μεγάλων πόλεων, των πελάγων, των κυριότερων νησιών και βουνών της Ελλάδας στο χάρτη. Τοποθετήσεις των ελληνικών κοινοτήτων στο χάρτη της Ουγγαρίας. Οι ιδιοτυπίες της ελληνικής κοινότητας όπου κατοικεί, γνωριμία με τα ελληνικά μνημεία του τόπου.	Ο μαθητής να δείξει στο χάρτη, από πού κατάγονται οι πρόγονοί του. Να ξέρει να μιλάει για τον τόπο όπου κατοικεί.
Γνωριμία με την ελληνική ιστορία, με τις σημαντικότερες εθνικές γιορτές.	Ανάγνωση αφηγημάτων για τα 450 χρόνια Τουρκοκρατίας, για την επανάσταση του 1821, για το	Να ξέρει τι γιορτάζουμε στις 25 Μαρτίου και στις 28 Οκτωβρίου. Να ξέρει αν κάποιος από την

	γιορτασμό της Εθνικής γιορτής της 25ης Μαρτίου, για το «ΟΧΙ» και την Εθνική Αντίσταση και το γιορτασμό της 28ης Οκτωβρίου, για τον εμφύλιο πόλεμο και την εγκατάσταση Ελλήνων στην Ουγγαρία.	οικογένειά του πήρε μέρος στην Εθνική Αντίσταση ή στον εμφύλιο πόλεμο.
Εθνικά σύμβολα	Γνωριμία με τους εθνικούς ύμνους, της Ελλάδας και της Ουγγαρίας, με τις σημαίες των δύο χωρών. Κατασκευή ελληνικής και ουγγρικής σημαίας.	Να αναγνωρίζει την ελληνική και την ουγγρική σημαία, να ξέρει να τραγουδάει τους δύο εθνικούς ύμνους και να γνωρίζει τους ποιητές και μουσικοσυνθέτες των έργων αυτών.
Γνωριμία με τα ελληνικά έθιμα και τις ελληνικές παραδόσεις, με άξονα τις μεγάλες γιορτές του λαϊκού εορτολογίου (Δωδεκαήμερο, Απόκριες, Πάσχα, Αγίου Γεωργίου, Αϊ Γιαννιού, της Παναγίας, Αγίου Δημητρίου, κ.α.)	Οι μεγάλες γιορτές του έτους, τα έθιμα και οι παραδόσεις που συσχετίζονται μ' αυτές (κάλαντα, γιορτινό τραπέζι, αποτρεπτικοί τρόποι των καλικάντζαρων, μαντικές πράξεις, τραγούδια, δρώμενα, χελιδονίσματα, μαρτιάτικα, κάλαντα του Λαζάρου, βαφή των κόκκινων αυγών, ευχές, γιορτινά φαγητά, γλυκά, λαμπάδα της Λαμπρής, πήδημα φωτιάς, κλήδονας), διδασκαλία και εκμάθηση τραγουδιών και χορών.	Να ξέρει τις ονομασίες των μεγάλων εορτών του χρόνου. Να γνωρίζει και να μπορεί να πει μερικά χριστουγεννιάτικα και πασχαλινά έθιμα. Να είναι ικανός να τραγουδάει κάλαντα. Να γνωρίζει δύο γιορτινά φαγητά.
Γνωριμία με τα δημοτικά τραγούδια, με τους λαϊκούς χορούς, με τα λαϊκά όργανα μουσικής, με τις λαϊκές ενδυμασίες, με τη λαϊκή τέχνη.	Ανίχνευση αντικειμένων λαϊκής τέχνης στο σπίτι, εκμάθηση δημοτικών τραγουδιών, λαϊκών χορών, αναγνώριση χαρακτηριστικών ελληνικών μουσικών οργάνων.	Να είναι ικανός να τραγουδήσει τρία δημοτικά τραγούδια, να χορέψει τρεις ελληνικούς χορούς. Να ξέρει τα ονόματα τριών χαρακτηριστικών ελληνικών μουσικών οργάνων.
Γνωριμία με την ελληνική λογοτεχνία.	Ανάγνωση μύθων, θρύλων, παραμυθιών. Εκμάθηση λαχνισμάτων, μαντεμάτων, παροιμιών, γλωσσοδετών. Ανάγνωση, ανάλυση και παρουσίαση λογοτεχνικών έργων που έχουν σχέση με τις εθνικές γιορτές.	Να γνωρίζει τις πιο φημισμένες μορφές της ελληνικής μυθολογίας. Να αφηγηθεί ένα σύντομο παραμύθι, ή να πει απ' έξω τρία λαϊκά ποιηματάκια για παιδιά (λαχνίσματα, μαντέματα, γλωσσοδέτες ή παροιμίες).

Αναλυτικές απαιτήσεις ως το τέλος της 6ης σχολικής τάξης

Διδακτέα ύλη	**Απαιτούμενοι στόχοι ανάπτυξης (αρμοδιότητες, ικανότητες)**	**Στοιχειώδεις αποδόσεις**
Γνωριμία με τις γεωγραφικές περιοχές, και τα γεωγραφικά διαμερίσματα της Ελλάδας.	Να αποκτήσουν γνώσεις οι μαθητές σχετικά με τη γεωγραφική θέση, χλωρίδα και πανίδα των διαμερισμάτων, για τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του φυσικού περιβάλλοντος και για τους παραδοσιακούς τομείς της οικονομίας (π.χ. κτηνοτροφία, αλιεία, βιοτεχνία κ.α.).	Ο μαθητής να αναφέρει τα γεωγραφικά διαμερίσματα της Ελλάδας και, με λίγα λόγια, να τα παρουσιάσει. Να αναφέρει μερικά χαρακτηριστικά φυτά της Ελλάδας.
Γνωριμία με την πρώτη ελληνική διασπορά της Ουγγαρίας.	Εκδρομές για να δουν οι μαθητές τα μνημεία της ελληνικής διασποράς. Γνωριμία με σημαντικά περιστατικά από την ιστορία της πρώτης ελληνικής διασποράς (η παρουσία Ελλήνων εμπόρων στην αυτοκρατορία των Αμψούργων, η εγκατάστασή τους, η δημιουργία ελληνικών κοινοτήτων, ανέγερση ναών).	Να ξέρει αν υπάρχουν μνημεία ελληνικής διασποράς στον οικισμό ή στην περιοχή που μένει. Να αναφέρει ένα μνημείο ή έργο τέχνης της ελληνικής διασποράς που γνωρίζει.
Τα κυριότερα ορόσημα της ελληνικής ιστορίας από την αρχαιότητα ως σήμερα.	Ανάγνωση και εκμάθηση ιστορικών και κλέφτικων τραγουδιών. Ανάγνωση και εκμάθηση λογοτεχνικών κειμένων,	Να αφηγηθεί μια ιστορία ή έναν θρύλο, ή να απαγγείλει ένα ποίημα που να συνδέεται με κάποιο ιστορικό γεγονός.

(λ.χ. οι περσικοί πόλεμοι, οι εκστρατείες του Μεγαλέξανδρου, η άλωση της Κωνσταντινούπολης, η επανάσταση του `21, η μικρασιατική καταστροφή, η Αντίσταση, η δικτατορία του `67).	θρύλων και παραδόσεων με θέμα ιστορικών γεγονότων. Προβολή ταινιών με ιστορικό θέμα. Συζήτηση των αναγνωσμάτων και των ταινιών, τοποθέτησή τους στο ιστορικό πλαίσιο.	Να απαγγείλει ή να τραγουδήσει ένα ιστορικό ή κλέφτικο τραγούδι
Η προέλευση και το περιεχόμενο των μεγάλων γιορτών του λαϊκού ημερολογίου.	Αναγνώριση πρωτόγονων και χριστιανικών στοιχείων στις γιορτές. Οι αλλαγές των γιορτών και οι αλλαγές των εποχών. Η κατανόηση της σχέσης της λαϊκής ονομασίας των μηνών με τις αγροτικές απασχολήσεις. Ανάγνωση λαϊκών μύθων, θρύλων για τους μεγαλομάρτυρες αγίους της ορθόδοξης εκκλησίας. Εμπλουτισμός των γνώσεων των μαθητών με δημοτικά τραγούδια, παροιμίες, χορούς και δρώμενα που έχουν σχέση με την αλλαγή των εποχών και της φύσης.	Να ξέρει έναν θρύλο για κάποιον γνωστό άγιο. Να πει τρεις παροιμίες που να συσχετίζονται με τους μήνες ή τις εποχές.
Μεγάλες μορφές της ελληνικής λογοτεχνίας (π.χ.Διονύσιος Σολωμός, Κωστής Παλαμάς, Οδυσσέας Ελύτης, Γιώργος Σεφέρης, Γιάννης Ρίτσος, Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, Νίκος Καζαντζάκης).	Ανάγνωση κειμένων και ποιημάτων από τους μεγάλους δημιουργούς της ελληνικής λογοτεχνίας. Τοποθέτηση των συγγραφέων στην ιστορική εποχή .	Να είναι ικανός να αναφέρει μερικούς σημαντικούς συγγραφείς, ποιητές και τα έργα τους που έχει διαβάσει.

Αναλυτικές απαιτήσεις ως το τέλος της 8ης σχολικής τάξης

Διδακτέα ύλη	**Απαιτούμενοι στόχοι ανάπτυξης (αρμοδιότητες, ικανότητες)**	**Στοιχειώδεις αποδόσεις**
Οι γεωγραφικές περιοχές της Ελλάδας και ο λαϊκός πολιτισμός.	Γνωριμία με τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των λαϊκών ενδυμασιών, της μουσικής, των χορών και των λαϊκών οργάνων κατά περιοχές της Ελλάδας.	Ο μαθητής να αναγνωρίζει από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των ενδυμασιών, της μουσικής και των χορών τις διάφορες γεωγραφικές περιοχές.
Παραδοσιακή ελληνική μαγειρική.	Αναγνώριση χαρακτηριστικών της ελληνικής μαγειρικής, συλλογή συνταγών.	Να γνωρίζει τουλάχιστον τρία παραδοσιακά ελληνικά φαγητά.
Ήθη και έθιμα που έχουν σχέση με τον κύκλο της ζωής του ανθρώπου.	Γνωριμία με τα έθιμα που έχουν σχέση με τη γέννηση, τη βάπτιση, το γάμο, και το θάνατο. Διευκρίνιση των διαφορών που υπάρχουν μεταξύ των ελληνικών και ουγγρικών εθίμων. Ανάγνωση και εκμάθηση παροιμιών, παραμυθιών, δημοτικών τραγουδιών (π.χ. νυφιάτικα, μοιρολόγια, του Χάροντα), χορών που έχουν σχέση με τα έθιμα αυτά.	Να αφηγηθεί σύντομα την τελετή του ορθόδοξου βαπτίσματος ή γάμου.
Τα κυριότερα γεγονότα της ιστορίας των νεώτερων χρόνων της Ελλάδας και οι μεγάλες μορφές της.	Απόκτηση βασικών γνώσεων για τον αγώνα και την επανάσταση του 1821·για την μικρασιατική καταστροφή (1922) για την Εθνική Αντίσταση (1940-44)·για τον εμφύλιο πόλεμο (1946-49)·για την δικτατορία (1967-1974) για την αποκατάσταση της δημοκρατίας, και για τις σημαντικές μορφές των ιστορικών αυτών γεγονότων.	Να είναι ικανός να ονομάσει τα μεγάλα γεγονότα της ιστορίας του νεοελληνισμού.
Οι μεγάλες εποχές της ελληνικής λογοτεχνίας και τα λογοτεχνικά είδη που χαρακτηρίζουν μια σημαντική	Ανάγνωση έργων ελληνικής λογοτεχνίας από κάθε εποχή. Η σύνδεση των λογοτεχνικών ειδών (για	Να διαθέτει τις βασικές γνώσεις για τις μεγάλες εποχές της ελληνικής λογοτεχνίας.

εποχή (αρχαία ελληνική λογοτεχνία, βυζαντινή λογοτεχνία, η λογοτεχνία στον καιρό της Τουρκοκρατίας — τα δημοτικά τραγούδια στις κατεχόμενες περιοχές, η λογοτεχνία της αναγέννησης στην Κρήτη (ως το 1669), η λογοτεχνία του διαφωτισμού στα Επτάνησα, η λογοτεχνία του διαφωτισμού στη διασπορά –, λογοτεχνία στο νέο ελληνικό κράτος – η επτανησιακή σχολή, η αθηναϊκή σχολή, ο δημοτικισμός, η γενιά του ’80, η γενιά του ’20, η γενιά του ’30, η ποίηση και η πεζογραφία μετά το Β·παγκόσμιο πόλεμο.	παράδειγμα: έπος, λυρική ποίηση, δράμα, ιστοριογραφία, μυθιστόρημα, ιπποτικό μυθιστόρημα, αγιογραφία, υμνογραφία κ.α.) με τις εποχές. Η αναγνώριση της σημαντικότητας των έργων του Διονυσίου Σολωμού. Γνωριμία με τα τα έργα του Καβάφη, Παλαμά, Σεφέρη, Ρίτσου και Ελύτη.	Να γνωρίζει το μύθο του τρωικού πολέμου, και να ξέρει τα ονόματα των τριών μεγάλων τραγικών ποιητών. Να είναι ικανός να απαγγείλει δυο ποιήματά του Διονυσίου Σολωμού. Να είναι ικανός να απαγγείλει δυο ποιήματα από ποιητές του 20ου αιώνα. Να αφηγηθεί σύντομα ένα διήγημα ή μυθιστόρημα που γράφτηκε μετά το Β` παγκόσμιο πόλεμο.
Η ιστορία της ελληνικής γλώσσας (κλασσική εποχή, εποχή του Μεγαλέξανδρου (ελληνιστική), βυζαντινή εποχή, εποχή της Τουρκοκρατίας, το γλωσσικό ζήτημα στο νέο ελληνικό κράτος).	Απόκτηση βασικών γνώσεων για την ελληνική γλώσσα, για την εξέλιξή της από την αρχαιότητα ως σήμερα. Η αναγνώριση των διαφορών μεταξύ καθαρεύουσας και δημοτικής μέσω κειμένων. Συλλογή λέξεων, φράσεων της ομιλούμενης γλώσσας που έχουν μορφή καθαρεύουσας ή διαλέκτου, συλλογή λέξεων της δημοτικής και της καθαρεύουσας που έχουν την ίδια σημασία.	Να ξέρει σε ποια οικογένεια γλώσσας ανήκει η ελληνική. Να γνωρίζει τον Αδαμάντιο Κοραή και το έργο του.
Εξαιρετικές προσωπικότητες της πρώτης ελληνικής διασποράς. Τεχνίτες—ζωγράφοι (λ.χ. Χριστόφορος Ζεφάρ, Νικόλαος—Ιωάννου Ταληδώρος, Θεόδωρος Σίμου). Φημισμένες οικογένειες και ευεργέτες της πρώτης ελληνικής διασποράς (π.χ. η οικογένεια Σίνα, Νάκου, Χαρίση κ.α.). Η σταδιοδρομία γνωστών πνευματικών ανθρώπων (π.χ. των Γεωργίου Ζαβίρα, Πολυζώη Κόντου κ.α.).	Επισκέψεις σε χώρους ελληνικών μνημείων, έργων τέχνης, απόκτηση βασικών γνώσεων για τη ζωή και το έργο εξαιρετικών προσωπικοτήτων της πρώτης ελληνικής διασποράς.	Να γνωρίζει κάποιο ορθόδοξο μουσείο της Ουγγαρίας Να ξέρει το ρόλο που έπαιξε η ελληνική διασπορά στην προετοιμασία της επανάστασης του ’21.
Η ιστορία και οι οργανώσεις της δεύτερης ελληνικής διασποράς. Το χτίσιμο του ελληνικού χωριού και η μετονομασία του σε Μπελογιάννης, η ελληνική κοινότητα του Ντοχανγκιάρ, η ζωή των Ελλήνων στις μεγάλες βιομηχανικές πόλεις, οι δραστηριότητες του Συλλόγου Ελλήνων Πολιτικών Προσφύγων στην Ουγγαρία, οι δραστηριότητες του Πολιτιστικού Συλλόγου Ελλήνων Ουγγαρίας, η δημιουργία και οι δραστηριότητες των ελληνικών μειονοτικών αυτοδιοικήσεων.	Η γνωριμία με την ιστορία του ελληνισμού που ζει στην Ουγγαρία, έχοντας βοηθητικά μέσα τις εκδόσεις των οργανώσεων των Ελλήνων, τα λογοτεχνικά, καλλιτεχνικά, κοινωνιολογικά έργα, προσωπικές φωτογραφίες και συζητήσεις.	Να διαθέτει βασικές γνώσεις για την ιστορία της δεύτερης ελληνικής διασποράς στην Ουγγαρία.
Η διάδοση του ελληνικού πολιτισμού, γνωστές προσωπικότητες της δεύτερης ελληνικής διασποράς.	Γνωριμία με τα μέσα διατήρησης των παραδόσεων, της καλλιέργειας και διάδοσης της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού: με τις εκδόσεις των Ελλήνων της Ουγγαρίας, με τις κινηματογραφικές ταινίες, με τα προγράμματα τηλεοράσεως και τις ραδιοφωνικές εκπομπές, με τις πολιτιστικές εκδηλώσεις. Γνωριμία με τους καλλιτέχνες, συγγραφείς, μεταφραστές, επιστήμονες ελληνικής καταγωγής, και προσωπικότητες που εργάζονται σε Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.	Να είναι κατατοπισμένος στα ζητήματα των μέσων διάδοσης του ελληνικού πολιτισμού. Να γνωρίζει τις κορυφαίες προσωπικότητες της δεύτερης ελληνικής διασποράς.

Αναλυτικές απαιτήσεις ως το τέλος της 10ης σχολικής τάξης

Διδακτέα ύλη	Απαιτούμενοι στόχοι ανάπτυξης (αρμοδιότητες, ικανότητες)	Στοιχειώδεις αποδόσεις
Ο ελληνικός πολιτισμός και η ελληνική επιστήμη απ᾽ την αρχαιότητα ως σήμερα αρχαιότητα: αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική, θετικές επιστήμες, φιλοσοφία, ιστοριογραφία, θέατρο κ.α.· βυζαντινή εποχή: αρχιτεκτονική, αγιογραφία, εικονογραφία, υμνογραφία κ.α.· Τουρκοκρατία: οι τέχνες και οι επιστήμη στις τουρκοκρατούμενες περιοχές, στα Επτάνησα, στο Πατριαρχείο και στη διασπορά. Η Αθήνα, πρωτεύουσα του νέου ελληνικού κράτους, και η εξέλιξή της ως σήμερα.	Κατατοπισμός για τις μεγάλες εποχές της ελληνικής τέχνης και επιστήμης. Προβολή διαφανειών, ταινιών, ανάγνωση βιβλίων που έχουν σχέση με τα θέματα αυτά. Ανάλυση έργων. Σύντομες διαλέξεις για τα μνημεία κάθε περιοχής της Ελλάδας.	Ο μαθητής να γνωρίζει τους διάφορους τομείς του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού, τα αριστουργήματα τέχνης και τα μνημεία. Να γνωρίζει τους πιο έξοχους φιλόσοφους, συγγραφείς, καλλιτέχνες. Να γνωρίζει το θετικό ρόλο που έπαιξε η εκκλησία στον καιρό της Τουρκοκρατίας για την διατήρηση της ελληνικής γλώσσας και ταυτότητας.
Ο αθλητισμός στο παρελθόν και το παρόν. Η ιστορία των ολυμπιακών αγώνων	Σύγκριση των σύγχρονων ολυμπιακών αγώνων με τους αγώνες της αρχαιότητας. Προσανατολισμός στη σύγχρονη αθλητική ζωή της Ελλάδας, ποιοι τομείς του αθλητισμού είναι δημοφιλείς στην Ελλάδα, και ποιοι είναι οι αθλητές που έχουν επιδόσεις σε αγωνίσματα.	Να ξέρει πότε οργανώθηκαν ολυμπιακοί αγώνες στην Αθήνα.
Η ελληνική λογοτεχνία του 20ου αιώνα: (ποίηση: Κ.Καβάφης,Κ. Βάρναλης, Α.Σικελιανός, Γ.Σεφέρης, Γ.Ρίτσος, Ο.Ελύτης, Ν.Βρεττάκος, Τ. Λειβαδίτης κ.α.· πεζογραφία:Γρ.Ξενόπουλος, Ν. Καζαντζάκης, Η.Βενέζης, Στρ. Μυριβήλης, Α. Τερζάκης, Ξ.Θεοτοκάς, Π.Χάρης, Στρ. Τσίρκας,Α. Σαμαράκης, Β. Βασιλικός, Αλέξανδρος και Κώστας Κοτζιάς, Ι.Καμπανέλης, Δ.Χατζής κ.α.).	Κατάρτιση γνώσεων για τις εξέχουσες μορφές και έργα της ελληνικής λογοτεχνίας του 20ου αιώνα, εκμάθηση ποιημάτων, δραματικών και πεζογραφικών αποσπασμάτων. Ακρόαση μελοποιημένων ποιημάτων, θέαση κινηματογραφικών ταινιών που βασίζονται σε κάποιο λογοτεχνικό έργο και σύγκρισή τους με το πρωτότυπο.	Να γνωρίζει τους εξέχοντες ανθρώπους των γραμμάτων του 20ου αιώνα και τη μέριμνά τους για τη μοίρα του ελληνισμού.
Το ελληνικό θέατρο και ο ελληνικός κινηματογράφος, μεγάλοι σκηνοθέτες (λ.χ. Κακογιάννης, Αγγελόπουλος, Βούλγαρης)· φημισμένοι ηθοποιοί: (π.χ. Κοτοπούλη, Χορν, Κατράκης, Μερκούρη, Παπά κ.α.)·	Προβολή και ανάλυση των αριστουργημάτων του ελληνικού κινηματογράφου.	Να γνωρίζει μερικά αξιόλογα ελληνικά κινηματογραφικά έργα.
Εικαστικές τέχνες Τα κυριότερα γνωρίσματα της ελληνικής αρχιτεκτονικής, γλυπτικής, ζωγραφικής Γνωστοί καλλιτέχνες (Ελ Γκρέκο, Ιακωβίδης, Θεόφιλος, Τσαρούχης, Μακρής κ.α.)	Προμήθεια βιβλίων, διαφανειών, βιντεοκασετών για τις εικαστικές τέχνες, σύγκριση των έργων τέχνης με τα ρεύματα τέχνης της Ευρώπης.	Να γνωρίζει μερικούς γλύπτες και ζωγράφους και ελληνικά αριστουργήματα,
Ελληνική μουσική Σημαντικές εποχές στην ιστορία της ελληνικής μουσικής (αρχαία, βυζαντινή εποχή, του καιρού της Τουρκοκρατίας, αστική μουσική, η γέννηση και άνθιση του ρεμπέτικου τραγουδιού, η ελληνική μουσική μετά το Β᾽ παγκόσμιο πόλεμο ως σήμερα). Ποίηση και μουσική.	Ακρόαση ελληνικής μουσικής διαφόρων εποχών. Ανίχνευση στοιχείων του δημοτικού τραγουδιού, του ρεμπέτικου και της δυτικής μουσικής στη σύγχρονη ελληνική μουσική.	Να είναι ικανός να απαριθμήσει τις κυριότερες εποχές και τα χαρακτηριστικά ρεύματα της ιστορίας της ελληνικής μουσικής.

Φημισμένοι μουσικοσυνθέτες (π.χ. Καλομοίρης, Χατζιδάκης, Θεοδωράκης, Μαρκόπουλος, Μικρούτσικος, Βαγγέλης Παπαθανασίου, κ.α.).		
Η ελληνική ιστορία του 20ου αιώνα (οι βαλκανικοί πόλεμοι (1911-13) και ο Α' παγκόσμιος πόλεμος (1914-18)· η μικρασιατική εκστρατεία, η καταστροφή και οι συνέπειες (1922-30)· το ιστορικό «ΟΧΙ» και η Εθνική Αντίσταση (1940-44)· ο εμφύλιος πόλεμος και δεκαετία του '50· η δικτατορία, η πολιτική και η οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας μετά την πτώση της δικτατορίας, ο ρόλος της στην Ενωμένη Ευρώπη.	Απόκτηση βασικών γνώσεων για τα σημαντικά γεγονότα της ελληνικής ιστορίας του 20ου αιώνα. Ανάγνωση λογοτεχνικών έργων, προβολή κινηματογραφικών ταινιών που απεικονίζουν την εποχή ή τα γεγονότα.	Να γνωρίζει τα ορόσημα της ελληνικής ιστορίας του 20ου αιώνα.
Οι κοινότητες, οι εκκλησίες, τα σχολεία και η δραστηριότητες της πρώτης ελληνικής διασποράς στην Ουγγαρία.	Εξέταση της ζωής της πρώτης ελληνικής διασποράς στην Ουγγαρία. Γνωριμία με βιβλία, μελέτες που ασχολούνται με τη διασπορά. Αναζήτηση ουγγρικών λογοτεχνικών έργων που έχουν πρόσωπα Ελλήνων.	Να κατέχει βασικές γνώσεις για την ιστορία, για τις πολιτιστικές και οικονομικές δραστηριότητες της πρώτης ελληνικής διασποράς,
Μειονοτικά δικαιώματα, μειονοτική πολιτική στην Ουγγαρία. Οι αλλαγές στη ζωή της δεύτερης ελληνικής διασποράς στην Ουγγαρία από το 1995· τα μέσα διατήρησης και καλλιέργειας της ελληνικής γλώσσας, της διατήρησης και διάδοσης των ελληνικών παραδόσεων. Έλληνες σε άλλα κράτη του κόσμου. Οι διεθνείς οργανώσεις του ελληνισμού.	Επιθεώρηση της δραστηριότητας των αυτοδιοικήσεων Ελλήνων από την ίδρυσή τους ως σήμερα. Απόκτηση βασικών γνώσεων για τη Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού, για το ΣΑΕ. Επαφή με τα τμήματα νεολαίας του ΣΑΕ, μέσω του διαδυκτίου.	Να είναι ικανός να απαριθμήσει τις μειονότητες της Ουγγαρίας. Να γνωρίζει τα δικαιώματα και τα επίσημα όργανα της ελληνικής μειονότητας της Ουγγαρίας.

J)
RUSZINKISEBBSÉGIOKTATÁS

1. Ruszin nyelv és irodalom
(Hagyományos nyelvoktató kisebbségi oktatási forma.)

Részletes követelmények a 4. évfolyam végén

TANANYAG

A ruszin hangok, hangcsoportok kiejtésének megalapozása, felismertetéssel és utánzással. A ruszin beszéd hangzásának főbb elemei: a szavak hangsúlya, dallama, a mondatok hanglejtése.
— Főnevek nemek szerinti megkülönböztetése végződésük alapján.
— A melléknevek egyeztetése a főnévvel alanyesetben.
— A főnevek többes száma, a melléknevek többes száma.
— A főnevek tárgy és elöljárós esete.
— A magázás, önözés.
— Az ige jelen, múlt ideje (igeragozás).
— A tagadó és állító mondat.
— Az egyszerű mondat szórendjének jellemzői a kijelentő és kérdő mondatokban.
— Kicsinyítő-képzők.
— A mondatok és tulajdonnevek nagykezdőbetűs írása. Írásjelek — a szavak elválasztása.
— Az elöljáró szó.

Szóbeli és írásbeli kommunikáció
— A szókincs bővítése.
— Dramatizálás.
— Egy-egy rövidke történet befejezése.

TÉMAKÖRÖK

I. CSALÁD ÉS OTTHON
Családtagok: anya, apa, nagymama, nagyapa, leánytestvér, fiútestvér.
A családtagok bemutatása.
Családi ünnepek: születésnap, névnap.
Ajándékozás. Egyéb ünnepek: karácsony, húsvét, anyák napja.
Ház (Milyen? Kicsi, nagy, új, régi.).
Bútorok.
Saját szobám bemutatása.
A lakóhellyel kapcsolatos alapfogalmak (város, falu, utca, tér, ház).
Hol laksz?

II. KI VAGYOK? Bemutatkozás
Családi név, utónév, életkor.
..... hívnak.
Személynevek: fiúké, lányoké.
Önmagad leírása.
Testrészek: a testrészek megnevezése.

III. ISKOLA
Az iskola mint környezet (fiúk, lányok, tanár, tanárnő, óra, szünet).
Órarend.
Tanterem berendezése (bútorok, iskolai tanszerek).
Milyen a tábla, asztal, lámpa? (színek)
A legfontosabb színek.
Számlálás 1—1000-ig.
Számok, alapműveletek.

IV. KÖRNYEZETÜNK
Térbeli fogalmak (jobbra, balra, elől, hátul, középen).
A falu és város.
Hol születtem?
Kedvenc háziállataim (az udvaron, a lakásban, az istállóban). Vadállatok az erdőben.
Az állatok haszna (tejed ad, tollat ad, húst ad).
Öltözködés (fontosabb ruhadarabok).
Zöldségeskert, gyümölcsöskert.
Időjárás, évszakok.

V. SZABADIDŐ
A hét napjai
Napszakok (reggel, dél, délelőtt, délután, este, éjjel).
Mit csinálok reggel, este .....?
Kedvenc időtöltésem!

VI. IDŐ
Időegységek (év, hó, nap, óra, perc)
Melyik hónapban születtem?
Hány óra van? Hány órakor?

Minimális követelmények a 4. évfolyam végén

1. Értse meg és tudja követni a tanár egyszerű utasításait.
2. Ismerje meg és fel, és értse meg a leírt, ismert szavakat.
3. A tanuló a tanár tollbamondása alapján tudja leírni a rövidebb szövegeket.
4. A hangos olvasás legyen folyamatos.
5. Fontos az olvasottak megértése, melyet kérdésekkel ellenőrizünk.
6. Tanuljon meg néhány rövid verset, közmondást, dalt.

Részletes követelmények a 6. évfolyam végén

TANANYAG

— Hangsúlytalan magánhangzók ejtése.
— A kemény és lágy mássalhangzók ejtése, helyesírásuk.
— Az igeszemlélet alapfogalmai.
— Folyamatos és befejezett igék.
— Az ige folyamatos jövő ideje.
— Az ismételt kérdés intonációja.
— Az ellentétes mondat intonációja.
— Hangtani és helyesírási szabályok a ,,k, zs, h, g, c, cs és m'' hangok esetében.
— Az ige felszólító módja.
— A visszaható igék ragozása.
— A mozgást jelentő igék.
— A kemény és lágy tövű melléknevek ragozása.
— A ruszin nyelv szókincsének bővítése és tudatosítása (500 új szó).

Szóbeli és írásbeli kommunikáció
— Szókincs bővítés.
— Dramatizálás.
— Leírás, jellemzés.
— Fogalmazás egy élményről.
— Életrajz, levél.

TÉMAKÖRÖK

I. AZ ÉN VILÁGOM
Bemutatkozás, ismerkedés, mit szeretek, mit nem?
Külső és belső tulajdonságaim.

II. CSALÁD ÉS ISKOLA
Családtagok bemutatása, a tanult rokoni kapcsolatok felelevenítése. Foglalkozások.
A ház, lakás bemutatása szókincsbővítéssel.
Háztípusok.
Mi és hol van a lakásban?
Hogyan rendezzük be a lakást?
A konyha, fürdőszoba berendezési tárgyai.
Alaprajz készítés.
Miért járunk iskolába?
Tantárgyak, tanórai kérdések, utasítások.
Egy iskola napom.
Iskolai ünnepek, rendezvények.
Szabadidő az iskolában.
Szeretem / nem szeretem az iskolát.
Ki mit csinál a családban?
Ki hol dolgozik? Foglalkozásnevek.
Mindennapi étkezésein. Asztalterítés.
Bevásárlás.
Bevásárlóközpontok, önkiszolgáló boltok.
Nyitva tartás, árukészlet. Melyik osztályon mit lehet vásárolni?

III. ÉTTEREMBEN — ÉTKEZÉS ÖNKISZOLGÁLÓ ÉTTEREMBEN
Étlap — ruszin ételek, italok, étkezési szokások.
Vendégségbe megyünk, vendégeket fogadunk.
A tanult étel és italfajták körének bővítése.
Érzékszerveink.
Az orvosnál: egészség — betegség.
Bevásárlás — piac.
Rövid önéletrajz írása.

IV. ÉVSZAKOK
Naptár, évszakok.
Az idő kifejezése (napszakok, óra, perc) (szókincsbővítés).
Időjárás, időjárási jelenségek (vihar, köd, fagy, zivatar).
Tevékenységek az egyes évszakokban — a mezőn, — a kertben, — a gyümölcsösben, — az erdőben.
Ünnepek az egyes évszakokban (karácsony, húsvét, farsang, szüret).

V. MUNKA ÉS FOGLALKOZÁSOK
Mi szeretnék lenni?
Ki, mit, hol, mivel, hogyan dolgozik?
Gyakori és ritka foglalkozások.
A szülők, rokonok foglalkozása.

VI. KÖZLEKEDÉS
Közlekedési eszközök.
Felkészülés az utazásra.
Mit mutatnék meg a turistáknak saját lakóhelyünkön, hogyha idegenvezető lennék?

Minimális követelmények a 6. évfolyam végén

1. Legyen képes a tanuló a tanár kérdéseit, követeléseit megérteni és azokra megfelelő választ adni, tudjon maga is kérdezni.
2. Tudja megmondani, hol született, hány éves.
3. Tudjon egyszerű, rövid magyar mondatokat ruszin nyelvre fordítani.
4. Legyen képes a tanuló helyes betűformálással, betűkötéssel a helyesírási szabályok betartásával, tollbamondás alapján leírni a felolvasott egyszerű ruszin szöveget.
5. Tanuljon meg két verset és dalt.

Részletes követelmények a 8. évfolyam végén

TANANYAG

— A melléknél középfoka.
— Időviszonyok kifejezése tárgy esettel.
— A teljes dátum.
— A személyes névmások teljes rendszere.
— Az elöljárószók.
— A tagadó mondatok morfszintaktikai jellemzői.
— A célhatározói alárendelés.
— A magyar és ruszin nyelv szembetűnő eltérései.
— Összetett mondatok mellérendelő kötőszavakkal.
— A folyamatos, kifejező hangos olvasás.
— A különleges ragozású főnevek.
— A melléknév rövid alakja.
— A határozószók fokozása.
— A névszói állítmány leggyakoribb típusai.
— A logikai hangsúly és a szórend összefüggései a fordításban.
— A ruszin nyelv szókincsének bővítése (500 új szó).

Szóbeli és írásbeli kommunikáció
— A szókincs bővítése.
— Dramatizálás.
— Leírás, jellemzés.
— Fogalmazás egy élményről, elképzelt eseményről.
— Értesítés, levél, életrajz, interjú, napló.

TÉMAKÖRÖK

I. EMBERI KAPCSOLATOK
Családi élet. Házimunka.
Ünnepek, barátság, emberek külső jellemzése.
Érzelmek kifejezése.
Pályaválasztás.

II. ISKOLÁNK VILÁGA
Az iskolai élet jellemzői.
Tanár—diák viszony egyszerű bemutatása.
Iskolai hagyományok rövid elmesélése.
Pályaválasztás, elképzelések a jövőre.
Iskolák, iskolarendszerek.

III. KÖRNYEZETÜNK

Szülőfalum bemutatása.

Lakóhelyünk nevezetességei.

Kazincbarcika bemutatása.

Budapest nevezetességei.

Településtípusok.

Vidéki — városi élet.

Növények, virágok, fák (az ismeretanyag bővítése).

IV. SZABADIDŐ

A szabadidő és a munka fogalma.

Szabadidős tevékenységek (eltöltésének különféle módjai) — játék, sport, szórakozás (színház, mozi, tánc, koncert). Turizmus.

Különféle sportágak.

Ünnepek, sport, sportesemények.

Szakkörök az iskolában.

Kirándulás, baráti összejövetelek.

Egészséges életmód és étkezés. Káros szenvedélyek (dohányzás, szeszes ital, drog). Egészségügyi ellátás Magyarországon.

V. UTAZÁS

Ki, mikor, hová utazik?

Előkészületek, csomagolás.

Utazási eszközök és módok.

Szállásfoglalás.

Szállodában — szállodai kérdőívek kitöltése.

Telefonálás.

Posta.

Képeslapírás szüleinknek, barátainknak.

Utazásom során barátot, barátnőt szereztem.

Találkozás turistákkal, akik eltévedtek.

Idegenvezetés Budapesten.

VI. RUSZIN IRODALOM

Régen élt és ma is élő ruszin nyelven író költőink, íróink versei, életrajza.

Ruszin újságok olvasása.

Minimális követelmények a 8. évfolyam végén

1. Legyen képes a tanuló az adott nyelven szöveg felolvasására életkorának megfelelően.

2. Legyen képes a feldolgozott olvasmányokhoz kérdéseket feltenni, ezekre 1—2 mondatos választ adni, vázlat segítségével tartalmat mondani.

3. Tudja a leggyakoribb elöljárók használatát.

4. Ismerjen meg néhány verset, mesét az adott népcsoport kultúrájából.

5. Tudjon a szövegből egyszerű információt kiemelni.

2. Ruszin népismeret

(Minden oktatási forma számára)

Részletes követelmények a 4. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények	Minimális teljesítmény
A Magyarországon élő ruszin kisebbség korábbi életének megismertetése idős emberek elbeszélése alapján.	A tanuló ismerje fel a ruszin építkezések formáit (pl. tornácos házak), a ruszin emberek népviseletét (pl. kékfestő anyagból készült ruhák).	A tanuló szerezzen alapvető ismereteket a ruszin ősök életéről.
Ruszin hagyományok. Cserháti szólások. Dalok, mondókák, mesék, találós kérdések, népi játékok gyűjtése.	A ruszin nyelv kifejezéseinek megfigyelése otthon és az iskolában.	Tudjon a tanuló két ruszin vallási éneket és két verset kívülről.
Mucsony faluban közismert közmondások, legendák.	Nyelvjárások megfigyelése és felismerése.	
Őszi ruszin étel elnevezése, egyszerű ételreceptek.	A tájjellegű ételek elkészítése családoknál.	Ismerjen néhány étel nevét.
Néhány rövid ruszin mese megismerése.	Ruszin meséken keresztül az elődök kultúrájának megismeréséhez való kedv felébresztése. A ruszin és magyar mesék összehasonlító elemzése.	A tanuló tudjon szépen elmondani két rövid ruszin népmesét. Ismerje azokat a régi népi összejöveteleket, ahol mesét mondtak.
Hagyományok felelevenítése. Tojásfestés régi hagyományok szerint. Régi húsvéti és karácsonyi ajándékok, fenyőfadíszek.	A hagyományokhoz kapcsolódó gyermekversek, képeskönyvek bemutatása.	A tanuló tudjon kifejezően, szépen elmondani két rövid húsvéti verset. Három tárgy elkészítése (festett tojás, fenyőfadísz, ajándék).
Magyarországon lévő ruszin települések és földrajzi adottságaink.	Példák gyűjtése a ruszin falvak mai gazdasági életéről, a ruszin kisebbségi önkormányzat tevékenységéről.	Legyen képes a tanuló felsorolni a ruszin falvakat Magyarországon.
Anyaggyűjtés a kárpátaljai, szerb, ruszin települések múltjáról és jelenéről.	A tanultakkal kapcsolatos helyszínek megtalálása a térképen.	
A gyűjtött anyag alapján a kultúra az életmód és a népek vándorlásának története.	Néhány kulturális érték bemutatása szóban, kérdések segítségével.	
Hagyományok a népköltészetben (mesék, dalok, vallási énekek, versek).	Lakodalmas szokások, vőfélyversek a régi hagyományok szerint. Egyes mesék dramatizálása. Régi játékok gyűjtése, elkészítése. Húsvéti és karácsonyi, ünnepekhez kapcsolódó mondókák.	Tudjon a tanuló ruszin népmeséket és népdalokat.

Követelmények a 6. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények	Minimális teljesítmény
A cserháti ruszinok népszokásai.	A szövés-fonás mintáinak megfigyelése. A helyi hagyományos mesterségek gyűjtése. Farsangolás, pünkösdölés népszokásai régen és ma. Népdalok, néptáncok, versek elemző összehasonlítása. A szülőfalu régi utca és dűlő neveinek gyűjtése.	A tanuló ismerjen ruszin népdalokat, néptáncokat, vallási szokásokat és ahhoz kapcsolódó mondókákat. Ismerjen a régi időkből való népi, ruszin játékokat, kettőt tudjon elkészíteni.
A szláv népek múltja, vándorlásuk útvonala, a vándorlók életkörülményei.	A keleti szláv népek vándorlása és letelepedése Mária Terézia idején (vándormozgalom, szervezett telepítés).	Ismerjék a tanulók a ruszinok vándorlásának körülményeit.
A ruszinok letelepedése, földrajzi alapismeretek az elhelyezkedésekről.	Kitekintés a Bácskában Szlovákiában, Kanadában, Lengyelországban, Ukrajnán élő ruszinok földrajzi elhelyezkedése.	Legyen képes a térképen megmutatni a ruszinok elhelyezkedését.
A ruszin nép gasztronómiai szokásai.	A ruszin és magyar ételek összehasonlítása, ételreceptek gyűjtése.	Tudjon egy ételreceptet és annak elkészítési módját.

Tananyag	Fejlesztési követelmények	Minimális teljesítmény
Betekintés a bácskai és kárpátaljai ruszinok egykori hétköznapjaiba.	Az egyes évszakok mezőgazdasági munkái.	Tudja a tanuló felsorolni a legfontosabb paraszti munkákat.
A ruszin falvak szerkezete.	A ruszin konyha berendezése, régi konyhai eszközök, azok használata. A település maketton való ábrázolása.	Tudja a tanuló a ruszin településforma alapszerkezetét elmondani.
A nemzet, nemzeti és etnikai kisebbség alapismeretei.	A különböző kisebbség együttélési folyamatának meghatározása, a tanuló értelmi képességének megfelelően.	Értse meg a tanuló a nemzeti és etnikai kisebbség, nemzet, anyanyelv fogalmát. Legyenek ismeretei a kisebbség együttéléséről.
A ruszin népi tánc elemeinek felismerése.	A lassú, gyors-lassú táncok párosítása. A páros tánc és körtánc közötti különbség felismerése.	Ismerje a tanuló a szláv tánc alapelemeit (lassú kezdés, gyors zárás).
A korábbi és mai ruszin öltözködés.	A hétköznapi és ünnepi népviselet ruhadarabjainak megnevezése.	Tudja a tanuló felsorolni a ruszin népviselet ruhadarabjait.

Követelmény a 8. évfolyam végén

Tananyag	Fejlesztési követelmények	Minimális teljesítmény
A ruszin irodalom szerepe és helye a világban.	A legfontosabb ruszin írók, költők műveinek megismerése. A kárpáti ruszin régiók irodalma Alexander Pavlovics, Volodimir Csiljak, Kosztelnyik Gábor ,,Ruszin voltam, vagyok, s leszek.'' Ruszin önállósodási törekvések.	A tanuló ismerjen két ruszin költőt, s tudja megnevezni egy-egy versük címét.
Alexander Duhnovics költő megismerése művein keresztül.		Tudják a tanulók a megismert irodalmi műveken keresztül a költő célját, törekvéseit.
A ruszinok történelme II. Rákóczi Ferenc idején.	A kárpáti ruszinok csatlakoznak II. Rákóczi Ferenc magyar fejedelem szabadságharcához.	Tudja a tanuló a csatlakozás időpontját és helyét.
A ruszinok helyzete, életkörülményei Mária Terézia idején.	Magyarország soknemzetiségű országgá válása (4 millióról 8 millióra növekedett a lakosság).	Tudja felsorolni a Mária Terézia idején Magyarországon élt 7 nemzetiséget.
A ruszinok történelme az I. és II. világháború idején.	A nemzetiségek szerepe Trianon után. Revíziós törekvések. A nemzetiségek együttélése, egymásrautaltsága a háború idején.	Tudja a tanuló röviden elmondani, hogyan segítették egymást a háború idején a magyarok és a ruszinok.
A protestáns és görög-katolikus vallás közötti különbségek Magyarországon.	A reformáció hogyan érintette a Magyarországon élő görög-katolikus vallású ruszinok életét.	Ismerje a tanuló a protestáns és katolikus vallás alapelemeit.
A ruszinok történelme a II. világháború után.	A kisebbségi önkormányzatok szerepe. A MARUSZE megalakulása, célja. A magyarországi ruszinok aktivizálódásának bekapcsolódása a demokratizálódási folyamatba, a ruszinok, politikai, jogi, kulturális érdekképviselete. Az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat 1999-es megalakulása.	Ismerje a tanuló a helyi ruszin kisebbségi önkormányzat felépítését. Tudja megnevezni az elnököt.
A kisebbségnek a nemzeti kapcsolatok terén betöltött szerepe.	Kisebbségek Magyarországon, a magyar kisebbségi politika, a ruszin nyelv oktatása Magyarországon.	A Magyarországon élő kisebbségek főbb jogainak felsorolása.
A múcsonyi és a komlóskai ruszin nyelvjárás.	A helyi nyelvjárás legfontosabb morfológiai jellemzői.	
	Magnófelvételek alapján, a legszembetűnőbb eltérések felismerése, elemzése.	Tudja megnevezni a tanuló a ma is használatos két nyelvjárást.
A szokás és hiedelemvilágban megjelenő hagyományok.	A csereháti ruszinok szólásainak megismerése, magyarázata.	Tudjon a tanuló 5 szólást és annak magyarázatát. Pl. ,,Úgy iszik, mint a szivárvány.''

J)
РУСИНСКЕ МЕНШИНОВЕ ВИУЧОВАНЯ

1. Вимоги зоз русинского язика и литератури
(Традицийна форма виучованя язика)

Детални преписаня на концу 4.року

УЧЕБНИ МАТЕРИЯЛ

Русински звуки, вигварянє группи звукох, вежбанє вигваряня
Главни елементи звученя русинской бешеди: акцент слова, мелодия, интонация вирeченя

- Род меновнїкох по їх закончень
- Меновнїк зоз прикметнїком у номинати
- Множина меновнїка и прикметнїка
- Акузатив и локатив меновнїка
- Виканє
- Категорія часу дїєслова: терашньосц и прешлосц
- Одрекающе и подтверднє виреченє
- Поряд слова простого виреченя
- Деминутиви
- Писанє власних менох и виреченя зоз вельку букву.
- Интерпункция Роздвоєнє словох
- Применовнїки

Писмена и усмена коммуникация

- Розмирйованє лексики
- Драматизация
- Закончанє краткей историї

ТЕМИ

I. ФАМИЛИЯ И ДОМ
Члени фамилиї: мац, оцец, баба, дїдо, шестра, брат
Предоставянє членох фамилиї
Швята: Дзень Народзеня, Дзень Имені
Хижа (яка? Мала велька, нова, стара)
Мебелі
Моя хижа
Основи поняца вязани зоз местом биваня
(город, валал, улїца, площа, хижа)
Дзе биваш?

II. КТО СОМ? ПРЕДСТАВЯНЄ ШЕ
Презвиско, мено, роки
…….волам ше
мена: хлапцоски, дзивоцки
Описованє себе

III. ШКОЛА
Школа (хлапци, дзивчата, професорка, годзина)
Роспорядок годзинох
Клас (мебел, школски принадлежности)
Яка мебел, стол, лампа? (фарби)
Найважнейши фарби
Рахованє од 1 до 1000
Числа, основни операциї

IV. НАША ОКОЛИНА

Поняца у пространству (на право, на лїво, на предку, на задку, на стредку)
Валал и город
Дзе сом народзил?
Мойо животнї (на дворе, у обиску, у хлёва)
Облеканє (важнейши шмати)
Заграда, овоцнїк
Хвиля, часци рока

V. ШЛЕБОДНИ ЧАС

Днї у тиждню
(Рано, обид, пообидї, вечар, ноц)
Цо робили рано, вечар …..?

VI. ХВИЛЯ

Термини (рок, мешац, дзень, годзина, минута)
У котрим мешацу сом ше народзил?
Кельо ходзин, на кельо ходзин?

Минимални вимоги на концу 4.року

1. Школяр треба же бы нарозумил инструкциї професора.
2. Най позна и нарозуми познати слова
3. На диктованє най школяр зна написац кратки тексти.
4. Читанє наглас най будзе тирваце.
5. Важнє же би розумил цо чита, то ше контролує зоз питанями.
6. Най ше научи кратки верши, присловки, писнї.

Детални преписаня на концу 6. року

УЧЕБНИ МАТЕРИАЛ

- Вигварянє безакцентних сонантох
- Вигварянє твардих и мегких консонантох и їх правопис
- Дїєсловни категорії
- (докончени – недокончени дїєслова)
- Будучносц недокончених дїєсловох
- Наглашка повторюючого питаня
- Наглашка процивного виреченя
- Фонетични и правописни правила гласох: к, ж, х, г, ґ, ц, ч, м.
- Императив
- Пасивна форма дїєслова – повратни дїєслова
- Дїєслова котри виражую рухомосц
- Деклинация прикметнїкох
- Преширенє лексики русинского язика (500 нови слова)

Посмена и усмена коммуникация

- Розшированє лексики
- Драматизация
- Описованє, характеристика
- Сочинєнє о єдним дожицу
- Автобиография, писмо.

ТЕМИ

I. МОЙ ШВЕТ

Предоставлянє, упознаванє, що любиш, а цо нє.
Мойо вонкашнї и нукашнї прикмети.

II. ФАМИЛИЯ И ШКОЛА

Члени фамилиї обновеня уж научених родзинских одношенйох. Занїманя
Бешеда о хижи, о дому зоз обширнєйшу лексику
Тип хижох
Цо дзе ше находзи у квартелї?
Як намесциц квартель?
Кухня и купатило
Пречо ходзиме до школи?
Предмети, питаня на ходзинох, раскази
Єден школски дзень
Школски швята, манифестациї
Шлебодни час у школи
Любим не любим школу?
Кто цо роби у фамилиї?
Кто дзе роби? Занїманя.
Каждодново костиранє. Стол.
Купованє
Тарговински центри, самопослуги
Роботни час. Робота. На котрим одзелєню цо може купиц.

III. У РЕСТОРАНУ

Єдловнїк – русински єдла, пица, и обичаї костираня
Идземе на госцину, ми маме
Розмиранє лексики єдлох и пица
Органи чуца – часци тела
У доктора: здравлє – хорота
Купованє – пияц
Кратко автобиоґрафия

IV. ЧАСЦИ РОКА

Календар, часци рока
Термини часу (часци дня, година, минута)
(розширование лексики)
Хвиля, пременки хвилі (буря, мраз)
Роботи у року: - на полю, - у загради, - у овоцніку, - у лесе.
Швята у року (Крачун, Велька ноц, фашенги, оберачка грозна)

V. РОБОТА И ЗАНЇМАНЯ

Цо би сом любил робиц?
Кто, дзе, цо, зоз чим, як роби?
Части и ридки занїманя.
Занїманя родзичох

VI. ТРАНСПОРТИ

Файти транспорта
Порихтанє на путованє
Цо би сом указал/а туристом у своїм месце
Биваня, кед би сом бил туристицки водич

Минимални вимоги на концу 6.року

1. Най зна школяр одвитовац на питаня, нарозумиц вимоги професора, дал на нїх одвити най зна и сам поставиц питаня.
2. Най зна повец дзе ше народзил, кельо ма роки.
3. Най зна кратки мадярски виреченя преложиц на русински.
4. Най зна школяр зоз правил формованьом буквох по правопису на диктованє напису прости русински текст.
5. Най ше научи два верши и писнї.

Детални преписаня на концу 8.року

УЧЕБНИ МАТЕРИАЛ

- Середні ступень прикметнїка – компаратив
- Вираженє часу зоз аккузативом
- Цали дати
- Система особних заменовникох
- Предлоги
- Морфосинтаксични характеристики у одрекаюцим виреченю
- Разлики мадярского и русинского язика
- Зложени виреченя зоз нєзависнима
- Читанє наглас
- Деклинация меновнїкох окремник
- Кратка форма прикметнїка
- Ступньованє присловнїкох
- Найчастейши типи предиката
- Логична наглашка и порядок словох у прекладу
- Преширенє лексики русинского язика (500 нови слова)

Усмена и писмена коммуникация

- Розширйованє лексики
- Драматизация
- Описованє, характеристика
- Сочинєнє єдного дожица лєбо події
- Писмо, автобиография, интерю, дневник

ТЕМИ

I. ОДНОШЕНЯ МЕДЗИ ЛЮДЗОХ

Фамилийни живот. Домашня робота.
Швета, пайтаство, описованє вонкашносци чловека.
Виражованя чувству.
Вибираня профессії.

II. ШКОЛСКИ ЖИВОТ

Школски живот
Одношеня професора – школяра
Виприведанє школских традицийох
Вибор профессії, представа о будуцности
Школа

III. НАША ОКОЛИНА

Мой родний валал
Познати места нашого места
Предпоставянє (описованє) Казинцбарцики
Познати места Будапешта
Типи поселенїй
Валалски – варошски живот
Ростлини, квеца, древа (розширйованє лексики)

IV. ШЛЕБОДНИ ЧАС

Поняца шлєбодного часу и роботи
Способи провадзеня (шлебодного часу) – бависко, спорт, розвага.
Туризм
Розлични види спорту
Швята, спорт
Кружки школи
Путованє, екскурсїи
Здравий способ живота и костиранє.
Медичні старостливости на Мадярску.

V. ПУТОВАНЄ

Кто, кеди, дзе путує?
Рихтованє, паковане.
Способи и файти путованя
Обеспеченє спаня
У готелу – виполньованє анкети
Телефонуванє
Пошта
Пошїланє погляднїци родичам, пайташом.
У путованю упознал сам ше зоз пайташом, пайташков.
Стретнуце зоз туристами, котри ше заблудили
Туристички водич у Будапешту

VI. РУСИНСКА ЛИТЕРАТУРА

Автобиографија и верши поетох и писательох, котри давно жили лєбо тераз жию
Читанє русинских новинок.

Минимални вимоги на концу 8.року

1. Най зна школяр на тим язику пречитац єден текст.
2. Зоз прейдзених лекцийох най зна поставиц питаня на то дац одвити од 1-2 вреченьох и виприповедац змист текста.
3. Най зна найчастейши применовнїки.
4. Най зна даскелю верши, приповедки зоз култури того народу.
5. Най зна зоз тексту видвоїц просту информацию.

2. Русинске народознаня
(Про кажду форму виучованя)

Вимоги на концу 4. Класа

Учебни материал	Вимоги розвою	Минимални вимоги
Упознаваня скорейшего живота русинскей меншини у Мадярску на основи приповеданя старих людзох.	Школяр най позна форми русинского будованя (пр. Церковна ставба), народне облечиво русинского чловека (фарба облеченя).	Школяр най ма основни знаня о живоце предкох русинского народа.
Русински традициї . Присловки зоз Черехату. Зазберанє писньох, байкох, Народних бавискох.	Русински язик дома и у школи.	Школяр най зна два церковни шпиванки и два писнї на памят.
Присловки и легенди у Мучоню.	Треба знац розликовац диалекти русинского язика.	
Стари русински єдла и їх рецепти.	Русински єдла у фамилиї.	Най зна школяр два єдла.
Виприповедац даскелю русински, кратки приповедки.	Направиц дзаку школяром ґу упознаваню култури предкох на основни русинских приповедкох.	Школяр най зна крашнє виприповедац два кратки русински народни приповедки. Най зна тоти народни сходи дзе ше приповедки приповедаю.
Важне пестованє традицийох: Правенє писанкох по традицийох. Давни вельконоцни и крачунски дарунки и їх правенє.	Представлянє звикох (традицій) у русинских дзецинских вершох и кнїжкох.	Школяр най зна крашнє виразнє рецитовац два кратки русински писнї. Направиц три декорациї (писанки, украс на ядловец)
Русински валали и їх ґеографски	Зазберованє сликох и других	Най зна пошоровац русински

условия на Мадярску.	информацийох о животу русинских валалох, о робоце самоуправи меншини русинув.	валали у Мадярску. Най зна школяр пошоровац членув самоуправи меншини русинув.
Зазберованє сликох материалох о прешлосци и терашньосци русинских валалох у Подкарпатю, Сербиї.	Русински валали у карти.	
Погляд на культуру, на живот на пресельованє славянского народа.	Живот у русинских валалох нешка.	
Пестованє традицийох у фольклору (приповедки, шпиванки, церковни шпиванки, верши).	Обичаї на свадзбох, дружбово верши по старих традицйох. Драматизация дзепоєдних приповедкох. Зазберованє старих бавискох и їх правенє. Вельконочни и крачунски обичаї и щедрованя.	Най зна школяр русински народни приповедки и народни шпиванки.

Вимоги на концу 6. класса

Учебни материал	Вимоги розвою	Минимални вимоги
Народни обичаї Русинох зоз Черехату.	Упознаванє предзенє и ткани. Местни традицийни майстерства. Народни обичаї на фаршенги, на крачун, на нови рок, давно и тераз. Народни шпиванки, танци, верши. Стари назви улїчкох и дилйовох у родним валалє.	Школяр най зна русински народни шпиванки, танци, обичаї. Най зна русински бависка зоз старих часох и най зна два зоз нїх и направиц.
Прешлосц и терашностц славянских народув.	Уселованє восточних славянох и їх преселованє под час Марії Терезиї. (Планове поселеніє)	Най зна школяр условия пересельованя русинув.
Русински историйни и ґеографски основни знаня.	Погляд на ґеографски условия Русинох у Бачкей, у Словакеи, у Канади, у Полскей на Україні.	Най зна школяр показац на карти, дзе биваю Русини.
Старе русинске костиранє и нешкайши єдла и їх поровнованє.	Поровнованє русинских и мадярских єдлох.	Най зна пошоровац русински народни єдла.
Погляц на каждньовни живот Русинох у Бачкей и у Подкарпатю.	Господарска робота у року.	Най зна школяр пошоровац найважнейши парастки роботи.
Структури русинских валалох.	Стара руска кухня, стари кухньово ствари, и їх хосновање.	Най зна школяр русински форми валала.
Основни знаня народа, народних и етничних меншинох.	Заєднїчки живот вецей меншинох на уровню школяра.	Най зна школяр розликовац шлїдуюци понятя: народна и етнична меншина, нация, мацерински язик. Най ша зна о живоце меншинох.
Познанє елементох русинского народного танцу.	Бависка у коло прости танци. Парний танец. Круговій танец.	Най зна школяр елементи славянских танцох (помалий зачаток, а рихлий конец).
Скорейше и терайше русинске облечиво и розлика	Каждоднове и швяточне народне облечиво и їх назви у диалектох.	Най зна школяр пошоровац стари, найважнейши шмати, облечива.

Вимоги на концу 8. класса

Учебни материал	Вимоги розвою	Минимални вимоги
Улога и место русинскей литератури и швеце.	Найзначнейши русински писателе и поетове и їх роботи. Литература карпатских русинских регионох	Школяр най зна двух русинских поетох и по єден верш од нїх.

	Александер Павлович Александер Духнович Ґабор Костельник „Я русин бил, єст и буду”	
Александер Духнович поет и його роботи.		Най знаю школяре познатих поетох и писательох їх роботи, їх циль и дїятельность.
История Русинох у Мадярску под час Ференца Ракоци II.	Подкарпатски Русини прикапчаю ше ид повстаню мадярского князя, пана Мункача Ференца Ракоци II.ого.	Най зна школяр дзе и кеди прикапчаю подкарпатски Русини ид повстаню.
Положенє и животни условия Русинох под час Марії Терезії.	Мадярско, жем вельох народох (жительство звекшать ше зоз 4 на 8 милиони)	Най зна школяр пошоровац 7 национальностей жиюцих под час Марії Терезиї.
История Русинох медзи двома (I. і II.) войнами.	Улога народносцох после Трианона. Вимоги ревизиї. Заєнїчки живот: народносци Мадяре	Най зна школяр кратко розказати историю русинского і мадярского народув под час двох войнох .
Розлики меджи протестантскей и грекокатолїцкей вири у Мадярску.	Який вплив мала реформация на русински народ у Мадярску, народ грекокатолїчней вири.	Най зна школяр основни елементи протестанскей и грекокатолїцней вири.
История Русинох после другей шветовей войни.	Улога самоуправох меншин, їх вплив и политика . Основанє MARUSZE. Активіз. мадярских Русинох, уключиц ше до демократицкого розвою, политичне, правне и культурне представляне Русинох.	Най зна школяр о самоуправох меншин русинув, их председателюв.
Улога меншини у одношеньох медзи народам.	Меншини у Мадярску, политика меншин, викладає русинского язика у Мадярску.	Най зна школяр основни права меншин, жиюцих у Мадярску.
Диалекти у Мучоню и у Комлошки.	Найзначнейши морфологични характеристики русинского язика.	
	Спознати найвекши розличия на основи магнитофонуй записи.	Най зна школяр два диалекти русинского язика у Мадярску.
Традициї у обичайох и вирским живоце.	Поговорки и їх пояшненя Русинув жиюцих на Черехату.	Най зна школяр 5 поговорки и їх пояшнєня.

A pénzügyminiszter 24/2001. (VI. 20.) PM rendelete

a vámtörvény végrehajtásának részletes szabályairól szóló 10/1996. (III. 25.) PM rendelet módosításáról

A vámjogról, a vámeljárásról, valamint a vámigazgatásról szóló 1995. évi C. törvény (a továbbiakban: tv.) 212. §-a (2) bekezdésének *a)*, *c)—j)*, továbbá *l)* pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

(1) A vámtörvény végrehajtásának részletes szabályairól szóló 10/1996. (III. 25.) PM rendelet (a továbbiakban: R.) 22. §-ának (1) bekezdése a következő rendelkezéssel egészül ki:

„Az alaptevékenységhez kapcsolódó raktározás alatt az átmeneti megőrzést is érteni kell.''

(2) Az R. 22. §-ának (13) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(13) Az ipari vámszabadterületen végzett feldolgozási tevékenységre vonatkozó helyi vámkezelés esetén a vámszabadterületre feldolgozás céljára betárolt vámárukról tíz naptári naponként összesített adatokat tartalmazó elektronikus üzenettel kell a fővámhivatalt tájékoztatni.''

(3) Az R. 22. §-a a következő új (15) bekezdéssel egészül ki:

„(15) Amennyiben a helyi vámkezelés engedélyes vámszabadterület üzemeltetője részére belföldi beszállítója kiviteli ellenőrzés alá vont árut exportál, úgy a helyi vámkezelés nyilvántartásába az árut az engedélyes bekönyvelheti (vámszabadterületi be-, illetve kitárolás helyi vámkezelés egyszerűsített vámeljárás alá vonhatja az árut) azonban az export árunyilatkozaton a kiléptetést nem igazolhatja. A vámszabadterület üzemeltetője által a fentiek alapján nyilvántartásba vett áru kiléptetésének igazolását a vámszabadterület felügyeletét ellátó vámhivatal végzi el az export árunyilatkozaton legkésőbb a betárolást követő harmadik munkanapon a tényleges kilépési adatok alapján.”

2. §

Az R. 29. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A határvámhivatalnál a természetes személyek utazási forgalmában Vámjegy alkalmazására a tv. 1. számú mellékletének 1. pontjában meghatározott mennyiséget és a Vhr. 1. §-a (2) bekezdésében meghatározott értékhatárt meg nem haladó vámáruk belföldi forgalom számára történő vámkezelése esetén kerülhet sor a (2) bekezdésben foglaltak kivételével.''

3. §

Az R. 30. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Ha az utas a megállapított összeget elfogadja, a vámterhet a vámhivatal a Vámjegyen írásban is közli. A fizetendő vámterhet a vámhivatal egy összegben, a vámkiszabás alapját képező vámérték 37,5%-ában állapítja meg. A Vámjegyen a legnagyobb értékű, ennek hiányában a legnagyobb mennyiségben előforduló vámáru megnevezését kell feltüntetni.''

4. §

Az R. 32. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„32. § Ha az utas a 30. §-ban foglaltak alapján megállapított vámértékkel vagy a szóban közölt vámteherrel nem ért egyet, a vámkezelést a tv. 52. §-ának (2) bekezdésében meghatározott vámokmány benyújtásával kell kezdeményeznie.''

5. §

(1) Az R. 38/A. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A Vhr. 74. §-a (7) bekezdésének *b)* pontjában említett „Gépjármű útlevél'' a tv. 77. §-a (1) bekezdésének *i)* pontjában említett magyar állampolgárok — ideértve a Gépjármű útlevél alkalmazása szempontjából a külföldön tanulmányokat folytatót, a külföldön szolgálatot teljesítőt vagy vállalkozást fenntartót, illetve az együttélés céljából külföldön tartózkodó, a tv. 1. §-ának 26. pontjában említett közeli hozzátartozó nem devizakülföldi magyar állampolgárt — által ideiglenes magyarországi tartózkodásuk időtartamára behozott gépjárművek ideiglenes behozatalban való, egyszerűsített vámkezelésére szolgáló okmány.''

(2) Az R. 38/A. §-a (2) bekezdésének *a)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(... Az ideiglenes behozatali vámeljárásban történő vámkezeléshez az alábbi okmányokat kell benyújtani:)

„*a)* a külföldön munkát végzőnek, tanulmányokat folytatónak, vállalkozást fenntartónak, valamint házastársi, élettársi együttélés céljából külföldön tartózkodó nem devizakülföldi magyar állampolgárnak

1. a három hónapot meghaladó időtartamú külföldi tartózkodásának a belföldi lakóhely szerint illetékes jegyzőnél vagy magyar külképviseletnél történő bejelentésének igazolását, valamint
2. külföldi tartózkodási engedélyét, vagy külföldi tartózkodásra jogosító igazolványát, vagy hosszabb (legalább hat hónapi) időre szóló vízumát.''

(3) Az R. 38/A. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A visszaviteli határidőt — a tartózkodási engedély, illetve vízum érvényességét is figyelembe véve — annak a naptári évet követő év január 31. napjában kell megállapítani, amelyben a Gépjármű útlevelet kiállították. Amennyiben a Gépjármű útlevél kiadására a tárgyév negyedik negyedévében kerül sor, a visszaviteli határidőt a vámkezelést követő második év január 31. napjában kell megállapítani. Az ideiglenes behozatal időtartama esetenként a 60 napot, évente a 180 napot nem haladhatja meg. A 60 napos határidőt megtartottnak kell tekinteni, ha a vámkezelést kérő okmányszerűen igazolja, hogy a gépjármű 60 napon belüli kivitelében rajta kívül álló okok — ide nem értve a gépjármű ellopását — akadályozták (betegség, baleset, vis maior). A 180 napos határidőt azonban az ilyen esetben Magyarországon töltött teljes időtartam terheli. Amennyiben a kiléptető vámhivatal a 180 napos határidő túllépését észleli, a Gépjármű útlevél bevonására köteles intézkedni. Az igazolatlan határidő túllépés a vámkezeléssel kapcsolatos mulasztásnak minősül és a tv. 141. §-ának (3) bekezdése szerinti vámigazgatási bírság kiszabását vonja maga után.''

6. §

Az R. 38/B. §-a (2) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„A Gépjármű útlevél alapján ideiglenes behozatalban vámkezelt gépjárművel a visszaviteli határidőt követő 30 napon belül a vámkezelést kérőnek el kell számolnia.''

7. §

Az R. 38/C. §-ának (2) bekezdése a következő mondattal egészül ki:

„Az érintetteknek az e rendelet 38/A. §-a (2) bekezdésében foglaltak szerint kell jogállásukat igazolni.''

8. §

Az R. 49. §-ának (3) bekezdése a következő *b)* ponttal egészül ki, egyidejűleg a jelenlegi szöveg jelölése *a)* pontra változik:

[(3) Kétoldalú kumuláció lehetőségét biztosító szabadkereskedelmi megállapodások:]

„*b)* A Magyar Köztársaság és a Horvát Köztársaság közötti Szabadkereskedelmi Megállapodás. A Magyar Köztársaság és a Horvát Köztársaság közötti Szabadkereskedelmi Megállapodás 2. számú Jegyzőkönyve határozza meg a „származó termék'' fogalmát és az adminisztratív együttműködés módszereit. A megállapodás hatálya alá tartozó termékek vámkedvezményre jogosító származását ezen jegyzőkönyv alapján kell meghatározni, illetve igazolni.''

9. §

(1) Az R. 1. számú melléklete az e rendelet *1. számú melléklete* szerint módosul.

(2) Az R. 2. számú melléklete a következő rendelkezéssel egészül ki, egyidejűleg a „Vámhivatal Parassapuszta'' szövegrész törlésre kerül:

„Vámhivatal Rajka

Illetékessége kiterjed a Szlovák Köztársaság területén működő Cunovo-i kilépő teherforgalmi terminálon működő szolgálati helyre.''

(3) Az R. 2/a. számú melléklete az e rendelet *2. számú melléklete* szerint módosul.

(4) Az R. 3. számú melléklete az e rendelet *3. számú melléklete* szerint módosul.

(5) Az R. 5. számú melléklete az e rendelet *4. számú melléklete* szerint módosul.

(6) Az R. 14. számú melléklete az e rendelet *5. számú melléklete* szerint módosul.

(7) Az R. 19. számú melléklete az e rendelet *6. számú melléklete* szerint módosul.

(8) Az R. 21. számú melléklete az e rendelet *7. számú melléklete* szerint módosul.

(9) Az R. 22. számú melléklete az e rendelet *8. számú melléklete* szerint módosul.

10. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 5. napon lép hatályba.

(2) Az e rendelet hatálybalépése előtt a 8. számú Vámhivatalnál folyamatban lévő, valamint a befejezett vámigazgatási eljárásokhoz kapcsolódó új vámigazgatási eljárások tekintetében a 6. számú Vámhivatal illetékes.

(3) Az e rendelet hatálybalépése előtt az ócsai Vámhivatalnál folyamatban lévő, valamint a befejezett vámigazgatási eljárásokhoz kapcsolódó új vámigazgatási eljárások tekintetében a 3. számú Vámhivatal illetékes.

(4) Az e rendelet hatálybalépésével — a (2)—(3) bekezdések kivételével — megszűnt vámszerveknél folyamatban lévő, valamint a befejezett vámigazgatási eljárásokhoz kapcsolódó új vámigazgatási eljárások tekintetében a hatálybalépést követően területileg illetékes vámhivatal jár el.

(5) Az e rendelet hatálybalépésével megszűnt, illetőleg illetékességi területváltozással érintett vámhivatalok által a korábbi területükre kiadott tevékenységi engedélyek — ha az engedélyezés feltételei továbbra is fennállnak — a lejáratukig maradnak érvényben. Az engedély módosítására, meghosszabbítására, visszavonására e rendelet hatálybalépését követően az illetékes vámhivatal jogosult.

Varga Mihály s. k.,
pénzügyminiszter

1. számú melléklet
a 24/2001. (VI. 20.) PM rendelethez

1. Az R. 1. számú mellékletének 1. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„1. Vám- és Pénzügyőrség Dél-Dunántúli Regionális Parancsnoksága felügyelete alá tartozó szervek

Vámhivatal Barcs	Illetékessége a barcsi határátkelőhely területére terjed ki.
Vámhivatal Drávaszabolcs	Illetékessége a drávaszabolcsi és a beremendi határátkelőhely területére terjed ki.
Vámhivatal Gyékényes	Illetékessége a gyékényesi és berzencei határátkelőhely területére terjed ki.
Vámhivatal Kaposvár	Alsóbogát Baté Bárdudvarnok Boronka Bodrog Böhönye Bőszénfa Büssü Csákány Cserénfa Csoma Csombárd Csömend Dombóvár Ecseny Edde Felsőmocsolád Fonó Főnyed Gadács Gadány Gálosfa Gölle Hajmás Hetes Hollád Horvátkút Hosszúvíz Igal Jákó Juta Kaposfő Kaposfüred Kaposgyarmat Kaposhomok Kaposkeresztúr Kaposmérő Kaposszerdahely Kaposújlak Kaposvár Kazsok Kelevíz Kercseliget Kéthely Kisasszond Kisgyalán Kiskorpád Libickozma Lipótfa Magyaratád Magyaregres Marcali Marcali-Bize Mernye Mesztegnyő Mezőcsokonya Mosdós Nagybajom Nagyberki Nagyszakácsi Nemesdéd Nemeskisfalud Nemesvid Nikla Orci Osztopán Öreglak Pamuk Patalom Patca Pálmajor Polány Pusztakovácsi Ráksi Sántos Sávoly Simonfa Somodor Somogyaszaló Somogyfajsz Somogygeszti Somogyjád Somogysámson Somogysárd Somogysimonyi Somogyszentpál Somogyszil Somogyvámos Somogyvár Somogyzsitfa Szabadi Szegerdő Szenna Szentbalázs

	Szentgáloskér
	Szenyér
	Szilvásszentmárton
	Szőkedencs
	Tapsony
	Taszár
	Tikos
	Toponár
	Töröcske
	Újvárfalva
	Varászló
	Várda
	Vése
	Vörs
	Zimány
	Zselickisfalud
	Zselickislak
	Zselicszentpál
Vámhivatal	
Mohács	Babarc
	Bár
	Beremend
	Bezedek
	Bóly
	Borjád
	Dunaszekcső
	Erdősmárok
	Erdősmecske
	Erzsébet
	Fazekasboda
	Feked
	Geresdlak
	Görcsönydoboka
	Hímesháza
	Homorúd
	Illocska
	Ivánbattyán
	Ivándárda
	Kásád
	Kátoly
	Kékesd
	Kisbudmér
	Kisharsány
	Kisjakabfalva
	Kislippó
	Kisnyárád
	Kistapolca
	Kölked
	Lapáncsa
	Lánycsók
	Lippó
	Liptód
	Magyarbóly
	Majs
	Maráza
	Máriakéménd
	Márok
	Mohács
	Monyoród
	Nagybudmér
	Nagyharsány
	Nagynyárád
	Nagytótfalu
	Pakonya
	Palotabozsok
	Pócsa
	Püspöklak
	Sárhát
	Sárok
	Sátorhely
	Siklósnagyfalu
	Somberek
	Szajk
	Szebény
	Szederkény
	Székelyszabar
	Szellő
	Szűr
	Töttös
	Udvar
	Újmohács
	Versend
	Véménd
	Villány
	Villánykövesd
Vámhivatal	
Nagyatád	Babócsa
	Bakháza
	Barcs
	Barcs-Drávaszentes
	Barcs-Somogytarnóca
	Beleg
	Berzence
	Bélavár
	Bolhás
	Bolhó
	Csokonyavisonta
	Csököly
	Csurgó
	Csurgónagymarton
	Darány
	Drávagárdony
	Drávatamási
	Gige
	Görgeteg
	Gyékényes
	Háromfa
	Hedrehely
	Hencse
	Heresznye
	Homokszentgyörgy
	Iharos

	Iharosberény
	Inke
	Istvándi
	Kadarkút
	Katélyosdombó
	Kaszó
	Kálmáncsa
	Kisbajom
	Komlósd
	Kőkút
	Kutas
	Lad
	Lábod
	Lakócsa
	Mike
	Nagyatád
	Nagykorpád
	Ötvöskónyi
	Órtilos
	Patosfa
	Péterhida
	Pogányszentpéter
	Porrog
	Porrogszentkirály
	Porrogszentpál
	Potony
	Rinyabesenyő
	Rinyakovácsi
	Rinyaszentkirály
	Rinyaújlak
	Rinyaújnép
	Segesd
	Somogyaracs
	Somogybükkösd
	Somogycsicsó
	Somogyszob
	Somogyudvarhely
	Szabás
	Szenta
	Szentborbás
	Szulok
	Tarany
	Tótújfalu
	Visnye
	Vízvár
	Zákány
Vámhivatal	
Pécs	Abaliget
	Adorjás
	Almamellék
	Almáskeresztúr
	Alsómocsolád
	Alsószentmárton
	Apátvarasd
	Aranyosgadány
	Ág
	Áta
	Babarcszőlős
	Bakóca
	Bakonya
	Baksa
	Baranyahídvég
	Baranyajenő
	Baranyaszentgyörgy
	Barátúr
	Basal
	Bánfa
	Bános
	Becefa
	Belvárdgyula
	Berkesd
	Besence
	Bicsérd
	Bikal
	Bírján
	Bisse
	Boda
	Bodolyabér
	Bogád
	Bogádmindszent
	Bogdása
	Boldogasszonyfa
	Bosta
	Bolykapeterd
	Bükkösd
	Bürüs
	Cun
	Csarnóta
	Csányoszró
	Csébény
	Cserdi
	Cserkút
	Csertő
	Csonkamindszent
	Dencsháza
	Dinnyeberki
	Diósviszló
	Drávacsehi
	Drávacsepely
	Drávafok
	Drávaiványi
	Drávakeresztúr
	Drávapalkonya
	Drávapiski
	Drávaszabolcs
	Drávaszerdahely
	Drávasztára
	Egerág
	Egyházasharaszti
	Egyházaskozár
	Ellend
	Endrőc

Felsőegerszeg
Felsőszentmárton
Garé
Gerde
Gerényes
Gilvánfa
Godisa
Gordisa
Gorica
Gödre
Gödrekeresztúr
Gödreszentmárton
Görcsöny
Gyód
Gyöngyfa
Gyöngyösmellék
Gyümölcsény
Gyűrűfű
Harkány
Hásságy
Hegyhátmaróc
Hegyszentmárton
Helesfa
Hetvehely
Hirics
Hobol
Horváthertelend
Hosszúhetény
Husztót
Ibafa
Ipacsfa
Kacsóta
Karácodfa
Katádfa
Kákics
Kán
Kárász
Kemse
Keszű
Kémes
Kétújfalu
Királyegyháza
Kisasszonyfa
Kisbeszterce
Kisdér
Kisdobsza
Kishajmás
Kisherend
Kiskassa
Kisszentmárton
Kistamási
Kistótfalu
Kisújbánya
Kisvaszar
Komló
Komló-Mecsekjánosi
Kórós
Korpád
Kovácshida
Kovácsszénája
Kozármisleny
Köblény
Kökény
Kővágósszőlős
Kővágótőttős
Liget
Lothárd
Lovászhetény
Lúzsok
Magyaregregy
Magyarhertelend
Magyarlukafa
Magyarmecske
Magyarsarlós
Magyarszék
Magyartelek
Markóc
Marócsa
Martonfa
Matty
Mágócs
Mánfa
Márfa
Mecseknádasd
Mecsekpölöske
Mecsekrákos
Mecsekszakál
Mekényes
Merenye
Meződ
Mindszentgodisa
Molvány
Mónosokor
Mozsgó
Nagycsány
Nagydobsza
Nagyhajmás
Nagykozár
Nagypall
Nagypeterd
Nagyváty
Nemeske
Németi
Nyugotszenterzsébet
Óbánya
Ócsárd
Ófalu
Okorág
Okorvölgy
Olasz
Old
Orfű

Oroszló
Ózdfalu
Palé
Patapoklosi
Páprád
Pellérd
Pereked
Peterd
Pettend
Pécs
Pécs-Hird
Pécs-Szabolcs
Pécs-Vasas
Pécsbagota
Pécsdevecser
Pécsudvard
Pécsvárad
Piskó
Pogány
Pusztakisfalu
Rádfalva
Regenye
Révfalu
Romonya
Rózsafa
Sámod
Sásd
Sellye
Siklós
Siklósbodony
Siklós-Máriagyűd
Somogyapáti
Somogyhatvan
Somogyhárságy
Somogyviszló
Sósvertike
Sumony
Szabadszentkirály
Szalatnak
Szalánta
Szaporca
Szatina
Szava
Szágy
Szárász
Szászvár
Szemely
Szentegát
Szentdénes
Szentkatalin
Szentlászló
Szentlőrinc
Szigetvár
Szilágy
Szilvás
Szőke
Szőkéd
Szörény-Zádor
Szulimán
Tarros
Tekeres
Teklafalu
Tengeri
Terecsenypuszta
Tékes
Tésenfa
Téseny
Tófű
Tormás
Tótszentgyörgy
Túrony
Újpetre
Vajszló
Varga
Várad
Vásárosbéc
Vásárosdombó
Vázsnok
Vejti
Velény
Vékény
Vokány
Zaláta
Zádor
Zengővárkony
Zók
Zsibót

Vámhivatal
Siófok

Andocs
Ádánd
Balatonberény
Balatonboglár
Balatonendréd
Balatonfenyves
Balatonföldvár
Balatonkeresztúr
Balatonkiliti
Balatonlelle
Balatonmáriafürdő
Balatonöszöd
Balatonszabadi
Balatonszárszó
Balatonszemes
Balatonszentgyörgy
Balatonszéplak
Balatonújlak
Bábonymegyer
Bálványos
Bedegkér
Bonnya
Buzsák
Fiad

	Fonyód
	Gamás
	Gugy
	Hács
	Kapoly
	Karád
	Kánya
	Kára
	Kereki
	Kisbárapáti
	Kisberény
	Kőröshegy
	Kötcse
	Látrány
	Lengyeltóti
	Lulla
	Miklósi
	Nagyberény
	Nagycsepely
	Nágocs
	Nyim
	Ordacsehi
	Pusztaberény
	Pusztaszemes
	Ságvár
	Sérsekszőlős
	Siófok
	Siójut
	Som
	Somogyacsa
	Somogybabod
	Somogydöröcske
	Somogyegres
	Somogymeggyes
	Somogytúr
	Szántód
	Szólád
	Szorosad
	Szőlősgyörök
	Szőlőskislak
	Tab
	Táska
	Teleki
	Tengőd
	Torvaj
	Törökkopány
	Visz
	Zala
	Zamárdi
	Zics
Vámhivatal	
Szekszárd	Alsónána
	Alsónyék
	Aparhant
	Attala
	Báta
	Bátaapáti
	Bátaszék
	Belecske
	Bikács
	Bogyiszló
	Bonyhád
	Bonyhádvarasd
	Bölcske
	Cikó
	Csibrák
	Csikostőttős
	Dalmand
	Decs
	Diósberény
	Döbrököz
	Dunaföldvár
	Dunaszentgyörgy
	Dúzs
	Értény
	Fadd
	Fadd-Dombori
	Fácánkert
	Felsőnána
	Felsőnyék
	Fürged
	Gerjen
	Grábóc
	Gyönk
	Györe
	Györköny
	Gyulaj
	Harc
	Hidas
	Hőgyész
	Iregszemcse
	Izmény
	Jágónak
	Kajdacs
	Kakasd
	Kalaznó
	Kapospula
	Kaposszekcső
	Keszőhidegkút
	Kéty
	Kisdorog
	Kismányok
	Kisszékely
	Kistormás
	Kisvejke
	Kocsola
	Koppányszántó
	Kölesd
	Kurd
	Lápafő
	Lengyel
	Madocsa

	Magyarkeszi
	Majos
	Máza
	Medina
	Miszla
	Mórágy
	Mőcsény
	Mözs
	Mucsfa
	Mucsi
	Murga
	Nagydorog
	Nagykónyi
	Nagymányok
	Nagyszékely
	Nagyszokoly
	Nagyvejke
	Nak
	Németkér
	Ozora
	Őcsény
	Paks
	Pálfa
	Pincehely
	Pörböly
	Pusztahencse
	Regöly
	Sárpilis
	Sárszentlőrinc
	Simontornya
	Sióagárd
	Szakadát
	Szakály
	Szakcs
	Szálka
	Szárazd
	Szedres
	Szekszárd
	Tabód
	Tamási
	Tamási-Pári
	Tengelic (Szőlőhegy)
	Tevel
	Tolna
	Tolnanémedi
	Udvari
	Újireg
	Varsád
	Váralja
	Várdomb
	Várong
	Závod
	Zomba
Vámhivatal Udvar	Illetékessége az udvari és a magyarbólyi határátkelőhely területére terjed ki.''

2. Az R. 1. számú mellékletének 2. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„2. Vám- és Pénzügyőrség Dél-Alföldi Regionális Parancsnoksága felügyelete alá tartozó szervek:

Vámhivatal	
Baja	Baja
	Bácsalmás
	Bácsbokod
	Bácsborsód
	Bácsszentgyörgy
	Bácsszőlős
	Bátmonostor
	Bátya
	Császártöltés
	Csátalja
	Csávoly
	Csikéria
	Dávod
	Drágszél
	Dunafalva
	Dunapataj
	Dunaszentbenedek
	Dusnok
	Érsekcsanád
	Érsekhalma
	Fajsz
	Felsőszentiván
	Foktő
	Gara
	Géderlak
	Hajós
	Hercegszántó
	Homokmégy
	Kalocsa
	Katymár
	Kunbaja
	Madaras
	Mátételke
	Miske
	Nagybaracska
	Nemesnádudvar
	Ordas
	Öregcsertő
	Sükösd
	Szakmár
	Szeremle
	Tataháza
	Újtelek
	Uszód
	Vaskút
Vámhivatal Battonya	Illetékessége a határátkelőhely területére terjed ki.
Vámhivatal	
Békéscsaba	Békés
	Békéscsaba

	Bélmegyer Biharugra Bucsa Csabaszabadi Csárdaszállás Dévaványa Doboz Ecsegfalva Elek Füzesgyarmat Gerla Geszt Gyomaendrőd Gyula Kamut Kertészsziget Kétegyháza Kétsoprony Kisnyék Kotpuszta Körösladány Körösnagyharsány Köröstarcsa Körösújfalu Kötegyán Lökösháza Mezőberény Mezőgyán Mezőmegyer Méhkerék Murony Nagylapos Nagygyanté Okány Sarkad Sarkadkeresztúr Szabadkígyós Szeghalom Tarhos Telekgerendás Újkígyós Újszalonta Vésztő Zsadány
Vámhivatal Gyula	Illetékessége a gyulai, kötegyáni és méhkeréki határátkelőhely területére terjed ki.
Vámhivatal Hercegszántó	Illetékessége a határátkelőhely területére terjed ki.
Vámhivatal Hódmezővásárhely	Ambrózfalva Apátfalva Csanádalberti Csanádpalota Derekegyháza Földeák Hódmezővásárhely Királyhegyes Kövegy Magyarcsanád Makó Maroslelle Mártély Mindszent Nagyér Nagylak Újföldeák Pitvaros Rákos Székkutas
Vámhivatal Kecskemét	Illetékessége — a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló törvényben meghatározott feladatok kivételével — a következő településekre terjed ki: Ágasegyháza Apostag Ballószög Bösztör Bugac Dunaegyháza Dunatetétlen Dunavecse Felsőlajos Fülöpjakab Fülöpháza Fülöpszállás Gátér Harta Helvécia Hetényegyháza Izsák Jakabszállás Kecskemét Kecskemét-Méntelek Kerekegyháza Kiskunfélegyháza Kunadacs Kunbaracs Kunbábony Kunpeszér Kunszállás Kunszentmiklós Ladánybene Lajosmizse Lakitelek Nyárlőrinc Orgovány Pálmonostora

	Petőfiszállás Solt Soltszentimre Szabadszállás Szalkszentmárton Szentkirály Tass Tiszaalpár Tiszakécske Tiszaújfalu Tiszaug Újsolt Városföld
Jövedéki Központ Kecskemét	Illetékességi területe — a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló törvényben meghatározott jövedéki ügyek végrehajtása tekintetében — kiterjed a kecskeméti vámhivatal illetékességi területére, a jövedéki adóügyek végrehajtása tekintetében Bács-Kiskun megye közigazgatási területére.
Vámhivatal Kelebia	Illetékessége a határátkelőhely területére terjed ki.
Vámhivatal Kiskőrös	Illetékességi területe a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló törvényben meghatározott feladatok végrehajtása tekintetében a következő településekre terjed ki: Akasztó Apostag Bócsa Bösztör Császártöltés Csengőd Dunaegyháza Dunatetétlen Dunavecse Fülöpszállás Harta Imrehegy Kaskantyú Kecel Kiskőrös Kunadacs Kunbábony Kunpeszér Kunszentmiklós Páhi Solt Soltszentimre Soltvadkert Szabadszállás Szalkszentmárton Tabdi Tass Tázlár Újsolt
Vámhivatal Kiskunhalas	Akasztó Bócsa Balotaszállás Borota Csengőd Csólyospálos Harkakötöny Imrehegy Jánoshalma Jászszentlászló Kaskantyú Kecel Kelebia Kéleshalom Kiskőrös Kiskunhalas Kiskunmajsa Kisszállás Kömpöc Kunfehértó Mélykút Móricgát Páhi Pirtó Rém Soltvadkert Szank Tabdi Tázlár Tompa Zsana
Vámhivatal Lökösháza	Illetékessége a határátkelőhely területére terjed ki.
Vámhivatal Nagylak	Illetékessége a nagylaki és a kiszombori határátkelőhely területére terjed ki.
Vámhivatal Orosháza	Almáskamarás Békéssámson Békésszentandrás Csabacsüd Csanádapáca Csorvás Dombegyház Dombiratos Érparti szőlők Gábortelep

	Gádoros Gerendás Hunya Kardos Kardoskút Kaszaper Kevermes Kisdombegyház Kisszénás Kondoros Kunágota Magyarbánhegyes Magyardombegyház Medgyesbodzás Medgyesegyháza Mezőhegyes Mezőkovácsháza Nagybánhegyes Nagykamarás Nagyszénás Orosháza Örménykút Pusztaföldvár Pusztaottlaka Pusztaszőlős Református kovácsháza Szarvas Tótkomlós Végegyháza
Vámhivatal Röszke	Illetékessége a röszkei és tiszaszigeti határátkelőhely területére terjed ki.
Vámhivatal Szeged	Ásotthalom Baks Balástya Bordány Csengele Deszk Dóc Domaszék Ferencszállás Forráskút Kistelek Kiszombor Klárafalva Kübekháza Mórahalom Ópusztaszer Öttömös Pusztamérges Pusztaszer Röszke Ruzsa Sándorfalva Szatymaz Szeged Szentmihálytelek Tiszasziget Újszentiván Üllés Zákányszék Zsombó
Vámhivatal Szentes	Árpádhalom Csanytelek Csongrád Eperjes Fábiánsebestyén Felgyő Nagymágocs Nagytőke Szegvár Szentes Tömörkény
Vámhivatal Tompa	Illetékessége a tompai és bácsalmási határátkelőhely területére terjed ki.’’

3. Az R. 1. számú mellékletének 6. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„6. Vám- és Pénzügyőrség Közép-Magyarországi Regionális Parancsnoksága felügyelete alá tartozó szervek:

Buda-környéki Vámhivatal	Illetékessége — a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló törvényben meghatározott feladatok kivételével — kiterjed Budapest XI. és XXII. kerületére, valamint a következő településekre: Biatorbágy Budaörs Diósd Érd Érdliget Érd-Parkváros Herceghalom Pusztazámor Sóskút Százhalombatta Tárnok Törökbálint
1. számú Vámhivatal Budapest	Illetékessége kiterjed Budapest IX—X., XVI—XVII. kerületére.
3. számú Vámhivatal Budapest	Illetékessége kiterjed Budapest XXI. kerületének közigazgatási területére, valamint az alábbi településekre: Halásztelek Lórév

	Makád Ráckeve Szigetbecse Szigetcsép Szigethalom Szigetszentmárton Szigetszentmiklós Szigetújfalu Tököl
5. számú Vámhivatal Budapest	Illetékessége kiterjed Budapest I—III., XII. kerületének közigazgatási területére, valamint Budajenő Budakalász Budakeszi Csobánka Dunabogdány Kisoroszi Leányfalu Nagykovácsi Páty Perbál Pilisborosjenő Piliscsaba Pilisjászfalu Pilisliget Pilisszántó Pilisszentiván Pilisszentkereszt Pilisszentlászló Pilisvörösvár Pócsmegyer Pomáz Solymár Szentendre Szentistvántelep Szigetmonostor Tahi Tahitótfalu Telki Tinnye Tök Üröm Visegrád Zsámbék területére.
6. számú Vámhivatal Budapest	Illetékessége kiterjed Budapest IV—VIII. és XIII—XV. kerületének közigazgatási területére.
7. számú Vámhivatal Budapest	7. számú Vámhivatal illetékessége — a kereskedelmi forgalom kivételével — kiterjed Budapest és Pest megye egész közigazgatási területére, valamint a Budapesti Nemzetközi Hajókikötő területére.
9. számú Vámhivatal Budapest	A 45/1996. (III. 25.) Korm. rendelet 69. §-a (1) bekezdésének *e)* pontjában foglaltak alapján illetékessége kiterjed Budapest és Pest megye közigazgatási területére.
10. számú Vámhivatal Budapest	A kereskedelmi forgalom tekintetében az illetékessége kiterjed Budapest XVIII—XX. és XXIII. kerületére, valamint Alsónémedi Áporka Bugyi Délegyháza Dunaharaszti Dunavarsány Felsőpakony Gyál Kiskunlacháza Majosháza Ócsa Taksony Üllő Vecsés, kivéve Airport Business Park 2220Vecsés, Lőrinci út 61. Helyrajzi szám: Vecsés 0148/26 területére.
14. számú Vámhivatal Budapest	Illetékessége kiterjed az 1995. évi C. törvény 1. §-a 40. pontja tekintetében Budapest és Pest megye közigazgatási területére.
16. számú Vámhivatal Budapest	Illetékességi területe — a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló törvényben meghatározott feladatok végrehajtása tekintetében — kiterjed Budapest IV—X., XIII—XXI. és XXIII. kerületére, valamint Acsa Aszód Bag Bernecebaráti Csomád Csömör Csővár Dány Domony Dunakeszi Erdőkertes Fót Galgagyörk Galgahévíz Galgamácsa

	Göd Gödöllő Hévízgyörk Iklad Ipolydamásd Ipolytölgyes Isaszeg Kartal Kemence Kerepes Kismaros Kisnémedi Kistarcsa Kosd Kóspallag Letkés Márianosztra Mogyoród Nagybörzsöny Nagymaros Nagytarcsa Örbottyán Penc Pécel Perőcsény Püspökhatvan Püspökszilágy Rád Szada Szob Szokolya Sződ Sződliget Tésa Tura Valkó Vác Vácduka Vácegres Váchartyán Váckisújfalu Vácrátót Vácszentlászló Vámosmikola Veresegyház Verseg Verőce Zebegény Zsámbok területére.
17. számú Vámhivatal Budapest	Illetékessége — e rendelet 2/a. számú mellékletének 16. pontjában meghatározott hatáskörben — kiterjed az ország egész közigazgatási területére.
18. számú Vámhivatal Budapest	Illetékességi területe — a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló törvényben meghatározott feladatok végrehajtása tekintetében — kiterjed az 5. számú Vámhivatal illetékességi területére, jövedéki ügyek tekintetében a Buda-környéki Vámhivatal illetékességi területére, valamint jövedéki adóügyben Pest megye közigazgatási területére.
Vámhivatal Cegléd	A kereskedelmi forgalom, valamint a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló törvényben meghatározott feladatok végrehajtása tekintetében illetékessége kiterjed: Abony Albertirsa Apaj Bankháza Bénye Cegléd Ceglédbercel Csemő Csévharaszt Dabas Dánszentmiklós Dömsöd Ecser Farmos Felsőnyárád Gomba Gyón Gyömrő Hernád Inárcs Jászkarajenő Kakucs Káva Kocsér Kóka Köröstetétlen Maglód Mende Mikebuda Monor Monorierdő Nagykáta Nagykőrös Nyáregyháza Nyársapát Örkény

	Pánd Péteri Pilis Pusztavacs Sári Sülysáp Szentlőrinckáta Szentmártonkáta Tatárszentgyörgy Táborfalva Tápóbicske Tápiógyörke Tápióság Tápiószecső Tápiószele Tápiószentmárton Tápiószőlős Tóalmás Törtel Újhartyán Újlengyel Újszilvás Úri Vasad, továbbá kizárólag a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló törvényben meghatározott feladatok tekintetében kiterjed: Alsónémedi Bugyi Délegyháza Dunaharaszti Dunavarsány Felsőpakony Gyál Kiskunlacháza Ócsa Taksony Üllő Vecsés területére.
Vámhivatal Szob	Illetékessége a szobi és a letkési határátkelőhelyre terjed ki.
Vámhivatal Vác	A kereskedelmi forgalom tekintetében az illetékessége a következő településekre terjed ki: Acsa Aszód Bag Bernecebaráti Csomád Csömör Csővár Dány Domony Dunakeszi Erdőkertes Fót Galgagyörk Galgahévíz Galgamácsa Göd Gödöllő Hévízgyörk Iklad Ipolydamásd Ipolytölgyes Isaszeg Kartal Kemence Kerepes Kismaros Kisnémedi Kistarcsa Kosd Kóspallag Letkés Márianosztra Mogyoród Nagybörzsöny Nagymaros Nagytarcsa Őrbottyán Penc Perőcsény Pécel Püspökhatvan Püspökszilágy Rád Szada Szob Szokolya Sződ Sződliget Tésa Tura Valkó Vámosmikola Vác Vácduka Vácegres Váchartyán Váckisújfalu Vácrátót Vácszentlászló Veresegyház Verőce

	Verseg Zsámbok Zebegény területére.
Vám- és Pénzügyőrség Fővárosi Szabálysértési Hivatala Budapest	Illetékessége kiterjed Budapest egész közigazgatási területére.”

4. Az R. 1. számú mellékletének 7. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„7. Vám- és Pénzügyőrség Központi Repülőtéri Parancsnoksága felügyelete alá tartozó szervek

1. számú Repülőtéri Vámhivatal Budapest	Illetékessége a kereskedelmi forgalom tekintetében kiterjed a Ferihegyi Repülőtér területére, valamint Airport Business Park 2220 Vecsés, Lőrinci út 61. Helyrajzi szám: Vecsés 0148/26
2. számú Repülőtéri Vámhivatal	Illetékessége a személyforgalom és a jövedéki ügyek tekintetében kiterjed a Ferihegyi Repülőtér, valamint a légi forgalom tekintetében Pest megye közigazgatási területére.’’

5. Az R. 1. számú melléklete 8. pontjának „Vámhivatal Győr’’ szövegrésze helyébe a következő rendelkezés lép:

„Vámhivatal Győr	Illetékessége a Győr-Gönyű kikötő területére és a következő településekre terjed ki: Abda Acsalag Árpád Ásványráró Bakonypéterd Barbacs Bágyogszovát Beled Bezi Bodonhely Bogyoszló Bőny Börcs Bősárkány Cakóháza Cirák Csikvánd Csorna Dénesfa Dőr Dunaszeg Dunaszentpál Edve Egyed Enese Écs Farád Fehértó Felpéc Gönyű Gyarmat Gyirmót Gyóró Gyömöre Győr Győrasszonyfa Győrladamár Győr-Ménfőcsanak Győrság Győrsövényház Győrszemere Győrszentiván Győrszentmárton Győrújbarát Győrújfalu Győrzámoly Himód Ikrény Jobaháza Karálypéc Kisbabót Kisbajcs Kisfalud Kóny Koroncó Kunsziget Lébénymiklós Lázi Lipót Maglóca Magyarkeresztúr Markotabödöge Mecsér Mezőörs Mihály Mórichida Mosonszentmiklós Nagybajcs Nagyszentjános Nyalka Nyúl Öttevény Pannonhalma Páli Pásztori Pázmándfalu Pér Potyond Ravazd Rábacsanak

Rábacsécsény-Mérges
Rábakecöl
Rábapatona
Rábapordány
Rábasebes
Rábaszentandrás
Rábaszentmihály
Rábaszentmiklós
Rábatamási
Rábcakapi
Rétalap
Sobor
Sokorópátka
Sopronnémeti
Szany
Szerecseny
Szil
Szilsárkány
Szögye
Tarjánpuszta
Táp
Tápszentmiklós
Tárnokréti
Tényő
Tét
Töltéstava
Vadosfa
Vág
Vámosszabadi
Vásárosfalu
Vének
Vica
Zsebeháza.''

2. számú melléklet
a 24/2001. (VI. 20.) PM rendelethez

1. Az R. 2/a. számú mellékletének 4. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„4. A kereskedelmi forgalomban behozott nemesfémtárgyak és drágakövek belföldi forgalom számára történő vámkezelésére, valamint — az aktív feldolgozásban és az ideiglenes behozatalban vámkezelt vámáruk kivitelének kivételével — a kivitelre kerülő nemesfémtárgyak és drágakövek kiviteli ellenőrzésére, ideiglenes kivitelére és passzív feldolgozásban történő vámkezelésére a budapesti 1. számú Vámhivatal.''

2. Az R. 2/a. számú mellékletének 15. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„15. A Kereskedelmi Vámtarifa 2710.0081—00-tól a 2710.0097—99-ig vámtarifaszám alá tartozó kenőolajok és más olajok, a 3403 vámtarifaszám alá tartozó kenőanyagok, továbbá a 3811 vámtarifaszám alá tartozó ásványolajhoz vagy egyéb hasonló céllal használt oldatokhoz való kopásgátló szerek és kenőolaj-adalékok belföldi forgalom számára történő vámkezelésére — kivéve a legfeljebb 55 literes kiszerelésűeket — a Buda-környéki, a komáromi és a nyíregyházi Vámhivatal illetékes.''

3. számú melléklet
a 24/2001. (VI. 20.) PM rendelethez

1. Az R. 3. számú mellékletének II. része, „4. KIVITEL'' című „a) Számmal jelzett rovatok'' alcímének 16 rovata a következő új *k)* ponttal egészül ki, továbbá az 50. rovata helyébe az alábbi rendelkezés lép:

(16. rovat: SZÁRMAZÁSI ORSZÁG

Amennyiben az áru/vámáru szabadkereskedelmi megállapodás...)

„*k)* HORVÁT = az áru származását a Magyar Köztársaság és a Horvát Köztársaság közötti szabadkereskedelmi Megállapodás 2. sz. Jegyzőkönyvében foglaltaknak megfelelően igazolták.''

(50. rovat: Főkötelezett)

„Amennyiben a 47. rovat kitöltésre kerül, a kezességet vállaló/garanciát nyújtó neve, címe, adószáma (az Nr. jelzés után) és a kezességi nyilatkozat/bankgarancia tevékenységi engedély száma kerül feltüntetésre. (A „Hely és dátum'', valamint az „Aláírás'' rovatba nem kerül bejegyzés.) Készpénzbiztosíték nyújtása esetén a rovatot nem kell kitölteni.”

2. Az R. 3. számú melléklete II. Részének „8. Külső árutovábbítás'' pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„**8.** *KÜLSŐ ÁRUTOVÁBBÍTÁS*

8.1. A Vhr. 88. § (1) bekezdésében meghatározott külső árutovábbítási eljáráshoz — beleértve annak magyar vámterületen történő alkalmazását is — írásbeli árunyilatkozatként a 84/1996. (VI. 14.) Korm. rendelettel kihirdetett és a 274/2000. (XII. 28.) Korm. rendelettel kihirdetett 1/2000. számú EK—EFTA vegyes bizottsági határozattal módosított, a Vámformalitások Egyszerűsítéséről szóló Egyezményben meghatározott okmány (a továbbiakban: EV) 1., 4. és 5. sorszámú példányát kell felhasználni, és azokon a 8.2. pont szerinti rovatokat kell kitölteni.

A külső árutovábbítási eljárás alkalmazása esetén az egyes példányok rendeltetése:

a) 1. sorszámú példány az indító vámhivatal példánya,

b) 4. sorszámú példány a rendeltetési vámhivatal példánya,

c) 5. sorszámú példány a rendeltetési vámhivatal által — a bemutatás megtörténtének igazolásául — visszaküldésre kerül az indító vámhivatalhoz.

A 83/1996. (VI. 14.) Korm. rendelettel kihirdetett és a 275/2000. (XII. 28.) Korm. rendelettel kihirdetett 1/2000. számú EK—EFTA vegyes bizottsági határozattal módo-

sított, Egységes Árutovábbítási Eljárásról szóló Egyezmény (a továbbiakban: Tranzitegyezmény) I. Függelék 34. Cikkének (3) bekezdése szerint lehetőség van az EV egy kiegészítő 5. példányának benyújtására is (alternatív igazolásként felhasználható).

A Tranzitegyezmény I. Függelékének 30. Cikke szerint az EV 4. és 5. példányát a III. Függelék szerinti ,,továbbítási kísérő okmány'' váltja fel, ha az indító vámhivatalban a továbbítási bejelentőt elektronikusan dolgozzák fel.

Amennyiben a külső árutovábbítási eljárás kiviteli vámkezeléssel párosul, és a kivitelnél az árutovábbítás szabályait is alkalmazni kell, erre a célra külön EV garnitúrát nem kell benyújtani. Ebben az esetben az indító vámhivatalnál az EV 5. sorszámú példányának egy másolatát is csatolni kell, amelyet az indító vámhivatal záradékolni köteles. Ezt a példányt a kiléptetés alkalmával a határvámhivatalnál le kell adni.

Az EV mellé nem kötelező a Pótlap csatolása, helyette a Rakományjegyzék is benyújtható.

Nem kell külön EV-t kitölteni a külső árutovábbítási eljárás megindításához, ha a Tranzitegyezmény rendelkezései szerint más okmány (pl. CIM fuvarlevél, Manifest) továbbítási nyilatkozatnak minősül.

A külső árutovábbítás rendelkezései postaforgalomra nem vonatkoznak.

Indító és rendeltetési vámhivatalonként külön-külön EV-t kell kiállítani. Egy szállítóeszközbe történő részberakodás esetén Rakodási Jegyzéket kell benyújtani az első felrakó helynél, amelyen az indító vámhivatal feljegyzi a kiviteli és továbbítási EV azonosító számát, valamint az alkalmazott azonosítási jeleket (vámzár stb.).

Több magyarországi rendeltetési vámhivatal esetén szintén Rakodási Jegyzéket kell benyújtani, amelyen a lerakó helyek szerint illetékes vámhivataloknak fel kell jegyezniük a részlerakodás után felhelyezett azonosító jele(ke)t.

8.2. A vámkezelést kérőnek az EV-n csak a számmal jelzett rovatokba szabad írnia. A nyomtatott nagybetűs részek a vámhatóság feljegyzései számára szolgálnak.

8.2.1. *SZÁMMAL JELZETT ROVATOK*

1. rovat: BEJELENTÉS

Az első és második rovatrészt üresen kell hagyni!

A harmadik rovatrészbe az alábbiakat kell beírni:

(1) ha az árukat a Tranzitegyezmény 9. Cikke szerint T2 eljárással szállítják:

,,T2'' vagy ,,T2F'' jelzést (az áruk jellegétől függően);

(2) ha az árukat a Tranzitegyezmény 2. Cikke szerint — a 9. Cikk figyelembevételével — T1 eljárással szállítják:

,,T1'' jelzést;

(3) Tranzitegyezmény I. Függelékének 19. Cikkében megadott szállítmányoknál:

,,T'' jelzést.

Ebben az esetben a T betűt követő helyet át kell húzni.

2. rovat: FELADÓ/EXPORTŐR

Ebben a rovatban az érintett feladó/exportőr teljes nevét és a pontos címét kell megadni.

Gyűjtőszállítmányok esetében az alábbi két lehetőség között kell választani a rovat kitöltésekor:

1. A ,,Többféle'' bejegyzést kell feltüntetni a rovatba, és a feladók listáját — három példányban — a bejelentőhöz kell csatolni.

2. A fuvarozást végző nevét, pontos címét és — ha ismert — a berakodási telephely címét kell beírni.

3. rovat: LAPSZÁM

Meg kell adni a felhasznált EV nyomtatványgarnitúrák és pótlapok össz-számát és sorszámát. Például, ha egy EV nyomtatványt és két EV pótlapot nyújtanak be, akkor az EV nyomtatványra 1/3-at, az első EV pótlapra 2/3-at, és a második EV pótlapra 3/3-at kell írni.

Ha az EV csak egy tételsorra vonatkozik (azaz, csak egyetlen ,,áru megjelölés'' rovatot kell kitölteni), a 3. rovatban semmit nem kell megadni; azonban az 5. rovatba az ,,1'' számjegyet kell beírni.

4. rovat: RAKOMÁNYJEGYZÉK

Meg kell adni a mellékelt rakományjegyzékek darabszámát, vagy az illetékes hatóságok által engedélyezett kereskedelemben szokásos (Tranzitegyezmény I. Függelékének 62. Cikke szerinti) listák darabszámát.

5. rovat: TÉTELSZÁM

Meg kell adni az EV-n a tételsorok számát. Ha az EV-hez pótlapot nem csatoltak, akkor az 5. Rovatba ,,1'' kerül.

6. rovat: ÖSSZES CSOMAGSZÁM

Meg kell adni az érintett küldemény összes csomagjának darabszámát.

Például, ha a küldemény 4 láda, 3 zsák és 5 hordó árut tartalmaz, akkor ,,12''-t kell beírni. Ömlesztett vagy csomagolatlan árunál — tűzifa, szén, vasérc, gabona stb. — nem kell kitölteni!

8. rovat: CÍMZETT

Meg kell adni azoknak a személyeknek vagy vállalatoknak a teljes nevét és pontos címét, amelyeknek az árukat szállítják.

Gyűjtőszállítmány esetén ebbe a rovatba a ,,Többféle'' szöveget kell feltüntetni, és a címzettek listáját — három példányban — az EV-hez kell csatolni.

A rovatot nem kötelező kitölteni, ha a címzett a Tranzitegyezmény részes országainak (a továbbiakban: Szerződő Felek) területén kívüli illetőségű (pl. a szállítmány címzettje törökországi cég).

15. rovat: INDÍTÓ/KILÉPTETŐ ORSZÁG

Azt az országot kell megadni, ahonnan az árukat indítják/kiléptetik.

17. rovat: RENDELTETÉSI ORSZÁG

A rendeltetési ország nevét kell megadni.

18. rovat: A SZÁLLÍTÓESZKÖZ RENDSZÁMA ÉS HONOSSÁGA INDULÁSKOR

Meg kell adni annak a szállítóeszköznek (tehergépkocsi, hajó, vasúti vagon, repülőgép) a rendszámát vagy nevét, amelyre az árukat közvetlenül az indító vámhivatalnál való bemutatásukat követően berakják, majd az alrovatba a szállítóeszköz honosságát (vagy több szállítóeszköz esetén a vontató, tolató honosságát) az e rendelet 21. Mellékletének *H)* pontjában található országkódokat használva. Például különböző rendszámú vontató és félpótkocsi használata esetén írja be mind a vontató, mind a félpótkocsi rendszámát és a vontató honosságát.

Amennyiben az árukat helyhez kötött szállító berendezéssel (például csővezetéken) szállítják, ezt a rovatot nem kell kitölteni!

Amennyiben az árukat vasúton szállítják, akkor csak a lajstromjelet kell beírni.

19. rovat: KONTÉNER (KTR)

Ha az árukat konténerben szállítják, akkor e rovatba „1''-et, ha nem, akkor „0''-t kell beírni.

21. rovat: A HATÁRT ÁTLÉPŐ TÉNYLEGES SZÁLLÍTÓESZKÖZ HONOSSÁGA ÉS RENDSZÁMA

Ebbe a rovatba annak a tényleges (a hajtóművet szolgáltató) szállítóeszköznek a rendszámát (jelét) — az alrovatba a honosságát (az országkód megadásával) — kell beírni, amely a határt ténylegesen átlépi.

Vasúti forgalomban vagy helyhez kötött szállító berendezéssel (például csővezeték) történő szállítás esetén a rovatot nem kell kitölteni!

Amennyiben kombinált fuvarozásról vagy több szállítóeszköz használatáról van szó, tényleges szállítóeszköz az, amely a hajtóművet szolgáltatja a teljes összetételhez. Például ha egy tehergépkocsi egy tengerjáró hajón van, a hajó számít tényleges szállítóeszköznek, és ha vontatót és félpótkocsit használnak, a vontató a tényleges szállítóeszköz.

25. rovat: FUVAROZÁSI MÓD A HATÁRON

Ebbe a rovatba a Tranzitegyezmény III. Függelékének A9. Mellékletében meghatározott kétszámjegyű, a fuvarozási módra utaló kódot kell beírni oly módon, hogy a kétjegyű kód első számjegye az első, a második a második alrovatba kerüljön.

31. rovat: CSOMAGOK ÉS ÁRUK MEGJELÖLÉSE; JELEK ÉS SZÁMOK, KONTÉNERSZÁM, MENNYISÉG ÉS FAJTA

Fel kell tüntetni a csomagok jelét, számát, mennyiségét és fajtáját, vagy csomagolatlan áruk esetében a továbbítási nyilatkozattal fedett áruk számát, vagy az „Ömlesztett'' kifejezést.

Az áruk szokásos kereskedelmi megnevezését minden esetben be kell írni. E leírásnak tartalmaznia kell minden olyan adatot, ami az áruk azonosításához szükséges. Ha a 33. rovatot (Vámtarifaszám) ki kell tölteni, a megjelölésnek olyan pontosnak kell lennie, hogy annak alapján az árukat egyértelműen be lehessen sorolni.

Gyűjtőáruk továbbításakor „Gyűjtőáru'' jelzést kell beírni. A részletes adatokat az EV-hez csatolt Rakományjegyzéken kell feltüntetni.

Konténerek használata esetén a konténerek azonosító számát is be kell írni e rovatba.

32. rovat: TÉTELSORSZÁM

Meg kell adni az 5. rovatban szereplő tételjegyzékben feltüntetett tétel számát. Az első alrovatba az aktuális, a második alrovatba az összes tételsor számát kell beírni, amelynek meg kell egyeznie az 5. rovatban feltüntetett számmal.

Ha az EV csak egy tételt érint, akkor az „1'' jelzést kell feltüntetni, vagy üresen kell hagyni a rovatot.

33. rovat: VÁMTARIFASZÁM

E rovatot akkor kell kitölteni, ha:

— ugyanaz a személy a vámtarifaszámot tartalmazó vámárunyilatkozattal egy időpontban (például a kiviteli vámárunyilatkozattal), vagy azután állítja ki a továbbítási EV-t, vagy

— a továbbítási EV kiterjed a Tranzitegyezmény I. Függelék I. Mellékletének listájában felsorolt árukra.

A fenti esetekben meg kell adni a pontos 10 számjegyű vámtarifaszámot.

A T2 és T2F jelzésű továbbítási EV-k esetén ezt a rovatot csak akkor kell kitölteni, ha az előző továbbítási EV-n is megadtak egy vámtarifaszámot. Ebben az esetben ugyanazt a számot kell beírni, mint ami a vonatkozó előző EV-n bejegyzésre került.

Egyéb esetben e rovat kitöltése nem kötelező!

35. rovat: BRUTTÓ TÖMEG (kg)

A 31. rovatban feltüntetett áru bruttó tömegét kell megadni kilogrammban kifejezve. A bruttó tömeg az áruk összesített tömegét jelenti, beleszámítva a csomagolást, de nem számítva a szállítótartályok vagy más szállítóeszközök tömegét.

Amennyiben az EV több fajta árura vonatkozik, elég beírni az összesített bruttó tömeget az EV 35. rovatába, a pótlap(ok) 35. rovata üresen hagyható.

38. rovat: NETTÓ TÖMEG (kg)

Meg kell adni a kapcsolódó 31. rovatban leírt áruk nettó tömegét kilogrammban kifejezve. A nettó tömeg az áruk saját tömegét jelenti csomagolás nélkül.

Gyűjtőáruk esetében nem kell kitölteni!

40. rovat: ÁLTALÁNOS BEJELENTÉS/MEGELŐZŐ VÁMKEZELÉS

Meg kell adni a hivatkozást a korábbi vámkezelésre, vagy vámigazgatási eljárással jóváhagyott alkalmazásra, vagy bármely lényeges kapcsolódó vámhatósági okmányra. Amennyiben egynél több hivatkozást kell megadni, úgy e rovatba a „Többféle'' kifejezést kell feltüntetni, és a szóban forgó hivatkozások listáját csatolni kell a továbbítási nyilatkozathoz.

44. rovat: KÜLÖNLEGES MEGJEGYZÉSEK/ BENYÚJTOTT OKMÁNYOK, IGAZOLÁSOK ÉS ENGEDÉLYEK

Be kell írni az indító/kiléptető országában érvényes külön szabályok értelmében előírt adatokat, továbbá a nyilatkozat kíséretében kiállított okmányok hivatkozási számát (például a T5 ellenőrző példány sorozatszámát, az export engedély vagy igazolvány számát, az állategészségügyi vagy növényegészségügyi rendeletek értelmében előírt adatokat, a hajóraklevél számát). Nem kell kitölteni a ,,P.I. Kód'' alrovatot.

50. rovat: FŐKÖTELEZETT (MEGHATALMAZOTT KÉPVISELŐ, HELY, DÁTUM ÉS ALÁÍRÁS)

Ebbe a rovatba az egységes árutovábbítási eljárás szabályszerű elintézéséért felelős főkötelezett nevét és címét kell feltüntetni. Amennyiben az árutovábbítást képviselő közreműködésével kérik, az ,,által képviselve'' szövegrész fölé a képviselő nevét is be kell írni.

A rovat bal alsó sarkába az EV kitöltésének helye és ideje, jobb felső sarkába a vámkezelést kérő aláírása, bélyegzőlenyomata kerül. Amennyiben nem magánszemély a főkötelezett, úgy az aláíró nevét és a cégen belüli beosztását olvasható módon fel kell tüntetni. E rovatban vámügynök esetén fel kell tüntetni a vámügynöki igazolvány számát is.

51. rovat: TERVEZETT HATÁRÁTLÉPÉSI HELYEK (ÉS ORSZÁGOK)

Meg kell adni minden a szállítás által érinteni tervezett Szerződő Fél beléptető vámhivatalait, vagy ha a szállítás során egy másik — a Szerződő Felek területén kívüli — területet is érinteni fognak, akkor azon kiléptető vámhivatalokat, amelyen keresztül a szállítóeszköz elhagyja a Szerződő Felek területét. Az átléptető vámhivatalokat a ,,Lista az egységes árutovábbítási eljárásban résztvevő/illetékes vámhivatalokról'' című kiadvány tartalmazza. Az illetékes vámhivatalok adatait követően az érintett ország kódját is be kell írni.

Amennyiben az árutovábbítás Magyarország területén belül történik, e rovatot nem kell kitölteni!

52. rovat: BIZTOSÍTÉK NEM ÉRVÉNYES

Meg kell adni — az e célra a Tranzitegyezmény A9. Mellékletében megállapított kódok használatával — az eljárás során alkalmazott kezesség vagy biztosítéknyújtás alóli mentesség típusát, majd a körülményektől függően a kezességi tanúsítvány, a tanúsítvány a biztosítéknyújtás alóli mentességről, vagy az egyedi garanciajegy számát és a kezességnyújtás helye szerinti vámhivatalt.

Amennyiben egy kezes által nyújtott összkezesség, biztosítéknyújtás alóli mentesség vagy egyedi biztosíték nem érvényes az összes Szerződő Félre, akkor a ,,nem érvényes'' szöveg után az érintett Szerződő Felet vagy Feleket az erre a célra előírt kóddal fel kell tüntetni.

53. rovat: RENDELTETÉSI VÁMHIVATAL (ÉS ORSZÁG)

Meg kell adni annak a vámhivatalnak a nevét, ahol az árukat be kell mutatni az árutovábbítási eljárás befejezése céljából. A rendeltetési vámhivatalokat a ,,Lista az egységes árutovábbítási eljárásban résztvevő/illetékes vámhivatalokról'' című kiadvány tartalmazza.

A vámhivatal neve után be kell írni az érintett ország kódját.

Formalitások szállítás alatt

Az áruk indító vámhivatalból való indítása és a rendeltetési vámhivatalba érkezése közötti időszakban előfordulhat, hogy bizonyos bejegyzéseket kell tenni az EV 4. és 5. példányán. Ezek az adatok a továbbítási eljárásra vonatkoznak, és a továbbítási eljárás folyamán — akkor, amikor a bejegyzendő tevékenységek végrehajtásra kerülnek — annak a szállítónak kell ezeket beírnia, aki azért a szállítóeszközért felelős, amelyre az árukat közvetlenül felrakodták. Az adatok kézzel való beírása ebben az esetben megengedett, azonban azokat tintával vagy golyóstollal, olvashatóan és nyomtatott nagybetűkkel kell bejegyezni.

55. rovat: ÁTRAKODÁSOK

A szállítónak kell kitöltenie a rovat első három sorát, abban az esetben, amikor az árut a kérdéses árutovábbítás során az egyik szállítóeszközről vagy konténerből átrakodják egy másik szállítóeszközre vagy konténerbe.

A szállítónak az átrakodáskor az illetékes hatóságokkal kapcsolatba kell lépnie, és az áruk csak azon ország illetékes hatóságainak engedélyével rakodhatók át, amelynek területén az átrakodásra sor kerül.

Ha az említett hatóságok úgy döntenek, hogy az adott árutovábbítási eljárás normál módon folytatódhat, akkor a szükséges lépések megtétele után láttamozzák az EV árukat kísérő 4. és 5. példányát.

Az átrakodás szükségességét a fuvarozónak haladéktalanul be kell jelentenie a legközelebbi vámhivatalnál. Ha az esemény Magyarország területén történik, és élőállatszállítmányt, állati, illetve növényi terméket vagy veszélyes anyagot tartalmaz a küldemény, akkor az illetékes hatóságoknál — így különösen a területileg illetékes Állat- és Növényegészségügyi Állomásnál, Környezetvédelmi Felügyelőségnél — is be kell jelenteni az átrakodást. Ha a vámhivatal a felügyelet nélküli átrakodást engedélyezi, ezt a tényt a fuvarozónak az 56. rovatban fel kell tüntetnie.

56. rovat: SZÁLLÍTÁS ALATT TÖRTÉNT EGYÉB ESEMÉNY, RÉSZLETEK ÉS FOGANATOSÍTOTT INTÉZKEDÉSEK

Ezt a rovatot a továbbítási eljárás kötelezettségeinek irányelvei szerint kell kitölteni.

Amennyiben az árukat egy nyerges vontató félpótkocsijára rakodták fel, és a szállítás alatt csak a vontató cseréje történik meg (anélkül, hogy az árukat mozgatnák vagy átrakodnák), akkor ebbe a rovatba az új vontató rendszámát és honosságát kell beírni. Ilyen esetekben nem szükséges az illetékes hatóságok láttamozása.

8.2.2. *BETŰVEL JELZETT ROVATOK*

A vámhatóság feljegyzéseire szolgálnak az alábbiak szerint:

C rovat: INDÍTÓ VÁMHIVATAL

Az EV vámhivatali azonosító számát, a vámhivatal megnevezését, valamint olvasható bélyegzőlenyomatát tartalmazza.

D rovat: INDÍTÓ VÁMHIVATAL VIZSGÁLATA

Az indító (továbbító) vámhivatal feljegyzéseire szolgál.

A bemutatási határidőt általában 8 napban állapítja meg a vámhivatal. A fuvarozás körülményeit figyelembe véve (időjárás, fuvarozási mód, távolság stb.) azonban a vámhivatal ettől eltérő (hosszabb, rövidebb) bemutatási határidőt is megállapíthat.

A továbbított áruk/vámáruk azonosságát a vámhivatal alapvetően vámzárral biztosítja. Abban az esetben, ha a továbbítani kért áruk/vámáruk azonossága más módon (pl. részletes áruleírás) megnyugtatóan biztosítható, úgy a vámzár alkalmazásától a vámhivatal eltekinthet. Csak vámzárral biztosítható szállítóeszközben továbbítható:

— a jövedéki termék,

— a Tranzitegyezmény I. Függelékének I. Mellékletében felsorolt áru, és

— az illetékes minisztérium javaslata alapján fokozott ellenőrzést igénylő termék.

Amennyiben vámzár felhelyezésére nem kerül sor (tehát az áruk azonosítása más módon történik), úgy az ,,Alkalmazott zárak'' szöveg után fel kell tüntetni a ,,Mentesség'' szöveget.

A vizsgálat eredményét olvashatóan a ,,RENDBEN'' szó bejegyzésével a vámkezelést végző aláírásával, dátummal és bélyegzőlenyomattal kell igazolni.

A D rovatban feltüntetett adatok megjelenítése az EV 5. sorszámú példányán nem kötelező (azonban az indító vámhivatalnak ezt a példányt is le kell bélyegeznie).

1. rovat: RENDELTETÉSI VÁMHIVATAL ÁLTAL VÉGZETT VIZSGÁLAT (KÖZÖSSÉGI ÁRUTOVÁBBÍTÁS)

Csak az EV 4. és 5. sorszámú példányainak hátoldalán található. Ebben a rovatban a rendeltetési vámhivatal az áru/vámáru bemutatásának tényét — olvashatóan — a rovat értelemszerű kitöltésével, a vámkezelést végző aláírásával, bélyegzőlenyomatával igazolja.

KÖZÖSSÉGI ÁRUTOVÁBBÍTÁS: A MEGÉRKEZÉS IGAZOLÁSA

Az EV 5. sorszámú példányának hátoldalán található, a perforálás mentén leválasztható rész. Amennyiben a vámkezelést kérő a bemutatást a rendeltetési vámhivatallal igazoltatni kívánja, ezt a rovatot még az EV 4. és 5. sorszámú példányainak bemutatása előtt ki kell töltenie.

8.3. *VÁMHIVATALI INTÉZKEDÉSEK*

Az indító (továbbító) vámhivatal az EV elfogadása, a vámvizsgálat elvégzése után a vámkezelés megtörténtét az árunyilatkozat D rovatában — a Tranzitegyezményben foglaltak szerint — igazolja, feltünteti a bemutatási határnapot.

Az indító vámhivatal az EV 1. példányát nyilvántartása mellékleteként kezeli. A rendeltetési vámhivatalhoz az árut/vámárut az EV 4. és 5. példánya (szükséges esetben a kiegészítő 5. példánnyal együtt) kíséri.

A rendeltetési vámhivatal a vámkezelést kérő kérelmére, részére a bemutatás tényét

— az EV 5. sorszámú példány leválasztható részének hátoldalán,

— vagy az EV kiegészítő (eredeti vagy fénymásolt) 5. példányán,

— vagy a TC11 Megérkezési Igazoláson

igazolja, amelye(ke)t a vámkezelést kérőnek átad.

Az EV 5. sorszámú példányát a bemutatás igazolásaként a rendeltetési vámhivatal visszaküldi az indító vámhivatal részére.''

8.4. *AZ ÁRUK KÖZÖSSÉGI JELLEGÉT IGAZOLÓ ,,T2L'' OKMÁNY*

8.4.1. A Tranzitegyezmény II. Függelék 4. Cikk (1) bekezdése értelmében abban az esetben, ha egy szerződő ország területére korábban ,,T2'' eljárásban beszállított árut az adott országból nem ,,T2'' eljárás keretében szállítják tovább, és az áru közösségi jellegét igazolni kell, erre a célra a Tranzitegyezmény III. Függelékében meghatározott Egységes Vámárunyilatkozat (EV) 4. vagy 4/5. példányait kell felhasználni egy példányban.

A ,,T2L'' okmányon csak a 8.4.2. pontban jelzett rovatokat kell kitölteni.

8.4.2. *SZÁMMAL JELZETT ROVATOK*

1. rovat: BEJELENTÉS

A harmadik alrovatba a ,,T2L'' vagy ,,T2LF'' jelzést kell beírni.

Pótlap használata esetén az e célra használt nyomtatványok 1. rovatának harmadik alrovatába az eljárástól függően a ,,T2Lbis'', vagy ,,T2LFbis'' jelzést kell beírni.

2. rovat: FELADÓ/EXPORTŐR

A rovatban az érintett feladó/exportőr teljes nevét és a pontos címét kell megadni.

Gyűjtőszállítmányok esetében e rovatban a ,,Többféle'' bejegyzést kell tenni és a feladók listáját a bejelentőhöz kell csatolni (egy példányban).

3. rovat: LAPSZÁM

Meg kell adnia a sorszámot az összes felhasznált nyomtatvány darabszámával együtt, például: ha a T2L továbbítási okmányt csak egy nyomtatvány felhasználásával állítják ki, akkor 1/1 jelzést kell beírni; ha a T2L okmányhoz tartozik egy T2Lbis pótlap is, 1/2 jelzést kell a T2L okmányra és 2/2 jelzést kell a pótlapra beírni; ha a T2L okmányhoz két T2Lbis pótlap tartozik, 1/3 jelzést kell a T2L okmányra, 2/3 jelzést kell az első pótlapra és 3/3 jelzést kell a második pótlapra beírni.

4. rovat: RAKOMÁNYJEGYZÉK

Meg kell adni a csatolt rakományjegyzékek számát.

5. rovat: TÉTELSZÁM

Meg kell adni a T2L okmányban felsorolt tételek számát.

14. rovat: VÁMKEZELÉST KÉRŐ/KÉPVISELŐ

Ebbe a rovatba be kell írni a vámkezelést kérő/képviselő teljes nevét és pontos címét. Amennyiben a vámkezelést kérő megegyezik a 2. rovatban megadott feladó/exportőrrel, akkor a ,,Feladó'' szót kell beírni.

31. rovat: CSOMAGOK ÉS ÁRUK MEGJELÖLÉSE; JELEK ÉS SZÁMOK, KONTÉNERSZÁM, MENNYISÉG ÉS FAJTA

Fel kell tüntetni a csomagok jelét, számát, mennyiségét és fajtáját, vagy csomagolatlan áruk esetében a továbbítási nyilatkozattal fedett áruk számát, vagy az ,,Ömlesztett'' kifejezést.

Az áruk szokásos kereskedelmi megnevezését minden esetben be kell írni. E leírásnak tartalmaznia kell minden olyan adatot, ami az áruk azonosításához szükséges. Ha a 33. rovatot (Vámtarifaszám) ki kell tölteni, a megjelölésnek olyan pontosnak kell lennie, hogy annak alapján az árukat be lehessen sorolni.

Konténerek használata esetén a konténerek számát is be kell írni e rovatba.

32. rovat: TÉTELSORSZÁM

Meg kell adni az érintett tételsor számát az összes felhasznált T2L okmányon, a pótlapokon, vagy rakományjegyzékeken bejelentett tételszámhoz viszonyítva (lásd az 5. rovat megjegyzését).

Ha a T2L okmány csak egy tételt érint, akkor ,,1'' jelzést kell feltüntetni, vagy üresen kell hagyni a rovatot.

33. rovat: VÁMTARIFASZÁM

A T2L okmányokon e rovat kitöltése csak akkor kötelező, ha a továbbítási nyilatkozat vagy előokmány tartalmaz vámtarifaszámot.

35. rovat: BRUTTÓ TÖMEG (kg)

Meg kell adni a 31. rovatban feltüntetett áru bruttó tömegét kilogrammban kifejezve. A bruttó tömeg az áruk összesített tömegét jelenti, a csomagolással együtt, kivéve a tartályok vagy más szállítóeszközök tömegét.

Amennyiben egy T2L okmány több fajta árura vonatkozik, elég beírni a teljes bruttó tömeget az EV 35. rovatába, a pótlap(ok) 35. rovatát nem kell kitölteni.

38. rovat: NETTÓ TÖMEG (kg)

Ezt a rovatot csak akkor kell kitölteni, ha a korábbi T2L okmányon is megadták a nettó tömeget. Meg kell adni a 31. rovatban feltüntetett áru nettó tömegét kilogrammban kifejezve. A nettó tömeg az áruk saját tömegét jelenti csomagolás nélkül.

40. rovat: ÁLTALÁNOS BEJELENTÉS/MEGELŐZŐ VÁKEZELÉS

Meg kell adni a T2L okmány kiállításához alapként használt nyilatkozat vagy előokmány típusát, számát, dátumát és a kiállító vámhivatalt.

44. rovat: KÜLÖNLEGES MEGJEGYZÉSEK/BENYÚJTOTT OKMÁNYOK, IGAZOLÁSOK ÉS ENGEDÉLYEK

Ezt a rovatot csak akkor kell kitölteni, ha a továbbítási nyilatkozat, vagy az előokmány megfelelő rovata is tartalmaz ilyen bejegyzést. Minden ilyen bejegyzést meg kell ismételni a T2L okmányon is.

54. rovat: HELY ÉS DÁTUM; A BEJELENTŐ) KÉPVISELŐ ALÁÍRÁSA ÉS NEVE

A számítógépes rendszerek alkalmazására vonatkozó esetleges külön rendelkezések függvényében a T2L okmánynak az érintett saját kezű aláírását, majd vezeték- és keresztnevét is tartalmaznia kell. Amennyiben az érintett személy jogi személy, az aláíró személynek aláírása után meg kell adnia teljes nevét, és a cégen belüli beosztását.

8.4.3. *Vámhivatali intézkedések*

A kiállított T2L okmányt a vámhivatalnak igazolnia kell, szükség esetén a felhasznált pótlapokat és rakományjegyzékeket is. Az igazolást az EV ,,C. Indulási vámhivatal'' rovatában kell elhelyezni, és a következő adatokat kell tartalmaznia:

a) az EV esetében az igazoló vámhivatal nevét és bélyegzőjét, az illetékes pénzügyőr aláírását, az igazolás dátumát és a nyilvántartás számát;

b) pótlap vagy rakományjegyzék esetében a T2L okmány számát. Ezt a számot az okmányokon kézzel kell feltüntetni és bélyegzővel (téglalap alakú) igazolni kell.

Az igazolt okmányokat az érdekelt részére vissza kell adni, amennyiben az áruk rendeltetési országba történő továbbításának formalitásai teljesülnek.

3. Az R. 3. számú melléklete II. Rész ,,8/A. Vámszabadterületi eljárások'' része ,,8/A.3. Betárolás'' alcíme ,,*a)* Számmal jelzett rovatok'' részének 31. rovata a következő *d)* ponttal egészül ki:

(31. rovat: CSOMAGOK ÉS ÁRUMEGJELÖLÉS, JELEK ÉS SZÁMOK — KONTÉNERSZÁM — MENNYISÉG ÉS FAJTA

Ebbe a rovatba az alábbi adatokat kell feltüntetni:)

,,d) kiegészítő árunyilatkozatként történő benyújtás esetén — a 32. rovat alá — kell beírni az adott tételsorban szereplő áru tényleges betárolásának (egyszerűsített árunyilatkozat elfogadásának, illetve a helyi vámkezelés alá vonásának) dátumát arab számokkal folyamatosan (például 2000. augusztus 15. esetén 20000815).''

4. Az R. 3. számú melléklete II. Rész „8/A. Vámszabadterületi eljárások'' része „8/A.4. Kitárolás'' alcíme „*a)* Számmal jelzett rovatok'' részének 31. rovata a következő *d)* ponttal egészül ki:

(31. rovat: CSOMAGOK ÉS ÁRUMEGJELÖLÉS, JELEK ÉS SZÁMOK — KONTÉNERSZÁM — MENNYISÉG ÉS FAJTA

Ebbe a rovatba az alábbi adatokat kell feltüntetni:)

„*d)* kiegészítő árunyilatkozatként történő benyújtás esetén — a 32. rovat alá — kell beírni az adott tételsorban szereplő áru tényleges kitárolásának (egyszerűsített árunyilatkozat elfogadásának, illetve a helyi vámkezelés alá vonás) dátumát arab számokkal folyamatosan (például 2000. augusztus 15. esetén 20000815).''

5. Az R. 3. számú melléklete IV. Rész „Nemzetközi Megállapodásból fakadó vámfizetési kötelezettség teljesítése'' része *a)* Számmal jelzett rovatok'' részének 31. rovata a következő *c)* ponttal egészül ki:

(31. rovat: CSOMAGOK ÉS ÁRUMEGJELÖLÉS, JELEK ÉS SZÁMOK — KONTÉNERSZÁM — MENNYISÉG ÉS FAJTA

Ebbe a rovatba az alábbi adatokat kell feltüntetni:)

„*c)* kiegészítő árunyilatkozattal egyidejűleg történő benyújtás esetén — a 32. rovat alá — kell beírni az adott tételsorban szereplő áru tényleges vámeljárás alá vonásának (egyszerűsített árunyilatkozat elfogadásának, illetve a helyi vámkezelés alá vonásának) dátumát arab számokkal folyamatosan (például 2000. augusztus 15. esetén 20000815).''

4. számú melléklet a 24/2001. (VI. 20.) PM rendelethez

1. Az R. „A vámúttá nyilvánított határátkelőhelyek jegyzéke'' című, 5. számú melléklete *a)* pontjának Rajka—Rusovce közúti határátkelőhelyre vonatkozó része helyébe a következő rendelkezés lép:

[a) magyar—szlovák határon

A határátkelőhely megnevezése	*A határátkelőhely nyitvatartási ideje*	*A határátkelőhelyen lebonyolódó forgalom]*
„Rajka—Rusovce (autópálya határátkelőhely)	éjjel-nappal	Nemzetközi áru- és személyforgalom
Rajka—Cunovo (régi közút)	éjjel-nappal	Magyar—szlovák személyforgalom, a két ország között menetrend szerint közlekedő autóbuszjáratok, valamint az autópályáról letiltott járművek forgalma.''

2. Az R. „A vámúttá nyilvánított határátkelőhelyek jegyzéke'' című, 5. számú mellékletének *c)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(A határátkelőhely megnevezése	*A határátkelőhely nyitvatartási ideje*	*A határátkelőhelyen lebonyolódó forgalom)*
	„ *c)* magyar—román határon	
Ágerdőmajor—Carei (vasút)	éjjel-nappal	Magyar—román határsávforgalom, valamint vasúti személyzet és rakománykísérők részére
Ártánd—Bors (közút)	éjjel-nappal	Nemzetközi áru- és személyforgalom
Battonya—Turnu (közút)	éjjel-nappal	Nemzetközi személyforgalom és magyar—román áruforgalom (3,5 tonnás korlátozás)
Biharkeresztes—Episcopia Bihorolui (vasút)	éjjel-nappal	Nemzetközi áru- és személyforgalom
Gyula—Varsand (közút)	éjjel-nappal	Nemzetközi áru- és személyforgalom
Csengersima—Petea (közút)	éjjel-nappal	Nemzetközi személyforgalom
Kiszombor—Cenad (közút)	8—16 óra	Nemzetközi személyforgalom és 2001. december 31-től nemzetközi áruforgalom (3,5 tonnás korlátozás)
Kötegyán—Salonta (vasút)	éjjel-nappal	Nemzetközi áru- és személyforgalom

(A határátkelőhely megnevezése	*A határátkelőhely nyitvatartási ideje*	*A határátkelőhelyen lebonyolódó forgalom)*
Nagylak—Nadlac (közút)	éjjel-nappal	Nemzetközi áru- és személyforgalom Veszélyes hulladék szállítására kijelölt hely
Lökösháza—Curtici (vasút)	éjjel-nappal	Nemzetközi áru- és személyforgalom Veszélyes hulladék szállítására kijelölt hely
Méhkerék—Salonta (közút)	éjjel-nappal	Nemzetközi személyforgalom és magyar—román áruforgalom (3,5 tonnás korlátozás)
Nyírábrány—Valea lui Mihai (vasút)	éjjel-nappal	Nemzetközi áru- és személyforgalom
Nyírábrány—Valeui Mihai/Barantáu (közút)	éjjel-nappal	Nemzetközi személyforgalom''

3. Az R. „A vámúttá nyilvánított határátkelőhelyek jegyzéke'' című, 5. számú mellékletének *f)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(A határátkelőhely megnevezése	*A határátkelőhely nyitvatartási ideje*	*A határátkelőhelyen lebonyolódó forgalom)*
„ *f)* magyar—szlovén határon		
Bajánsenye—Hódos (közút)	éjjel-nappal	Nemzetközi személyforgalom
Bajánsenye—Hódos (vasút)	éjjel-nappal	Nemzetközi áru- és személyforgalom
Rédics—Dolga Vas (közút)	éjjel-nappal	Nemzetközi áru- és személyforgalom Veszélyes hulladék szállítására kijelölt hely
Felsőszölnök—Martinje (közút)	8—20 óra munkaszüneti napon 8—02 óra	Magyar—szlovén személyforgalom (kivéve autóbusz)
Tornyiszentmiklós—Pince (közút)	6—22 óra	Magyar—szlovén személyforgalom (kivéve autóbusz)
Nemesnép—Kobilje (közút)	8—16 óra	Magyar—szlovén személyforgalom (autóbusz kivételével)
Magyarszombatfa—Prosenjakovci (közút)	8—16 óra	Magyar—szlovén személyforgalom (autóbusz kivételével)''

4. Az R. „A vámúttá nyilvánított határátkelőhelyek jegyzéke'' című, 5. számú mellékletének *g)* pontja „Szentgotthárd—Heiligenkreutz'' része helyébe a következő rendelkezés lép:

[g) magyar—osztrák határon

A határátkelőhely megnevezése	*A határátkelőhely nyitvatartási ideje*	*A határátkelőhelyen lebonyolódó forgalom]*
Szentgotthárd (Rábafüzes)—Heiligenkreuz (közút)	éjjel-nappal	Nemzetközi áru- és személyforgalom''

5. Az R. „A vámúttá nyilvánított határátkelőhelyek jegyzéke'' című, 5. számú mellékletének *h)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(A határátkelőhely megnevezése	*A határátkelőhely nyitvatartási ideje*	*A határátkelőhelyen lebonyolódó forgalom)*
„*h)* vízi határátkelőhelyek		
1. a Duna folyón: Budapesti Nemzetközi Hajóállomás	éjjel-nappal	Nemzetközi személyforgalom

(A határátkelőhely megnevezése	*A határátkelőhely nyitvatartási ideje*	*A határátkelőhelyen lebonyolódó forgalom)*
Győr—Gönyű kikötő	7—19 óra	Korlátozott* személy- és áruforgalom
Esztergom határvízi kikötő	napkeltétől napnyugtáig	Nemzetközi áruforgalom
Komárom—Komárno (határvízi kikötő)	éjjel-nappal	Nemzetközi személy- és áruforgalom
Mohács határvízi kikötő	éjjel-nappal	Nemzetközi személy- és áruforgalom
2. a Tisza folyón: Szeged kikötő	napkeltétől napnyugtáig	Magyar—jugoszláv személy- és áruforgalom.

* Korlátozás a 1009/2001. (II. 12.) Korm. határozat szerint''

5. számú melléklet
a 24/2001. (VI. 20.) PM rendelethez

1. Az R. 14. számú melléklete „III. A pótlapok kitöltésére vonatkozó rendelkezések'' című fejezetének „02 Pótlap: Felhasználható okmányok'' helyébe a következő rendelkezés lép:

„02 Pótlap: Felhasználható okmányok

A 02 Pótlapot akkor kell csatolni, ha az engedélykérelem

a) normál eljárásban összevont árunyilatkozat adásra (NO_**), vagy

b) egyszerűsített eljárás helyettesítő okmánnyal történő alkalmazására (EB_**, OB_**)

irányul.

Új eljárás esetén azoknak az okmány(ok)nak a kódszámát, megnevezését kell beírni, amely(ek)et az egyszerűsített eljárás vagy normál eljárásban az összevont árunyilatkozat adás során a kérelmező használni kíván. Az okmányok megnevezését és kódját a vámkezelésnél alkalmazandó kódok jegyzéke tartalmazza.

Módosítási eljárás esetén az „Mk'' (Módosítás kódja) almezőben, ha

a) új okmány alkalmazásának engedélyezését kérik, akkor „U'' (új felvétele),

b) valamelyik okmány használatának megszüntetését kérik, akkor „T'' (törlés)

betűt kell feltüntetni.

Törlés esetén elegendő az okmány kódszámát beírni, a név kitöltése nem kötelező.''

2. Az R. 14. számú melléklete „III. A pótlapok kitöltésére vonatkozó rendelkezések'' című fejezetének „04. Pótlap Vámbiztosíték megállapításáról'' alcíme *A)* pontjának *e)* alpontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[04 Pótlap: Vámbiztosíték megállapításáról

A) Normál eljárásban]

„*e)* Ideiglenes behozatali engedély NE_I*''

3. Az R. 14. számú melléklete „III. A pótlapok kitöltésére vonatkozó rendelkezések'' című fejezetének „10. Pótlap Elektronikus vám elé állítás alkalmazásához kijelölt vámszervek'' alcímű rendelkezése helyébe a következő rendelkezés lép:

„10 Pótlap: Elektronikus vám elé állítás alkalmazásához kijelölt vámszervek

A 10 Pótlapon azokat a vámszerveket kell megjelölni, ahol az elektronikus vám elé állítás vagy a közvetlen elektronikus kommunikáció alkalmazásra fog kerülni (EK_VA, EK_EN).

Új eljárás esetén a vámhivatal kódszámának öt számjegyét, nevét és címét kell feltüntetni.

Alkalmazhatósági típus kitöltésével kell meghatározni a vámhivatalonként használt tevékenységet, a kívánt típusnál „X'' betűjellel kell ezt jelezni. A tevékenység végzését engedélyező határozat másolatát a pótlaphoz kell csatolni. Nem kell az engedélyező határozatot csatolni — csak annak számára kell hivatkozni a „Megnevezés'' rovatban, ha azt az adatlappal és pótlappal kérelmezett eljárás keretében adta a vámhatóság. Az alkalmazhatóság típuskódok leírását a 22. számú melléklet tartalmazza.

Módosítási eljárás esetén az „Mk'' (Módosítás kódja) almezőben, ha

a) az eredeti engedélyben nem szereplő vámhivatalra kérik kiterjeszteni az engedély területi hatályát, akkor „U'' (új felvétele),

b) valamelyik vámhivatalnál nem kívánják az engedélyezett tevékenységet továbbfolytatni, akkor „T'' (törlés) betűt kell feltüntetni. Ez utóbbi esetben elegendő a vámhivatal kódszámának öt számjegyét beírni, a név és a cím kitöltése nem kötelező.''

6. számú melléklet
a 24/2001. (VI. 20.) PM rendelethez

1. Az R. 19. számú melléklete „IV. Hosszú távú beszállítói nyilatkozat származó árukra'' fejezete a következő rendelkezéssel egészül ki:

(Kötelezem magam arra, hogy azonnal tájékoztatom ..... céget, amennyiben jelen nyilatkozatomban módosulás következik be.)

„Ezen nyilatkozatot származást igazoló okmány kiadása céljából adtam. Vállalom, hogy a vámhatóság felhívására a szükséges igazoló okmányokat benyújtom.''

2. Az R. 19. számú melléklet „V. Értékhatárok nemzeti valutában kifejezett összege'' fejezete helyébe a következő rendelkezés lép:

„V.
Értékhatárok nemzeti valutában kifejezett összege

Nemzeti valuták	Számlanyilatkozat (6000 euro)	Utazók személyi poggyásza (1200 euro)	Kiscsomagok (500 euro)
Angol font	4 830	965	400
Belga és Luxemburgi frank	243 000	48 500	20 000
Bolgár leva	11 735	2 347	978
Cseh korona	210 000	42 000	17 500
Dán korona	45 600	9 100	3 800
Észt korona	94 000	19 000	8 000
Finn márka	37 600	7 500	3 100
Francia frank	39 900	8 000	3 300
Görög drachma	1 972 000	394 000	164 500
Holland forint	13 200	2 650	1 100
Horvát kuna	45 720	9 150	3 810
Ír font	4 720	943	393
Izlandi korona	510 000	100 000	43 000
Lengyel zloty	26 400	5 280	2 200
Lett lat	4 140	830	350
Litván litu	25 500	5 100	2 100
Magyar forint	1 550 000	310 000	129 400
Német márka	11 800	2 350	980
Norvég korona	50 000	10 000	4 100
Olasz líra	11 500 000	2 300 000	960 000
Osztrák schilling	84 000	17 000	7 000
Portugál escudo	1 200 000	241 000	100 000
Román lej	106 338 000	21 267 600	8 861 500
Spanyol peseta	1 000 000	200 000	83 200
Svájci frank	10 300	2 100	900
Svéd korona	55 000	11 000	4 600
Szlovák korona	260 000	52 000	22 000
Szlovén tolár	1 180 800	236 100	98 400
Török líra	2 961 000 000	592 000 000	247 000 000''

3. Az R. 19. számú mellékletének „VI. Számlanyilatkozat szövege'' része a következő rendelkezéssel egészül ki:
(VI. Számlanyilatkozat szövege)

„Horvát változat (HR)

IZVOZNIK PROIZVODA OBUHVACENIK OVOM ISPRAVOM (CARINSKO OVLAŠTENJE BR ...) IZJAVLJUJE DA SU, OSIM AKO JE TO DRUKCIJE IZRICITO NAVEDENO, OVI PROIZVODI .... PREFERENCIALNOG PODRITELJA.''

4. Az R. 19. számú mellékletének „VII. Az EUR.1 Szállítási Bizonyítvány 7. rovatában feltüntethető megjegyzések a szabadkereskedelmi megállapodásokat aláíró országok nyelvén'' fejezetének 1. pontja a következő rendelkezéssel egészül ki:

(1. „Kiadva visszamenőleges hatállyal, Másodlat'' kifejezés)

„HR	NAKNADNO IZDANO	DUPLIKAT''

7. számú melléklet a 24/2001. (VI. 20.) PM rendelethez

1. Az R. 21. számú, „Vámkezelésnél alkalmazott kódok jegyzéke" című melléklete „*G)* Devizanemek kódjai" pontjának „Lengyel zloty'' része helyébe a következő rendelkezés lép:

[G) Devizanemek kódjai]

„Lengyel zloty PLN"

2. Az R. 21. számú, „Vámkezelésnél alkalmazott kódok jegyzéke" című melléklete „*H)* Országkódok" pontja a következő rendelkezésekkel egészül ki:

[H) Országkódok

Országkód	*Országnév*	*Országcsoportjele*	*Lake Success-i Megállapodás aláírásának dátuma*	*Európai Energia Charta Egyezmény aláírója]*
„HR	Horvátország	6	93. 07. 26.	98. 07. 07.''
„AL	Albánia	9		98. 07. 07.''
„MK	Macedónia	4	98. 09. 02.	98. 07. 07.''
„BG	Bulgária	5	97. 03. 14.	98. 07. 07.''
„CZ	Cseh Köztársaság	5	97. 08. 22.	98. 07. 07.''

8. számú melléklet a 24/2001. (VI. 20.) PM rendelethez

Az R. 22. számú mellékletének A VAMKER/VAMREG alrendszerhez szükséges rekordkép elektronikus, illetve hálózaton vagy floppylemezen történő adatátadáshoz'' című részének „Kiegészítés fajtája" része 4. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(KIEGÉSZÍTÉS FAJTÁJA)

„4 előnapló (száma az „alváz''-ban, kivezetésjel a „hs''-ben, előnaplóhoz tartozó bruttó tömeg a „bizszam''-ban)''

A szociális és családügyi miniszter, valamint a pénzügyminiszter 3/2001. (VI. 20.) SZCSM—PM együttes rendelete

a megváltozott munkaképességű dolgozók foglalkoztatásáról és szociális ellátásáról szóló 8/1983. (VI. 29.) EüM—PM együttes rendelet módosításáról

A megváltozott munkaképességű dolgozók foglalkoztatásáról és szociális ellátásáról szóló 8/1993. (VI. 29.) EüM—PM együttes rendelet (a továbbiakban: R.) módosításáról a következőket rendeljük el:

1. §

(1) Az R. 27/A. §-ának (7) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„(7) Az átlagos statisztikai állományi létszám számításakor korrigáltan kell számba venni a rokkantsági nyugdíjban, a baleseti rokkantsági nyugdíjban, átmeneti járadékban, rendszeres szociális járadékban, valamint a bányászok egészségkárosodási járadékában részesülő dolgozók létszámát a következők szerint:

a) telephelyen foglalkoztatott dolgozók esetén az általuk teljesített napi munkaidőnek a teljes munkaidőhöz viszonyított arányával,

b) bedolgozó esetén

ba) a munkáltatónál azonos munkakörben teljes munkaidőben norma szerinti teljesítménnyel elérhető munkabér hányadosával,

bb) a *ba)* pontban foglaltak hiányában a munkáltatónál tárgyhónapban munkaviszonyban foglalkoztatott megváltozott munkaképességű dolgozók által elért átlagkereset hányadosával

kell a korrekciót végrehajtani.”

(2) Az R. 27/A. §-a a következő (8) bekezdéssel egészül ki, és a jelenlegi (8)—(10) bekezdések számozása (9)—(11) belkezdésekre változik:

„(8) E § alkalmazásában teljes munkaidőnek az Mt. 117. § (1) bekezdésében meghatározott munkaidőt, illetőleg ha jogszabály ennél rövidebb munkaidőt állapít meg, az ennél rövidebb munkaidőt kell tekinteni.”

2. §

Az R. 3. számú mellékletének III. számú adatlapjának helyébe e rendelet *melléklete* lép.

3. §

(1) E rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba azzal, hogy az R. 2. §-sal módosított rendelkezéseit első ízben a 2001. május hóra járó dotáció igénylésénél kell alkalmazni.

(2) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg

a) az R. 27/A. §-ának az 1. § (2) bekezdése szerint átszámozott (10) bekezdésében a „(8) bekezdés” szövegrész helyébe a „(9) bekezdés” szövegrész lép;

b) az R. 3. számú mellékletének I., II. és III. számú adatlapjának kitöltési útmutatójában a „27/A. § (9)” szövegrész helyébe, a „27/A. § (10)” szövegrész lép;

c) az R. 4. számú melléklete 4. pontjának

ca) a) pontjában szereplő „— a 27/D. § (2) bekezdése szerinti gazdálkodó szervezet esetén a szociális foglalkoztató megszűnésének időpontját megelőző —” szövegrésze hatályát veszti,

cb) b) pontjában szereplő „27/B. §” szövegrész helyébe a „27/D. §” szövegrész lép.

Harrach Péter s. k.,
szociális és családügyi miniszter

Varga Mihály s. k.,
pénzügyminiszter

Melléklet a 3/2001. (VI. 20.) SZCSM—PM együttes rendelethez

III. Adatlap
normatív támogatás (dotáció) tárgyhavi igényléséhez (kijelölt célszervezetek részére)

1. Azonosító adatok

Az adózó neve:

Az adózó székhelye:

Adóazonosító száma:

2. Dotáció kiszámítása

1. számú táblázat

		Tárgyhavi mmk létszám fő*	Tárgyhavi dotáció Ft
	K***	a	b
I.	kategória		
	135%		
	155%		
	175%		
II.	kategória		
	150%		
	170%		
	190%		
III.	kategória		
	225%		
	245%		
	265%		
IV.	kategória		
	320%		
	340%		
	360%		
Összesen:			

Az 1. számú táblázat szerinti dotáció összegét az I—IV. kategórián belüli dotációs mértékhez tartozó ,,rész'' dotációk összesítése adja. A ,,rész'' dotációk összegét a dotációs kulcsok és az adott kategóriába tartozó, dotáció igénylésekor számításba vehető megváltozott munkaképességű dolgozók tárgyhavi átlagos statisztikai állományi létszámának figyelembevételével, az alábbi képlet segítségével kell kiszámítani:

$$C = \Sigma I—IV(a \times M^{**} \times K)$$

* mmk létszám: az adott kategóriában megváltozott munkaképességű dolgozók tárgyhavi korrigált átlagos statisztikai állományi létszáma.

** M: a mindenkori minimálbér (amennyiben a célszervezet által foglalkoztatott összes megváltozott munkaképességű dolgozó tényleges tárgyhavi átlagkeresete nem éri el a minimálbért, akkor a megváltozott munkaképességűek tényleges tárgyhavi átlagkeresetével kell számolni).

*** K: az adott kategóriában igényelhető dotáció mértéke együtthatós formában.

2. számú táblázat

Megnevezés		Tárgyhónap	Tárgyhónapot megelőző hónap	Tárgyhónapot megelőző 2. hónap	3 hónap átlaga összesen (1+2+3):3
		1.	2.	3.	4.
A)	Összes létszám (fő)****				
B)	mmk létszám (fő)****				
C)	mmk arány (%)				

Tájékoztató adatok:

korrigált nettó árbevétel (az év elejétől a tárgyhó végéig):E Ft
igényelt dotáció (az év elejétől a tárgyhó végéig):E Ft
összes tárgyhavi bértömeg:E Ft
mmk tárgyhavi bértömeg:E Ft
összes foglalkoztatott tárgyhavi átlagkeresete:Ft/fő/hónap
mmk foglalkoztatottak tárgyhavi átlagkeresete:Ft/fő/hónap
telephelyi dotációra jogosító telephelyek száma:
— ebből intézeti:

Kelt: ……

P. H.

……
aláírás

**** Korrigált átlagos statisztikai állományi létszám.

III. rész HATÁROZATOK

A Kormány határozatai

A Kormány 1055/2001. (VI. 20.) Korm. határozata

a Budapesti II. kerület, Lövőház utcai ingatlan millenniumi hasznosításához 2001. évben szükséges pénzügyi forrás biztosításáról

A Kormány

1. tudomásul veszi, hogy a Budapesti II. kerület, Lövőház utcai ingatlan millenniumi hasznosítására 2001. évben 2 282 M Ft többletráfordítás szükséges;

2. jóváhagyja a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről szóló 2000. évi CXXXIII. törvény 6. § (7) bekezdése alapján, hogy a törvény 11. mellékletének II. 4. „Üzleti célú befektetések" hivatkozású 2001. évi előirányzatból az ÁPV Rt. 1 812 M Ft-ot fordítson a Budapesti II. kerület, Lövőház utcai ingatlan millenniumi hasznosítására;

Felelős: Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter
Határidő: azonnal

3. felkéri a pénzügyminisztert, hogy tegyen javaslatot 470 M Ft forrására, melyet az ÁPV Rt. a Budapesti II. kerület, Lövőház utcai ingatlan millenniumi hasznosítására fordíthat.

Felelős: pénzügyminiszter
Határidő: 2001. augusztus 31.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 1056/2001. (VI. 20.) Korm. határozata

az ifjúsági turizmus fejlesztésével kapcsolatos feladatokat koordináló munkabizottság létrehozásáról

1. A Kormány az ifjúsági turizmus fejlesztésével és támogatásával kapcsolatos feladatok koordinálása érdekében Ifjúsági Turisztikai Munkabizottságot (a továbbiakban: Bizottság) hoz létre.

2. A Bizottság szakmai testület, működése felett a felügyeletet az ifjúsági és sportminiszter (a továbbiakban: miniszter) gyakorolja.

3. A Bizottság feladatai:

a) az érintett központi közigazgatási szervek ifjúsági turizmussal kapcsolatos tevékenységének összehangolása;

b) az ifjúsági turizmus hosszú távú fejlesztési koncepciójának és ütemezett programtervének kidolgozása, elfogadását követően végrehajtásának folyamatos ellenőrzése;

c) az ifjúsági turizmus céljára az államháztartás alrendszereiből rendelkezésre álló erőforrások elosztására és felhasználására vonatkozó javaslatok kidolgozása;

d) az ifjúsági turizmus valamely területét közvetlenül érintő jogszabályok megalkotásának kezdeményezése, illetőleg jogszabálytervezetek és más, az ifjúsági turizmussal kapcsolatos kormányzati intézkedések tervezetének véleményezése;

e) az ifjúsági turizmussal kapcsolatos kormányzati tevékenységek társadalmi elismertetése érdekében kiemelt programok kezdeményezése és e programok összehangolása.

4. A Bizottság elnökből, alelnökből és 11 tagból áll. A Bizottság elnöke az Ifjúsági és Sportminisztérium (a továbbiakban: minisztérium) ifjúsági ügyekért felelős helyettes államtitkára, alelnöke a Gazdasági Minisztérium turisztikai ügyekért felelős helyettes államtitkára.

5. A Bizottság tagjai:

a) a belügyminiszter,
b) az egészségügyi miniszter,
c) a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter,
d) a környezetvédelmi miniszter,
e) a közlekedési és vízügyi miniszter,
f) a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter,
g) a nemzeti kulturális örökség minisztere,
h) az oktatási miniszter,
i) a pénzügyminiszter,
j) a szociális és családügyi miniszter

által delegált helyettes államtitkár, továbbá a Határon Túli Magyarok Hivatalának elnöke által delegált személy.

6. A Kormány felkéri a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciáját, a Magyar Cserkészszövetséget, a Magyar Gyermek és Ifjúsági Tanácsot, a Magyar Ifjúsági Szállások Szövetségét, az Országos Gyermek és Ifjúsági Parlamentet és a Természetjáró Fiatalok Szövetségét, hogy a Bizottság munkáját 1—1 fővel szakértőként segítsék. A Bizottság munkáját további felkért szakértők is segíthetik.

7. A Bizottság titkársági feladatait annak elnöke látja el, aki segíti és összehangolja a Bizottság működését, előkészíti az üléseit, valamint ellátja a működésével összefüggő adminisztratív feladatokat.

8. A Bizottság működési költségeit a minisztérium költségvetése biztosítja.

9. A Bizottság szervezeti felépítését és működési rendjét az alapszabály részét képező, a tagok legalább kétharmados szavazatával elfogadott szervezeti és működési szabályzat tartalmazza. A Bizottság szervezeti és működési szabályzatát — felügyeleti jogkörében eljárva — a miniszter hagyja jóvá.

10. A Bizottság éves munkaterv szerint végzi munkáját. A Bizottság a miniszteren keresztül tájékoztatja a Kormányt az ifjúsági turizmus helyzetéről, az ifjúsági turizmus fejlesztésével kapcsolatos hosszú távú feladattervről, valamint a kiemelt programok végrehajtásáról, továbbá a Bizottság munkájáról.

Felelős: a Bizottság elnöke
Határidő: a jelentés elkészítésére: minden év november 30.

11. E határozat a közzétételét követő 8. napon lép hatályba, ezzel egyidejűleg az ifjúsági turizmus feltételrendszerének fejlesztésével kapcsolatos teendőkről szóló 2048/1998. (III. 4.) Korm. határozat hatályát veszti.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

V. rész KÖZLEMÉNYEK, HIRDETMÉNYEK

Tájékoztató az Országos Munkaügyi Tanács 2001. június 1-jei üléséről

1. A kormányzat előterjesztésében az Országos Munkaügyi Tanács megvitatta a Bérgarancia Alapról szóló 1994. évi LXVI. törvény, a csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló 1991. évi IL. törvény, valamint

a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény módosításáról, valamint a kapcsolódó jogalkotási feladatokról szóló előterjesztést.

A munkavállalói oldal — miután a tervezett módosítások többsége egybeesik a szakszervezeti követelésekkel — támogatta az előterjesztést.

Egyetértett azzal, hogy a bérgarancia rendszer minél teljesebb körre terjedjen ki, szolgálja a jogos bérigények kielégítését és a folyósítás ideje minél rövidebb legyen.

Ugyanakkor az uniós jogharmonizációs kötelezettségek teljesítése mellett szorgalmazta, hogy a végrehajtást biztosító jogszabályalkotás folyamata gyorsuljon fel.

A munkaadói oldal — nem vitatva, hogy az uniós jogharmonizációs kötelezettség teljesítése miatt szükséges bérgarancia szabályozás módosítása — nem támogatta az előterjesztést.

Álláspontja szerint hiányzik a törvénytervezetben szereplő módosításoknak a bérgarancia alaprészre gyakorolt hatásainak bemutatása, valamint visszaélésekre adhat alkalmat, ha megszűnik a támogatás igénybevételénél a legalább 12 hónapos vállalati működésre vonatkozó jelenlegi előírás.

Aggályosnak tartja a támogatás visszafizetési kötelezettségének megszüntetésére vonatkozó elgondolást, valamint a bérgarancia nyújtásának a csődeljárás alatt álló szervezetek munkavállalóira való kiterjesztését.

Magasnak tartja a támogatás igénylésének esetére a felszámoló részére kilátásba helyezett, munkavállalónkénti rendbírságot.

A kormányzati oldal a vitában elhangzottakra reagálva utalt arra, hogy a bérgarancia támogatás kedvezményezettje a munkavállaló. A munkáltató fizetésképtelensége esetén a munkavállalók védelmére irányuló EU irányelvet várhatóan még ebben az évben módosítják. A magyar szabályozás továbbfejlesztése során — az uniós irányelv változtatásával összhangban — a kedvezményezettek körének bővítése jelenti az alapvető feladatot. A kormányhatározat tervezetében a lehetséges bővítési irányok szerepelnek, hangsúlyozva, hogy szükséges a megfelelő hatásszámítások elvégzése is.

2. A szociális partnerek megvitatták és elfogadták a Munkaügyi Közvetítői és Döntőbírói Szolgálat 2000. évi tevékenységéről szóló beszámolót.

Szükségesnek tartották, hogy készüljön a Szolgálat megalakulásától eltelt 5 év tevékenységének tapasztalatairól szóló elemző, értékelő, és a továbbfejlesztés lehetséges módjait felvázoló előterjesztés.

Ezért felkérték a Szolgálat igazgatóját, hogy az előterjesztést ez év szeptember 30-ig készítse el és nyújtsa be az Országos Munkaügyi Tanácshoz.

A plenáris ülésen a munkavállalói oldal bejelentette, hogy az OMT Alapszabályának megfelelően változatlanul igényli, hogy az OMT következő ülése vitassa meg az új bérajánlásra vonatkozó előterjesztését.

Országos Munkaügyi Tanács
Titkárság

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Nógrád Megyei Földművelésügyi Hivatalának
(3100 Salgótarján, Rákóczi út 36.)

h i r d e t m é n y e

Az FVM Nógrád Megyei Földművelésügyi Hivatala — a földrendező és földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 4/B. § (5) bekezdése alapján

n y i l v á n o s s o r s o l á s t

hirdet meg a Szügyi ,,Madách Imre'' Mezőgazdasági Szövetkezet használatában nyilvántartott, részarány-földtulajdonnak megfelelő földek kiadása céljából.

A sorsolás helye: Szügy, Rákóczi út 99—108., Művelődési Ház, Kastély-épület

A sorsolás ideje: 2001. július 18., 10 óra.

A sorsolásra kerülő földrészletek adatai:

Település: Csesztve
Külterület

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m2)	AK érték	A terület hasznosítására vonatkozó korlátozás	Mg. Szöv. tul.hányad
05/4	szántó	0,0735	1,00	Vízvezetési jog	100/1000
023/1 a, b	szántó, erdő	0,5013	6,86		686/5243

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m2)	AK érték	A terület hasznosítására vonatkozó korlátozás	Mg. Szöv. tul.hányad
043/2	szántó	0,0489	0,47		47/28280
058/3 a, b, c, d, f, g	szántó, gyep (legelő), gyümölcsös, erdő	0,0229	0,20		20/30777
068/1 a, b, c	szántó, gyep (legelő)	0,2712	1,84		184/9613
0115 a, b	szántó, gyep (legelő)	2,6204	28,20		2820/27895

Település: Csitár
Külterület

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m2)	AK érték	A terület hasznosítására vonatkozó korlátozás	Mg. Szöv. tul.hányad
080/1	szántó	0,2832	3,77		377/9458
080/3	erdő	0,2600	0,62	Vízvezetési jog	

Település: Dejtár
Külterület

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m2)	AK érték	A terület hasznosítására vonatkozó korlátozás	Mg. Szöv. tul.hányad
069/6 a, b	gyep (legelő), erdő	3,3380	20,24	Védett terület	2024/5314

Település: Nógrádmarcal
Belterület

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m2)	AK érték	A terület hasznosítására vonatkozó korlátozás	Mg. Szöv. tul.hányad
1013/1	gyep (legelő)	0,1187	0,83		
1013/2	szőlő	0,0680	1,06		
1015	szántó	0,2878	2,99		
1036	szántó	0,1943	2,02		
1037	szántó	0,4172	4,34		
1045 a, b	gyep (legelő), szántó	0,2740	2,56		
1059 a, b	szőlő, kert	0,1827	2,76		
1072 a, b	szőlő, gyümölcsös	0,1895	2,87		
1073 a, b	szőlő, kert	0,1878	2,88		
1074 a, b	gyep (legelő), kert	0,2129	2,00		

Település: Nógrádmarcal
Külterület

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m2)	AK érték	A terület hasznosítására vonatkozó korlátozás	Mg. Szöv. tul.hányad
027/6	erdő	0,4999	1,20		
048	szántó	0,0114	0,30		30/12672
050/4	erdő	1,1808	2,83		

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m2)	AK érték	A terület hasznosítására vonatkozó korlátozás	Mg. Szöv. tul.hányad
050/5	erdő	1,1153	2,68		
060/4	gyep (legelő)	2,3145	8,10		810/3078
076/5	szántó	6,0237	66,46		
087/1	szántó	5,2524	36,63		3663/11514

Település: Szügy
Belterület

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m2)	AK érték	A terület hasznosítására vonatkozó korlátozás	Mg. Szöv. tul.hányad
601 a, b	gyümölcsös, szántó	0,3198	3,62		
606/2	kert	0,1136	0,80		
614/2	szántó	0,1614	1,45		
639/1	kert	0,0250	0,18		
648	kert	0,1336	0,94		
664/1	gyümölcsös	0,1177	2,25		

A sorsolás nyilvános, azon bárki jelen lehet.

A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező részarány-földtulajdonosok földtulajdona helyét fogjuk meghatározni.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Urbán Imre s. k.,
hivatalvezető

A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség közleménye

A Borsod Megyei Közigazgatási Hivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége mintavétellel egybekötött ellenőrzést végzett a Játékdzsungel játékboltban (3530 Miskolc, Széchenyi u. 26.). A színes fa építőkockát a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség Műszaki-Vizsgálati Igazgatóságának laboratóriumában megvizsgáltuk és megállapítottuk, hogy a fa építőkockához felhasznált festék bárium és króm tartalma a megengedettnél nagyobb, a sárga, piros és kék szín nyállal ledörzsölhető, emiatt a fa építőjáték egészségkárosító hatású lehet.

A termék leírása: piros, sárga, zöld, kék színű különböző méretű hasáb és henger formájú elemekből álló építőjáték, amely zsinórral összehúzhatóan záródó, textil és átlátszó műanyag kombinációjú zsákban van elhelyezve.

A termék gyártója: Herczeg Szabolcs, Kazincbarcika.

A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség a fenti termék forgalmazását az áruk és szolgáltatások biztonságosságáról és az ezzel kapcsolatos piacfelügyeleti eljárásról szóló 79/1998. (IV. 29.) Korm. rendelet 6. § *d)* pontja alapján megtiltja.

A kereskedelmi egységek a fogyasztók által a vásárlás helyére visszaszállított termékeket kötelesek visszavásárolni.

Dr. Huszay Gábor s. k.,
főigazgató

A BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal közleménye

A BM Központi Hivatal a 35/2000. (XI. 30.) BM rendelet 73. § (1) bekezdése alapján — az eddig közzétetteken kívül — az alábbi elveszett, megsemmisült gépjármű törzskönyvek sorszámát teszi közzé:

158711A
808917A
672756A
131496B
529693A
482687A
096833B
539985A
988232A
841697A
306118A
177185B
542897A
978797A
612381A
037238A
338005A
267886B
811248A
235694A
035468B
420832A
655116A
088792A
088829A
094689A

A Magyar Közlöny 2001. évi 51. számában közölt 342782A törzskönyv száma helyesen: **342783A.**

Közlekedési Nyilvántartó Osztály

Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a szerkesztőbizottság közreműködésével.
A szerkesztőbizottság elnöke: dr. Bártfai Béla, társelnöke: Nyéki József.
A szerkesztésért felelős: dr. Müller György. Budapest V., Kossuth tér 1—3.
Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: dr. Korda Judit vezérigazgató.
Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. Telefon: 266-9290.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál
Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.
Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FÁMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.
Információ: tel./fax: 317-9999, 266-9290/245, 357 mellék.
Példányonként megvásárolható a kiadó Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. (tel./fax: 267-2780) szám alatti közlönyboltjában, illetve megrendelhető a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.
2001. évi éves előfizetési díj: 48 720 Ft. Egy példány ára: 140 Ft 16 oldal terjedelemig, utána + 8 oldalanként + 84 Ft.
A kiadó az előfizetési díj évközbeni emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407

01.1003 — Nyomja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert.